

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויגש

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 255

פנינים לפרשת ויגש

בהיותי ב'אנטוורפן' הגיעה לפני שאלה במעשה שהיה: יהודי אחד שלח סכום כסף לארץ ישראל על ידי 'שליח'. השליח היה שומר חנם. הלה הכניס את הכסף לכיס מכנסיו, ולפתע שם לב שאי מי הצליח לגנוב ממנו את צרור הכסף. הסברתי ליהודי שמסתבר, שאם לבש מעיל ארוך ששוליו מכסים את כיס המכנסים - אין זו פשיעה, אך אם לבש מעיל קצר - נחשב הדבר כפשיעה

גאב"ד העדה החרדית, מרן רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א, מספר על נפלאות ומופתים של האדמו"ר מפשעווארסק זצ"ל

"וּלְבָנֵימֶן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פָּסָף וְחֲמִשׁ חֲלָפֹת" (בראשית מ"ה, כ"ב)

"לפני כשלושים וחמש שנים" - מספר הגאב"ד רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א - "הוספתי מרפסת קטנה בביתי באנטוורפן, בכדי לבנות בה סוכה. אחד מן השכנים הגויים הלשין בעירייה שבנתי זאת בלא רישיון.

"שוטרים הגיעו לביתי ואמרו לי שישלחו לי 'אינספקטור' (=מפקח) מהעירייה. הלכתי אל רבי יענקל'ה זצ"ל, הלא הוא האדמו"ר הקדוש מפשעווארסק זצ"ל, והזכרתי לפניו את העניין. אמר לי האדמו"ר: 'הנה יש כאן בעירנו אברך אחד, שהוא נכדו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, תבקש ממנו שכאשר יבוא הגוי, יעמוד הוא בצד, ויסתדר הכל על הצד היותר טוב'.

"ואכן כך היה. כשבא ה'אינספקטור' כבר עמד שם האברך ההוא. הלה הוציא מכיסו בקבוק יין ונתן לו. אחר ששתה הגוי פנה ואמר לי: 'אם עוד פעם יעשה לך משהו בעיות - תפנה אלי ואסדר הכל'. הוא אף נתן לי את מספר הטלפון שלו, והלך. ויהי לפלא.

"כעין זה היה לי פעם דבר פלא עם האדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל. בהיותי באנטוורפן הגיעה לפני שאלה במעשה שהיה: יהודי אחד שלח סכום כסף לארץ ישראל על ידי 'שליח'. השליח היה שומר חנם. הלה הכניס את הכסף לכיס מכנסיו, ולפתע שם לב שאי מי

הצליח לגנוב ממנו את צרור הכסף. "הסברתי ליהודי שמסתבר, שאם לבש מעיל ארוך ששוליו מכסים את כיס המכנסים - אין זו פשיעה, אך אם לבש מעיל קצר - נחשב הדבר כפשיעה.

"באותו יום בו פסקתי את אותו פסק, הגיע הרבי מבאבוב זצ"ל לאנטוורפן ובא לבקר בביתי. בתוך הדברים סיפר מעשה ארוך שאירע בגליציה, בבית דינו של הג"ר אריה לייב הורוויץ זצ"ל, אב"ד סטריא ובעל שו"ת 'הרי בשמים'.

לא פעם כאשר חזרתי הביתה מהשיבה, אמרה לי אשתי: "כנראה למדת היום בהתמדה ובהצלחה, כי הרגשתי סייעתא דשמיא בכל העבודות שעסקתי בהן בבית במשך היום. חזק וברוך!"

הגאון רבי יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת 'אהבת שלום', אודות 'נשים במאי קזכיין'

"וְאֵת יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו" (בראשית מ"ו, כ"ח)

"ומדרש אגדה: להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שממש תצא

הוראה" (רש"י)

רגיל אני לפרש את דברי הגמרא בברכות (יז, א), המתאר את שכרן של הנשים: "נשים במאי זכיין, באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוי גבריהו בי רבנן, ונטרין לגבריהו עד דאתו מבי רבנן". והיינו על כך שמוליכות את ילדיהן לבית המדרש, וממתינות בנחת ורוגע לבעליהן עד שיחזרו הביתה. ומעודי תמהתי, שהרי ניחא מה שמוליכות בניהם לתלמודי התורה, מעלה נשגבה היא זו, שמוליכות ומעודדות אותם ללימוד תורה בחשק ובשמחה, אבל מהי בעצם המעלה הגדולה הזאת, שהנשים ממתינות לבעליהן בסבלנות עד שישבו מבית המדרש?

אלא ביאור הדבר פשוט, והוא, שאם הבעל הולך לבית מדרשו, ביודעו שרעייתו נותרה בביתה לעסוק לבדה במלאכת הבית, ולמרות שניאותה שילך, בליבה היא עצובה על כך שאינו נמצא עימה ומסייע בעדה באותם רגעים הקשים שביום - בודאי שאם בעל נפש הוא ולו במעט, ביושבו מול הספר בבית המדרש - ישוט בדעתו וידאג ויצטער בצערה של רעייתו, ונמצא שעצבותה מטרידה את לימודו כל היום,

כי הלימוד, הדורש שלוות נפש וראש צלול ונקי ופנוי, כדי לצלול במעמקי ימי התלמוד - אינו מופנה לכך.

ולזה כיוונו חכמינו ז"ל, ששכרן הגדול של הנשים הצדקניות, הוא בכך ששולחות את בעליהן לבית המדרש מתוך שמחה ועידוד, בהכרת גודל מעלת לימוד התורה מתוך עיון ורוחב הדעת, וממתינות להם בסבלנות מרובה כדי לקבלם בפנים מאירות לכשישובו, מבלי להאיץ אותם שישבו לביתם במהרה.

ולזה כל אשה משכלת חשוב שתדע, שמלבד השכר העצום שיש לה בשכר לימודו של בעלה, כל שהיא נותנת לו בתוספת גם תחושה טובה, שהיא שלימה עם הליכתו ועיכובו בבית המדרש, ושמעריכה זאת כדבר החשוב ביותר בחייה, כך תועיל ותסייע לבעלה בהקניית תלמודו. וזוהי מעלה עצומה שמשנה את כל אווירת הלימוד של הבעל, וממילא גם הסיפוק מהצלחת לימודו - מאיר באור חוזר עליה ועל הבית כולו לטובה. ואכן לא פעם כאשר חזרתי הביתה מהשיבה, אמרה לי אשתי: "כנראה למדת היום בהתמדה ובהצלחה, כי הרגשתי סייעתא

דשמיא בכל העבודות שעסקתי בהן בבית במשך היום. חזק וברוך!"

זכורני, כשהייתי אברך צעיר, למדתי בחברותא עם אברך יוצא צרפת, שהיה מסור כל כולו לתורה, ויום אחד לכשנפרדנו לשלום, אמרתי לו שבדעתי לעבור לרכוש איזה דברים שהם בגדר 'מציאות' מחנות שבאזור. הוא הביט בי בתמהון ואמר לי: "רעייתי התנתה עמי מיד לאחר הנישואין, שאני לא אתעסק מימיי בנושא קניות ושאר עבודות הבית, אלא רק בלימוד התורה", והכרת פניו ענתה בו כי אכן רעייתו הינה מסוג זה, הממתנת לבעלה בחדוה בהשילה מעליו כל עול הבית, והכל למען יגדל בלימודו, שיהיה שרוי בו כל עיקר, ואין ספק שזו היא האשה הצדקנית הרצויה.

ברור הוא, שהיסודות והשורשים אכן נבנים אצל בנות ישראל במוסדות החינוך. אולם לאחר נישואיהן דומני שאז מגיע הזמן להוציא הכח אל הפועל. כך לדוגמה כאשר אני משוחח עם אברכים, אני אומר להם: "דעו, כי כל מה שלמדתם בישיבות אין זה עדיין עיקר הלימוד, שכן בישיבות קיבלתם את דרך הלימוד, אבל בהמשך לימודכם בכולל - אזי צריכים אתם להוציא לימודיכם לפועל, למעשה. דומה הדבר לאדם שלמד את מקצוע הנגרות אצל הנגר, תחילה הוא לומד את דרך השימוש בכלים, אך את העבודה בפועל - הוא עושה כשנהפך לנגר העמל על מלאכתו.

כך הוא גם לנשות האברכים, הן למדו במוסדות החינוך יסודות הדת ואורחות הבית, אך בהיותן נשות אברכים אזי מגיעות לעיקר היישום, ובפרט בימינו כשמתחתנים ב"ה בגיל צעיר, שלא כמו

לא אחת ניצבת האשה גם בקשיים המלווים את דרכה, כיצד תתמודד עם כך?

ת. אין ספק, שחוב גדול מוטל על הבעל לחזק את אדני הבית, והאשה היא עיקרו של בית. ובהיות שבדורינו נוטלות הנשים עול שבעיקרו היה של בעליהן, ובכך הן מאפשרות להם להשקיע רוב עתותיהם בתורה ועבודת השם, לכן יש לו לבעל לחוש הכרת טובה עצומה להן על כך, ולסייע בעדן בכל מה שרק ניתן באפשרותו.

ועלינו להכיר בערכן המופלא, ולדעת כי 'בזכות נשים צדקניות עתידים להגאל' - נאמר על דורינו אנו. כשרואים אנו במסירותן המופלאה של נשות ישראל בימינו, בכל אתר ואתר, מסירות שאין לה אח ורע, היא היא הדרך לקירוב הגאולה שיחיש ה' גאולתנו.

ודבר חשוב נוסף על הנשים לדעת, שאם הן טורחות ומשקיעות במטרה אמיתית, בכדי שבעליהן יוכלו להגות בתלמודם כל היום, אף אם נתרשל הבעל בלימודו, אין חלק האשה נגרע ונפגם כמלוא נימא, כי הלא הן מקיימות חובתן במושלם, וכוונתן שלימה, ולזה הקב"ה מצרפה למעשה בתכלית השלימות, ושכרה גדול בזה ובבא. וידוע המעשה שהיה עם רבינו הגר"ח זוננפעלד זיע"א, שהתבטא פעם לרעייתו הצדקנית באומרו, שאם יזכה הוא למקום טוב בגן עדן, אין ספק שיהיה הדבר אך ורק בזכותה, שהרי היא שהשקיעה כל כוחה ומרצה שיוכל להגות בתורה, ולכך בוודאי תקבל מלוא שכרה, ותזכה למקומה הראוי והנכבד לה בגן עדן. ואילו אני שנתרשלתי ולא קיימתי תפקידי כייאות, לבטח לא יחפצו לתת לי מקום מעולה שכזה בגן עדן... אך אז, עזרתי מבית שכה סייעה עמי כל השנים, תתייצב בבית דין של מעלה ותבקש בעד נפשי, באומרה - איזו שמחה היא לי לשבת במקום מעולה שבגן עדן, כשבעלי אינו יושב עמי אלא במחוזות אחרים. וכך בזכותה אוכל גם אני לזכות לישב עמה בגן עדן במקום מעולה.

סיפור זה מראה נכוחה, את שכרה העצום של האשה, בהשקעתה ועזרתה בנשיאת עול הבית במתכונת ולמטרה זו, ואין ספק שאם תשכיל האשה להכיר ברום ערכה ופועל מעשיה וטרחתה, ייקל עליה ליטול זאת על עצמה, ותזכה להיות שותפה אמיתית בעליית בעלה במדרגות הרוחניות.

(קטעים נבחרים מתוך החוברת 'נשים במאי קוציין')

בעבר - שהבחורים היו מסתופפים שנים רבות בשימוש חכמים בישיבה בטרם נישאו. אם כן, עיקר המעשה נפעל לאחר הנישואין, אז המקום והשעה לפתח את היכולת שלהן להמשיך ולהתעלות, ולעמוד לימין הבעל בהמשך עלייתו.

במה ניתן לחזק את האשה, העומדת במסירות כה רבה ליטול על שכמה כל עול הבית בגפה?

ת. על האשה לדעת שגזרת הקב"ה 'בעצב תלדי בנים', כוללת בתוכה גם עול גידול הבנים. ובימינו נתפשטה יותר ליטול חלק גם בפרנסת הבית. אמנם כל טרחתה בעניינים אלו טובה היא לה, שבזכות מעשיה יטיב לה הבורא ית' בכלל ענייניה. וככל שהקשיים גדולים יותר, כך הסיעתא דשמיא גודלת בהתאם.

לא אחת ניגשים אלי בשאלות, על אישה שאומרת שיש לה שניים או שלושה בנים, והיא חשה בקושי גידולם, ומה לה לבקש ילדים נוספים... ותשובתי שגורה, שאם הקב"ה קבע כי 'בעצב תלדי בנים', אין חילוק כמה ילדים יהיו לה, כי אם נגזר עליה כך וכך סבל - אם לא תקבל זאת מחמת הולדת וגידול הילדים עצמם, תיתקל בקשיים אחרים, להשלים חוב הסבל באופנים שרק יקשו עליה, ואין בצידי מתן שכר כמו בגידול ילדים, שמעבר לקושי הרי כמה שמחה וטובה הם מביאים להוריהם. כך שלא תרויח דבר ממניעת הילודה. וכבר ראינו כאלו שהתחכמו בזה, ולפתע תקף אותם חולי או צרה אחרת ל"ע, שהטרידו מנוחת ליבם, כך שאין עצה ואין תבונה נגד ה'.

ואם תבין האשה אמיתות העניין, ותיאות ליטול על שכמה את הנצרך עבודה, תסגל לעצמה כלים נאותים לעבור המשוכה ביתר קלות, וכל השפע שניתן לה משמיא יהיה אך בעזרתה, באופנים שלא פללה עליהם כלל.

וכאן המקום להזכיר את מוסדות החינוך בימינו, שב"ה איכשר דרא, ובמוסדות החינוך לבנות ישראל מגדלים ומרוממים דמותה של בת יהודיה כשרה, שתדע ותבין לקראת מה היא צועדת לחייה הבוגרים, והחוסן הזה מחשל את אותן בנות בגדילתן, כשהן באות לבנות את ביתן, עד כי ניתן להשתאות ממסירותן וחפץ ליבן להקים בית אמיתי של תורה ברוח ישראל סבא, ולגדל בניהן לתורה.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

למשמע הדברים הזדעזעתי; הקרשים ששימשו לבניית בית המדרש, ישמשו עתה להקמתה של כנסייה?! עברו עוד מספר שבועות, ונפגשתי שוב עם הקבלן הארמני ופניו היו נפולות. כששאלתי אותו מה קרה, השיב: 'הקרשים של הרב אלישיב, הרסו לי את הכנסייה'...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: כשמזדמנת התעוררות כלשהיא לאהבת ה' - לא לדחות!

"רק אדמת הפנהנים לא קנה" (בראשית מ"ז, כ"ב)

הכהנים: הכמרים (רש"י)

"לפני כמה שנים", כך סיפר הרב אפרים הולצברג, "קבלתי תקציב מהמועצה הדתית בירושלים, לעשות טיח חדש ב'תפארת בחורים', בית מדרשו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. הבניין העומד על תילו מזה למעלה ממאה שנים, היה זקוק מאוד לשיפוץ, התקציב שקיבלנו לא היה גדול, ולכן חיפשנו קבלן שיסכים לבצע את העבודה במחיר זה. לאחר מאמצים רבים חתמתי חוזה עם גוי ממוצא ארמני, בשם ניקולאי, קבלן מעולה ובעל נסיון מוכח.

"ואכן, הקבלן לא איכזב. הוא הרים פיגומים ליד בית המדרש, והניח עליהם קרשים חדשים ומבריקים, דבר נדיר לכשעצמו, כי בדרך כלל משתמשים בעבודה כזו בקרשים ישנים ומאובקים, ובכך הוכיח לנו את המצוינות שלו בעבודה. הבנין חוזק ושופץ בבדק-בית יסודי. במהלך השיפוצים התברר שהחומר בו השתמשו בעת הבניה לפני למעלה ממאה שנה, היה חלש במיוחד. הפעם חיזקו את הבניין במלט חזק ומשופר. בתוך זמן קצר סיים הקבלן את העבודות לשביעות רצונם של כל הגורמים.

"חלפו מספר ימים, והקבלן ניקולאי פוגש אותי ואומר לי: 'אפרים, עם הקרשים של הרב אלישיב (דהיינו פיגומי העץ) אני בונה עתה כנסייה גדולה בהר הזיתים'... הגוי אמר את הדברים בהתרגשות, וכביכול הטיח בנו: 'אתם רואים, אין הבדל בין בית המדרש שלכם לבין בית התיפלה', עפ"ל.

"למשמע הדברים הזדעזעתי; הקרשים ששימשו לבניית בית המדרש, ישמשו עתה להקמתה של כנסייה?! עברו עוד מספר שבועות, ונפגשתי שוב עם הקבלן הארמני. פניו היו נפולות.

"כששאלתי אותו מה קרה, השיב: 'הקרשים של הרב אלישיב, הרסו לי את הכנסייה'...

"התברר שהקמתה של הכנסייה בוצעה בצורה בלתי חוקית. הקבלן גייס עשרות פועלים שיעבדו רק בימי שישי ושבת, זמנים שבהם פקחי העיריה אינם מצויים בשטח, כידוע. וכך בשישי ושבת אחד סיימו את הקמת השלד של הקומה הראשונה. ביום ראשון שלאחר מכן הגיע הפקח, ומצא במקום כומר נוצרי לבוש שחורים, חרש-אילם. הפקח שאל את הכומר למה בונים ללא רישיון, והחרש-אילם הוציא מפיו קטעי מילים לא ברורות, כדרכו של חרש אילם.

"הפקח, שלא ידע על מזומו של הכומר, התפלל על התשובה המקוטעת, אך פנה והלך לדרכו.

"בשישי ושבת שלאחר מכן הסתיימה קומת השלד השנייה, וביום ראשון הגיע הפקח, ופגש שוב את הכומר ההוא, שוב ענה הוא לו בצורה מוזרה, וכך גם בשבוע השלישי. סגנון התשובה של הכומר, הרגזי מאוד את הפקח, שהחליט לפנות ישירות אל ראש העיריה, ולספר לו על הבניה הלא חוקית ועל התשובות הלא מובנות של הכומר...

"כל הסיפור הזה", אומר הרב הלצברג, "התרחש בשנים בהן כיהן כראש העיריה מי שלא היה ידוע כשונא נוצרים גדול במיוחד. אבל הזלזול ברשויות הכעיס אפילו אותו, והוא הורה להרוס לחלוטין את כל השלד בן שלש הקומות..."

"ויגש אליו יהודה" (בראשית מ"ד, י"ח)

ישנו רמז מפורסם מהרמב"ן ז"ל שכשמזדמנת לאדם התעוררות כלשהיא לאהבת ה', שינוי כלשהוא במהלך חייו, עליו להופכה לדבר ממש - "חפץ"! ברגע שעלה בדעתו של אדם לקיים מצווה פלונית, אל ישאיר את הביצוע למחר ולמחרתיים, אלא יקיימנה מיד, ברגע זה. שאם ידחה את העניין, יתכן מאוד שעד מחר כבר לא יצא מכך מאומה. יודע אני על מעשה שהיה ברב חשוב המכהן כרבה של עיר פלונית, ששמע על חילול שבת המתבצע בפרהסיא באחד המפעלים בעירו.

**"שתי שאלות יש לי אליכם.
הראשונה: מי גילה לכם שבעוד
דקות ספורות אני אמור לעזוב
את המפעל, בדרכי לוועידה
כלכלית בחו"ל, שבה אני אמור
לשהות במשך שבועיים?
והשניה, כיצד זה שנכנסתם
לחדרי בצורה ישירה, והמזכירה
לא עצרה אתכם בפתח?" - - -**

עצרה אתכם בפתח?" - - -

מה התברר?

המנכ"ל היה בשלבים האחרונים שלפני יציאתו משטח המפעל, לוועידה הכלכלית ההיא, ואם היו הרב והעסקן מתדפקים על דלת לשכתו כמה דקות יותר מאוחר - כפי שהציע העסקן, שרצה להחליף את נעליו - כבר לא היו מוצאים אותו במקום, וממלאי מקומו היו משתמטים בתואנה שאין להם סמכות לפעול בעניין חילול השבת. מי יודע כמה מקלות היה היצר הרע מכניס בגלגלי המחאה על כבוד השבת במהלך השבועיים הבאים, עד לשובו של המנהל מחו"ל... רק משום שהחליטו לבוא למפעל באופן מייד, סייעם השי"ת ומצאו עדיין את האיש בלשכתו, ורק משום כך, ארע להם דבר מופלא שאינו מתרחש אף פעם, והוא, שהמזכירה יצאה לרגע מחדרה, והשאירה את הדלת פתוחה, ובכך אפשרה להם להיכנס למנכ"ל בלא ביקורת, ובלא צורך בהמתנה.

(מתוך הגדה של פסח - 'חשוקי חמד')

השמועה הלא טובה הגיעה אל הרב שהוא בעת שהלך ברחוב ולצידו אחד העסקנים המפורסמים.

השמועה החרידה את ליבו של הרב, שהציע לעסקן לבוא יחד איתו - בזה הרגע - אל מנכ"ל המפעל, למחות על כבוד השבת, ולדרוש את הפסקת חילולי השבת. הרב סבר שלצירופו של העסקן ההוא לפגישה עם המנכ"ל, תהיה השפעה מכרעת, כיון שמדובר באיש מפורסם ובעל קשרים רבים.

העסקן לא היה לבוש כדבעי; הוא הלך בנעלי בית, וגם חולצתו התלכלכה כמה דקות לפני כן מבין שניתז עליו על ידי מכונית חולפת. הוא ביקש מהרב שיאפשר לו לסור לביתו, להחליף את הבגדים ולנעול את הנעליים, "ומיד לאחר מכן אבוא עם הרב אל המפעל".

אבל הרב סרב להיענות לבקשתו, ואמר שאם ידחו את המפגש אפילו בעשר דקות, כבר יש חשש שמא יכנס היצר הרע לתמונה, וימנע בעדם מלממש את המשימה החשובה.

"אני חושש שהיצר הרע יכניס פתאום לראשינו דבר אחר, ויטול באחת את החשק העז למחות על כבודה של השבת, והדבר כבר לא יצא לפועל", אמר הרב, והוסיף: "לא יקרה שום דבר אם תבוא ללשכת המנכ"ל בנעלי בית".

העסקן השתכנע והלך עם הרב אל המפעל. הם מתדפקים על לשכת המנכ"ל, שהיה יהודי שומר מצוות, ויהי כשומעו על חילולי השבת המתבצעים במפעל, הודיע בצורה חד משמעית שהדבר לא נעשה באישורו, "אני הולך מיד לטפל בכך, ואדרוש את הפסקת חילולי השבת" אמר.

הפגישה הסתיימה באווירה טובה מאד. המנכ"ל אכן מימש את הבטחתו, עוד באותו מעמד התקשר אל האחראים, והכל סודר על הצד הטוב ביותר. הרב והעסקן קמו ממקומותיהם, נפרדו מהמנכ"ל בלחיצת ידיים לבבית, אלא שבהיותם כבר מחוץ לדלת, הם שומעים אותו קורא להם שנית.

"שתי שאלות יש לי אליכם. הראשונה: מי גילה לכם שבעוד דקות ספורות אני אמור לעזוב את המפעל, בדרכי לוועידה כלכלית בחו"ל, שבה אני אמור לשהות במשך שבועיים?

והשניה, כיצד זה שנכנסתם לחדרי בצורה ישירה, והמזכירה לא

*** שיעורים מקוצרים על הדף היומי**

*** דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום**

*** ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע**

*** סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות**

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

"מי אתה? אריה?" שאל ה"חזון איש". "כן", השיב רבי אריה שכטר. "הדלת סגורה ואיני יכול להכנס". "תטפס על הגדר", אמר. ורבי אריה, שהיה אז בחור צעיר, הניח את החליפה על הכתפיים וניסה לטפס... החליפה נפלה אחורה, הכובע גם הוא נשמט מראשו והוא עצמו החליק ונפל לאחוריו...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על ה'מטפסים והנופלים אבל לעולם אסור להתייאש'

"עוד יוסף בְּנֵי חַי" (בראשית מ"ה, כ"ח)

במשך כעשר שנים, זכה רבי אריה שכטר להסתופף בצילו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל.

שבועיים לפני פטירתו, ביקש להכנס אליו, אך הדלת היתה סגורה. ניגש למרפסת, בה שכב ה"חזון איש", ועיניהם נפגשו אלו באלו... "מי אתה? אריה?" שאל ה"חזון איש". כך היתה דרכו תמיד לקבל את תלמידו אהובו.

"כן", השיב רבי אריה. "הדלת סגורה ואיני יכול להכנס". "תטפס על הגדר", אמר. היתה שם "גדר חיה" גבוהה, ורבי אריה, שהיה אז בחור צעיר, הניח את החליפה על הכתפיים וניסה לטפס... החליפה נפלה אחורה, הכובע גם הוא נשמט מראשו ונפל אחורה, והוא עצמו החליק ונפל לאחוריו. ניסה לטפס שוב, ושוב נפל...

אבל רבי אריה לא נכנע. רצונו העז להכנס אל הקודש פנימה נסך בו כוחות לא לו. ניסה שוב לטפס - פעם שלישית ורביעית - עד שלבסוף, בסייעתא דשמיא, הצליח.

ה"חזון איש" חיך לעברו ואמר: "ככה זה הולך. מטפסים ונופלים, מטפסים ונופלים, אבל לעולם אסור להתייאש. אף פעם לא להיבהל מנפילה. בסוף מצליחים!"

היה זה המשפט האחרון ששמע מפיו, ומשפט זה העביר לו מסר לכל ימי חייו:

"כי נפלת קמתי כי אשב בחושך ה' אור לי" (מיכה ז, ח)

בהיותו צעיר לימים, נאלץ לעבור ניסיונות רבים, והמשפט הזה - כך העיד על עצמו - החזיק אותו. לעולם לא להתייאש מלטפס, לעולם לא להיבהל מנפילה! בסופו של דבר ההצלחה בוא תבוא.

את המסר הזה גם עמל רבי אריה להעביר הלאה, לשומעי לקחו בדרשותיו, במשך עשרות שנים, בכל הזדמנויות, לכל סוגי הקהלים, גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, משכילים ופשוטי עם, דתיים יותר או פחות, וכן במאות סמינרים בהם השתתף - תמיד חזר על המסר ששמע מרבו ה"חזון איש", והדברים נטעו בשומעים את התקווה כי אפשר גם אפשר לחיות חיים טובים יותר, איכותיים יותר, חיי תורה ומצוות.

רבי אריה שכטר זכה להסתופף גם בצילם של מרן הרב מבריסק זצוק"ל, מרן הסטייפלר זצוק"ל אף כתב במכתב המלצה עבורו: "שימש שני גדולי הדור זצוקללה"ה, ה"ה מרן החזון איש זצ"ל ומרן הגאון מבריסק זצ"ל, וקלט ממידותיהם ודרכיהם, הן בתורה והן ביראת שמים, והנני להכיר". כמו כן היה דבוק לרבו, מרן הגאון רבי חיים גריינמן זצוק"ל עשרות בשנים, ובהיותו בארצות הברית זכה להידבק בעבודות אהבה וחיבה שקיבל מרבו כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא זצוק"ל. בנוסף, מחמת מעורבותו בענייני הכלל בארצות הברית, היה לו קשר עמוק עם מרן האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל, וממנו ינק "שימוש" בחיוב הערבות לכלל.

בית הוריו אף הוא היה בית ועד לחכמים. גדולי תורה ואדמו"רים התאכסנו בביתו, וכך היתה לו הזדמנות להתקרב אליהם ולקבל מהם תורה ויראה.

הוא ראה מקרוב את הליכותיהם בקודש של רבותיו, את אהבת הבריות, ההנהגה בין אדם לחברו, והשלמות במידת הוותרנות בדאגתם הכנה במסירות נפש לכלל ולפרט, והם הוו בעבורו דוגמא אישית לאהבת הבריות, ולרצון הכן והאמיתי להיות לאחיעזר ולאחיסמך לכל יהודי באשר הוא.

מהם למד את היסוד הגדול בחינוך, עליו הוא חוזר שוב ושוב בדרשותיו, כי כדי להשפיע לטובה על הזולת - לא די לומר לו דברי מוסר ותוכחה. יש לאהוב אותו! יש לתת לו הרגשה כי דברי המוסר

הכרתי אדם עשיר שהיה קמצן גדול. פגשתי אותו בשעה של חולשת הדעת, ובהשתפכות הנפש הוא אמר לי, שהחיים הם הבל הבליים, ולכן הוא מוכן לתת לי את מה שביקשתי ממנו בעבר, והוא מקדיש את כל נכסיו למוסדות שבכפר הנוער "שדה חמד". מובן שהצעתו הנדיבה גרמה לי התרגשות והתלהבות גדולה...

הרב שלמה לורנץ ז"ל, על המבט של גדולי ישראל, על תרומות ותורמים

"וילקט יוסף את כל הכסף" (בראשית מ"ז, י"ד)

את הדבר... אדם מן השורה אינו מסוגל לתת את כל הונו עד הפרוטה האחרונה, גם למטרה הטובה ביותר, אלא אם כן הוא אדם גדול מאוד. "ראיתי" שהיא באמת רוצה לתת, ורציתי לברכה, שהרי היא מבקשת ברכה עבור דבר טוב, וגם רציתי לעזור לשיבתכם, לכן ביקשתי למצוא דרך להקל עליה את הדבר. אם היא תיתן רק שליש, וגם השליש הזה יהיה רשום על שמה, יהיה לה קל יותר לתת, כסף שנותנים ולא-נותנים, יותר קל להיפרד ממנו. שיערתי, שעל הדבר הזה יכולה הברכה לחול. אך למרות הכל, "סיים מרן, "אני חושש, שגם את השליש היא לא מסוגלת לתת, והלוואי שברכתי תחול..."

סופו של הסיפור הוכיח, כי חכם עדיף מנביא... גם את שליש הסכום שהבטיחה, היא לא היתה מסוגלת לתת. הלכנו כמה פעמים לשגרירות האמריקנית כדי לחתום שם על העברת ה'בונדס' לרשות הישיבה, ובכל פעם שהגיעה העת לחתום, היא הרגישה חולשה בלב ונוקקה לכדורים, ובסופו של דבר היא חזרה לארה"ב כלעומת שבאה, מבלי שנתנה את הכסף...

חכמתו של מרן עמדה לו. בשיחה קצרה שניהל עימה הבין, שאשה זו אינה מסוגלת להגשים את רצונה, כפי שאמנם היה. עצתו להקטין את התרומה לשליש, לא רק שלא הזיקה לנו, אלא היתה עזרה של ממש בניסיון להוציא את רצונה מן הכוח אל הפועל.

סיפור זה לימד אותי, עד היכן צריכה להגיע אמונת חכמים. כאשר

בשנת תש"ט, בהיותי בארצות הברית, נזדמן לי לפגוש אשה, שביקשה לתרום סכום כסף גדול עבור הקמת ישיבה שתישא את שמה. שמחתי על ההצעה, והצעתי לה לתרום את הכסף עבור ישיבת "חפץ חיים" בכפר סבא, שהייתה אז ישיבה מפורסמת, בראשות הגר"ל שטיינמן זצ"ל.

האשה גילתה עניין בהצעתי, ואמרה שהיא מבקשת לראות את הישיבה, והיא תבוא לשם כך לביקור בארץ ישראל, ואז תביא עימה את תרומתה. היא הגיעה ארצה, ביקרה בישיבה בכפר סבא, והביעה את הסכמתה המלאה להעניק את הכסף לישיבה זו. אולם בקשה אחת היתה בפיה: שמרן החזון איש ייתן לה את ברכתו, לפני שתתרום את הכסף.

נכנסתי איתה למרן והצגתי אותה בפניו, אולם במקום שיתן לה ברכה, החל מרן לשאול אותה שאלות: "מי את ומהיכן את? מניין יש לך כל כך הרבה כסף?" היא סיפרה שהיא עובדת כאחות בבית חולים בארה"ב, ובמשך עשרות בשנים חסכה מפיה ואספה פרוטה לפרוטה, מתוך כוונה לתרום את הכסף לישיבה. היא הסבירה, כי בילדותה שמעה מאביה שזהו הדבר החשוב ביותר עלי אדמות, וכעת הגיעה השעה להגשים את חלומה.

לאחר ששמע מרן את כל הפרטים, אמר לה: "אני מיעץ לך, שלא תתני לישיבה את כל הכסף שחסכת, אלא רק שליש ממנו. את שני השלישים הנוותרים תשאירי לעצמך, שמה תהיי זקוקה בעתיד לכסף. בנוסף לך, תבקשי שהחלק בבניין שייבנה מתרומתך - ירשם בטאבו כנכס על שמך. אם אכן כך תעשי, אני נותן לך את ברכתי!"

כשיצאנו מביתו, לא ידעתי את נפשי. ראשי היה סחרחר עלי... לא יכולתי להבין את פשר הדברים. מדוע מרן החזו"א לא נתן לה לתרום את כל הבניין? מדוע רק שליש? יותר מכל, היה קשה לי לעכל את העובדה, שלכאורה הוא הביע בנו א-אמון, באומרו שחלקה בבניין שייבנה לא ירשם על שם הישיבה, אלא על שמה. השאלות הללו לא נתנו לי מנוח. באותו ערב חזרתי למרן, ושאלתי אותו לפשר הדבר.

מרן חיך אלי בבת השחוק הידועה שלו, ואמר לי: "מדוע אינך מבין? הלא האשה הזאת באה לבקש ברכה, וכדי לתת ברכה צריך שיהיה לה על מה לחול... היא רוצה לתרום, אך אינני מאמין שהיא מסוגלת לבצע

הוא שכח מהשיעול ומדלקת הריאות. הרופא שהגיע לביקורו השבועי הקבוע - נדחה על אתר. ימים ארוכים היה יושב-מקפץ במיטתו, ומסביר בהתלהבות את אופן התנהלות דרכי היריד: "אל תשכחי בילא, אף פעם אל תכנסי לתוך האוהל של הסוחר. תעמדי בפתח, יד אחת מחזיקה בארנק כעומדת לשלוף את הסכום, והיד השנייה..."

נדמה היה, כי אם לא יופיע במקום רבה של קובנא, הגאון הנודע רבי יצחק אלחנן ספקטור, זצ"ל, לא ימצא פתרון מן הסבך המפותל

"כִּי אִם תָּם הַפֶּסֶף" (בראשית מ"ז, י"ח)

השנייה מסוככת על העיניים המופנות מדי פעם כלפי הפתח, כבוחנות את מרכולתם של הסוחרים האחרים. הוא יתבלבל, אני מבטיח לך!", קרא בהתרגשות עד שאמו חשדה שכל מחלתו אינה אלא תירוץ לחופשה ארוכת-טווח...

"החמדנות שתתעורר בו למראה ידך המושטת אל הארנק, תעניק לו את ההרגשה שהוא עומד להפסיד את עסקת-חייו, הוא יסכים לסכום שתציעי בפניו, ואז, בלי לחשוב פעמיים, תוציא את הכסף במקום וחתמי איתו על העסקה. הוא כבר ינסה להתחרט", הפטיר בחיוך, כמו היה עומד במקום ורואה את קמטי הצער הנחרשים במצחו של הסוחר הפתאי, "אבל את תעמדי על שלך: חתמנו - נקיים את העסקה!".

יותר משהפנימה את דבריו, הפנימה את העובדה - שעד שלא תאמר לו שהפנימה את דבריו הוא לא ישלח אותה לדרכה... ותצא בילא לדרכה, בימים פקדתה בעתה מגנבים שאולי יחמדו את ממונה, ובלילות פקדוה חלומות בעתה, על הסוחר הזועם שגילה כי אשה שאינה סוחרת ולא בת של סוחרת, היתלה בו ושיטתה בו. לילה לפני היריד התערבו שני פחדיה המבעיתים זה בזה, והפכו לחלום מחריד.

בהגיע הבוקר, ניצבה בילה לפני משימת חייה. היריד המה אדם. היא לא ידעה מי מוכר ומי קונה, מי סוחר, מי מלווה,

שיעול תוקפני פרץ מגרונו.

מיתרי קולו היגעים כבר לא הביעו מחאה רמה על השימוש התכוף שנעשה בהם. בקול ענות חלושה, היה ר' זלמן נאנח ומשתעל וחוזר חלילה.

חנות הבדים שברשותו ידעה ימים קשים יותר מאלו, אך מעולם לא הייתה תקופה קשה ארוכה כל כך. זה חודשים אחדים שלא פקד את חנותו, כף רגלו לא ירדה על הקרקע, בהוראתו החד-משמעית של הדוקטור מן העיר הגדולה. הוא, הדוקטור, הבטיח, כי אם יאות זלמן לציית לכל אשר יצווה עליו, יחלים ויחזור לבריאותו המלאה, הבעיה היא רק הזמן.

בינתיים, בעודו במיטתו, התנהלה החנות כמו שהוא תיאר לעצמו שתנהל בעשור האחרון לחייו. הוא כבר ראה עסקים כאלו. אנשים פתחו עסק בתקופת פריחתם, פיתחו אותו, רכשו קהל לקוחות נאמן, סוחרים התדפקו על מפתן דלתם, כדי להציע להם סחורה במחיר מוזל, והכל היה נראה טוב, גלגל הזמן התקדם והם נותרו מאחור, הפכו נרגנים כאשר לא הבינו הכל, והפכו לרזגנים כאשר קהל הלקוחות התמעט. בתקופה זו נוהלה חנותו לסירוגין, על ידי אמו הישישה ועל ידי בתו הבוגרת, ומן הדו"חות שהובילו אל מיטתו, הוא הבין בדיוק מה קורה.

רעייתו סעדה אותו כל העת ומיאנה לעזבו, אך הוא שכנע אותה, כי אם לא תיאות להסכית לדבריו, רע ומר יהיה גורלם.

עוד שבועות אחדים מתקיים יריד הבדים השנתי, הוא אינו מסוגל אפילו לחשוב מה תהיינה התוצאות אם ישגר הירידה את אמו או את בתו, או גרוע מכל - את שתיהן בצוותא. "את חייבת ללכת", הפציר בה ושכנע אותה, בידעו כי מח עסקי שוכן בקדקודה.

הוא שכח מהשיעול ומדלקת הריאות. הרופא שהגיע לביקורו השבועי הקבוע - נדחה על אתר. ימים ארוכים היה יושב-מקפץ במיטתו, ומסביר בהתלהבות את אופן התנהלות דרכי היריד. "אל תשכחי בילא, אף פעם אל תכנסי לתוך האוהל של הסוחר. תעמדי בפתח, יד אחת מחזיקה בארנק כעומדת לשלוף את הסכום, והיד

סחבו הללו סחורה לשארת- בשרם, המריצו את משרתיהם, העמיסו את הבדים המשובחים למעלה ואת הבדים הפחות משובחים למטה, וכאשר נארזו החבילות כדבעי, הזדרזה ביילא לפתח את קשרי ארנקה ותהום העיר מצווחתה. הכסף איננו!!!

נדחקו תלמידי-חכמים שנקלעו ליריד והחלו תרים ודנים בעניין. זה אומר בכה וזה אומר בכה. חלפה שעה קלה, ונדמה היה, כי אם לא יופיעו במקום רבה של קובנא, הגאון הנודע רבי אלחנן ספקטור, זכר צדיק לברכה, לא ימצא פתרון מן הסבך המפותל.

והוא אכן הופיעו, במלא הדר קומתו.

"יהודי חביב, השב לה את הכסף!"

"כבוד הרב, היא התייאשה מהכסף!"

קולו של רבי יצחק אלחנן רעם בשבילי יריד הבדים, כמו היה עומד על דוכן הישיבה הגדולה ונושא שיעור תורני. בהניפו את ידיו הסביר למוצא ההגון ולכל מי שחפץ לשמוע, והיו הרבה כאלה: "רק מי שהממון שלו רשאי להתייאש! הכסף אינו שייך לה, הוא שייך לבעלה, היא אינה אלא שלוחתו, יכולה היא להתייאש מכאן ועד עולם, הכסף נותר שייך לבעלה, השב לו אותו כי שלו הוא".

לימים היו בני הדודים מספרים, כי בתחילתו של יום לא תיארו לעצמם, אלו חוויות יתרכזו בדוכנם בתוך מספר שעות.

ואנו לא הבאנו סיפור זה אלא בשביל זעקתו של בעל מוסר, אשר שמע את הדברים והגיב בהתרגשות: "השומעים אתם? שליח אינו רשאי להתייאש!"

במעמד הר סיני נמסר לידי בני אנוש, הפיקדון היקר ביותר שהופקד אי פעם בידם. זכינו לשליחות הנשגבה והרמה ביותר: לשמור על התורה, לקיים את מצוותיה ואת דיניה, וללמוד בה, ללמוד אותה, להבין אותה ולהגות בה.

שאלו את לומדי הדף היומי, הם יספרו לכם, כי לא הרי יום אחד כמשנהו, או בלשונם: "יש דף ויש דף". מסכת ברכות הייתה ללא ספק קלה יותר ממסכת שבת. הכל יודעים כי הסיפוק עצום, אבל לפעמים קשה, בוודאי, מקשיים אין להתעלם. אבל להתייאש? שליח? להתייאש?

"ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה".

(מתוך מאורות הדף היומי / גליון מס' 1092)

מי לוה, מדוע כולם לוקחים את הכל ועדיין הכל נשאר באותו מקום. אישה צנועה העושה רצון בעלה היתה ביילא. אוחת בארנקה בחזקה, צעדה בהיסוס תחת אחת הסככות ונרגעה לאחר שנכחה לדעת, כי זוג הסוחרים שניצבו מולה היו בני דודיה הראשונים.

המתח התפוגג באחת. כל חרדותיה נמוגו, פחדיה התאדו וחיש מהר היא שבה להיות היא עצמה, ביילא עקרת הבית, לא סוחרת ולא מנהלת עסקים. עוד זה מה שהיה חסר לה.

שבעה ימים של שתיקת-חרדה הופרו באחת. ביילא פצחה את פיה, והחלה לספר מדן ועד באר שבע, על החורף שקדם לחורף שגולל על זלמן את דלקת הריאות, בעוד הללו סוככים בידיהם על עיניהם ומביטים אל הרחוב... אולי תבין. ביריד אין זמן!

"ביילא", התעורר אחד מהם, "סוף סוף יריד היום, עושים עסקים!". "כן, עסקים", התעשתה ביילא, אילופו של זלמן היה כלא היה. "הנה ארנקי, מאה רובל לפניכם, תנו לי תמורתם מה שתתנו לי ואלך לדרכי".

סחבו הללו סחורה לשארת-בשרם, המריצו את משרתיהם, דירבנו את עובדיהם, העמיסו את הבדים המשובחים למעלה ואת הבדים הפחות משובחים למטה, וכאשר נארזו החבילות כדבעי, הזדרזה ביילא לפתח את קשרי ארנקה ותהום העיר מצווחתה. הכסף איננו!!!

שני בני הדודים הראשונים לא ידעו את נפשם. מחציתו הראשונה של היום עברה עליהם בשמיעת סיפוריה, עד ערבו של יום יזדקקו לשמוע את אנחותיה ולפייסה במילות כיבושין. הכל יצאו לחיפושים נרחבים, אותם הובילו שני בני הדודים, אשר לא ההינו להשלים עם העובדה כי כל הדיבורים עד כה היו לשווא ללא כל תועלת.

עודם מחפשים בקצהו המזרחי של היריד, השיגתם השמועה כי בקצהו המערבי של היריד נמצאה האבדה. חיש מהר התמלאה סככתם בהמון אדם, ובין כך ובין כך החלו להרהר בינם לבין עצמם, כי כל הסיפור גולל לעסקם פרסומת לא רעה כלל ועיקר.

כעבור דקות אחדות הגיע אל המקום יהודי נרגש, קסקט לראשו, אזור למתניו וצרור רובלים בידיו. הכל לחשו בהתרגשות, הקיפו אותו, המתניו להיווכח במחזה המרגש, יהודי מקיים מצוות השבת אבדה, מחזיר סכום הגון שמצא ביריד. שקט. הוא לא נע ולא זע.

מאן דהוא הכה באצבע צרידה, משל היה מזרז את הש"ץ שיפתח ב"ברוך", אחר דחק בו קלות, והוא נטוע על מקומו, מנענע את ראשו באיטיות לשלילה. קולות רטינה החלו בוקעים מקרב ההמון.

בני הדודים החליטו כי עליהם להוכיח מנהיגות, וכמעט שעשו כן, אז הלז פצח את פיו וטען, כי הן רק אתמול היה בבית המדרש ובו שמע בשיעור, כי המאבד כסף בעיר שרובה נכרים, אשר אינם אמונים על מצוות השבת אבדה, מתייאש ממנו, ואם כן - גם אשה זו התייאשה מכספה ושוב אינו שלה. "אם צדקה רוצה היא, אשקול זאת בחיוב, לב רך לי. אמנם גם לי אשה וילדים הממתינים לפת לחם, אך בשעה שאדון עם עצמי בעניין, לא אשמוט מזכרוני את העובדה, כי אלמלא חדלונה לא הייתי זוכה באוצר".

הדיון עבר לפסים הלכתיים. זרועותיהם של הגברתנים רפו, וביניהם

מסופר על אדמו"ר קדוש, שהיה רגיל לגשת לחסידיו לאחר שסיימו להתפלל, ולומר להם: "שלום עליכם, ברוכים הבאים!". הם לא הבינו את כוונת הרב, שהרי לא הלכו לשום מקום, אלא נשארו כל הזמן בבית הכנסת. אך השיב הרב על תמיהתם, שאמנם גופם בבית הכנסת, אך מחשבתם מטיילת בכל רחבי העולם...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על התפילה והפיס

"וַיִּגֶשׂ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי" (בראשית מ"ד, י"ח)

דרשו רבותינו (בראשית רבה צג, ו): רבי יהודה אומר: הגשה למלחמה, כפי שנאמר (שמואל ב' י, יג): "ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה".

רבי נחמיה אומר: הגשה לפיוס, כפי שנאמר (יהושע יד, ו): "ויגשו בני יהודה אל יהושע לפייסו".

רבנן אמרו: הגשה לתפילה, כפי שנאמר (מלכים א' יח, לו): "ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלקי אברהם יצחק וישראל, היום יודע כי אתה אלקים בישראל ואני עבדך".

לקראת מפגשו עם מושל מצרים - אשר לא נודע באותה שעה שהוא יוסף הצדיק - הכין יהודה את עצמו לשלושה דברים: דורון [-פיוס], תפילה ומלחמה.

שמעתי מראש הישיבה שלי, הגאון רבי מאיר דב רובמן זצוק"ל, יסוד נפלא:

רבותינו משווים את שלוש ההגשות שבהן ניגש יהודה - תפילה, מלחמה ופיוס. יש בכך לימוד גדול לעניין התפלה: הלא בכדי לצאת למלחמה באויב צריך הכנה, אומץ, וגבורה גופנית ונפשית. כך גם כדי להתפלל. כדי לשפוך שיח לפני ה', בדברים היוצאים מהלב - נדרשים הכנה ומאמץ, וגם גבורה נפשית וגופנית.

וכן בעניין הפיוס - כדי לפייס אדם, שהיה שרוי בכעס, ולהפכו משונא לאוהב, צריך הכנה גדולה ומאמץ כביר, כמו לקראת מלחמה. לא מספיק סתם לפייס במלים שאין בהן ממש, אלא צריך לעשות זאת מכל הלב ובחכמה.

אמרו רבותינו (סנהדרין כב ע"א): "המתפלל צריך שיראה עצמו כאלו שכניה כנגדו". לשם כך צריך הכנה ואומץ וגבורה נפשית, וכן אמרו (ברכות לא ע"א): "המתפלל צריך שיכוון את ליבו לשמים. וסימן לדבר (תהלים י, יז): 'תכין לבם תקשיב אונך' - תכין לבם, ואז תקשיב אונך. אם אדם מכין את עצמו לפני התפילה, הקדוש ברוך הוא יאזין לתפילתו ויקבלה ברחמים וברצון.

התפילה אינה סתם הוצאת מלים מהפה, אלא צריכה לצאת מהלב, כפי שנאמר (דברים יא, יג): "ולעבדו בכל לבבכם". אמרו חז"ל (תענית ב ע"א): "איזוהי עבודה שבלב הווי אומר זו תפילה".

עמידה בתפילה מתוך כובד ראש

העיקר בתפילה הוא הלב, ואם אין בה לב - אינה ראויה, שנאמר (ישעיה כט, יג): "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו ריחק ממני".

כתב השל"ה הקדוש (תמיד, עמוד התפלה, חנכה רמט): "תפלה בלא כונה כגוף בלא נשמה".

אמרו רבותינו (ברכות ל ע"ב): "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש", וזכורני, שכאשר היינו נערים בגיל ארבע-עשרה, היה ראש הישיבה מסביר לנו מהו "כובד ראש".

תחילה היה שואל בהאי לישנא: "תשמעו, ילדים, אתם יודעים מה נקרא בכובד ראש?".

הוא תרץ: "כשהראש שלך כבד, אינך יכול להזיזו לכאן ולכאן... אבל אם נכנס אדם לבית המדרש, ומיד מרים את הראש ומסתכל מי נכנס, זה לא כובד ראש. התרגול אינו חושב, ולכן כל רגע הוא מסובב ראשו לארבע כנפות הארץ, ראשו תמיד בתנועה. אך האדם צריך להיות בכובד ראש, כאילו שמו על ראשו דבר כבד, המונע ממנו להרים ראשו מהלימוד ומהתפילה!".

צריך האדם לשים את עיניו בתוך הסידור ולא להזיז משם, כדי שלא יסיח דעתו מהתפילה.

כדי להתפלל כראוי לפני בורא העולם, דרושה הכנה גדולה, לא פחות מההכנה שמתכוננים לקראת מלחמה.

ערך לתפילתו... אך אל לו, לאדם, להתייחס, אלא יחטוף את מה שנשאר!
ייתן לבו לומר את הברכות שנותרו לו, מעומק הלב ובכוונה גדולה, ויזכה לטעום את טעמה המתוק והנפלא של התפילה.

“ויגש אליו יהודה”

מהו 'אליו'? לשם מה נכתבה התיבה הזו?
אלא - אומר ה"אור החיים" הקדוש - ביקש יהודה להוריד את שנאת המלך אליהם, לכן מילא את ליבו באהבה גדולה כלפיו, והגיש את עצמו ואת לבו אליו.
הוא היה בטוח שאם בליבו יחליט שהוא טוב ועדין, גם המלך ירגיש כך, ויחסו אליהם יתהפך!
אמנם, אהבתו של יהודה נכנסה מלב אל לב, ועל ידי כך נכמרו רחמיו של יוסף על האחים.
אם יש לאיש אויב, והוא רוצה לקרבו ולבטל את השנאה שביניהם, יוכל להשתמש לצורך העניין בפטנט מופלא, גילוי מיוחד שגלו לנו רבותינו בנבכי הנפש: עליו לחפש בו נקודות שבאמת ראוי לאהוב אותו בזכותן.
גם אדם רע מעללים יכול להיות אדם נאמן, ישר או אציל. אמנם הוא לא בסדר בתחומים מסויימים, אבל יש בו גם חלקים טובים.
כשאדם יושב וחושב ומוצא את הנקודות הטובות בזולת, וניגש אליו תוך שהוא מהרהר בדברים הללו - הוא יצליח לעקור את השנאה שלו כלפיו, וכן את השנאה שיש בלבו של חברו, שהרי אמרו: "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט).
עצם המחשבה על מעשיו הטובים יוצרת ביניהם קשר לבבי. מין תקשורת סמויה, קשר פנימי מלב אל לב. קשר, שלא צריך עבורו לא טלפונים, לא פקסים ולא מיילים. מקבלים את התדר הישר אל תוך הלב... אני מרגיש שפלוגי זקוק לי, הלב שלי אומר לי...

“מלאתי את לבי באהבה אליו”

רבי נחום שאדיקר זצ"ל, אביו של רבי שלמה זלמן בהר"ן, שבנה כמה שכונות מחוץ לחומות ירושלים, היה גאון וצדיק, ושמש כרבה של העיר שאדיק.
בעירו התגורר אדם בשם גרונם, שכונה גרונצ'י גיציס.
גרונצ'י היה מלשין שהטיל את אימתו על העיר כולה. על מה לא היה מספר? על מכירה שאינה מדווחת מספיק לצרכי מיסים, על בניה לא חוקית, על מכירת סחורות מיובאות מבחוץ או על דיבורים של אנשים בחדרי חדרים, שאפשר לפרשם בכל מיני אופנים. אנשים היו נאסרים ונענשים כתוצאה מן ההלשנות שלו, ולגרונצ'י לא היה אכפת מכלום.
הוא לא פרק על מצוות. חלילה לו מעשות כן. מגיע היה להתפלל שחרית וערבית בבית הכנסת. הציבור היה כל-כך מפחד ממנו, עד שהגבאים דאגו לקרוא לו לעלות לתורה תמיד בעליה החשובה ביותר בעיניו - 'ששי'. על פחות מזה לא הסכים להתפשר.
תקופה ארכה פחדו האנשים לספר על מעלליו אפילו לרבי נחום,

כמה קשה לשמור על המחשבה, שהרי "והוא עמד עליהם", היצר עומד על האדם ומסיח דעתו, ובמיוחד בשעה שמתחיל להתפלל.

מסופר על אדמו"ר קדוש, שהיה רגיל לגשת לחסידיו לאחר שסיימו להתפלל, ולומר להם: "שלום עליכם, ברוכים הבאים!".
הם לא הבינו את כוונת הרב, שהרי לא הלכו לשום מקום, אלא נשארו כל הזמן בבית הכנסת. אך השיב הרב על תמיהתם, שאמנם גופם בבית הכנסת, אך מחשבתם מטיילת בכל רחבי העולם...
אמרו חכמים בדרך מליצה, שלכן אומרים בסוף התפילה: "עושה שלום במרומיו, הוא ברחמיו יעשה שלום...", זוהי אמירת 'שלום' לאחר נחיתת האדם מעולם החלומות שהיה בו, למרבה הצער, במהלך התפילה.
אף הוסיפו ואמרו, שמה שאדם לא מצליח לעשות כל החיים, הוא מצליח לעשות בתפילה אחת - נוסע להונג-קונג ולצרפת, לארצות הברית ולקנדה, וכל זה בדקות הספורות שבהן הוא מתפלל... מעביר הוא את תפילתו ללא כוונה ומחשבה, "ותעבר המנחה על פניו", בדיל ויעבור...
אולם עבודתנו היא להשתדל שלא להסיח דעת ומחשבה מהתפילה, אלא להתפלל מעומק הלב לאבינו שבשמים, שישמע תפילתנו. "דע לפני מי אתה עומד, לפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא" (ברכות כח ע"ב).

לחטוף ולהציל מה שאפשר!

מה יעשה אדם, אם באמצע התפילה מגלה הוא פתאום, למרבה הצער, שלא כיוון בתפלתו כלל?
הוא התחיל להתפלל, אבל אז נזכר שאחרי התפילה הוא חייב ללכת לקנות מוצר מסויים, ואחר כך הזכיר לעצמו שעליו להיפגש עם אדם פלוני, ולסדר עניין דחוף במשרד כלשהו, ופתאום הוא מוצא את עצמו ב"שמע קולנו"...
בדרך כלל, במצב כזה היצר הרע מנסה לייאש את האדם בטענת "וכאשר אבדתי אבדתי", אך על האדם לתפוס עצמו ולכוון בברכות שנותרו לו, לחטוף ולהציל מה שנשאר.
ה"חפץ חיים" ממשיך על כך משל נפלא מאוד:
אשה אלמנה הייתה מוכרת תפוחים בדוכן במרכז העיר, יחד עם בתה הקטנה. פעם אחת הוצרכה האם ללכת למקום כלשהו, ובקשה מבתה הקטנה לשמור על הסחורה עד שתשוב. למרבה הצער הגיעו כמה פרחחים מנוערים מתורה ומדרך ארץ, הפילו את ארגזי התפוחים, וחטפו להם הרבה מן הפירות.
הילדה התחילה לבכות ולצעוק, אך אדם חכם שראה זאת, אמר: "עד שאת עומדת ובוכה על התפוחים שנחטפו, מהרי וחטפי גם את מן התפוחים שנשארו! אכן, את מה שכבר נגזל אין ביכולתך להשיב, אבל יכולה את להציל מן הנוטר ככל יכולתך!".

הנמשל: אדם נעמד להתפלל, ופתאום הוא מגלה שהיצר חטף ממנו ברכות רבות, שאמון מבלי כוונה כלל. ולא זו בלבד, אלא שהיצר מנסה לייאש אותו, שהרי הפסיד כבר כל כך הרבה, ואין כביכול

פעם אירעה פריצה באחד מבתי הכנסיות בשכונת ברכפלד. הגנב לא ידע שבבית הכנסת מוצבת מצלמה, שהנציחה כל רגע ממעלליו. בקשו ממני ומעוד אישיות חשובה לצפות בקלטת, בניסיון לזהות את פני הגנב. אמנם את הגנב לא זיהיתי, כנראה היה הוא מאינשי דלא מעלי שהגיע מבחוץ, אך את עצם המאורע אינני מסוגל לשכוח

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבְּהִלּוּ מִפְּנֵיו" (בראשית מ"ה, ג)

רבותינו בעלי המוסר האריכו רבות בלקח הנוקב הנלמד מתוכחתו של יוסף. אף אנו נצטד בעקבותם, ונבאר כמה מן הדברים הנוראים הנלמדים מפרשה זו.

ראשית דבר, עלינו ללמוד מיוסף ומהשבטים הקדושים, דיני תוכחה של בין אדם לחברו. התורה מתארת כי "לא יכלו אחיו לענות אותו", ואנחנו צריכים ללמוד מהי צורה של קבלת תוכחה.

בירושלים היה מלמד ותיק, איש חינוך משכמו ומעלה, הגה"צ רבי נחמיה בקר זצ"ל, שנפטר בשיבה טובה לאחר שזכה להעמיד תלמידים הגונים עשרות בשנים. רבי נחמיה למד בצעירותו בשיבת לומז'ה בפתח תקוה, לפני למעלה משבעים וחמש שנה. בשיבת לומז'ה כיהן אז כר"מ בשיבה הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל, אדם גדול מאד מאד, שגדולי הדור ממש חרדו לשמו והעריכוהו לבלי שיעור. מרן ה'חזון איש' זצ"ל התבטא עליו כי הוא אחד מהל"ו צדיקים שבדור. באחת הפעמים שהיתה לי הזכיה לשוחח עם רבי נחמיה, הוא סיפר לי סיפור מופלא שארע עמו באותן שנים:

שבת אחת אחר הצהריים, עבר רבי נחמיה לטייל מעט בשבילי המושבה בדרכו לשיבה. לאחר כמה דקות של הליכה, הוא רואה את רבי אליהו עומד בסמוך לבנין כלשהו, ונושא את מבטו אל אחת הדירות, כשעל פניו הטהורות ניכר שמשוה טורד את שלוותו. רבי נחמיה פנה לרבו בברכת 'גוט שאבעס', ושאל בדרך ארץ: "האם יש משהו שאני יכול לעזור?" הביט בו רבי אליהו ושאל - "אולי אתה יכול להגיד לי מי גר בבנין זה בקומה השניה?"

"השאלה הפתיעה אותי", סיפר לי רבי נחמיה. "הייתי בחור צעיר שלא גדל באזור. חוץ מבנייני הישיבה לא ידעתי מכלום. למעט הבית-מדרש, הפנימיה וחדר האוכל, לא היה לי שמץ של מושג ברחובות פתח תקוה, שלא לדבר על תושבי המקום. בקושי ידעתי כיצד מגיעים לשיבה".

נחמיה הצעיר התנצל בפני רבי אליהו, ואמר שאין לו מושג מי מתגורר בדירה; אבל הוא לא הצליח לכבוש את סקרנותו, מדוע

מתעניין רבי אליהו בזהות דיירי המקום. כששטח את פליאתו בפני הרב, נפנה אליו רבי אליהו ואמר לו בכאב עמוק: "מדי שבת אני עובר ברחוב זה, וכל שבת אני שומע מהבית הזה קול של חילול שבת, רחמנא ליצילן. אני רוצה למחות, ואני צריך למחות". רבי נחמיה לא הבין מה הבעיה: "אני מוכן מיד, אני יעלה עכשיו לעשות מחאה גדולה", אמר, כשרוחו הצעירה תוססת בו ומעוניינת לפעול...

נחרד רבי אליהו למשמע הדברים, נענע בראשו לשלילה, ואמר לרבי נחמיה בחומרה שנצרכה בליבו ובנשמתו לעד: "כך לא עושים מחאה! כך בצורה כזאת אני יכול למחות בעצמי. אבל מחאה אסור לה שתהיה שלא לשם שמים!"

"לפעמים", המשיך רבי אליהו לומר בכאב, "אדם עושה מחאה גדולה נגד איזה ארגון מסוים, נגד פעילות מסוימת, ויתכן שבאמת יש מפני מה להזהיר ולהתריע. אבל המוחה לא מוחה לשם שמים! רק משום שהוא מהחוג הזה והשני מהחוג ההוא, הוא דתי והשני לא דתי, הוא מכאן והשני משם. ישנן כל מיני סיבות שהוא לא מרוצה מההנהגה שלו, והוא בא להוכיח אותו כביכול על הדבר, כשכוונתו בכלל על דבר אחר. זו לא דרך להוכיח כך מישהו אחר!"

רבי נחמיה עמד נפעם, האזין בקשב רב לדברי רבי אליהו, והבין היטב את המסר. זה איסור חמור להוכיח בני אדם בגלל סיבות כאלו. כשאדם רוצה לדעת כיצד להוכיח את השני, הוא צריך לבוא מתוך

רחמנות, ולנסות להיכנס ללב של השני - כואב לי המצב שלך, אני רואה שאתה הולך בדרך לא טובה. הכיוון שלך הוא לאבדון, וסופה של הדרך הזו נורא ואיום, ואני אינני יכול לראותך צועד כך אל התהום. כשאדם עושה זאת הוא צריך להיות נקי לגמרי, זך לחלוטין מכל שנאה, ולבוא עם כוונה טהורה לכונן את חבריו בדרך הנכונה. את זה לא עושים כך, במהירות וללא מחשבה!

"אם כך", שאל רבי נחמיה, "כיצד באמת יכול האדם לוודא שמעשיו רצויים, ושתוכחתו ראויה?" במילים אחרות התכוון רבי נחמיה לשאול את רבו, כיצד הרב עצמו רגיל להוכיח?

נענה רבי אליהו ואמר: "אכן, זוהי מן העבודות הקשות שבמקדש! אני לכשעצמי, נוהג לרשום את דברי המחאה על דף נייר, ומניח אותו אצלי ליום או יומיים. אם אחר כך אני רואה שבאמת עדיין כואב לי המצב, אני מסתכל שוב בפתק ובדוק טוב טוב שהנוסח והמילים עדיין נכונים, ואינם מופרזים או מעורבבים עם סיבות אישיות. ורק כאשר אני משוכנע שהתוכחה היא כנה ואמיתית, אני שולח את הפתק כמכתב ליעדו".

"במצב הזה", סיים רבי אליהו את דבריו המאלפים, "אני אכן יכול להעיד שלדברי יש תועלת ויוצא מהם דברים טובים. אבל אם לא מוכיחים כמו שצריך - הדבר רחוק מאד מלהביא תועלת כלל..."

ואכן יש לדעת שזה נוגע לכל אחד ואחד שמתעסק עם חינוך, בין אם אצל בני ביתו ובין אם זה מקצועו. אם המחנך רוצה להעיר לחניך על משהו שלא מוצא חן בעיניו, הוא צריך לבדוק בעצמו היטב מה הרגשתו בענין. מהיכי תיתי בעצם שהוא החניך ואתה המחנך? רק בגלל שבתעודת הזהות כתוב שנולדת כך וכך שנים לפניו?...

אם אין באמת כוונה טהורה, לפחות כמה שאדם יכול להגיע, להעמיד את החניך במקום הנכון מתוך דאגה כנה ואמיתית, ומתוך הבנה עמוקה ורצון להיטיב לו, אז - כפי שאמר רבי אליהו - זה כלל לא יפעל על החניך והתוכחה תלך לבטלה, ואולי חלילה אף תזיק.

מנוסח התוכחה שמשמיע יוסף לאחיו, אנו נוכחים לראות עד כמה עשה זאת מחמת אהבה ומחמת חיבה עליהם. מיד לאחר התוכחה, תוך כדי דיבור הוא ממשיך לומר להם: **וְעָתָה אֶלְתַּעֲבֹבוּ וְאַל־יָחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מִכַּרְתֶּם אֹתִי הִנֵּה פִי לְמַחֲיָה שְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֵיכֶם**. כי מצד אחד יש להשמיע תוכחה במקום שנדרש, להוכיחם על פניהם עם כל העוצמה, עם כל החדות והבהירות, עד כדי כך שבאמת לא יכלו לענות אותו ונבהלו מפניו. אך מצד שני עשה זאת מתוך רחמנות על אחיו, ליבו נצבט לראות אותם במצב שכזה. תוכחה כזאת אכן השפיעה על האחים עמוקות!

הכל מצולם, הכל רשום, ולנו רק יראו קלטת!...

פעם אירעה פריצה באחד מבתי הכנסיות בשכונת ברכפלד, והנזק היה גדול. אלא שהגנב לא ידע שבבית הכנסת מוצבת מצלמת ביטחון שהנציחה כל רגע ממעלליו. בקשו ממני ומעוד אישיות חשובה לצפות בקלטת הביטחון, בניסיון לזהות את פני הגנב.

אמנם את הגנב לא זיהיתי, כנראה היה הוא מאינשי דלא מעלי שהגיע מבחוץ, אך את עצם המאורע אינני מסוגל לשכוח. לא

יכולתי להירגע מהענין כמה שבועות: ראינו על המסך כל פרט, כיצד האיש נכנס. כיצד הוא מסתכל לכל הצדדים לוודא שלא רואים אותו. כיצד הוא לוקח כלי פריצה ומפרק את המנעול... הכל הכל ראו שם, נחרדתי ונרעשתי.

כך זה כשיש קלטת שמראה הכל, נעלמים כל התירוצים! הרי אם ניגש אל הגנב הזה בפניו ונאשים אותו, הוא ישר יכחיש את הכל - "אני? מה פתאום! בכלל הייתי בעיר אחרת..." , אבל אז נראה לו את הקלטת, והוא ירצה להיבלע באדמה מרוב בושה!

מורן ה'חפץ חיים' זצ"ל, בחתימת ספרו 'שם עולם' (חלק א') כותב שגילויי הטכנולוגיה בזמנינו, הוא כדי לחזק את ההכרה ולהמחיש לנו את המשמעות של 'עין רואה ואוזן שומעת'.

מעשה נורא שמעתי מהגה"צ רבי ראובן הכסטר, משגיח ישיבת מיר-ברכפלד, שימחיש לנו את אותה הבושה ואותה הכלימה שעלינו לחסוך מעצמנו לעתיד לבוא:

אל ראש ישיבת מיר, הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הגיע מידע על בחור מסוים מהישיבה שנהג שלא כהוגן בענין של בין אדם לחבירו, והוא החליט שעליו להוכיח את הבחור ולהעמידו במקומו. רבי נתן צבי ביקש מראש הישיבה, דודי הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ומיידל לחיים טובים, המשגיח, הרב הכסטר, לשבת יחד עימו בשעה שישוחח עם אותו בחור.

הבחור הגיע, וכבר כשראה את שני ראשי הישיבה ואת המשגיח - התחיל לחשוש ולרעוד. ומה אתם חושבים אמר לו רבי נתן צבי? גער בו? צעק עליו? לא! הוא פנה אל הבחור ואמר לו: "אני רק רוצה לספר לך סיפור -

"לפני הרבה שנים, כשלמדתי בישיבת מיר, ביקש דודי ראש הישיבה, הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מהגאון רבי חיים קמיל זצ"ל שישים את עינו עלי. ואכן, נהפכתי לתלמידו המובהק של רבי חיים. הוא היה מורי ורבי לכל ענין, וכל דבר עשיתי על פי הוראותיו.

"פעם אחת הייתי צריך לטפל באיזה ענין שהתעורר, ואכן עשיתי זאת על הצד הטוב, וכדרכי לאחר התייעצות עם רבי חיים. אבל, למתבונן מבחוץ נראה היה כמה שעשיתי, שבמהלך העניינים נפגע בחור אחד, שהיה מעורב בסיפור.

"למחרת, עוד לפני תפילת שחרית, קורא לי ראש הישיבה רבי אליעזר יהודה כשפניו חמורות, ואומר לי: 'שמעתי עליך שעשית דבר חמור, של פגיעה בבין אדם לחבירו!', התנצלתי ואמרתי: 'כל מה שעשיתי היה על פי ההוראות של מורי ורבי'. נחה דעתו של ראש הישיבה, ויצאנו להתפלל".

וכאן פנה רבי נתן צבי אל הבחור ושאל אותו: "מה אתה חושב, שלרבי אליעזר יהודה לא היה מה לעשות לפני התפילה חוץ מלברר את הענין הזה? היה לו משום מה זמן פנוי באותו בוקר?... אלא שהענין של פגיעה בעניינים של בין אדם לחבירו - טעון טיפול דחוף, עד כדי כך שלא נותן לדחות עד לאחר תפילת שחרית, ולפני שהוא בירר את הענין הזה, הוא לא יכל אפילו לגשת להתפלל!".

הבחור התרגש עד מאוד. אז הוכיחו רבי נתן צבי בנועם: "אז מה יהיה איתנו?"...

רבי נתן צבי סיים את דבריו ולא הוסיף מילה. הבחור הוריד את ראשו במבוכה, כשהוא מבוייש נוראות להיות מוכח כך לפני שלושה תלמידי חכמים.

הבחור יצא מהחדר, ובאותו רגע פרץ רבי אריה פינקל בבכי מצמרר. "אוי לנו", אמר בדמעות, "כשהקדוש ברוך הוא יבוא להוכיח אותנו, אלו בזיונות יהיו לנו!... הוא לא יגיד כלום, הוא רק יספר לנו סיפור דברים, הוא יראה לנו את מעשנו מול העיניים, כיצד נוכל לעמוד בפניו?!"...

ה'חפץ חיים' מתאר את ה'קבלת פנים' למעלה

אני רוצה לסיים במעשה נפלא על רבנו בעל ה'חפץ חיים' זצ"ל, ששמעתי ממש מכלי ראשון, מפי הרב שלמה אפשטיין זצ"ל, ששימש בקודש בכפר חסידים, ובסוף ימיו בא להתגורר סמוך לבניו בשכונת מטרסדורף בירושלים.

רבי שלמה זכה ללמוד בישיבת ראדין, עוד בחיי חיותו של הכהן הגדול מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. אני זוכר כיצד נפגשתי עימו לראשונה בימי החנוכה, לפני כמעט שלושים שנה. התרגשתי מאוד לפגוש פנים אל פנים יהודי שזכה לחזות בזיו פניו של ה'חפץ חיים', והדבר הראשון שאמרת לי היה: "שמעתי שזכיתם להימנות על תלמידיו של ה'חפץ חיים'..." לא הספקתי להשלים את המשפט, ורבי שלמה נזדעזע עד מאוד. "אוי!" מחה בי, "איך אפשר לומר עלי כאלו מילים - תלמיד של החפץ חיים?..." נכון שהייתי מעט במחיצתו, אבל לומר שאני תלמיד שלו? הס מלהזכיר!..."

בכל אופן, ביקשתי ממנו לזכות אותי באיזה סיפור שראה אצל ה'חפץ חיים', איזו הנהגה או דבר שראה מכלי ראשון. לשמע בקשתי אורו עיניו, ואמר לי: "בחפץ לב אספר לכם סיפור קטן מה'חפץ חיים', מעשה נפלא שראיתי במו עיני."

היה זה במוצאי יום הכיפורים האחרון (או אחד שלפניו) לחיי ה'חפץ חיים'. באותה תקופה היה מנהג בישיבת ראדין שעם תום ה'זמן' ולפני הנסיעה הביתה, היתה ההנהלה משתתפת בחלק מהוצאות הנסיעה של התלמידים.

יצאתי באותו יום י"א בתשרי, למחרת היום הקדוש, לעבר משרד הישיבה, כדי לקבל מן המזכיר את המלגה עבור הוצאות הדרך. יחד איתי היה בחור נוסף, שהיה תלמיד חכם ועילוי גדול, ולדאבון לב נספה בשואה האיומה, ה' יקום דמו. בדרכנו עברנו ליד ביתו של ה'חפץ חיים', ובחוף עמד אברך וביקש מאיתנו להיכנס להשלים מנין לתפילת מנחה גדולה, כיון שה'חפץ חיים' חלש מללכת להתפלל בבית המדרש. כמובן ששמחנו על הזכות להצטרף

לתפילה בנוכחותו של רבן של ישראל.

עם הכנסנו אל משכנו הצנוע, נגלה לעינינו מראה נורא הוד: הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל, יושב על ספסל נוכח פני הצדיק הישיש כשעל פניו נסוכה חרדת קודש, והוא מאזין בדריכות נשגבה לכל מילה שיוציא הכהן הגדול מפיו. רבי אלחנן, או כפי שכינהו בני הישיבה בראדין בחיבה - "ר' חונא", היה כידוע נוהג לשהות במחיצת רבו ה'חפץ חיים' מראש חודש אלול ועד לאחר יום הכיפורים; וכעת, לפני שנפרד מרבו, ישב והקשיב לאמריו בכובד ראש.

לפי מראה פניו של רבי אלחנן, שהיו עטויות בארשת רצינות מיוחדת, היינו בטוחים שה'חפץ חיים' מגלה לו סודות התורה נשגבים, רזין טמירין שלמעלה מהשגתנו... בתחילה לא העזנו להתקרב אל הקודש, אך לאט לאט פסענו פסיעה ועוד פסיעה, עד שמצאנו את עצמנו בסמיכות לשני ענקי הרוח הללו, והטינו אוזן גם אנחנו לשמוע את דברי ה'חפץ חיים'.

כשקלטנו אוזנינו את המילים הראשונות, התפלאנו לשמוע שה'חפץ חיים' מדבר עם רבי אלחנן דברים פשוטים ויסודיים, ממש עיקרי האמונה; אך הדרך שבה הוא אמר את הדברים נחרתה בלבי לנצח. בכח התיאור המופלא שלו, תיאר ה'חפץ חיים' כיצד תראה קבלת הפנים אותה יערכו בשמים לכל אחד ואחד בהגיע עיתו. כיצד היתה לנו כאן הזדמנות לזכות לכל כך הרבה אוצרות רוח נצחיים, אותם בחרנו להחליף בעולם חולף. כיצד יוכיחו כל יהודי על מעשיו שעשה כאן, ובזבו את זמנו וכוחותיו על דברים של מה בכך, וכדי בזיון וקצף. שום דבר לא ניתן להסתיר שם, כל כוונה, כל מעשה, כל הרגשה - על הכל יוכיחו אותנו קשות, ומי יוכל לעמוד במשפט ה' האיום והנורא! ורבי אלחנן שומע את הדברים ורותת, וכל כולו נרעש ונפחד מדברי הכיבושין של רבו ה'חפץ חיים'.

"לאחר התפילה", סיים באוזני רבי שלמה את סיפורו המפעים, "יצאנו נרגשים מביתו של ה'חפץ חיים', עם השקפה אחרת על העולם. עד כדי כך שחברי זכרוננו לברכה שב על עקבותיו ולא ניגש אל המשרד לקבל את מלגת ההוצאות לדרך. י"ש בידי סכום כסף בצמצום, הסביר לי, 'והוא יספיק לי בדוחק להוצאות הדרך. אחרי ששמענו את ה'חפץ חיים', אין לי עוד צורך ברחבות כאן בעולם הזה'... הוא קיבל השקפה בהירה וברורה על העולם הזה, על הפרודור והטרקלין, על העיקר והטפל.

"הפחד מהתוכחה העתידה לבוא לכל אדם, נחרת בליבנו, ועד היום מהדהדות באוזני מילותיו של החפץ חיים: 'שום דבר לא ניתן להסתיר'!..."

אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה!

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

24
שעות

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק** שליט"א
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 2/10

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: **4992*** או **077-2222-666**

"הבן שלי השתגע" הוא אמר לי. "הוא גדל עם כפית של זהב בפה, יש לו כל מה שהוא רוצה והרבה מעבר לכך, החיים שלו מרופדים בכל טוב העולם הזה, מה נפל עליו שהוא פתאום רוצה ללכת ללמוד בישיבה? אני לא מבין?..."

ר' אהרן ידלר, מפעילי 'אחינו', מספר על ההתעוררות המיוחדת לתשובה דווקא בתקופת הקורונה

יעקב א. לוסטיגמן

אחד מוותיקי ובכירי הפעילים בארגון 'אחינו', הוא הרב אהרן ידלר. אברך נמרץ ובעל לב רחב, שיועד להלון כנגד רוחו של כל אחד ואחד, מהנערים הרבים הנמצאים על פרשת דרכים מרכזית בחייהם, ובוחרים להתקרב לה' ולעסוק בתורתו, למרות שלא התחנכו לכך על ידי הוריהם.

"ראינו כבר אלפי צעירים מתחזקים בשלבים שונים של חזרה בתשובה", הוא מספר על העבודה שהוא מבצע ב'אחינו' כבר שנים רבות. "מהדרום ומהצפון, מהשפלה ומגב ההר, מכל אזור בארץ, בכל הגילאים ובמגוון רחב של סגנונות.

"חז"ל אומרים שכשם שאין פרצופיהם דומים כך אין דעותיהם שוות, אותו הדבר גם בבעלי התשובה, כל אחד חוזר בסגנון אחר, בקצב שונה, בדרך ייחודית לו ועוד ועוד. אם ננסה לאפיין את החוזרים בתשובה ולמצוא מכנה משותף, נגלה שברוב המקרים הסיבה לחזרה בתשובה היא חיפוש אחר משמעות. זה לא מגיע ממקום של חוסר או ממקום של שפע, זה לא נוגע לעשירים או לעניים, ולא לאנשים מסודרים או אנשים מפוזרים. זה מצוי בקרב אנשים שמחפשים משמעות, שלא מוכנים להמשיך ולעשות מחר את מה שהם עשו אתמול, אלא אם כן תהיה להם סיבה טובה לעשות זאת..."

הרב ידלר מספר, שבתקופה האחרונה ניכרת עלייה משמעותית במספרם של הנערים המתחזקים המבקשים להיכנס לישיבות הקדושות.

"אני לא יודע להסביר באופן ודאי מה גורם לעלייה הזאת, אבל חשבתי שאולי זה בגלל הקורונה והריחוק החברתי שנכפה על אזרחי ישראל", הוא אומר.

איך הקורונה קשורה לחזרה בתשובה? אנחנו שואלים, והרב ידלר משיב מיניה וביה: "כשנער צעיר הולך לבית הספר, הוא נמצא בתוך מסגרת מסוימת. יש לו חברים, יש לו מעמד חברתי, הוא מחויב לסטנדרטים החברתיים בכיתה שלו, והוא מאוד מאוד מתאמץ להצליח ולהוביל במשחקים ובתחרויות שבהם מתחרים בני גילו.

"אין לו זמן לחשוב על המשמעות, ולפעמים עוברת עליו תקופה ארוכה מאוד של שנים ארוכות, שבה הוא בכלל לא חושב למה אני פה, מה אני עושה כאן, לאיפה אני רוצה להגיע בחיים, איזה חינוך הייתי רוצה לקבל ואיזה חינוך הייתי רוצה להעניק לילדי..."

"ואז באה התפרצות הקורונה, ובעקבותיה הסגרים והשבתת הלימודים. מאות אלפי ילדים ונערים פשוט ישבו בבית, חלקם גם לא פגשו חברים אפילו בשעות הערב, כי ההורים לא נתנו להם לצאת בגלל החשש שיידבקו בקורונה חלילה.

"וכך, אחרי תקופה של ניתוק מוחלט, מכל המסגרת שהחזיקה אותם עד כאן בשבי, ולא נתנה להם לחשוב ולחשב מסלול מחדש, פתאום מתחילים להתעורר כל מיני רעיונות, מחשבות, אולי אני לא במקום הנכון, מה יקרה אם לא אלך ללימודים? מה יקרה אם אלך למקום אחר... זה פתח לשינויים גדולים בחיים.

"אצל חלקם השינוי בא דווקא אחרי החזרה לשגרה. פתאום, אחרי חודשים שלא היו לימודים בצורה מסודרת, הם חוזרים לבית הספר, והם לא מבינים למה בעצם. מה היה חסר להם קודם, ואיך המידע שהם לומדים עכשיו על תנאי האקלים באלסקה, או על מורשתו של המלך ג'ורג' החמישי בבריטניה, יעזרו להם בהמשך החיים.

"וכשמגיע החיפוש אחר משמעות", אומר הרב ידלר, "הכל פתוח. התלמיד יכול להחליט שהוא נשאר ברחוב כי אין טעם ללכת לבית הספר, והוא יכול להחליט שהוא עובר למסגרת אחרת, משמעותית יותר: ישיבה!"

"הילד השתגע"

סיפור כזה קרה לא מזמן עם נער כבן 15 שמתגורר בנגב. הוא פנה אלינו מיזומתו וביקש שנשבץ אותו בישיבה. לא ישיבה תיכונית, לא ישיבה של חצי יום לימודים, הוא רוצה להיות בן ישיבה לכל דבר:

"חרדי כזה, עם הבגדים השחורים והכל", כהגדרתו.

"ניסינו לבדוק מה הסיפור", מספר הרב ידלר, "והתברר לנו שזה ילד שגדל בבית עשיר למדי, בן יחיד להוריו, האבא איש עסקים מצליח מאוד ומוערך מאוד בעירו, והבן פשוט החליט ללכת לקצה השני, להפוך לחרדי. הוא השתתף בשיעורים במדרשה, התחיל ללמוד קצת באופן עצמאי, ולבסוף החליט להיכנס לישיבה, מה שנקרא 'לקפוץ למים'.

"יצרנו קשר עם ההורים, בדקנו מה עמדתם בנושא, והתברר שההורים מאוד מאוד רוצים שלילד יהיה טוב. הם מוכנים לעשות הכל בשבילו ומצדם שיהיה חרדי, זאת לא הבעיה, אבל הם חוששים שזה סתם שיגעון חולף, ושהוא פוגע לעצמו בהמשך החיים על ידי משובת נעורים, או מה שזה לא יהיה..."

"פגשתי את האבא לשיחה רצינית", מספר הרב ידלר, "הבן שלי השתגע", הוא אמר לי. 'הוא גדל עם כפית של זהב בפה, יש לו כל מה שהוא רוצה והרבה מעבר לכך, החיים שלו מרופדים בכל טוב העולם הזה, מה נפל עליו שהוא פתאום רוצה ללכת ללמוד בישיבה? אני לא מבין?...'

"הסברתי לאבא שהבן שלו מחפש משמעות, ומשמעות אי אפשר לקנות עם כסף. 'אתה יכול לאסור עליו ללכת לישיבה, אבל לא תוכל להכריח אותו להרגיש טוב בבית הספר הנוכחי שלו'..."

"ההורים לא נרגעו, הם חששו שבישיבה הכל שחור משחור, שהבן שלהם יהפוך פתאום לחרדי מוסת, שכל הזמן צועק 'שאבעס' על חילונים ברחוב..."

"אמרתי להם שיבואו איתי לישיבה, ויראו במה מדובר. ואכן, הם הגיעו וראש הישיבה שקיבל את פניהם הוא בעצמו חוזר בתשובה, שהיה קצין בצבא. הוא ידע איך לדבר איתם, ובתוך כמה דקות הם כבר נרגעו, והבינו שהבן שלהם לא הולך למדבר, הוא יחיה בין אנשים שפויים ונורמטיביים, שמנהלים סדר יום קצת שונה, ועוסקים הרבה יותר בלימוד תורה ובשמירת המצוות. היום הנער הזה כבר לומד בישיבה, ובעדכון האחרון שקיבלתי שמעתי שהוא ברוך ה' מתחיל להתעורר, ולהבין את מה שלומדים בישיבה."

שלא יהיה עם הארץ...

במקרה אחר, שאירע גם הוא בתקופה האחרונה, היה זה נער מקיבוץ חילוני, שהוקם על ידי תנועת 'השומר הצעיר', ושאין בו בכלל חשיפה ליהדות. הסבא הלך לעולמו, ואז שמע הנער שאומרים 'קדיש', ונחשף לכמה מנהגים נוספים, ואפילו היה שם קצת לימוד משניות.

"הבחור פשוט 'נדלק'. הוא הרגיש משיכה עזה לעניין, התחיל לבדוק ולברר מה זה 'קדיש', למה אומרים, מה קורה לנשמה, ואיך אפשר לעשות לסבא טוב על ידי קיום מצוות ולימוד משניות.

"ניסינו לבדוק מה הסיפור", מספר הרב ידלר, "והתברר לנו שזה ילד שגדל בבית עשיר למדי, בן יחיד להוריו, האבא איש עסקים מצליח מאוד ומוערך מאוד בעירו, והבן פשוט החליט ללכת לקצה השני, להפוך לחרדי. הוא השתתף בשיעורים במדרשה, התחיל ללמוד קצת באופן עצמאי, ולבסוף החליט להיכנס לישיבה, מה שנקרא 'לקפוץ למים'.

"עברה תקופה והנער פשוט הפך לדתי בסתר. הוא ישב שעות בניסיון להבין מה עושים ואיך עושים, למד שיעורי תורה דרך המחשב ולאט לאט מצא את הדרך, עד שהגיע לארגון 'אחינו' וביקש מאתנו שנעזור לו להיכנס לישיבה.

"כאן ההורים כבר התנגדו בצורה משמעותית יותר. הם לא מוכנים שהילד שלהם יגדל 'בור ועם הארץ'... שהוא לא ידע מתמטיקה ואנגלית, היסטוריה וגאוגרפיה... 'הילד חייב תעודת בגרות', אמרה לי האמא הקיבוצניקית, 'על זה אני לא מוותרת בשום אופן. שילבש מה שהוא רוצה, שילמד מה שהוא רוצה, אבל על תעודת בגרות אני לא מוותרת בשום פנים ואופן!'"

"מצד שני, הבחור עצמו לא מוכן לוותר ולהתפשר על ישיבה פחות חרדית. הוא רוצה ישיבה חרדית לכל דבר ועניין, ובאזור שלהם לא הייתה לנו אפשרות להציע לו ישיבה חרדית, שמשלבת לימודי חול כמו שיש במקומות אחרים, לפי הנחיית גדולי ישראל שהורו להקים ישיבות כאלו עבור נערים מתחזקים.

"חשבנו רבות מה אפשר לעשות, ולבסוף החלטנו לממן לו לימודי חול, על ידי מורה פרטי. ואכן, הנער נכנס לישיבה, הוצמד לו חונך של 'אחינו' שלומד איתו גמרא ומכניס אותו לעניינים, עד שיוכל ללמוד עם בני גילו הלומדים בישיבה, ובמקביל הוצמד לו גם מורה פרטי, שבעצמו חזר בתשובה לפני שנים, והוא מכין אותו למבחני הבגרות, כדי שגם ההורים יהיו מרוצים."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אבל לא נמצא שום מתנדב להרפתקה מסוכנת זו! ואז הוא קרא לילדה אחת שהגיעה והתיישבה בעגלה, והנה לחרדת ההמונים הוא מתחיל לעבור איתה על החבל מעל התהום... מתח וחרדה נוראיים בקהל...

העיקר היא אותה פרשה קטנה, שכל גופי תורה תלויים בה: 'בכל דרכיך דעהו'!!

הרב בנימין בירנצוויג

"שְׁמַנֵּי אֱלֹקִים לְאֶדֶן לְכָל מִצְרַיִם" (בראשית מ"ה, ט')

וכי זו בשורה ליעקב לדעת שבנו מחמדו, הוא אדון לכל מצרים?! וכי בסולם ערכיו של יעקב אבינו, יש איזו חשיבות בכך שבנו שליט על כל ארץ מצרים, שיוסף אומר זאת בראש הכותרות של התגלותו? מבאר הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, שהבשורה לא הייתה בעצם סיפור העובדה שהוא שליט על מצרים, אלא באופן שבו אמרה יוסף: "שמני אלוקים לאדון לכל מצרים" - שגם אחרי כל מה שעבר, הניתוק הממושך ממקור חיותו, שנים רבות בבית פוטיפר ובבית הסוהר המצרי והנה, הוא נשאר דבק באמונתו: "שמני אלוקים" הכל מאיתו יתברך! זו הייתה בשורה שהעביר יוסף ליעקב! ובזה שמח מאד יעקב! ובאמת שזו לא רק הבשורה שהוא נשאר באמונתו, אלא שיעקב היה חרד כיצד הצליח יוסף בכל ימי גלותו בחשכת תרבות מצרים, בבית סוהר שתיים עשרה שנה, מנותק מאביו ומשפחתו, לא יודע כלל אם אי פעם משהו ידע על מקום הימצאו ויזכה לחזור למשפחתו ולבית אבותיו, כאלו מחשבות והרגשות יכולים לשבור לב ונפש של כל יהודי במצב כזה!

ואיך באמת זכה לכך יוסף? כיצד שרד כ"כ הרבה שנים מבלי שיהיה לו קצה מחשבה וכיון להצלתו וחזרתו למשפחתו ולמולדתו? התשובה היא: "שמני אלוקים", מהלך מחשבתו של יוסף כל הימים שהיה במצרים, שהיה שם שמים שגור על פיו, כמו שאומר רש"י על הפסוק: "וירא אדוניו כי ה' איתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו" - שהיה שם שמים שגור על פיו! ידע יוסף כי כל המהלך שמתקיים איתו הכל הוא משמים, יש אבא בשמים שמוביל אותו בכל חשכת מציאותו, וממילא שהחשכה שבו הוא היה, הייתה מוארת באור האמונה! וכך הוא שרד! זו הייתה הבשורה הגדולה של יוסף ליעקב: אני נשארת בדיוק אותו דבר כי בדרך אמונה בחרתי!!!

רבי אלימלך בידרמן (הנני בידך) מביא את סיפורו רב ההשראה של יהודי ירא שמים ותלמיד חכם, רבי מנדל פוטרפס שמו, אשר הוגלה על ידי הרוסים לסיביר הקפואה, ועבר תלאות נוראות וצרות משונות שאין הנייר יכול לתארן.

כשהוא חזר מסיביר לאחר שנים, שאלוהו מקורביו: "איך הצלחת להחזיק מעמד שם בסיביר הקפואה והאכזרית לגוליה?", והשיב:

"בזכות האמונה! רק בזכות האמונה!"
ואז סיפר להם מעשה שקרה, כשהיה שם בסיביר, שנתן לו השראה וחיוזק עצום בבורא-עולם:
סמוך לעיירה בסיביר שם היה בגלותו, היו שני הרים גבוהים אשר התנשאו לגובה רב, ובין שני ההרים הייתה בקעה ותהום גדולה. היה שם גוי אחד שהיה מומחה בטיפוס הרים, ופרסם יום אחד שהוא הולך לעבור בין שני ההרים על חבל!
כמובן שהעניין התפרסם, ובהגיע הזמן התאספו רבים מתושבי המקום לראות את ההרפתקה המטורפת הזו. הוא שם שני מוטות חזקים משני עברי ההרים ומתח חבל חזק ביניהם, ואז שאל בפאתוס: "הרוצים אתם לראות שאני עובר את התהום על גבי החבל?!"
אמרו: "לא!", חוששים ומפחדים שיתרסק לתוך התהום.
אבל הוא החליט שהוא עושה את זה, והחל ללכת על גבי החבל, לקול שאגות החרדה מהקהל, ואכן הצליח לעבור בשלום לצד השני.
ואז שאל שוב: "האם אתם רוצים לראות איך אני עובר חזרה לצד השני?", ושוב צעקות מהקהל: "לא! הצלחת פעם אחת אבל מי אמר שיתמזל לך בפעם השני?"

אבל הוא החליט שהוא עושה זאת שוב, והוא עובר לו על החבל בפעם השנייה, ומצליח לחזור לצד השני. וכך שאל שוב: "האם אתם מאמינים שאני יכול לעשות זאת שוב?" וכולם אמרו: "כבר ראינו שהצלחת פעמיים, מסתבר שתצליח שוב".
אבל אז שאלם הגוי: "האם אתם מאמינים שאני יכול ללכת עם עגלה על החבל?"
אמרו כולם: "אם הצלחת שלוש פעמים לבד, תצליח גם עם עגלה",

שעה קלה אחר כך, נראתה בפתח בית הכנסת דמותו ההדורה של רב העיירה, הגאון רבי ישראל יעקב לובצ'ינסקי זצ"ל, אלא שפנים חדשות באו לכאן... חצי מזקנו של הרב אבד ואיננו, וגם חליפתו הרגילה איננה, הוא לבוש איזו חליפה ישנה ומרופטת. לאחר התפילה הוא מברך בפנים מאירות את השמש והמתפללים בבוקר טוב חייכני, כאילו לא קרה דבר...

מיהו ה'קבצן' המסתורי שהסתתר בתנור הבוער?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"הוציאו כל איש מעל" (בראשית מ"ה, א')

פרשת השבוע הנוכחי, נוטלת אותנו אל סערת רגשות מטלטלת, במפגש יוצא דופן של היכרות מחודשת וחידוש אהבה כקדם בין יוסף הצדיק לאחיו. לאחר מסכת רבת תהפוכות כשהאחים יוצאים ונכנסים לפניו, מגיע הרגע הגדול בו לבו של יוסף נכמר ונשבר, והוא עומד להתוודע לאחיו ולהציג עצמו בפניהם.

קשה לתאר את הרגשות המטלטלים במעמד כזה. אח שהיה אהוב ביותר לאביו, ואחיו שקינאו בו ולא יכלו דברו לשלום - מוכרים אותו לעבד לארץ זרה ומנוכרת, בה הוא הופך לעבד בזוי ושפל, ואף מבלה שנתיים מחייו בבית האסורים. אחר כך הוא הופך למשנה למלך, וכאן מגיעה הפתעה רבתי המעוררת תמיהה נוקבת.

על אהבת יעקב ליוסף בנו יקירו, מעידה התורה: 'וישראל אהב את יוסף מכל בניו'. מתוקף אהבה זו, עשה יעקב לבנו בגד מיוחד - כתונת פסים, כעדות על חביבותו היתרה. הפסוק 'עזה כמוות אהבה' בשיר השירים, נדרש במדרש תנחומא על האהבה העזה ששררה בין יעקב ליוסף, אהבה כפולה ומכופלת יותר מכל אהבה המוכרת לנו כאהבת אב לבנו.

כמים הפנים לפנים, נקל לשער את אהבתו העזה של יוסף לאביו. הן כל ימיהם עסקו יחדיו בתורה, הוא דמה לאביו בתואר פניו, ועמו היה אביו משתעשע תדיר. הרי כל בן שהורחק מעל שולחן אביו, היתה נפשו נכספת עד כלות לשוב לחיק אביו כבראשונה, ועל אחת כמה וכמה בן כמו יוסף, שהיה כה נחמד ואהוב לאביו.

במשך 13 שנה, הורחק יוסף מאביו בכפיה, חי כעבד שפל ונבזה, ולמרות געגועיו לאביו - לא היתה לו היכולת לשוב לחיקו ולהסתער עליו באהבה אין קץ. אלא שהפלא ופלא, כשהנס מתרחש ואותו עבד שפל הופך למשנה למלך, כמעט עשור חולף עד שהוא עושה זאת! השולט בכיפה שכל העולם זקוק לו, שעומדים לרשותו צבאות של משרתים ועבדים, לא יוצר קשר עם אביו, לא נוסע לביקור, לא עושה כלום כדי לחדש אהבה הרושפת בלבו, במשך 9 שנים!

ועל כך זועק כל מתבונן: איך זה יתכן?! איך יכול להיות?! הרי אין ספק שיוסף כלתה נפשו לאביו, הוא התגעגע אליו כל העת, ראה את

מבע פניו בעיני רוחו כל הזמן, לא שכח לרגע מה היה הנושא האחרון עליו דיבר עם אביו. כיצד יתכן שכאשר התאפשר לו לשוב ולבקור, כאשר ניתנה לו ההזדמנות לחדש אהבה מקרוב, כאשר היתה לו את היכולת לעזוב את כל עיסוקיו ולתפוס כרכרה הדורה מאוצר המלוכה עמה ישעט לאביו שבארץ כנען - הוא לא עשה זאת! למה?! תמיהה נוקבת זו, חושפת גילוי מהדהד ודרמטי, בדברי המדרש בפרשת השבוע. בלב מלא געגועים ישב יוסף על כס המשנה למלך במצרים, שואף ונכסף, משתוקק ומתגעגע, לראות את אביו. אך הוא עשה חשבון פשוט: אם יתפוס עכשיו כרכרה ויסע לארץ כנען ויתוודע לאביו, השאלה הראשונה אותה אביו ישאל אותו היא: 'מה קרה לך? בני יקירי, מה עשו לך? איך הגעת למצרים, מה הוביל אותך לשם, מי אשם במעשה הנלוז הזה?'

יוסף ידע שלא יוכל לענות. כלומר, הוא בוודאי יכול לענות ולגלות את האמת המרה, כי אחיו ששנאו אותו רצו לרוצחו נפש, ולבסוף 'הסתפקו' במכירתו לעבד מושפל. אבל הוא לא יכול לענות תשובה כזו, כי הוא לא יכול לפגוע באחיו, הוא לא מסוגל לדבר בהם סרה, הוא לא יכול לענות תשובה שתשפיל את אחיו, זה לא יתכן!

לפיכך, העדיף יוסף להישאר במצרים, כשלבו קרוע מהתרגשות ומשוסע מגעגועים, נפשו נכספת וכל נימיו משתוקקים. אבל הוא לא יעלה לארץ ישראל ויפגוש שוב את אביו, כי כנראה זה יהיה כרוך

בפגיעה באדם אחר, באחיו היקרים, ולמחרת הזה הוא לא מוכן, גם אם זה ידרוש ממנו להישאר מרוחק ומתגעגע לאביו עד סוף ימיו!

גם בשעה בה התוודע לאחיו, הוא מבקש כי יוציאו כל איש מעליו. המשנה למלך מצרים נותר ללא אבטחה, ללא שמירה, ללא הגנה, ללא משרת וללא עבד, הוא נותר לבדו חשוף מול עשרת אחיו היכולים לקום עליו ולהורגו. וכל זאת כדי שאיש לא יראה כיצד אחיו מתביישים בהתוודעו אליהם, כדי שאחיו לא יכלמו מול אנשים זרים כשהתנהגותם כלפיו נחשפת!

את המסר הזה, כדאי כל כך לקחת עמנו מפרשת השבוע. איש מאיתנו אינו רוצה לפגוע במזיד או במישרין, אך הבה נחדד את השמירה על כל מילה היוצאת מפיו, נוודא שלא נגרמת על ידינו פגיעה במישהו, ששפתותינו מפיקות רק מילים טובות ומאירות שיגרמו לזולתנו להרגיש טוב, שאנחנו מונעים כל בדל פגיעה מאחרים.

לפעמים זה לא קל. לכולנו יש רגעי התמודדות, מילה אחת שכבר מתגלגלת במורד הלשון, ביטוי או סיפור שירתק את כולם אבל יש בו גם פגיעה במישהו. הבה ניקח את המסר מיוסף הצדיק, ונאיר את חיינו באלומה בזהירות: בכל מחיר ובכל תנאי, בכל מצב ובכל התרחשות, אנו שומרים על כבוד הזולת, עושים הכל למנוע כל פגיעה בו. ככל שנשמור ונהדק את המעקב למנוע מהזולת כל פגיעה ועלבון - כך חיינו יהיו מאירים יותר, שמחים יותר, ומאושרים הרבה יותר!

מחבוא בעומק התנור...

הכפור הרוסי הנורא והנודע, לא נטה חסד בימי החורף הקרים, ובעיקר - בלילות הקפואים... כל יושבי הערים והעיירות ברוסיה ובפרבריה נסו לבתיהם המוסקים, וחסרי הבית נמלטו על נפשם אל בית הכנסת שבעיר, שם, מאחורי התנור הגדול, היה חם ונעים גם בשעות הלילה המאוחרות...

גם בעיירה ברנוביץ' הקטנה, בבית הכנסת המרכזי, היה תנור שכזה. תנור אבן ענקי, לתוכו הושלכו מדי כמה שעות גזירי עץ יבשים, שבערו באש מתלקחת שהפיצה חום בבית הכנסת כולו. תפקיד השמש היה להעמיס אותו בעצים מדי לילה - לפנות בוקר, כדי שהתנור ישמור על חום גבוה, ובית הכנסת יהיה חם ונעים כבר משעות הבוקר המוקדמות.

אמנם, הסקת התנור היתה מתפקידו של השמש, אלא שזה התרשל לא מעט פעמים במלאכתו, ערבה עליו שנתו בלילה, והוא התעצל לקום לעשות את תפקידו נאמנה. לשמחתו הרבה, למרות התרשלותו הנפשית, מדי בוקר בבוקר היה בית הכנסת חם ונעים, והתנור מוסק בעצים בוערים. השמש הסיק כי הקבצנים הישנים מאחורי התנור הם שמעמיסים אותו בעצים, והוא שמח על שמלאכתו נעשית בידי אחרים, ולא נודע סוד התרשלותו באחד מתפקידיו הבעורים תרתי משמע...

ויהי בלילה אחד, שנת השמש נדדה ממנו, והוא החליט שהלילה יעשה את מלאכתו נאמנה ולא יסמוך כי התנור יוסק מעצמו. בצעדים כבדים ועייפים הגיע לבית הכנסת, וכמה שמח לראות כי

מישהו עומד שם על יד התנור, ומשליך עצים פנימה במסירות. 'שלום לך!' - זעק לעברו השמש, 'פה אתה עושה!' - 'החמיא' לאלמוני שמסיק את התנור...

אלא שאותו אלמוני לא הגיב לברכה, ואף לא הסיט את ראשו לעברו. השמש ראה בכך פגיעה במעמדו, איך יתכן שקבצן הישן בירכתי בית הכנסת לא יברך אותו לשלום עם שחר? וכי כך נאה וכך יאה? לפיכך, שב השמש וקרא לעברו: 'בוקר טוב, תסתובב אליי בבקשה!' - פקד על ה'קבצן', שלא התייחס והמשיך במלאכת הסקת התנור... חרונו של השמש הלך ועלה. הוא ניגש אל מאחורי התנור, וגער בקבצן המסתורי: 'מדוע אינך עונה לי? אני השמש כאן, ואתה מחוייב בכבודי!' - שב השמש וקבע, מעניק דחיפה הגונה לקבצן שסירב להסתובב לכיוונו ורק נכנס עוד יותר לעומק התנור פנימה... התנהגותו זו של ה'קבצן', הגבירה עוד יותר את כעסו של השמש, והוא העניק לו בעיטה הגונה, דחיפה של ממש אל תוך התנור הלוהט. לתומו חשב כי זה מה שינצח את הקבצן המתעקש לא להכיר בשמש ובמעלתו, אך ה'קבצן' היה עקשן עוד יותר - הוא נדחף אל תוך התנור, שולי בגדיו כבר החלו להיתפס בגחלים, הוא השתעל עמוקות מהפיח ומהעשן, אך לא הסתובב לאחור!

כשראה השמש כי עד כדי כך מתבייש ממנו ה'קבצן' האלמוני, הסתובב לאחור והלך ליתר מלאכותיו, לאסוף את הספרים ולסדר את הספסלים. רק אז, בשקט בשקט, חמק ה'קבצן' המסתורי מהתנור הבוהק ומבית הכנסת, ואץ רץ לביתו להשיב את נפשו...

שעה קלה אחר כך, נראתה בפתח בית הכנסת דמותו ההדורה של רב העיירה, הגאון רבי ישראל יעקב לובצ'נסקי זצ"ל, אלא שפנים חדשות באו לכאן... חצי מזקנו של הרב אבד ואיננו, וגם חליפתו הרגילה איננה, הוא לבוש איזו חליפה ישנה ומרופטת. לאחר התפילה הוא מברך בפנים מאירות את השמש והמתפללים בבוקר טוב חייכני, כאילו לא קרה דבר...

ואיש לא עמד על סוד פתרון התעלומה - מי הוא זה ה'קבצן' האלמוני, שהסיק את התנור מדי לילה במקום השמש... ואיש לא ידע מה פשר סירובו של 'קבצן' זה להסיט את ראשו לאחור ולהיענות לקריאות השמש... ואיש גם לא הבין את הופעתו המשוונה משהו של הרב באותו יום, כשפניו שרופות קמעא, זקנו איבד מחצית מגודלו, והאיצטלא דרבנן שלו איננה...

רק שנים אחר כך, גילו בני משפחת הרב את הסוד: תקופה ארוכה היה אביהם משכים קום באישון ליל, וממהר לבית הכנסת לעשות את תפקיד השמש ולהסיק את התנור, כדי שאיש ממתפללי בית הכנסת לא יפגע בשמש על התרשלותו. גם באותו בוקר נהג כך, אלא שבבוא השמש, רגע לפני שגילה מיהו המסיק המסתורי - הבין הרב כי אם יסובב פניו לאחור יפגע השמש עד עמקי נשמתו, כשיבין כי מי שמסיק את התנור במקומו מדי לילה הוא הרב בכבודו ובעצמו!

העדיף הרב להעמיק אל תוך התנור הבוהק, פניו נכוו, זקנו נחתך, הגחלים כבר נצמדו לשולי חליפתו. אך הוא לא היסב ראשו לאחור ולא נענה לקריאת השמש - כי עדיף וכדאי ומשתלם לו סבלו האיש, החום שבתנור והגחלים המלחשות תחת רגליו, ובלבד שהשמש לא

יפגע, שלא יבחין כי הוא הרב וידאב לבו!

כי לכולנו יש רגעי התמודדות, כשהפגיעה כבר כמעט יוצאת לנו מהפה, כשבמילה אחת נוכל להעמיד את פלוגי על מקומו הראוי לו, כשבתנועה אחת נבטא היטב את הפגיעה בזולתנו. אך דווקא ברגעים הללו חשוב לראות את דמותו הקורנת של הרב בתוך האש היוקדת בברנוביץ', כשהוא מעדיף להיכוות ולהיכנס פנימה, ובלבד שלא לפגוע בזולת, ובלבד לשמור על כבוד הזולת במקסימום!

זהו המסר העולה מסיפור זה, המופיע בספר 'מורשת אבות': 'נוח לו לאדם שישליך עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים!' - כי הפגיעה בזולת חמורה הרבה יותר מאש, ואילו השמירה על כבודו בכל מחיר - היא המפתח לחיים טובים ומאירים, שמחים ומאושרים, אפופי מילים טובות ונעימות!

נפט בסלט הירקות...

שולחן ארוחת הבוקר נערך בטוב טעם, הכלים הוצבו וגם המאכלים הובאו. סבי, הגאון רבי דוד שלזינגר זצ"ל נטל את ידיו והתיישב לאכול, כשהוא נוטל מהקערה הגדולה כף גדושה של סלט ירקות צבעוני שהכינה סבתו. אלא שמיד עם תחילת אכילת הסלט, חש רבי דוד כי משהו אינו כשורה...

למרות זאת, המשיך ואכל את מנת הסלט עד תומה, מבלי לומר

מילה. מאוחר יותר, כשסבתי הגיעה לאכול והבחינה בטעם המוזר והחרף משהו של הסלט, אצה רצה לשיש עליו הכינה את הסלט, וגילתה לחרדתה שתיבלה את הסלט בכף נדיבה של נפט במקום בשמן...

היא נחרדה ומיששה שוב ושוב את הבקבוק לוודא שאינה הוזה. אכן, כן, בקבוק השמן ובקבוק הנפט נראים דומים, והיא החליפה ביניהם ותיבלה את הסלט בנפט. 'אוי ואבוי!' - זעקה בחרדה לבעלה, 'איך אכלת את הסלט המתובל בנפט?'

חיך רבי דוד כמי שנתפס בקלקלתו, והשיב: 'וכי מה הייתי עושה? הייתי מעלה בדעתי לפגוע בך באוזני הילדים שישמעו שטעית? היתכן כדבר הזה? העדפתי למנוע פגיעה ממך, ואם אכלתי כמה טיפות נפט - אז מה קרה...' - 'הקטיף את מעשהו האצילי...'

כמה כדאי לשוב ולשנן ולהזכיר את הסיפור הזה, כי לפעמים בתוך הבית עלולה לשרור תחושת שחרור, אולי צריך להעיר בצדק על משהו שלא הוכן בזמן או מטלה שלא בוצעה כראוי. אך בכל מצב ובכל תנאי, הבה נזכור שמניעת הפגיעה בזולת מתחילה בתוך הבית פנימה. נשמור שלא נפגע חלילה גם באנשי ביתנו, וביתנו ימלא ברכת ה' ואושר רב!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

המשך מעמוד 1 | מרן רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א

כמובן שהייתי מתוח מכך מאוד, והרהרתי כיצד לומר למחותן שבת הכלה לא תתענה. כשהגעתי לארץ ישראל יומיים קודם החתונה, קרא לי המחותר, ואמר לי שיש לו דבר חשוב לדבר עימי ביחידות. נבהלתי מכך מאוד, על מה הוא רוצה לדבר עימי? אך כשנפגשתי עימו, אמר לי המחותר שהוא מודאג, כי לבתו הכלה יש אינפקציה בצווארה, והרופא אסר עליה להתענות ביום החופה.

"מיד סיפרתי לו בהתרגשות את כל הסיפור, שהיה לי עם רבי יענקל'ה שהיה נראה מוזר מקודם, אבל עכשיו נתגלה לי כמה השגחה פרטית וסייעתא דשמיא הייתה לו בזה."

וסיים רבינו שליט"א ואמר: "כשהגעתי חזרה ל'אנטוורפן' סיפרתי הכל לרבי יענקל'ה זצ"ל 'און ער האט זיך צולאכט'". והוסיף עוד רבינו שליט"א: "מסתמא סיפר לי כל זאת, מפני שידוע שאני דיין ו'מורה הוראה', וביקש להעביר לי מסורה זו שהייתה קבלה בידו, שלפעמים צריכים להורות לאנשים שאינם יכולים לצום - שלא יתענו!"

"ובידי הוה עובדא, שפעם בא לביתי חתן ביום חופתו בכדי לקבל הדרכה, ובאמצע הניח את ראשו על השולחן מרוב חולשה וכמעט שנתעלף, ומיד נתתי לו לאכול ולשתות."

(רבינו הגדול אמרו')

"הגיעה לפנייהם שאלה בדבר שליח, שהניח במכנסיו סכום כסף גדול של 'חברה' מסויימת, וצרור הכסף נגנב ממנו. בעלי החברה תבעוהו, וקבעו בית דין שאין זו פשיעה. אולם התובעים חזרו וטענו כי מרן החתם סופר זי"ע חייב בכהאי גוונא (עי' שו"ת חת"ס חו"מ סי' קסח), ואמרו הבית דין, שממנו אי אפשר להביא ראיה, כי הוא דיבר בפרשבורג ששם לבשו מעיל קצר, ולכן שם נחשבת הנחת כסף בכיס המכנסים כפשיעה, מה שאין כן בגליציה שם הלכו במעיל ארוך, שוב אין נחשב הדבר כפשיעה, כיון שכיס המכנסים מכוסה במעיל."

"כשסיים לספר את דבר המעשה, אמרתי לפניו בהתרגשות שהיום ממש באה לפני שאלה כזאת וכך פסקתי". סיים רבינו שליט"א בצחות ואמר: "דאס איז א באבוב'ער מופת"..."

"מקרה נוסף אירע לפני שנסעתי לארץ ישראל, לחתונת בני שיחי. נכנסתי אליו יחד עם בני החתן, ואמר לי הרבי זצ"ל: 'דע לך, שאף על פי שנוהגין החתנים להתענות ביום חופתם, עליך לדעת שאם לא מרגישים טוב - אין צורך להתענות', אחר כך פנה אל בני החתן ואמר לו שלא יתענה, והמשיך לספר שחתנו רבי איצקל זי"ע, נכנס קודם החתונה של בתו הגדולה אל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, והורה לו שהכלה לא תתענה."

"כשיצאתי מחדרו, קרא לי בחזרה ואמר לי: 'גם הכלה שלא תתענה'."

ובשמחה עצומה. מי שהתבונן במחזה, למד פרק מאלף לכל החיים: אם ברצונך להשפיע - תתמלא בעצמך... זה יעשה את העבודה בצורה הטובה ביותר...

גם בשיחותיו לנשים, כאשר רוצה רבי אריה להדגים מהי "אהבת תורה" אצל נשים, הוא נוהג לספר להם על כך שבמשך שבע שנים הוא למד בחברותא עם הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. ברוב הפעמים היה זה בביתו של רבי חיים, ולעיתים היה עולה רבי חיים לביתו.

לעולם לא אשכח - כך הוא מספר - "את הרבנית קנייבסקי ע"ה, שהיתה יושבת בצד ומקשיבה בכזה צמאון, בכזו ערגה ללימוד שלנו. היה ניתן לחוש את אהבתה לתורה הקדושה, וללא ספק מעלה זו נסכה בה את הכוחות להשפיע לטובה על כל כך הרבה נשים שנושעו ממנה. ונהנו ממנה עיצה ותושיה".

(אריה שאג')

אכן נובעים מתוך לב אוהב, מתוך דאגה כנה, ומתוך השתוקקות אמיתית לראות בטובתו. זאת ועוד, כדי להשפיע לטובה, שומה על המשפיע לחיות בעצמו את הדברים. כאשר ה"כוס המרכזית" מלאה על גדותיה - היא גולשת וממלאה את כל הכוסות הקטנים הסובבים אותה...

רבי אריה נוהג לומר בהזדמנויות רבות, כי את "אהבת תורה" לא היה צריך ה"חזון איש" ללמד. די היה לראותו רוקד בהשתפכות הנפש ובמיצוי הכוחות בשמחת תורה, כדי להתמלא באהבת תורה... היו מרימים אותו על כסא ורוקדים איתו, אך כעבור כמה שניות היו נושאי הכסא מבחינים שהכסא ריק... ה"חזון איש" השתחל ממנו ארצה, בזריזות עצומה והחל לרקוד עם הציבור בהתלהבות

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

שיספיקו להגיע עוד לפני שתשקע השמש. לאחר נסיעה ארוכה הגיעו לשם, וכשראו מרחוק את גרונצ'יק, הבינו שנפלו בפח שטמן להם. הוא התקרב אליהם יחד עם קבוצת אנשים גדולה. כולם היו בריונים ואחזו בידיהם גרזנים. הם התקדמו אל הרב בעיניים רושפות שנאה וזעם.

העגלון החל לרעוד כלו. "כבוד הרב, מה עושים כעת?". הוא עצם את עיניו, ודמיין את התסריט הנורא מכל מתחולל.

כשלא שמע שום קול פקח את עיניו, והנה הבחין בדבר פלא: גרונצ'יק ניגש, השליך את הגרזן שבידו, ונפל לרגלי הרב: "רבינו, חטאתי! חטאתי! חטאתי! אני הרשע, ואני מתנצל ומבקש שייתן לי דרך תשובה!".

אמר הרב: "מבין אני כי אין כאן ברית. רציתם רק להביא אותנו לכאן... בוא ר' גרונם, עלה לעגלה ותחזור איתי הביתה", ושניהם חזרו.

בהזדמנות הראשונה ברר המשמש, האם מעשה ניסים אירע כאן? אמר לו הרב: "היודע אתה איך הצלחת? באותו רגע שבו הבחנת בגרונם בא אלי לרצחני נפש, התמלאתי עליו ברחמים גדולים, ואמרתי: 'ריבונו של עולם, אני אוהב אותו! כל מה שעשיתי לו לא נבע משנאה, ההיפך - כוונתי הייתה לטובתו, כדי לקלף ממנו את הרע שיש בו. ריבונו של עולם, אני אוהב אותו באמת, אני אוהב אותו!' מילאתי את לבי בכל כך הרבה אהבה אליו, וברגע שכך עשיתי - מיד הסתלקה כל שנאתו. אהבתי נגעה לליבו, וגם הוא התמלא באהבה גדולה אלי".

ומה ארע כתוצאה מכך? הוא עזב את דרכיו הקלוקלות, התחטא לפני ה' ונעשה ר' גרונם, יהודי לשם ולתפארת.

(מתוך הספר 'משכני אחרים')

אבל פעם אחת הוגדשה הסאה. גרונצ'יק הלשין על מישהו, והוא נכלא לשנתיים, אחר קיבל מכות רצח, ושלישי - כל רכושו נלקח ממנו. יותר לא היה שייך להמשיך.

פנו אל הרב ואמרו לו: "רבינו, עד כה לא ספרנו, אולם הגיעו מים עד נפש. איננו יכולים להמשיך לחיות עוד במחיצת האיש הרע הזה, שהורס את חיינו!".

התפלא הרב: "ר' גרונם? זהו גרונצ'יק גיציס שאתם מדברים עליו? ככה, ואני לא שמעתי מאומה..."

בשבת הקרובה עלה הרב לתורה ל"שלישי". כמנהגו תמיד נשאר על יד התיבה במשך הקריאה כולה. לקראת 'ששי' כבר נעמד גרונם במקומו, מוכן ומזומן לעליה 'שלו'...

הרב, שהיה איש אמת, הזדקק במקומו והכריז: "אתה הוא גרונם הרשע שכולם רועדים מפניו? הלא כתוב 'לא תגורו מפני איש'. חייב להיות כאן משפט צדק! אינך ראוי לעלות לתורה, ואם כך - לא תעלה!".

הרב היה תקיף בדעתו, ובתקיפותו כי רבה סטר על פניו. גרונם קצף מזעם. הוא לא התכוון לוותר, כמובן. יצא מבית הכנסת, נחוש בדעתו להשיב לרב מנה אחת אפיים.

האנשים בבית הכנסת רעדו מרוב פחד ואימה. מי יודע מה יעולל כעת?

אולם חלף יום ועוד יום, ודבר לא קרה...

באחד הימים הגיעה משלחת של שני אנשים מכובדים, בעלי זקנים ארוכים, להזמין את הרב, שהיה מוהל מומחה, לערוך להם למחרת ברית בכפר רחוק שבו התגוררו.

הרב נענה לבקשתם בחפץ לב, ומיד למחרת השכים קום, לקח איתו את משמשו ושניהם נסעו לאותו כפר מרוחק. הם יצאו מוקדם כדי

נכסיו למוסדות שבכפר הנוער 'שדה חמד'. מובן שהצעתו הנדיבה גרמה לי התרגשות והתלהבות גדולה. לפי הערכתי, היתה תרומה בסדר גודל כזה - עשויה להבטיח את עתידו של כל המפעל לנצח. אולם, כאשר עמדתי לבקש ממנו לסדר חוזה עם חתימה מחייבת, צף ועלה בזיכרוני הסיפור הנ"ל עם מרן, והבנתי, כי גם אדם זה לא יוכל להקדיש את כל הונו לצדקה. אמרתי לו, שכוונתו להקדיש את כל הונו למפעל קדוש היא רצויה וראויה להערכה, אבל אינני רוצה שיעשה זאת עכשיו. אלא לאחר מאה ועשרים. "תעניק לנו את הונך בצוואתך" - אמרתי, "ואילו עכשיו איני מבקש שתתרום אלא סכום לא גדול, עבור בית אחד בשדה חמד". את בקשתי זו הוא עשה מיד במקום...

רצונו הראשון, להעניק לנו את כל נכסיו, אכן לא יצא לפועל... אחרי שהתרגשות הגדולה עברה ממנו - נשכח הכל. רק הודות למה שלמדתי ממרן, זכיתי וזיכיתי את האיש בדבר שהוא היה מסוגל לעשות.

(ב'מחיצתם')

מתקשים להבין את כוונתו של גדול הדור - חובה להאמין בדבריו ללא סייג, ולתלות את אי ההבנה בכך, שאנשים פשוטים כמונו אינם מסוגלים לרדת לסוף דעתם של גדולי תורה.

גם לאחר שעבר זמן רב, הייתי מלא השתוממות, כיצד לא עלה על דעתי דבר זה, שכעת במבט לאחור נראה כל כך הגיוני וברור... אלא שכך היא דרכה של תורה. עד שלא בא החכם, הכל סתום ומכוסה וכולם מגששים באפילה, ואילו לאחר שבא החכם והאיר את הדרך, הכל ברור ופשוט...

תפסת מרובה לא תפסת

דבריו היסודיים של מרן באותה שעה, שאדם אינו מסוגל לתת לזולת את כל הונו, ועדיף שיתחייב סכום שהוא לפי כוחותיו, היו עבורי לימוד חשוב, ועשיתי בו שימוש הלכה למעשה. הכרתי אדם עשיר שהיה קמצן גדול. לאחר פטירת אשתו פגשתי אותו בשעה של חולשת הדעת, ובהשתפכות הנפש הוא אמר לי, שהחיים הם הבל הבלים, ולכן הוא מוכן לתת לי את מה שביקשתי ממנו בעבר, והוא מקדיש את כל

המשך מעמוד 18 | הרב בנימין בירנצווייג

"בנוגע לתלמידים להשריש בלבבות אמונה בהשגחה פרטית, דבר זה משפיע מאד על לב רך, ונחרת לעד שאין הפקר בעולם! הכל מתנהל בהשגחה! ועל הכל אפשר להתפלל. זוהי הדרך הסלולה להצלחה, על ידי הדעת נהפכים לאיש אחר! העיקר הוא אותה פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה 'בכל דרכיך דעהו' (פאר הדור חלק ב עמ' רנה).

מרן המשגיח של פוניבז', הגר"י לויןשטיין זצ"ל, השתתף פעם בחתונה, ושמע שם את אחד הרבנים דורש בפני הציבור על הפסוק: "אכן אתה א-ל-ל מסתתר אלקי ישראל מושיע", והרב ההוא הביע את התפעלותו מזה שהקב"ה שברא הכל יש מאין, ועדיין מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובכ"ז אפשר לחיות שנים רבות בלי לראותו ובלי להרגישו, הרי זה מפלאי הבריאה שאף שעשה בריאה כה נפלאה - ומ"מ מצליח להסתיר את עצמו.

הדברים לא מצאו חן בעיני המשגיח זצ"ל, ובמשך שבועות אחדים לאחר החתונה ההיא, אמר בישיבת פוניבז' כמה וכמה שיחות להוציא מדברי הרב ההוא, ובדבריו היה חוזר ואומר: "שהרי הסיום של הפסוק הוא עיקרו, ושם כתוב שאע"פ שהוא א-ל-ל מסתתר - מ"מ 'אלוקי ישראל מושיע', כלומר, ע"י הישועות שעושה לישראל רואים אותו, ע"י התחדשות הבריאה בכל יום הוא מתגלה". וחיידד המשגיח דבריו "שאין רצון התורה שנחיה עם ה'א-ל-ל מסתתר", חובתנו היא לגלות בכל עת את 'אלקי ישראל מושיע', אמנם מי שאינו שם לב, יישאר לחיות בלי לראותו, אך עבודת האדם לראותו בכל רגע ורגע", עכ"ד (ילקוט לקח טוב).

ואז שאלם: "אם אתם מאמינים ב', אז מישהו מכם יסכים לשבת בעגלה בעת שאעביר אותה על גבי החבל?"

אבל לא נמצא שום מתנדב להרפתקה מסוכנת זו! ואז הוא קרא לילדה אחת שהגיעה והתיישבה בעגלה, ולחרדת ההמונים הוא מתחיל לעבור איתה על החבל מעל התהום!

אחר זמן של מתח וחרדה נוראים..... הצליח לעבור עם העגלה והילדה בתוכה!!

לאחר שירד בשלום עם הילדה, ניגשו אליה אנשים ושאלוה: "איך לא פחדת לשבת בעגלה ולעבור את החבל?!!?"

"בכלל לא פחדתי", השיבה באדישות הילדה, "זה הרי אבא שלי!!!"

אמר רבי מנדל: "למדתי מכאן מוסר השכל גדול: כשאני יודע שאבא שלי מנהיג אותי, ונמצא איתי בכל מקום ומובילני, אני מרגיש תמיד בידיים בטוחות ואיני פוחד משום דבר!!!"

ממשיך ומספר רבי מנדל: "לאחר מכן ניגשתי לגוי ושאלתי: 'איך אתה מצליח לעשות כזה דבר ולא ליפול?' ענה לי הגוי: 'כשאני מתחיל ללכת העולם לא קיים אצלי, מרגע שאני עולה על החבל, אינני חושב על שום דבר, אני רק מתרכז בהליכה שלי, בכל פסיעה ופסיעה, ברגע שאחשוב על דבר אחר - מיד אפול ואתרסק לתהום'."

סיים רבי מנדל: "גם אני בכל ימי גלותי, בזמנים הכי קשים ומפרכים, כל הזמן לא הסחתי דעתי שהקב"ה מובילני בכל צעד ושעל, ואני איני לבד, והוא ריבון העולמים מביט ומשגיח עלי והנני בידו, ואיני לבד! זה מה שהחזיק אותי ומחזיק אותי לאורך ימים."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

מרן החזון איש בדברי הדרכה למחנך, אמר בין השאר:

♦ **האם מותר להמיר מטבע בחול המועד שלא לצורך החג?**
♦ **תיקון מכשירי חימום בחול המועד**
♦ **האם גיהוץ ביתי מותר בחול המועד?**

בנייה ותיקוני בנין בחול המועד

• בנייה ותיקוני בנין באופן של 'מעשה אומן', דהיינו בצורה הדורשת ידיים מאומנות ומקצועיות, אסורים בחול המועד אף לצורך החג. אולם, כשהם נעשים לשם מניעת הפסד כספי או נזק משמעותיים - הרי הם מותרים אף באופן של מעשה אומן, ואף אם היה ניתן לתקן לפני החג, כדי 'דבר האבד'; ובלבד שלא ישאיר את ביצוע התיקון בכוונה תחילה לימי חול המועד. וכן מבנה רעוע המט ליפול ומהווה סכנה לעוברים ושבים, מותר להורסו בחול המועד; והתירו חכמינו ז"ל אף לבנותו מחדש, כיון שאילו לא התירו זאת, ימנעו מלהורסו, ויבואו לידי סכנה.

תפירה וגיהוץ בחול המועד

• התפירה מותרת בחול המועד כאשר היא נעשית לצורך החג; אולם, אין ההיתר אלא כשהיא נעשית ב'שינוי', וב'מעשה הדיוט'; באופן שיש בתוצאות התפירה שינוי הניכר. ויש שהורה שלכן אין לתפור כפתור בחול המועד, כיון שלא ניתן לעשות בתפירתו שינוי משמעותי בסדר התפירות, או במרחק התפרים זה מזה, וכדומה. אולם, יש שכתבו בשמו שניתן לעשות שינוי גם בתפירת כפתור - לתופרו באופן שאינו מהודק לבגד, אלא תלוי עליו ברפיון. וכל תפירה במכונת תפירה, אסורה בחול המועד אף לצורך החג, כיון שלא ניתן לעשות בה שינוי הניכר בתוצאות התפירה; ובנוסף - תוצאות התפירה במכונה נחשבות לרוב כ'מעשה אומן'.
• גיהוץ ביתי, מותר בחול המועד, אולם, אין ליצור קמטים וקפלים האמורים להחזיק מעמד זמן ממושך, כיון שאלה נחשבים כ'מעשה אומן', האסור בדברים שאינם 'מכשירי אוכל נפש'. וכמו כן, אסור למסור בגד למכבסה לשם גיהוץ, כיון שהגיהוץ הנעשה במכבסה נחשב כ'מעשה אומן'.

מהלכות המסחר בחול המועד

• המרת מטבע אקראית בין איש לרעהו, מותרת בחול המועד אף שלא לצורך החג; אולם, המשתכר בקביעות מהמרת מטבע ('צייג'), אסור לו לעסוק בכך בחול המועד.
• מותר 'למשוך' כסף מזומן בחול המועד מחשבון הבנק, לצורך שימוש בו בחג; אך לכתחילה, ראוי לבצע לפני החג משיכה של כל הכסף המזומן הנדרש לחג.
• כל עיסקת רכישה שבה המוכר, המתווך, או אף המוביל של המוצר הנרכש, זקוקים לרווחם על מנת לקנות את צרכי החג - מותר לבצעה בחול המועד, ובתנאי שכוונת כל הצדדים היא גם לשם המטרה האמורה, ולא רק לצורך עצמם.

הצרכים המתירים עשיית מלאכה בחול המועד

• מלאכות 'אוכל נפש' ו'מכשירי אוכל נפש', מותר לעשותן בחול המועד, לצורך המועד, אף באופן של 'מעשה אומן', ואף בטירחה יתרה; (ויש שאסר בטירחה יתרה). כמכשירי אוכל נפש נחשבים כל הדברים המכשירים אוכל לאכילה, כגון תנור אפייה, סירים, מחבתות, סכיני חיתוך.
• אם מזג האוויר בחול המועד קר, ומכשירי החימום שבבית התקלקלו, מותר לתקנם, משום שכל אדם נחשב כ'חולה' בנוגע לקור. ויש שכתב שמותר לתקנם אף באופן של 'מעשה אומן', משום שהנאת הגוף מהם נחשבת כ'אוכל נפש'.
• כאמור, מותר לעשות מלאכה בחול המועד לצורך מכשירי אוכל נפש, אף באופן של מעשה אומן. וכך הדין גם בנוגע לעשיית מלאכה לצורך דברים הנחשבים כ'צורך הגוף'. אולם, אם הדרך היא לעשות את המלאכה ב'מעשה הדיוט', אסור לעשותה ב'מעשה אומן', אלא אם כן אין אפשרות אחרת לעשותה.

גליון 445
שנה י' תשפ"א

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אל תירא מרדה מצרימה

אמר ר' ייסא, בזמן שנסע ישראל לרדת לגלות מצרים, יראה ואימה גדולה נפלה עליו, אמר לו הקדוש ברוך הוא ליעקב, למה אתה מתיירא? "אל תירא מרדה מצרימה", מזה שנאמר אל תירא מובן שהיה מפחד, אמר לו ירא אנכי פן יכלו בני, אמר לו "כי לגוי גדול אשימך שם". אמר לו ירא אנכי פן תסתלק השכינה ממנו כמקודם, אמר לו "אנכי ארד עמך מצרימה". אמר לו עוד אני ירא שלא אוכה להיקבר בין אבותי, ולא אראה את גאולת בני ואת הגבורות שתעשה להם. אמר לו "ואנכי אעלך גם עלה", אעלך להיקבר בקברי אבותיך, גם עלה לראות גאולת בניך ואת הגבורות שאעשה להם. אמר ר' יהודה בוא וראה שני נדרים נדר הקדוש ברוך הוא ליעקב. אחד שירד לדור עמו בגלות, ואחד שיעלהו מקברו לראות את השמחה של עזרת הקדושה השוכנת עם בניו. זהו שכתוב "אנכי ארד עמך מצרימה", אנכי ארד עמך בגלות, "ואנכי אעלך גם עלה" כמו שכתוב "והעליתי אתכם מקברותיכם עמי" וכתוב "ששם עלו שבטים שבטי יה" (זוהר ח"א ח"ב טז)

פרשת השבוע

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף
(מ"ה ג')

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שהיה נאנח ואומר, ומה אם אחי יוסף, שאלפי קושיות ותמיהות ניקרו במוחם ובמחשבתם על כל השתלשלות האירועים שהתרחשו עמהם במצרים. כיון ששמעו מפיו את שתי המלים "אני יוסף". נתברר להם הכל. קל וחומר שברגע שנוכה לגאולה ויתגלה כבוד שמים, והקול יהדהד מסוף העולם ועד סופו "אני ה'" שתגזנה כל הפליאות והקושיות על דרכי ההשגחה העליונה.

כי כבד הרעב מאד (מ"ז – י"ג)

מסופר על הגה"ק רבי אליהו מוילנא זיע"א, שהיה רגיל להזמין אליו מזמן לזמן את המגיד מישרים הגה"ק רבי יעקב קראנו המגיד מדובנא זיע"א (יומא דהילולא י"ז טבת), והיה שומע מפיו משל ומליצה, תוכחה ומוסר. פעם אחת הוזמן המגיד לבית הגאון מוילנא לפתע פתאום, ומתוך שהודרו להיענות

להזמנת הגאון, לא אכל ולא שתה בטרם צאתו לדרכו, והגיע לבית הגאון מוילנא כשהוא רעב וצמא, עייף ויגע. מיד ישבו לפניו הגאון מוילנא ובני ביתו וציפו למוצא פיו. רצה המגיד לרמוז להם שהוא רעב וצמא, פתח ודרש, אמשיל לכם משל: עני אחד ביקש לקנות לו עז שהיה החלב מצוי בביתו. חסך מלחמו וצירף פרוטה לפרוטה, עד שהיה בידו סכום מסויים. הלך אל השוק וקנה עז חולבת. כיון שהכניסה לביתו היו כל בני הבית שמחים, מעתה יטעמו טעם חלב. הקיפו כולם את העז, ועקרת הבית התחילה לחלוב אותה, אך היא חולבת וחולבת וחלב אין. נפלו פניהם של בני הבית, ובעל הבית עצוב וחפוי מיהר אל המוכר להחזיר לו את העז, בטענה שמקח טעות היה כאן. שאל המוכר את הקונה איזה אוכל נתת לעז? כל אוכל לא נתתי לה, ענה הקונה. אמר לו המוכר אם אוכל לא נתת לעז, חלב מנין לה? מיד הבינו בני הבית את הרמז, וערכו את השולחן לפני המגיד מדובנא.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:22 ת"א: 5:24 ר"ת: 5:56

פרשת ויגש

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:06 ת"א: 4:20

הרחמים, והצדיקים מלומדים בנסים, היפלא מה? דבר? ורצון יראיו יעשה.

בעודו עומד וטוען נשמעו נקישות בדלת. הרבי הסתכל בשעונו, השעה היתה לאחר חצות, ביקש מהאדמו"ר מבלעד שיגש לפתוח את הדלת, פתח את הדלת, וראה אשה לבושה בלבוש בלתי הולם המבקשת להיכנס אל הרבי. שב לחדר הרבי וסיפר על כך.

קם הרבי. יצא את החדר וביקש מהרבנית שתבדוק מה רצון האשה? אמרה האשה לרבנית שברצונה לדבר עם הרבי. נתנה לה הרבנית מלבושי כבוד ופתחה בפניה את דלת החדר. באה האשה והחלה לבכות, שעברו שנים רבות מנשואיה ועדיין לא נפקדה. היא שמעה שהרבי פועל ישועות, לפיכך באה להתחנן ולהעתיר שיברך אותה בבנים. הקפיד הרבי ואמר, האם כך באים לרבי בלבוש לא מכובד, האם כך רוצה את להיושע? בכתה ואמרה שבעלה כעס עליה וזרק אותה מהבית שתלך לרופא ותתרפא, נעל מאחריה את הדלת. ומה תעשה? הלכה לשכנתה וזו יעצה לה שתלך אל הרבי מנדבורנה שהוא פועל ישועות, ובכן באה.

שאלה הרבי האם בעלך מניח תפלין? לא ידעה מהו שח, תיאר הרבי את התפלין, קופסאות מרובעות קטנות שחורות על היד והראש. ענתה, שמימיה לא ראתה כאלו. שאל על אודות שבת, וענתה שהיא מדליקה נרות, היא זוכרת שאצל אמה היו מניחים פח על הלהבות, יותר אינה יודעת. שאל על שמירת גדר קדושת הבית היהודי? והשיבה שאינם נשמרים. אמר הרבי אם תבטיחי שתשמרו שלוש אלו, תפלין, שבת וקדושת הבית, הריני מבטיח לך בן. ותכבדו אותי בסנדקאות.

ענתה האשה, תפלין ושבת ביכולתי להבטיח, אבל גדר קדושת הבית עלי לשאול את בעלי. אמר לה הרבי לכי לביתך ותשאלי את פיו, אם יסכים תבואו לכאן, יכולים אתם לשוב אפילו הלילה. האשה הלכה והאדמו"ר מבלעד קם אף הוא להיפרד מהרבי, אמר לו הרבי, כדאי לך להישאר, אני צופה שיקרו הלילה דברים מופלאים.

כעבור שעה וחצי, נקשו בדלת האשה שבה בלוויית בעלה. הרבי שב ואמר להם, שאם יקבלו על עצמם שלוש אלו, הנחת תפלין ושמירת שבת וקדושת הבית, הוא מבטיח להם בן למזל טוב. ענה הבעל שאינו יודע מהי קדושת הבית. הסביר לו הרבי דינים אלו באר היטב, סבר הבעל וקיבל.

כמה גדולים הצדיקים שמוסרים את נפשם

עבור ישועת ישראל

הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל היה מחסידיו הנלהבים והמקושרים ביותר של הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה זיע"א בעל ה"דבר חיים" (יומא דהילולא ט"ז טבת). ולבנו הרה"ק בעל ה"באר יעקב" זיע"א. לימים העלה על הכתב את עיקרי חסידות נדבורנה, ואת עיקר משנתו של הרבי זיע"א כפי שהבין וחווה. במחברת שבה נכתבו הדברים, נכתב למשמרת גם סיפור המעשה כדלקמן:

סיפר לי הרה"צ רבי יוסף טויסיג אדמו"ר מבלעד זצ"ל מעשה שהיה בידיו. בחורף שנת תשל"ב קיבל שיחת טלפון בהולה מאמו שימהר לבוא לירושלים, כי מצבו של אביו שהיה חולה במחלה הידועה רח"ל הורע, ואם לא יבוא מיד עלול להיות מאוחר. הזמין מיד מונית ונסע. בדרך נזכר שלא טבל באותו בוקר במקווה טהרה, חשב איך אסע להיפרד מאבי הצדיק בלא לטבול? הואיל ובמרתף ישיבת נדבורנה היתה המקווה פתוחה בכל שעות היממה. ביקש מהנהג להסיעו לשם ולהמתין לו עד שיטבול.

כשנכנס מצא שם את כ"ק מרן ה"דבר חיים" מנדבורנה זיע"א. פנה אליו הרבי במתק לשונו ושאלו מה אתה עושה כאן בשעה כזו? מי שאינו יכול לישון הולך למקווה, כך ביקש הרבי לתרץ את טבילתו שלו במקווה. מרוב כאב ועגמת נפש נעתקו מפיו המלים. שב הרבי על שאלתו, והשיב שקיבל קריאה טלפונית מאמו שאביו חולה מאד, ועומד לפני יציאת הנשמה ל"ע. ענה לו הרבי על אתר, נחא, תטבול במקווה ואחר כך תעלה אלי ותשתה כוס קפה, אין לך מה למחר.

חשכו עיניו, שכן הבין שהרבי אינו רוצה שיהיה נוכח בעת הפטירה, שמא אינו ראוי, ואולי חפץ הוא למנוע ממנו את רגעי הצער הנוראים. אבל אימא ביקשה, חשב לעצמו, ופנה ואמר לרבי בקול רוטט, אבל רבי, המצב קשה מאד, חייב אני לנסוע, הרגיעו הרבי במלים ברורות, הערב לא יקרה מאומה, אין לך מה למחר. מששמע מלים מפורשות אלו, נרגע, טבל ועלה. שילם לנהג המונית ושלחו לדרכו, ועלה לחדרו של הרבי.

כבדו הרבי בכוס קפה, והוא החל לבקש ולהעתיר, שיברך הרבי את אביו ברפואה שלמה. אמר לו הרבי, הן אביך חולה במחלה הידועה ויודע אתה שהיא חשוכת מרפא. ניסה לטעון שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם לא יתייאש מן

משל ונמשל

וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

משל למלך אחד אשר יצא לצוד בשדה, ופגש רועה צאן אשר ישב סמוך לעדר צאנו וחילל בחלילו, האזין המלך לנגינתו הנפלאה של הרועה ונשבה בקסמי הצלילים העדינים, ולא יכול היה לעזוב את המקום, לאחר שסיים הרועה את נגינתו ניגש אליו המלך והתחיל לדבר איתו, ומצא כי הרועה שכלו חד וחריף מאוד, ומלא חכמה ותבונה. התפעל המלך מאד וביקש מהרועה לבוא עימו לארמון ולהיות סמוך על שולחנו, הסכים הרועה ובא עם המלך לארמונו. מאז ישב הרועה תדיר בבית המלך, והמלך היה מתייעץ עמו בכל דבר, עד שהפך להיות לאחד משרי המלך החשובים. יתר השרים קינאו מאד בשר החדש אשר היה כל כך חביב על המלך, והחליטו לנסות ולהדיחו מתפקידו ע"י כך שיעלילו עליו כי גונב הוא כסף מאוצר המלך. כאשר שמע המלך על כך קרא המלך לשר (הרועה לשעבר) כדי לחקור אותו, השר הכחיש את הדבר והוכיח לכולם שהוא ישר ונאמן עד מאד, בכל זאת שכנעו השרים את המלך ללכת לבית השר ולבדוק בביתו, אולי שם ימצאו סימנים לגניבה מבית המלך. הלך המלך כשהשרים מתלווים אליו לבית השר, ומצאו שביתו רהוט בפשטות רבה, עברו מחדר לחדר, עד שהגיעו לחדר אחד אשר היה נעול על מנעול ובריח. שאל המלך: מה יש בחדר הזה? אדוני המלך – נפל השר על ברכיו והתחנן – בבקשה ממך, אל תבקש ממני לראות מה יש בחדר, משום שאני בוש מאד ממה שמונח בחדר זה. תחנוני השר רק חיזקו את חשדות המלך, ומשום כך התעקש כי יפתחו את החדר, כאשר פתחו את החדר מצאו שהוא ריק ואין בו מאומה, מלבד תרמיל רועים ישן וחליל... תמהו המלך והשרים. אדוני המלך – אמר השר – מיום בואי לארמונך לא התגאיתי כלל במעמדי הרם, זאת משום שבכל יום אני נכנס לחדר הזה, מחלל בחליל ונוזכר בעברי כרועה צאן פשוט. והנמשל: הזכירה "כי עבד היית במצרים" תועיל לאדם לא לבוא לידי גאוה, כי בכל פעם שירגיש בעצמו שבא לידי גאוה, מיד יזכור את עברו שהיה עבד במצרים ותסתלק הגאוה מלבו.

(בשם הגה"ק ה"ש"אגת אריה" זיע"א)

ראה הרבי שהבעל תולה את הסכמתו בזמן, ישמור עד שיוושע ואז ישוב לסורו. הזהירו ואמר לו שאם יעבור על כך במזיד ימות בנו בו ביום רח"ל. ראה הבעל שהענין רציני ואמר, אני מקבל על עצמי התחייבות קשה בדברים שלא הורגלתי בהם, רצוני שגם הרבי יקבל על עצמו התחייבות כתובה וחתומה.

האדמו"ר מבלעד התקומם לשמע הדברים, אבל הרבי קיבל אותם בהבנה, הוא נטל פיסת נייר וכתב עליה לאמר, אני חיים מרדכי בן מלכה מוסר את נפשי לילד שיוולד מן פלוני בן פלוני ופלוני בת פלונית כעבור שנה מן היום הזה. ועד על כך ה"תולדות" הקדוש זיע"א והצניע את הפתק בספר "תולדות יעקב יוסף" שהיה מונח לפניו על שולחנו. נפרדו ממנו בני הזוג ופנו לדרכם.

האדמו"ר מבלעד נרעש למראה עיניו ומשמע אזניו, והחל לטעון בפני הרבי, הנה הרבי עומד להושיע למעלה מדרך הטבע, אנשים שלא שמרו שבת ולא הניחו תפלין. הלוא יושיע למעלה מדרך הטבע את אבי ששמר כל ימיו שבת כהלכתה, והניח תפלין בקדושה וטהרה. ענהו הרבי, יוסף, יוסף, הלוא תבין, הרי קראת את התחייבותי שאני מוסר את נפשי, ובכן, אין לי כלום, ומה אוכל ליתן לך? בשעה שלוש לפנות בוקר עזב האדמו"ר מבלעד את בית הרבי, ורשם לעצמו את היום ואת השעה.

כעבור שנה החליט לעלות לבית הרבי, והרבי פתח לפניו את הדלת ואמר לו: יוסף, יוסף, חשבתי שטבועה כך אמונת צדיקים חזקה יותר, ובכל זאת הכנס. נכנס ושהה בחדר. כעבור מחצית השעה, צלצל הטלפון, בעברו השני של הקו היה הבעל שבישר, שלפני כחצי שעה נולד לו בן. הרב קובלסקי שכתב סיפור זה, סיימו במלים: כמה גדולים דברי הצדיקים שמוסרים את נפשם עבור ישועת ישראל.

טוב עין הוא יבורך הרה"ג ר' אברהם ישעי' קובלסקי שליט"א שהביא לתשומת לבנו סיפור מופלא זה מתוך הספר "אנא עבדא" על אביו הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל

צ'ין אדם לחברו

הכנסת אורחים של המגיד מדובנא
מנהגו של המגיד מדובנא זיע"א
(יומא דהילולא י"ז טבת) היה,
שכשהיה שוכר בית דירה התנה עם
המשכיר שהרשות בידו להכניס
אורחים לתוך ביתו. קרה הדבר בעיר
ומושץ מקום מגוריו הקודם של
המגיד, בערב אחד ראה איש עיוור
בשתי עיניו עומד בשוק ונער קטן
עומד על ידו להדריכו בדרך, אולם
הם אינם יודעים לאן לפנות כי אין
להם מקום לינה. המגיד הכניס את
האיש ונערו לתוך ביתו וישבו איתו
עד שסידר אותם בבית דירה, לימים
נפטר העיוור והנער נשאר בודד
וגלמוד. המגיד הכניס שוב את הנער
לביתו, חינכו וגדלו כבן, נתגלו אצל
הנער כישרונות עצומים, למד
בשקידה ועשה חיל, והנער הזה גדל
ויהי לגאון בישראל, הלא הוא
הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א.

ענוותנותו של רבה של ירושלים
מעשה ומזכיר הכולל בשכונת
"בתי מחסה" בירושלים ציווה
לשמשו: "לך והזמן את גב' רוזנפלד,
מכתובת זו וזו, ומסור לה שתסור
למשרד לקבל סכום כסף שהגיע
עבורה ולחתום על הקבלה". נחפו
השמש, התבלבל וטעה. הוא החליף
את השם רוזנפלד - בזוננפלד,
ומ"גברת" ל"הרב". ירד לביתו של
רבה של ירושלים הרה"ק רבי יוסף
חיים זוננפלד זיע"א, ואמר לו כי
המזכיר מבקשו שיעלה אליו. מיד
הוזדו הרב ועלה למשרד. משנפתחה
הדלת, תמה המזכיר: "אם הרב זקוק
לי, למה לא שלח לקרוא לי?" ענה
רבי יוסף חיים בפשטות: "השמש
הזמין אותי אל כבודו" ולכן באתי.

עד מהרה התבררה הטעות. רצה
המזכיר לנווף בשמש, אך הרב מנע
בעדו באומרו כי זה עלול לקרות
לכל אדם. ברכו לשלום ויצא
מהמשרד. אולם לא לדירתו חזר,
אלא עלה במעלה השכונה, דפק על
דלתה של גב' רוזנפלד והודיעה:
"מזכיר הכולל מבקש כי תכנסי
אליו, הגיע בעבורך כסף.

לא על חשבון הזולת

מפאת המחסור ששרר בימי
המלחמה בשנת תש"ח, הנהיגו
בארץ חלוקה של נפט ע"פ תור.
פעם ירדה הרבנית, אשתו של
הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א,
ונעמדה בתור הארוך. המוכר הבחין
בה וקרא לה לעמוד בראש התור.
משראה רבי איסר זלמן שהרבנית
שבה לאחר זמן קצר, שאלה על כך
והתברר לו שקיבלה נפט בלי תור.
"זו גניבה, גול זמנם של אחרים",
אמר לה. "לכי מיד, החזירי את
הנפט ועמדי בתור כמו כולם.

למען השלום מוכן אני ללכת בעפר

אפילו עשר פעמים

מסופר: פעם התכונן הרה"ק בעל
ה"אמרי אמת" מגור זיע"א ללכת
לביקור נימוסין אצל רב מפורסם,
מתוך תקווה שזה יעיל להרבות
שלום, אך מקרוביו ניסו למנוע
בעדו בטענה שהדרך קשה היא,
והרבי יצטרך ללכת הרבה בעפר.
השיב להם הצדיק: למען השלום
מוכן אני ללכת בעפר אפילו עשר
פעמים, ולא ויתר על הביקור,
ובסופו אכן ראו שהביקור היה
כדאי ומועיל מאד.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"א טבת
הרה"ק רבי משה ב"ר הלל (ערוגת הבושם - תקמ"ה)
הרה"ק רבי דוד מולאטיפאלי ב"ר יוחנן
מראחמיסטריווקא (תר"ע)
הרה"ק רבי יהושע ב"ר מאיר מדויקוב
(עטרת יהושע - תרע"ג)
יום ראשון י"ב טבת
הרה"ק רבי משה הלוי סופר מפשעווארסק
ב"ר יצחק (אור פני משה - תקס"ו)
הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים ב"ר יהודה לייב
(תשי"ד)
יום שני י"ג טבת
הרה"ק רבי משה מלעלוב ב"ר דוד (תרי"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מווישאווה ב"ר ישראל
מוזיניץ (תש"א)
יום שלישי י"ד טבת
הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא
(תרל"ד)
יום רביעי ט"ו טבת
הרה"ק רבי רפאל מבראשיד ב"ר יעקב יעקיל
(תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ז)
הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה ב"ר איתמר
(תשל"ח)
יום חמישי ט"ז טבת
הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש
המכונה רבי הערשלע דראהביטשער (תר"ב)
יום שישי י"ז טבת
הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב
ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)
הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים
(אריה דבי עילאי - תר"ו)
הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב
(המגיד מדובנא) (תקס"ו)
הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תש"ל)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסודות חסידים על המצוות.

תיכף לנטילה ברכה (א)

(א) יש להניח כמה כלים עם מים אחרונים,
כדי שיטלו כולם יחד, ולא יהא הפסק בין
הנטילה לברכת המזון. (ביאור הלכה סימן
קפ"א סעיף ו', בד"ה מן הקטן)

(ב) יזהר שלא להפסיק בין נטילת מים
אחרונים לברכת המזון, אפילו בדברי תורה.
(משנה ברורה סימן קפ"א, ס"ק כ"ד)

(ג) שיחה בעלמא, ב' וג' תיבות, אין איסור
לומר בין הנטילה לברכה. (שלחן ערוך הרב,
שם, סעיף ו')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נדבת הר"ר פינחס רוזנשטיין הי"ו
לרגל עליה לתורה של נכדו
ה"ה מאיר רוזנשטיין הי"ו
בנין עדי עד וקשר של קיימא

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכו"מ "עין חמד" - מקלחת ציון

פרשת ויגש - איחוי הפצע הפעור

"אני יוסף! העוד אבי חי?" (בראשית מה, ג)

אביו, 'תרם את תרומתו' וגרם להתרחקות ולפירוד בינו לבין האחים.

עתה כשהתגשם חלום המלכות, יוסף חלם חלום נוסף: להשיב את האחדות לבית ישראל. כשאחיו הופיעו לפניו, התגלגלה לידו ההזדמנות לממש את החלום.

אם יטה להם חסד למרות מעשיהם, ויגמול להם טובה תחת רעה, האחים יבינו שחלומות הנעורים שלו לא היו התנשאות וגאווה, אלא אמת אלוקית שחפצה להושיב את יוסף על כס המלכות. אם האחים ישתכנעו, הלבבות יתאחדו מחדש.

בנוסף, יוסף רצה להעמיד אותם במבחן האחוה, דווקא במקום בו נכשלו. הוא רוצה לדעת אם יפקירו פעם נוספת את אחד האחים לגורלו. לא סתם אחד האחים כי אם את בנה השני של רחל, שלא היתה אמם.

אם ימסרו את נפשם ולא יתנו לפגוע בבנימין, יראה בכך אות כי למדו לקח. הם מכירים במשגה שעשו כשמכרו אותו וחרטתם נובעת מעמקי הלב.

הם אכן עמדו במשימה בכבוד. יוסף ידע כי שנאת האחים נעלמה. שעת האמת הגיעה, שעת השיבה לחיק המשפחה. אז התגלה אליהם ואמר: "אני יוסף! העוד אבי חי?" (בראשית מה, ג)

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שבת שלום

שבת	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חג
17:51	17:20	16:07	י"מ
17:46	17:16	16:24	י"א
17:45	17:16	16:23	י"ב
17:50	17:20	16:27	י"ג

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ונה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מלך טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ונה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מלך פחיה אורן בן אסתר דינה בת מלך נעם יצחק בן רחל ברכה עמית בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן דנימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק י'

מה דין חולה לגבי בישולי גויים?

שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה

יש להתיר לחולה מבני ספרד אפילו אם אין בו סכנה, שגוי יבשל עבורו את המאכל, כאשר ההדלקה נעשתה על ידי ישראל. **הערה:** כאשר ההדלקה נעשתה על ידי ישראל, ראה בשו"ת יביע אומר ח"ט (חיו"ד סימן ו) שיש להקל ולסמוך על הרמ"א ולהסתפק בהדלקת האש אף לספרדים, מכיוון שהבישול התבצע בבית ישראל. וע"ע שו"ת יחוה דעת ח"ה (סימן נד). ועיין שו"ת יביע אומר ח"י (עמוד קעח) במקום שמשרטים גויים בבית ישראל. ע"ש. בפרט כשמדובר בתנורי חשמל, יש להקל כדעת האומרים, שאין בהם דין בישול גויים. וכמ"ש בשו"ת עטרת פז (כרך ב סימן ב עמוד קד) בשם הגרב"ץ אבא שאול זצ"ל, שאין לדון את החשמל כאש לענין בישולי גויים, דאין זה מכוחו של הנוכרי, שהרי פעולת ההדלקה יוצרת רק את כוח חשמל הראשון, שהוא אינו מספיק כדי לבשל, והחשמל הזורם אח"כ אינו כבר מכוחו של הנוכרי, אלא כוח כוחו. ועיין ירחון אור תורה (ניסן תשע"ב עמוד תרנג).

כאשר קשה לבני המשפחה להיות שם תמיד לצורך הדלקת האש, יש מי שמקל להדליק נר נשמה - וממנו העובד הגוי ידליק את האש לצורך בישול. **מקורות:** שו"ת משנה הלכות ח"ט (סימן קנט) כתב להתיר, מכיוון שישראל הדליק את האש ובבית ישראל ולצורך חולה שאין בו סכנה, אין בזה משום בישול גויים. בספר שולחן מלכים (עמוד תנב) הביא בשם הגר"ש בן שמעון שראוי לספרדים, שלא לסמוך על ההיתר הזה. נכון, שהגוי יביא את האש לחולה, והוא ידליק אותו.

כאשר החולה סיעודי או שיש בו חולי של סכנה, ואין ישראל שיבשל עבורו או ידליק לו את האש, מותר לו לאכול מבישול הגוי. **מקורות:** שו"ע (או"ח סימן שכח ס"ט). שו"ת מנחת יצחק ח"ג (סימן עב) וע"ע קובץ מבית לוי (הלכות בישולי גויים) בשם הגר"ש ואזנר שכתב להתיר באופן שאין אפשרות לבשל על ידי ישראל. מקורו מדברי המשנה ברורה (סימן שיח ס"ק סג) שכתב: ומה שנשאר למוצאי שבת אסור אפילו לחולה עצמו, כיוון שאפשר לבשל לו אז על ידי ישראל. ע"כ. דוק מינה, מכיוון שבמוצאי שבת אפשר על ידי ישראל, ובמקום שאי אפשר כגון בשבת מותר על ידי גוי. כתב בשו"ת שואלין ודורשין ח"ח (סימן פז אות יב) וז"ל: זקנים וחולים בבישולי עכו"ם ראה ר"ן ע"ז (ט). מדפי הרי"ף ד"ה וכי אתא, ועכשיו נהגו לבשל לחולה, שאין בו סכנה, על ידי עובד כוכבים בשבת ואע"פ שהתבשל עצמו אסור משום בישולי עכו"ם, וראה בשו"ת באר שבע (סו"ס כד) שלדינא לא חלק על היתר זה. ובאמת אם יש אפשרות שלא להאכילם בישולי עכו"ם בודאי צריך להתאמץ בכך, אבל אם הדבר לא אפשרי אפשר להקל. ע"כ. עיין בשו"ת חיי הלוי ח"ד (סימן נד אות ו), שכתב דבודאי שלא התירו בישול עכו"ם לחולה, רק בשבת, משום שלא יא בישול עכו"ם חמור משבת, אבל בחול, ודאי אסור גם לחולה, שהרי יכול הישראל לבשל בשבילו, חוץ מבחולה שיש בו סכנה ואין שם ישראל.

אולם, יש מי שאומר שלאדם בריא אסור לאכול מתבשיל, שבושל עבור חולה. ויש מי שמתיר. **מקורות:** משנה ברורה (שם ס"ק בג). שוב ראיתי בספר חזון עובדיה- שבת (ח"ג עמוד תיח) באופן שהגוי מבשל בשבת עבור חולה, והגוי שכיר של היהודי, מותר גם לבריא לאכול ממה שבישל הגוי. ע"ע בספר 'הלכה ברורה' (סימן שיח) ובשו"ת 'אוצרות יוסף' (בסוף הספר סימן ד).

בבתי חולים, שמחלקים אוכל כל ימות השבוע, וההדלקה בלבד נעשית על ידי ישראל, מותר לחולים לאכול, אפילו אם הם מבני ספרד.

חולה, שאוכל מבישול גוי, חייב לברך כמו בכל מאכל היתר, והשומע ברכתו עונה אמן. **מקורות:** משנה ברורה (סימן שכח ס"ק סג), מכיוון שאוכל בהיתר חייב לברך. וכן לענין עניית אמן, עיין בשו"ע (או"ח סימן רד ס"ט) דכל איסור, שהתירו לחולה, השומע ברכתו עונה אמן. ראה בבאיור הלכה (סו"ס רטו ד"ה ואסור).

כל עכבה לטובה

להלן סיפור, המעובד מפי הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א והובא ב'פניני פרשת השבוע'. הרב שמע את הסיפור מפי בעל המעשה בעדות אישית. אחד מבניו היה צריך לעבור ניתוח מורכב בגלל בעיה רפואית. האב ביקש לערוך את הניתוח בהקדם האפשרי, אולם יש רק כמה רופאים מומחים בודדים שיכולים לעשות ניתוח כזה. תור אצלם אפשרי רק לאחר המתנה של חודשים ארוכים. האב לא נח ולא שקט. הוא הפעיל את כל הקשרים העומדים לרשותו, לחץ על עסקנים. אולם לגודל אכזבתו - דבר לא הועיל.

כשהוא עדיין מצטער על כשלונו בהקדמת הניתוח, הגיעה לארץ זריקה ייחודית, שזה עתה קיבלה אישור רפואי בארה"ב. יודעי דבר טענו, שישנו סיכוי גבוה שקבלת הזריקה - עשויה לפתור את הבעיה הרפואית וליתר את הצורך בניתוח. הילד קיבל את הזריקה מספר פעמים, וראו זה פלא - הבעיה חלפה עברה. הוא הבריא לחלוטין ללא צורך בניתוח!

האב, כשסיפר את המעשה, הוסיף ואמר: "לא יאומן כי יסופר! באותה עת בה הצטערתי והתאכזבתי, שאינני מצליח להקדים את מועד הניתוח - באותה עת ממש בורא עולם סידר לבני רפואה קלה יותר. הנה כי כן, כל עכבה לטובה. כשמשוהו לא הולך - כנראה, יש לכך סיבה טובה!".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינוך במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

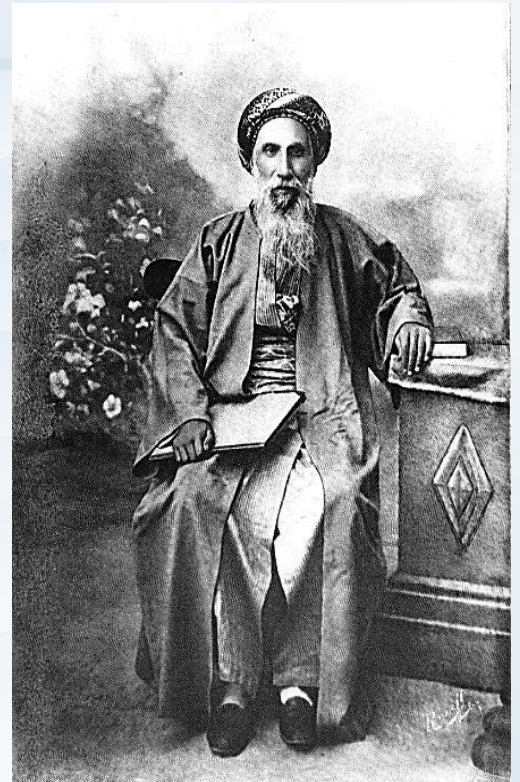
אם ראשונים כמלאכים - חכם הרב אברהם משה הלל זצ"ל

חכם הרב אברהם משה הלל זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ץ (1820) בבגדד. השם השני משה הוא שם האב ושם המשפחה נגזר משמו הפרטי של הסב כפי שהיה נהוג אז בבבל. עוד מצעירותו ניכר כבעל כשרונות מבורכים וכח זיכרון עצום! כל ימיו לא מש מאהלה של תורה וקבע את מושבו בישיבת 'בית זילכה'.

שימש כדיין ואב בית-דין ואף התבקש שלוש פעמים לכהן כחכם באשי של בגדד. בשנת ה'תרמ"ד (1883) התמנה במקומו של החכם באשי חכם אלישע דנגור זצ"ל (הרב אלישע הוכרז להתפטר ממשרתו עקב מחלוקת קשה שפרצה בעיר). בהתחלה רבינו התנגד למינוי בגלל ענוותנותו, אך לאחר לחצים מצד החכמים ומפני אהבת השלום והוראת רבו הסכים להיבחר למשרה זו. רבינו התנה כי תיכף קְשִׁימָצָא רב מתאים ימנו אותו במקומו (ואכן בשנת ה'תרמ"ה - 1884 השיבו את ר' אלישע דנגור על מקומו).

בשנת ה'תרמ"ו (1885) חכם אלישע התפטר ממשרתו בגלל זקנותו, ורבינו מצא שוב את מקומו כחכם באשי. בשנת ה'תרע"ה בגלל מלחמת העולם הראשונה נאלצו להביא רב ראשי מקושטא לאור קשיי העניינים בממשלה. שוב, שימש כחכם באשי לאחר מכן.

גאון בנגלה ובנסתר. מופיע בחתימת שבעת חכמי בגדד, שנתנו הסכמה לספרו של רבו המובהק 'זבחי צדק'. רבינו יצא לאסוף מגבית עבור בעלי בתים מחוסרי בגדים. היה מראשי חברת 'שומרי מצווה' שתפקידה היה לדאוג לחינוך (בפרט של יתומים ובני עניים), נישואי יתומים ובני עניים, אסיפת כספי צדקה וסיוע בשמירת המצוות והכשרות. רבינו גם שימש כנציג במועצת 'הועד הגשמי'.

נפטר ב-י"ז טבת ה'תר"ץ (1920). חי כ-100 שנים. ציונו בבגדד שבעירק.

אביו: חכם ר' משה. **סבו:** חכם ר' יחזקאל הלל. **אחיו:** חכם ר' מאיר משה. **מרביתיו:** חכם ר' עבדאללה סומך. **נשותיו:** מרת רבקה לאה (זיווג ראשון), מרת מסעודה (זיווג שני). **ילדיו:** מאשתו הראשונה נולדו להם חמישה בנים וחמש בנות. מאשתו השניה נולדו להם שישה בנים ושתי בנות.

במסגרת תפקידו הרם של רבינו בנשיאות העדה, בני עירו ראו עין בעין איך רוח אלוקים שוכנת בקרבו. קדושתו וישרותו היו שם דבר במקומו. היה רחמן ולא סבל צערן של ישראל. עד ראייה מילדי שכונתו מספר עליו מעשה פלאי: בזמן שרבינו התגורר בבגדד, ביום שישי אחד בשעות אחר הצהריים נפסקו המים בצינורות בכל השכונה.

אנשים שהיו בעיצומן של ההכנות לקראת השבת הקרובה, רצו אל רבינו להתנות לפניו את צערם וכאבם. הם ביקשו ממנו שיפעל ברוח קודשו לחדש את זרימת המים, כדי שיוכלו לגמור את ההכנות עבור השבת הקרובה.

הם באו בקבוצות קבוצות אל בית הרב וחילו פניו לפעול בעניינם. הרב שחש את כאבם הגדול, הניח את ידיו הקדושות על אחד מהברזים שבביתו וקרא בקול רם: "קול ה' על המים". רבינו חזר על כך שבע פעמים. **והנה עם סיום דבריו המים חזרו לזרום בצינורות כל הבתים, לשמחת דיירי השכונה המרובים. הדבר היה לפלא ולאות כי גדול כוח פיהן של צדיקים, הגוזרים ומתקיימת גזירתן!**

נכדו הרה"ג ר' יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת 'אהבת שלום' בירושלים סיפר על חכמת הנסתר של רבינו: פעם במחיצת הרה"ג הרשל"צ כמוה"ר יצחק נסים זצ"ל הייתי ושוחחנו אודות גדולי רבני עיר מולדתו בגדד, ובפרט אודות סבי הרה"ג ר' אברהם משה הלל זצ"ל. הרב קם, נכנס לחדרו והוציא איגרת בכתב יד סבי זצ"ל ששלחו לאחיו הגדול של הרב נסים (ר' יחזקאל עזרא רחמים זצ"ל, מח"ס 'עצי היער').

הרב נתן לי אותה במתנה, ואמר לי, שזכור לו שישנם תחת ידו עוד כמה מכתבים כאלו ואינו זוכר את מקומם. כאשר ימצאם - יתנם לי. כאשר עיינתי בתוכן המכתב, **ראיתי שכולו מיוסד על פי לשונות האריז"ל והרש"ש בעומק הקבלה ועוסק בעניין חישוב הקץ.** מכיוון שהייתי רגיל תמיד להראות לרה"ג המקובל הרב סלמאן מוצפי זצ"ל את סוג ה'מציאות' האלו שהיו מגיעים לידי, לכן הראיתי לו את המכתב. הרב השתומם שעה חדא ונרגש מאוד על מחזה זה. לאחר מכן, הסביר לי מדוע התרגש כל כך ממכתב זה. פעם אחת סיפר לי הרה"ג המקובל ר' סלמאן אליהו זצ"ל (מח"ס 'כרם שלמה'), שהיה לו שיח ושיח עם הרה"ג ר' אברהם משה הלל זצ"ל.

רבינו לא עסק בחוכמת הקבלה וכבר הגיע לימי הזקנה, כבן שבעים שנה, וכבר היה מגדולי רבני בבל בזמנו. הרב סלמאן אמר לי בלשון זו: **"אדוני הרב, דע לך כי בגלל שאינך לומד את חכמת הקבלה, על כן תצטרך לחזור בגלגול, ואפילו אם שוב תגיע לרמות גדולות להיות אב"ד וחכם באשי, בכל זאת שוב ושוב תחזור בגלגול, עד שתלמד את חכמת הקבלה".** (על כל אדם המבקש ללמוד את חכמת הנסתר עליו להתיעץ עם רבותיו שיורו לו את הדרך אשר ילך בה).

דבריו עשו פירות ורבינו התחיל לקבוע עיתים ללימוד הקבלה. עד כאן שמע מפיו. ראה זה פלא שהתחיל בלימוד זה בזיקנותו, מגיל שבעים ואילך, ואכן חי עד למאה שנה לערך ועשה חיל בלימודו. **לכן עתה, כשראה ממכתב זה שאכן רבינו עשה חיל בחכמה זו, והתעלה בה מאוד כפי שמוכח מדבריו שבמכתב,** השתומם ממראה זה. בכך התאמת אותו סיפור ששמע, וראה איך שדברי ר' סלמאן אליהו זצ"ל עשו פירות. אמר לי: "לולי ראיתי זה עתה מכתב זה כתוב וחתום במו ידיו, לא הייתי מאמין!". (קובץ מקבציאל)

בשנת ה'תרע"ה, כשמלחמת העולם הראשונה היתה בעיצומה, גויסו יהודים רבים לצבא. בערב חג השבועות רבינו הלך למושל הצבאי, וביקש ממנו שישחרר את החיילים היהודים למשך החג. המושל ענה לו שאינו יכול מכיוון שהוכרז מצב חירום, וזו עת מלחמה. הצבא במצב הכן, בכוננות מלחמתית, ובפקודת ראשי הצבא אסור לשחרר אף חייל. הצדיק לא אמר נואש. הוא אחז בידו את זקנו הצחור כשלג, ואמר: "אנא, עשה למען זקני הלבן". המושל לא היה יכול לעמוד בפני הבקשה, ולחיילים היהודים הייתה אורה בחג מתן תורה!

כָּל מָה שֶׁהָ עוֹשָׂה - הַכֹּל לְטוֹבָה

לא מבין. לא היה לי זמן לחזור לחנות ותכננתי להגיע אליה שוב במהלך שבוע הבא.

כעבור יומיים, אחי התקשר אלי. באותו הזמן הייתי בדיוק באמצע משהו, כך שלא יכולתי לענות לשיחה. חזרתי אליו כעבור שעותיים.

"מה רצית?", שאלתי אותו. "סתם, רק רציתי לשאול מה נשמע", הוא ענה. "תגיד, מה זה הרעש שאני שומע? היכן אתה נמצא?", שאלתי.

"אני נמצא בחנות חולצות ברחוב...". הוא נמצא בחנות שבה הייתי לפני יומיים. אולי אבקש מאחי שירכוש עבורי לפחות מספר חולצות ולאחר מכן אשלם לו, כך חשבתי.

ניצלתי את ההזדמנות ואמרתי לו: "תעשה לי טובה, האם תוכל להביא לי מספר חולצות במידה... אני אשלם לך אחר כך, כשאפגוש אותך".

אחי ניגש למוכר ולאחר מספר דקות ספורות אמר לי: **"המידה הזאת אזלה, יקח כמה שבועות, עד שהוא יקבל אותה למלאי!"**

באותו רגע כבר הציף אותי גל של כעס. כמה מניעות על החולצות האלו! מה, לא יהיו לי חולצות לחג? שוב הרגעתי את עצמי: "תנו לאבא שבשמיים 'את המיקרופון'... הכל לטובתי. מי יודע, כמה צער ה' חוסך לי כעת".

חצי שעה לאחר מכן אחי סיים את קנייתו בחנות. הוא שילם ופנה לחזור לביתו. כשהוא יצא, מישוהו רדף אחריו: "סליחה, אפשר לשאול אותך שאלה?" שאל אותו יהודי שהיה בחנות.

"כן, בטח", אחי ענה לו. "איזו מידה חיפשת, שהמוכר ענה לך שנגמר?". אחי נקב במידה הרצויה. "תקשיב לי", הוא אמר, "הבן שלי קנה לעצמו עשר חולצות במידה הזו כאן בחנות".

"העניין הוא, שהוא עבר ניתוח וירד במשקל. החולצות כבר לא מתאימות לו, אך מכיוון שהוא לא שמר את הקבלה, המוכר מסרב להחליף לו אותן למידה קטנה יותר". הוא המשיך: "אני מוכן למסור לך אותן, אבל בתנאי אחד, **שלא תשלם לי על זה שקל כי זו המצווה שלי**".

במקום לקנות כל חולצה במאה ועשר ש"ח, הכל הגיע אלי הביתה במשלוח ארוז בשווי 1100 ש"ח בחינם! כמעט כולן חדשות! עכשיו הבנתי למה החולצות אזלו, למה כרטיס האשראי נשכח בבית ולמה החנות היתה סגורה וכו'... **הודו לה', כי טוב כי לעולם חסדו. "נתתי" לאבא שבשמיים "את המיקרופון" – ובהחלט היה לו מה לומר.**

להלן סיפור, המעובד מתוך **'קול תודה'**. יש בו כדי ללמדנו, כי כל מה שהקב"ה עושה - הכל לטובה. אומנם לא תמיד אנחנו יכולים להבין.

לעיתים, בשעת מעשה, אנחנו יכולים להתמרמר ולהתמרד ולפנות, חלילה, בטרזניה כלפי מעלה. מעשה זה נראה לנו כשלילי, וחלילה כמעשה לא טוב. אולם, לעיתים, אחר כך הקב"ה מוכיח לנו, עין בעין, כי כל מה שנעשה - הוא לטובתנו. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

כבר התרגלתי, שכל פעם שמשהו לא מסתדר לי, אני מכריז בקול: **"תנו לאבא שבשמיים 'את המיקרופון'... בוא נראה מה יש לו לומר על זה"**. הלכתי עם בני לקנות לנו חולצות לחג.

בכל פעם שאני הולך לקנות חולצות, אני מתפלל שאמצא חולצה, שתתאים למידותי, כי הן גדולות מהרגיל, ותהיה עשויה מבד נעים, כי אני רגיש מאוד לכך.

עברנו בכמה חנויות ללא הצלחה. לבסוף, לאחר חיפושים ארוכים וממושכים, מצאתי את החנות המתאימה, שמוכרת מידות אלו.

ניגשתי למוכר וביקשתי חולצות לפי המידה שלי. לאחר בדיקה קצרה אמר לי המוכר, **כי המידה אזלה. רק עוד שבועיים יגיע משלוח נוסף של מידות אלו**.

אמרתי לבני: "בוא ניתן לאבא שבשמיים 'את המיקרופון'. ככה רוצה ה' יתברך, שלא יהיו חולצות לפי המידה שלי. נבוא בעז"ה עוד שבועיים".

הודיתי לה' שלא קנינו, כי אם כך רצה הבורא - הרי שזה הכי טוב עבורי. לאחר שבועיים באתי שוב. **הפעם החנות היתה סגורה**. אמרתי בליבי, שנראה לי שבזאת עולם מתכנן עבורי משהו טוב, ואני סקרן לדעת מה.

בפעם השלישית שבאתי לקנות, הייתי עם הבן והחנות היתה פתוחה. ניגשתי למוכר וביקשתי ממנו למצוא עבורי חולצה במידה שלי.

לאחר זמן קצר המוכר הביא לי שמונה חולצות מתאימות בצבעים שונים בדיוק במידה שלי! **נותר לי רק לבחור את הצבע שאני רוצה!**

החלטתי, שאני קונה את כולן. כך לא אתקע כשאצטרך חולצה נוספת. **כשבאתי לשלם, גיליתי, שאת כרטיס האשראי השארתי בבית...** המרחק בין הבית לבין החנות לא היה קצר!

לקח לי חצי שניה להתעשת, ואז נזכרתי בהודיה לה'. "תנו לאבא שבשמיים 'את המיקרופון'". אמרתי לבני בנחישות: **"אתה עוד תראה שיצמח מזה דבר טוב, אך כעת אני באמת**

לע"נ		תנצב"ה	
הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא טאון זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	ר' עוליל ישוועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	דוד יחושע בן ארץ מיוחס ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	דוד בר חסידה ז"ל	חווה בת יעקב צבי ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותון ע"ה	יצחק בן יעקב צבי ע"ה	יצחק יצקן בן רחל ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	ברכה בת מרדכי ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל		
סלים בן פרחיה ז"ל	רחל רפאל בת השמת ע"ה		
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל		
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל		
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל		
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה		
הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	נעמה בת גורג'ה ע"ה
חיי זיזי בן קלרה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל	גורג'ה בת נעמה ע"ה	

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויגש

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ויגש

א	שמוני אלוקים - הכל בידי שמים.....
ג	סמא דיסורי קבילי - רפואת היסורים לקבלם באהבה ובאמונה שהכל לטובה.....
ז	אנכי ארד עמך - הקב"ה אתנו בתוך החשיכה.....
ט	מדוע פניך - ע"י האמונה יאירו פניו של אדם תמיד.....
ט	ויגש אליו - תפילה מתוך התעוררות הלב וקרבת אלוקים.....
י	אעלך גם עלה - התעלות הבאה על ידי העמידה בנסיונות.....
יב	ותחי רוח - לחיות עם תכלית טוב.....
יג	לא כהתה עין האחוזה - על ידי מחלוקת מאבדים פרנסה ובמעלת האחדות.....
יד	אל תרגזו - להתרחק מן הכעס.....
טו	צום העשירי - התעוררות לקראת צום עשרה בטבת.....

פרשת ויגש

שמני אלוקים – הכל בידי שמים

בפרשתן (מה ט-כז), 'מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלוקים לאדון לכל מצרים... ויבואו ארץ כנען אל יעקב אביהם, ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים, ויפג לבו כי לא האמין להם, וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם וכו' ותחי רוח יעקב אביהם'. ולכאורה צריך ביאור, מדוע מתחילה לא האמין להם ולבסוף האמין. ואמרו קמאי לבאר לפי דיוק הפסוקים, כי יוסף עצמו ייחס כל גדולתו אך ורק לבורא עולם, כדכתיב שמני אלוקים לאדון, אך אחיו באו ואמרו ליעקב אביהם 'וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים', כשמוע יעקב כי כן - ויפג לבו, כי לא האמין להם, דהיינו שלא האמין להם שה' מושל' אשר הם מצאו הוא בנו יוסף, שהרי יוסף לעולם לא יתלה את הגדולה בעצמו, לומר שהוא המושל והאדון, אמנם רק לאחר ש'ידברו אליו את כל דברי יוסף', שהוסיפו לומר לו את כל מה שאמר להם - שהקב"ה שמו לאדון, והעלהו למשול בכל הארץ, או אז ותחי רוח יעקב אביהם, כי על ידי

דיבורי אמונה אלו נוכח לראות שאכן בנו יוסף חי, והוא שלם באמונתו הקדושה (בעי"ז איתא מהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע).

וזוהו יסוד האמונה לדעת ש'הכל בידי שמים', וחלילה מלתלות את ההצלחה בכוחו ובעוצם ידו, אלא כל שפע הפרנסה וכל הקורות עמו הוא כפי הנקצב לו מלעילא ובמו שנגזר עליו, ואין לאל ידו לשנות אפילו במלוא נימה מאשר נקבע בן במרומים.

ובך היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על הא דכתיב בפרשתן (מה כד) 'אל תרגזו בדרך', וברש"י, 'אל תפסיעו פסיעה גסה', שהנה יוסף עצמו אמר להם 'מהרו ועלו אל אבי' (פסוק ט), כי מצד 'כיבוד אב' היה עליהם להודרו לבשר לאביהם בשורה טובה כי עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים [וכמו שכתב ה'ספורנו' 'מהרו - כדי שלא יצטער יותר', אך מ"מ אין להם למהר מהירות יתירה מבוהלת ומטורפת, כי היא לא תועיל להם מאומה, ולא יוכלון להקדים את הבשורה אפילו רגע

א. בפרשתן (מו לג-לד) 'והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם, ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה גם אנחנו גם אבותינו', וביאר בזה גאון אחד שליט"א באופן נפלא ומתוק, על פי המסופר שפעם פגש הגאון ה'בית הלוי' זצ"ל את אחד מתלמידיו משכבר הימים וישאלהו 'מה עיסוקו של מר ומה הוא עושה', ויען התלמיד שהוא עוסק בעשיית צוקע"ר בשותפות עם גיסו ומשם פרנסתו. חזר ה'בית הלוי' ושאלו מה מעשיו, ושוב ענה שעוסק בעשיית הצוקע"ר. אחר ששילשו שאלתם ותשובתם נענה ה'בית הלוי' ואמר, הנה אתה חושב שיש לי איזו חסרון בהבנה, לא כן, אלא לך יש חסרון בהבנתם של דברים. כי אילו שאלתי מה הקב"ה עושה עמך היה לך לענות בסיפורי הפרנסה הבאים לאדם מן השמים. אבל מכיוון ששאלתיך מה אתה עושה עליך לענות בעסקי 'יראת שמים', כאומרים (ברכות לג:) 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'.

ועפי"ז יש לבאר פסוקים אלו 'כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם', כי יוסף חשש, שכשפרעה ישאל את אחיו מה הם עושים, יענה כל אחד מהם, באיזו מדריגה הוא עומד בתורה ועבודת ה'... (שהרי לפי האמור רק זה נחשב 'מעשיהם') לזה אמר להם, שעליהם לענות 'אנשי מקנה היו עבדיך', כי פרעה אינו מבין כנ"ל, ואין כוונתו אלא למעשיכם הגשמיים... ואפ"ה, כשאמרו כן לפרעה - כמו שנצטוו מפי יוסף, ראה פרעה שאין דבריהם אלא מן השפה ולחוץ - מחמת שנצטוו לענות כן, כשמוע פרעה את דבריהם, וכן את ה'מוסר דרשה' שאמר לו יעקב אביהם 'מעט ורעים היו ימי חייו ולא השיגו...' כשהוא מתלונן על מדריגתו הנמוכה בעבודת ה', מיד אמר פרעה ליוסף 'אביך ואחיק באו אליך', אליך ולא אלי, כי אני לא הבנתי אותם והם לא הבינו אותי (אין לי שפה משותפת איתם).

ב. כתב הרה"ק ה'שפת אמת' מבערז'אן זי"ע (פרשת נח), וז"ל, והנה קבלה בידינו שאליהו הנביא שכיח ביומא דשוקא (עיין תענית כב)... שבני אדם טרודים מאד על המחיה ועל הכלכלה, וקשה להתיישב ולצמצם הדעת, להאמין בהשגחתו יתברך תמיד להווה ולחיות ולקיים הטבע כרצונו, על כן, אליהו הולך בשוק כדי לעורר לבות בני אדם על זה, עכ"ל. כלומר לעוררם שיזכרו שלא במעשים יגבר חיל, רק הכל אמר ה' שיבוא אליהם.

אחר מלפני הזמן המיועד לה מן השמים, כי הצער שאם יודרו כאן יתר על המידה יארע להם תקלות והעגמת נפש נקבע במדויק מתי יבוא ומתי יעלה, ומניעות במקום אחר וכיו"ב (הובא ליקושי יהודה החדש)⁷. לא פחות ולא יותר, וממילא לא ירוויחו מאומה וללמד בא על כל עסקי ההשתדלות, שאף שמחויב מהמהירות שיפסעו פסיעה גסה למחר להגיד לאביהם האדם להשתדל לפרנסתו ולשאר צרכי הגוף, אף לא

ג. ביסוד זה ביאר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (אות ב) הא דכתיב בפרשתן (מה ד) 'ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה', ופירש רש"י, 'ראה אותם נסוגים לאחור, אמר עכשיו אחי נכלמים, קרא להם בלשון רכה ותחנונים והראה להם שהוא מהול' (ומקורו בב"ר צג ח), והקשו הראשונים מה ראייה יש במילתו שהוא אכן אחיהם יוסף, שהלא יתכן שאין זה אלא 'ערבי מהול' או 'גבעוני מהול', שהרי גם הם מלין את עצמם.

אלא שכבר אמרו חז"ל (בר"ר נג יד) 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא (לעיל כא יט) ויפקח אלוקים את עיניה', ומבאר ה'ישמח ישראל', כי מכאן למדנו, שלפעמים תר האדם ומחפש אחר איזה 'אבדה' שאבדה לו ולבסוף ימצא שהחפץ מונח זה זמן רב לצדו ממש, וכיו"ב בכל ענין שהאדם ממתין על הישועה, פעמים רבות ימצא שהכל היה מוכן לפניו ממש, אלא שהבורא כיסה את עיניו שלא יראנו [וכאשר שמעתי מאחד מתושבי בני ברק יצ"ו אשר חיפש זמן הרבה אחר 'אבידתו', ואף נסע לשם כך עד לארץ רחוקה, כשהוא מפליג לעיר מאנטריאול שבקאנאדא, סוף דבר שנעשה חתן אצל השכן הגר באותו בניין בו מתגוררים הוריו...], וזאת, כי מן השמים נגזר עליו צער לזמן מסוים, על כן לא היה בידו לראות את הישועה, אמנם באותו הרגע שנסתיימה 'קצבת צערו', תיכף ומיד נפקחו עיניו, ומעתה יראה מיד את אשר חיפש.

עפי"ז יתבאר, כי כך אמר יוסף הצדיק לאחיו, התבוננו היטב בכל אשר עבר עליכם מאותו היום שדרכה כף רגלכם בארץ מצרים, כי הנה, מכרתם את אחיכם ולאחר זמן החילותם להצטער על כך (כמבואר במדרש), וכל כך גברה ה'חרטה והצער' שהיה לכם ממכירתם עד שהייתם מוכנים לשלם כל הון דעלמא להחזירני אל אבינו הקדוש, ואף פעולות שונות ומשונות עשיתם עבור כך - נפרדתם איש מאחיו בכניסתכם מצרימה לילך כל אחד בשער אחר מעשרת שערי הארץ וכו', ואילו כאשר פגשתם בי פנים בפנים בשעה שכל העולם ידעו ש'עבד יצא מבית האסורים' למלוך על מצרים, אפילו הכי לא העליתם בדעתכם אפילו בספק ספיקא שמא ה'מלך' אשר אתם עומדים לפניו הוא יוסף אחיכם... ועל כולנה, ננסכו בי כוחות אדירים מן שמיא שאוכל לעצור בעצמי ולהתאפק מלספר לכם ש'האבידה רבתי' עומדת באפכם ואינכם שמים על לב. כל זאת היה רק עד לרגע שנקצב מן השמים, והנה אך בוא יבוא ברינה העת המוכן לכך - הרי 'ולא יכול יוסף להתאפק', ויפקח האלוקים את עיניכם למצוא את אשר כלתה נפשכם למצאו, ולגלות שבאמת זה זמן רב שכבר עמד זה האיש בפניכם... וזה 'והנה עיניכם הוראות' - כי עתה עיניכם כבר רואות, ובעת הזאת אפשר לי להראותכם שהנני מהול, כי עד עתה - כל זמן שלא נפקחו עיניכם הייתם אומרים ש'ערבי מהול' עומד בפניכם, ורק עתה משהגיעה שעת ההתגלות, הנכם מאמינים לי אפילו בסימן זה.

ד. הוסיף הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לספר בעניין זה מה ששמע מהחסיד המופלג רבי בן ציון אסטראווער זצוק"ל מעשה אשר הוא היה עד לה, באחד הימים כאשר ישבו החסידים בבית המדרש ב'קאצק' והגו בתורה כמנהגם דבר יום ביומו, והנה פתח הרה"ק השרף זי"ע את הדלת ויען ויאמר לחסידיו - 'בער'קע דארף רחמי שמים' (בער'קע זקוק לרחמי שמים מרובים), בער'קע זה היה בעלה של הגבירה המפורסמת תמר'ל, אשר בעשירותה סייעה רבות להרבה מצדיקי פולין, ביניהם הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע ועוד, כשמוע החסידים את דברי הרבי, שכרו מיד עגלה והחישו פעמיהם אל עיר הבירה 'ווארשא', להזכיר לטובה את בער'קע אצל ה'חידושי הרי"ם' זי"ע ויתר שרפי מעלה - שיעוררו רחמים בעד החולה... אך יצא יצאו את פני העיר ואחד מאופני (גלגל) העגלה נשבר, אמנם הם לא אמרו נואש באמרם שאין זה אלא מניעה וניסיון מן שמיא לכן תיקנו את ה'אופן' והמשיכו בנסיעתם, עודם בדרך והנה נפל אחד הסוסים על משמרתו ומת, שוב לא נמנעו החסידים מלהמשיך בדרכם לעורר רחמים על אותו חולה, אך לבסוף הוכרחו לעמוד ממרוצת נסיעתם שכן בהגיעם לעיר סאקרנאוויץ נפל אחד מבני החבורה נפל למשכב כ'חולה מסוכן', ושהו שם עד אשר יבריא החולה וישבו אליו כוחותיו שיוכל להמשיך ב'מסע', ואכן, כעבור ימים אחדים החל החולה להרגיש בטוב, או אז המשיכו החסידים בדרכם... אך בהתקרבם לעיר פראגא שבפרברי ווארשא הבינו שכבר איחרו את המועד, שכן בני העיר כבר שבו מ'הלוותו' של בער'קע.

סמא דיסורי קבילי – רפואת היסורים לקבלם באהבה ובאמונה
שהכל לטובה

ירבה בהשתדלות יתר על המידה 'בכמות ובאיכות'
(וימחר ברגליו אבל לא בראשו...).

בפרשתן (מו ו-ז), 'ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו, בניו ובני בניו אתו, בנותיו ובנות בנותיו וכל זרעו הביא אתו מצרימה'. ומבאר ה'אור החיים' הק' (ד"ה בניו) מדוע חילק הכתוב בין בניו ובנותיו בתיבת 'אתו', כי יש מהם שבאו מרצונם מצרימה לקבל גזירת מלך בלב שלם, ויש מהם שהיו חוככים בדעתם להתעקב מרדת לבור הברזל, וציין הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואלו הם, בניו ובני בניו אתו, פירוש, אלו (הזכרים) לא הוצרך להביאם, אלא הם בעצמם באו אתו בדומה לו - כמו שיעקב עצמו ירד מצרימה מיד כשנצטווה על כך, ללא כל שאלות וספיקות, כך גם הם, ואילו את הבנות הביא אתו מצרימה (מאחר שלא קיבלו באהבה את הגזירה לירד למצרים).

ומבאר ה'אור החיים', שמטעם זה המתין הקב"ה מלהתחיל את 'שעבוד מצרים' רק לאחר מיתת כל בני יעקב, ולא המתין על מות הבנות, כי

וה'עצה' לפרנסה אינה בריבוי ההשתדלות, אלא כדברי הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע על הא דכתיב בפרשתן (מו יב) 'לחם לפי הטף', וז"ל. אמר אא"ז וצוק"ל, פירוש 'טף' הוא בלשון רז"ל לשון הסתכלות (עי' מגילה יד: ועינהי מישייפי), והענין הוא, כי העיקר לפרנסה שיהיה האדם צופה ומצפה באמונה ובטחון לשמים. וזהו 'לחם לפי הטף' - לפי ההסתכלות לשמים, ומי שיותר מצפה לשמים יש לו יותר, כי עי"ז יש לו כלי יותר מוכן לקבל השפע. עוד נראה לומר לפי הפירוש הפשוט בתיבת 'טף' כמשמעו, והוא, דהנה כתיב (תהילים נה כג) 'השלך על ה' והוא יכלכלך', היינו כמו התינוק שאינו דואג כלל על מזונותיו, רק משליך כל יתרו וימשאו על אביו ואמו, כך השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. וזהו ויכלכל... לחם לפי הטף - היינו לפי הנהגת הטף, היינו לפי הערך שהוא משליך יתרו על אביו שבשמים, כך והוא יכלכלך, עכ"ל.

ואמר הרה"ח ר' בן ציון, שאחר מעשה זה היו אומרים ב'קאצק' - הנה ראינו כאן מופת גדול ורוח הקודש גלויה של הרבי, שידע אל נכון שבער'קע נחלה וזקוק הוא לרחמי שמים מרובים, אך יותר מזה ראינו כאן - 'מופת גדול בהרבה' של הקב"ה כביכול, בהראותו לנו שאם כך נגזרה הגזירה שלא יהא ביד 'יושבי הארץ' להרעיש עולמות לרפואתו...

ה. מעשה במשפחה אחת שעוני ומחסור שלטו בביתם שלטון ללא מיצרים, פעם אחת שלחה האם את בנה בן שבע שנים, לחנות הפירות והירקות, לקנות מעט ירקות, אחד אחד מכל מין להחיות נפשות בני ביתה העטופים ברעב, משהגיע הבן לחנות מצא שם שוכנים אחר כבוד אגוזים מתוקים (מסוכרים) הערבים לחיך כל אדם ובפרט לתינוקות של בית רבן, והיו עיניו כלות מהביט בהם ואין לאל ידו לקחת מהם כי 'תם הכסף', המוכר שראה את כל המחזה נכמרו רחמיו, ואמר לילד קח מהם ככל אוות נפשך, אולם הילד מיאן ולא לקח מאומה, חזר המוכר והפציר בו קח ככל אשר תרצה, אך הילד קמץ ידיו, עד שנטל המוכר מלא חפניו מהפרי המתוק ומילא את השק, כשחזר אל הבית שאלתו אמו מניין לו אגוזים יקרים אלו, סיפר הנער כל מה שאירע בחנות, תמהה האם, בני יקירי מדוע לא הסכמת לקחת, נענה הילד בתמימות ואמר, הן נער קטן אנוכי, ידיי קטנות המה וגם אם אטול אגוזים בשתי הידיים לא ייכנסו בהם הרבה, על כן רציתי שהמוכר אשר ידיו גדולות ורחבות ימלא שקי בעצמו.

ובזה מבארים מה שאומרים בברכת המזון 'ונא אל תצריכנו ה' אלוקינו לא לידי מתנת בשר ודם כי אם לידך הרחבה המלאה והפתוחה', כלומר שלא ניקח בידינו הקטנות אלא הקב"ה ימלא לנו במלוא חפניו הגדולות והפתוחות... והבוטח בה' ומשליך עליו יהבו - הקב"ה מכלכלו בידו הרחבה והמלאה...

ואם נתבונן במעשה זה נבין כי לא נתן המוכר בעין יפה כל כך אלא מפני שראה את עיני הילד 'היוצאים מחוריהם' מרוב השתוקקות... כך אם נישא עין למרומים, ועל דרך שאומרים ב'נשמת' וכל עין לך תצפה - כך נזכה שיתעוררו רחמי השי"ת עלינו למלא כל משאלותינו ומחסורנו.

ו. ובזה ביאר הרה"ק ה'אגרא דכלה' זי"ע (ד"ה ויקם) מקראי הקודש האמורים בעניין, דכתיב (מו א-ו) 'ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע וגו', ויאמר אלוקים לישראל במראות הלילה וגו', אנכי הא-ל אלוקי אביך אל תירא מרדה מצרימה וגו', ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר

דברי יהודה ליוסף 'אדוני שאל את עבדיו' וכו', שלכאורה אין בהם שום טענה מחודשת יותר ממה שכבר נאמר לעיל בפר' מקץ, ומדוע חשב יהודה שיצליח בדברים אלו לעורר רחמי יוסף עליהם, ועוד תמהו, מה באמת גרם לשנות לבו של יוסף עד שלא היה יכול להתאפק.

ומבאר ה'שפת אמת', כי אכן יהודה לא בא לחדש כלום במענותיו אל יוסף, אלא רק סידר וחזר לעצמו כל השתלשלות המאורע, ולהחדיר אל לבו כי הכל נתגלגל ברצון ה', ולקבל הנהגתו ית' בשמחה, שאם כך הוא רצונו שמע מינה שכך הוא הטוב והישר ביותר שצריך להיות, ואכן מיד שקיבל על עצמו את הנהגת הבורא ית' נסתלקו כל הדינים ונצמחה הישועה. וכתב בזה"ל, וזה עצה בכל שעה צר והסתרת פנים

איתא בגמרא (ברכות סב.) 'סמא דיסורי קבילי', פירוש, שקבלת הייסורים באהבה ושמחה הוא סם המרפא לייסורים, ומכיוון שבני יעקב קיבלו את הגזירה באהבה לכן פקע מהם 'צער השעבוד', משא"כ על מיתת יוכבד וסרח בת אשר - שגם היו מיורדי מצרים, לא המתינו, מכיוון שלא ירדו מרצונם לסבול את עול השעבוד. מכאן ילמד כל אחד לקבל בשמחה ואהבה את כל הבא עליו, לדעת שכל עניניו מהודים וקצובים ממעל, וכך יהיה לו 'סמי דיסורא קבילי', שיתרפא ויוושע מצרתו, ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח.

בדברים האלו ביאר גם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע במה שנאמר בריש הפרשה 'ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני' וגו', שכבר עמדו המפרשים לבאר כל

שלח פרעה לשאת אתו וכו', ויבואו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו, והדברים צריכים ביאור, א. מדוע בתחילה נאמר ויסע ישראל, ובהמשך שינה הכתוב לומר ויקם יעקב מבאר שבע. ב. מפני מה בנסיעתו לבאר שבע לא נזכר שנסע בעגלות אשר שלח פרעה, ורק כשקם משם לרדת מצרימה נאמר להדיא שהיה זה בעגלות אשר שלח פרעה. ג. מהו שאמר הכתוב 'ויבואו מצרימה', והרי רק התחילו את הדרך לרדת למצרים ועדיין לא הגיעו לשם, וכמו שנאמר להלן (פסוק כח-כט) עניין ביאתו לארץ גושן.

אלא שבתחילה לא ידע יעקב האם רצונו השי"ת שירד עתה למצרים, ועל כן עדיין לא קיבל עליו עול הגלות, אלא נסע לבאר שבע שם נתגלה אליו ה' במראות הלילה ואמר לו שירד למצרים, ומיד ויקם יעקב מבאר שבע, וכלשונו 'ויקם' - בזריזות, כיון שראה שזה רצון קונו קיבל עליו את עול הגלות, ורק עכשיו נכנס לעגלות אשר שלח פרעה, לסימן שנכנס תחת עולו, ומשום כך נאמר ויבואו מצרימה - כי תיכף בכניסתו לעגלות ששלח פרעה נחשב שבאו למצרים 'כאשר קבלו עליהם באהבה בגזירת הבורא עליהם'.

ז. מסופר על הרה"ק רבי יוסף מאיר ממאכניווקא זי"ע, שבינקותו בהיותו כבן שש נכנס פעם אל זקנו הקדוש הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, וזקנו שאלו על מעשיו באותו היום, ענה הנכד, היום הלכתי לבקר ב'שוק הבהמות', כי שמעתי אומרים שאלהו הנביא נמצא שם וגבר חפצי ורצוני לראותו. אמנם, חיפשתי בכל השוק ואף עליתי על עמוד גבוה, ובכל זאת לא עלתה בידי לראותו, רק 'מוסר' אחד לקחתי משם, כי ראיתי שבעלי השוורים קושרים אותם בעת העמדתם למכירה, והנה, אלו שאינם נכנעים תחת המוכר ומנסים בכל כוחם להישמט, הרי הם נחבלים בחבלות יתירות ומכות שלא לצורך, שהרי בעל הבית אינו נמלך עליהם שלא למוכרם, וכל ה'רווח' שלהם הוא חבלות בגופם עד זוב דם ותו לא מידי, לעומתם השוורים שמסרו והכניעו עצמם נשארו בשלימות ובריאות גופם, ועוברים בשלוות הנפש לבעליהם החדשים, אשרם טוב להם, ומזה למדתי, שהמתעקש בעת שצרה נוחתת לפתחו, ואינו מקבלה באהבה ובהכנעה, בזה הוא נחבל יותר ויותר, אך אם מקבל את הכל באהבה, באמונה שהכל מאתו יתברך, אזי תקדמנו ברכות טוב, ויניצל מכל המכות היתרות. כשמוע הרה"ק מסקווירא דברים אלו יוצאים מפי נכדו, אמר לו - בני, אם זאת למדת שם ברור לי שאף שאתה לא זכית לראות את אליהו הנביא, מכל מקום הוא ראה אותך.

וכבר אמר הרה"ק מקאברין זי"ע, הנה שגור בפי העולם, לומר בכל עת מצא 'אז ס'גייט נישט ווי ס'ווילט זיך, דארף מען וועלן ווי ס'גייט', (כשרואה האדם שאין מהלך חייו מתנהל כמו שעלה ברצונו, עליו לרצות ולהסכים לאשר קורה עמו במציאות), אך אני אומר, שההיפך הוא הנכון - 'אז ווילט זיך ווי ס'גייט, גייט ווי ס'ווילט זיך', (כשיכנע האדם אל בוראו ויסיים בשמחה להנהגת הבורא אתו, כבר יעשה הבורא שחייו יתנהלו כרצונו ומחשבתו אשר חשב ורצה), דעל ידי התחזקותו באמונה פשוטה ותמימה יוכל לשדד מערכות הטבע לטובה ולברכה, זוהי כוחה של אמונה בהשי"ת.

לכל איש ישראל, העצה להתבטל לרצון השי"ת, ע"י שמברר האדם אצלו שגם בתוך ההסתער יש חיות מרצון השי"ת. עכ"ל.

ובך אמר הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע על דברי המשנה (ברכות מ.) 'ועל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא', שהאומר על כל הבא עליו (אף על מה שנראה לו כדינים), הרי זה בדבר ה' - ובוודאי הכל לטובה וברכה, עי"ז יצא ויפטר מכל צרותיו".

ביצד יעשה זאת, ע"י שיזכור ש'בנים אתם לה' אלוהיכם' (דברים יד א), הוא הזן ומפרנס לכל בניו רחומיו,

הוא המשלים לכל אחד די מחסורו ברוח או בגשם בראוי לו, הוא השולח רפואה שלמה לכל מכאוב וחולי, הוא הדואג להמציא לכל אחד זיווגו ההגון לו בעתו ובזמנו, וכן בשאר עניינים איש איש כנגעו ומכאובו - ואם לעת עתה אינו נראה כן בנגלה, בהכרח שטובה מרובה שמונה בהנהגת ה' עמו והכל בחשבון משמים ממעל לטוב לו כל הימים, וכמו שאמרו (ירושלמי הוריות ג ד) לטובתי נשברה רגל פרתי. כאשר יכיר בזאת, מעתה, לא יעמיד עצמו לומר אוי לי שכך עלה בגורלי... איני מרוצה בהנהגה פלונית וכדו', אלא יהא נקל בעיניו לקבל באהבה ושמחה את כל הקורות אותו, כי מי הוא פתי שלא לשמוח ב'טובות' הנעשים עמו, ובאופן

ח. סיפר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, כי בימי ילדותו לעת 'מלחמת העולם הראשונה', נכנסו ובאו חיילים מצבא הגרמני לבית אביו הרה"ח רבי משה אברהם ברזובסקי זצ"ל הי"ד שבברנוביץ והורו לכל בני הבית לעמוד על יד הקיר כשפניהם אל הכותל ברצותם לירות למוות בכל אחד מהם. רבי משה אברהם ביקש מבנו הג"ר נחום זאב זצ"ל שיביא לו כוס מים בכדי לברך 'שהכל נהיה בדברו', לקח האב את הכוס בידו ובירך בכוונה, והנה נשמע הקול מבחוץ אשר חיילי האויב הרוסי נכנסו לעיר, ויצאו החיילים הגרמניים מהבית בכדי להילחם בחיל רוסי, ונפשם ניתנה להם לשלל. מיד נשאו כולם עיניהם לאביהם ואמרו לו, הן מופת ואות הראיתנו כעת, ענה להם רבי משה אברהם לא מיניה ולא מקצתיה, אלא כך מקובלנו שאמירת 'שהכל נהיה בדברו' מתוך אמונה תמימה בבורא ית' היא סגולה להמתקת הדינים.

ט. וכמו שמצינו אצל השבטים שכאשר 'נמצא' הגביע באמתחת בנימין מיד קרעו שמלותיהם מרוב צער, ונפלו על פניהם, ועל כולנה גדל כאבו הנוקב והמר של יהודה, וכדבריו אל יוסף 'כי עבדך ערב את הנער', שקיבל על עצמו לאבד ב' עולמות, עולם הזה ועולם הבא אם לא ישיב את בנימין לאביו, והנה ברגע אחד הפסיד את הכל ונפל לבירא עמיקתא. אמנם אילו היו יודעים שהמלך היושב לפניהם אינו אלא יוסף אחיהם פשיטא שלא היו מצטערים ולא קורעים את הבגדים, אלא שהיה הדבר נסתר ומכוסה מעיניהם...

וכך לדידן בכל קושי ונסיון העובר עלינו, אין לנו אלא לפקוח עיניים ולדעת שהכל הוא מהקב"ה, ושוב אין כאן קושי ולא צער...

י. הנה לעיל בפר' מקץ נאמר כאשר גילו השבטים את הכסף שהושב להם בפי אמתחותיהם 'ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלוקים לנו' (מב כח), ולכאורה צ"ב מדוע נחרדו איש אל אחיו, ולא היה די ב'ויחרדו' לאמר מה זאת עשה אלוקים לנו - כלומר שחרדו איש איש על עצמו, ומבאר ב'פרדס יוסף' על פי מה שכתב בספר 'משפט צדק' (על תהילים, אות קעח) בשם הגה"ק מהר"ם בנעט זי"ע לבאר לשון הכתוב (ישעיה סא י) 'שוש איש ביה' תגל נפשי באלוקי', כי הנה האדם צריך לקבל כל הבא עליו בשמחה, אמנם בעת שפוקדת צרה את אחרים חלילה לו לשמוח שהכל לטובה... אלא צריך להיות מיצר בצרתם של ישראל, ורק כשהצרה מתרגשת עליו אזי מחויב הוא להאמין כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד ולהיות בשמחה, וזהו שאמר הכתוב שוש איש אחרים עמי רק בה' - כשזוכה אני למידת הרחמים הנרמזת בשם הוי"ה, וכשיש לי טובה הנגלית והנראית לעין בשר, אכן תגל נפשי - אני לעצמי גם באלוקי, באופן של הנהגת הדינים רח"ל. ועפי"ז מבאר ה'פרדס יוסף' מה שנאמר ויחרדו איש אל אחיו, כי כל אחד קיבל את הצרה שנתרחשה עליו בשמחה מתוך אמונה טהורה שאין רע יורד מן השמים, אך נחרד אל אחיו - אל הרעה אשר באה על אחיו...

בדרך זה ביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (אמרי שפר שמיני) מה שנאמר אחר מיתת נדב ואביהוא 'ויאמר משה אל אהרן ולאעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו וכו' ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'" (ויקרא י ו), שלכאורה מה עניין זה לזה, ומה שייכות יש בין הסיפא - אחיכם כל בית

באר הפרשה - פרשת ויגש

וכלשונו 'כי כל מצור לאיש ישראל רק לטובה להיות אח"כ יתרון', והיינו שהצרה היא הכנה והכשר לטובה הגדולה העומדת להגיע אליו.

בדברים הללו פירש הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (בד"ה א"י ויזבח) בלשון הכתוב בפרשתן (מו א) 'ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק', כי כמה מיני יסורים יש (עיי"ש, וראה עוד בספרו סש"ש דרוש ג' ב), וכללו של דבר כי הכל לטובתו הגמורה של האדם, פעמים שהם יביאוהו לטובה אחרת, ופעמים יתגלה לו בסופו של דבר שהם עצמם חלק מהטובה", כיו"ב היה כאן אצל יוסף שהמכירה עצמה הייתה ההבאה למצרים למען התמנותו למשנה למלך שם"ב.

ובזה מבאר ה'באר מים חיים' את הפסוק (תהלים קיח בא) 'אודך כי עניתני ותהי לי לישועה', וצריך ביאור, שהיה לו לומר 'אודך כי הושעתני' כי מה יש

כזה אכן יתמתקו כל הדינים והכל יתהפך לטובה וברכה ב'נגלה' ממש.

וכך פירש הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע במה שנאמר (מה ב) 'וירא את העגלות אשר שלח יוסף', כי רצה יוסף לרמוז ליעקב 'שאל ידאג מהעגלות כי כל זה הוא הסיבה לגאולה, כי הרעה הוא הסיבה לטובה', ועל כן שלח לו עגלות שהוא מלשון 'עיוול', וגם 'סיבה' נקראת 'עיוול' (סיכוב), ור"ל שהעגלות הם מרמוזים שהקב"ה מסבב את הנעשה בעולם ומורידו למצרים למען הביא עליו את הטובה הגדולה שבגאולה.

נוראות כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ד ד"ה במדרש) לבאר בלשון הכתוב (מו ד) 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה', שהרי 'גם' הוא לשון ריבוי כנודע, ואמר ה' ליעקב 'גם עלה', כלומר שאחר הירידה יתעלה יותר ממה שהיה קודם הירידה,

ישראל יבכו לרישא. אלא שכך אמר להם משה רבינו אתם אל תפרעו שערות ראשיכם ואל תקרעו בגדיכם להראות אבלות, כי אתם צריכים לקבל את הדין באהבה ובשמחה, אמנם שאר כל העם צריכים לבכות ולהתאבל על השריפה אשר שרף ה', כי המה אסורים לקבל צרת אחרים בשמחה אלא 'יבכו את השריפה' - הצרה הגדולה הזאת. ומוסיף לפרש את האמור במרדכי היהודי 'דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו' (אסתר י ג), שעבור 'עמו' היה דורש טוב - שיהיה להם טוב הנראה והנגלה, אכן לכל זרעו היה דורש שלום, שמלמד אותם לקבל כל הקורות עימם בשלום ובאהבה.

יא. וכך פירש ה'ספורנו' מה שנאמר (מו ג) 'אנכי הא-ל אלוקי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם', וז"ל, אנכי הקל אלוקי אביך - אני הוא שאמרתי לאביך אל תרד מצרימה, אני הוא שאומר אליך אל תירא מרדה מצרימה אתה, וזה כי לגוי גדול אשימך שם, כי אמנם אם היו בניך יושבים פה היו מתחתנים בכנענים ומתערבים עמם אבל במצרים לא יקרה זה כי לא יוכלו המצרים לאכול את העברים לחם, כאמרם רז"ל ויהי שם לגוי מלמד שהיו מצויינים שם. עכ"ל. ובדבריו מבואר הטובה הנצחית שהיתה בירידת בני ישראל למצרים - לשמור על טהרת בני ישראל שלא יתערבו באומות.

יב. שמעתי מעשה נורא מפי הרב יוסף שווארץ שליט"א עובדא דהוה עם אביו הרב אפרים ז"ל, כי לקראת סוף המלחמה כששהה באחת המחנות, הגיעו הרשעים באחד הימים והחלו להפריד את העם חציים לימין וחציים לשמאל, והנה הוא רואה כי את כל העם אשר לא נשאר בהם אלא עור ועצמות שלחו לצד אחד, ואילו אלו שמעט בשר בהם שלחו לצד השני, ר' אפרים שאותות ימי המלחמה נכרו עליו היטב ולא נשאר בגופו בשר כלל חשש שישלחו אותו עם הרזים (דארג) - בהבינו שרק בעלי הבשר (לפי אותם מושגים) ישארו בחיים לשרת את הרשעים ב'עבודה' ואת כל השאר ישלחו השמימה... עשה עצמו כבעל בשר, אבל לא... הרשע מורה לו ללכת לצד הרזים... החל ר' אפרים לעמוד על נפשו, התחנן ובכה לפני רשע שיחוס וירחם עליו - כילד קטן הבוכה ומיילל לפני אביו שיקנה לו חפץ פלוני ואביו מסרב לו, והוא חוזר ובוכה בקול גדול, רוקע ברגליו ומתחנן בכל כוחותיו... ולא הועיל מאומה.

מה עשה הקב"ה, אחרי חצי יום נשמע הקול כי את כל בעלי הבשר הרגו במהרה, כי באותה שעה כבר התקרבו כוחות צבא ארה"ב, והרשעים חששו שמא הללו יגלו על מעשיהם ועל מקומות מחבואם, לכן הרגו את כולם, ורק את הרזים לא הרגו במחשבתם שממילא תוך כמה ימים ספורים כולם ישיבו נשמתם ליוצרם, וכל ניצלו חיי ר' אפרים שזכה להקים משפחה לתפארת בית ישראל אחר המלחמה. ללמדך, כי הקב"ה יודע מה טוב לו לאדם, על כן, שמח בכל אשר יבוא עליך - אף במה שנראה שחור וחושך, כי אך לטובתך הדבר.

אנכי ארד עמך - הקב"ה אתנו בתוך החשיכה

בפרשתן (מו ד), 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה', ומבאר ה'כלי יקר', על דרך משל למי שמוליך את חברו למים עמוקים והלה מתיירא לירד אל המים פן ישבע, על כן אינו יורד לתוך המים עד אחר שזה המוליך יורד תחילה, כמו"כ בעת העלייה מן המים אינו נותן למי שמוליכו לעלות תחילה ברוב חששו שמא ישאר לבדו במים, על כן עולה הוא תחילה והמוליך יעלה לאחריו. על זה הדרך יש לומר, שהנה יעקב התיירא מרדת מצרימה 'מקום חושך ענן וערפל', עד שאמר לו הקב"ה, אנכי ארד כביכול לפניך למצרים, ואף 'בצאת ישראל ממצרים' אזי כביכול יצאו בני ישראל תחילה ורק אח"כ עלתה משם השכינה, ולכן כתב בקרא - ב'ירידה' את ירידת ה' קודם ליעקב - אנכי ארד עמך, ואילו בעליה הזכיר קודם עליית יעקב - אנכי אעלך ואחר כך גם עלה, אתה תעלה תחילה ורק לבסוף אני אעלה, וכל זה בכדי שלא ישאר יעקב רגע אחד לבדו במצרים. ובוה יש לבאר לשון הכתוב (תהלים קלט ח) 'ואציעה שאול הנך', אף כאשר אירע לי נפילה עד לשאול תחתית ח"ו, הרי כבר 'הנך' - הקדים הקב"ה לירד קודם ירידת האדם.

ולא רק ליעקב אבינו הדברים אמורים, אלא לכל חר וחר בדיליה, יכיר וידע שלא זו בלבד שהקב"ה עמו בתוך הצרה, אלא הוא מקדים לבוא לגודל אהבתו בכדי שלא יפחד איש מבני ישראל אפילו רגע אחד, ומעתה ידע האדם שלא לאבד עשתונותיו ביום צרה וחשיכה, כי דייקא שם ישגבך אלוקי יעקב"ד, וכך מצינו בפרשתן דכתיב (מו ב) 'ויאמר אלוקים לישראל במראות

להודות על ה'עניו'. אלא, שדוד המלך הכיר שהעניו עצמו אינו אלא טובה גמורה ורחמים מרובים מאת ה', על כן אמר אודך - מודה אני לפניך, על כי עניתני - על העניוים שעברו עלי, והנני מודה לך עליהם כאדם המודה ומשבח על ישועתו, מתוך ידיעתי ואמונתי שהם עצמם טובה גמורה רחמים מרובים וחסדים מאת ה'. וזה ביאור הקרא כי יצחק מורה על מידת ה'פחד והיראה', שמשם מקור הדין והייסורים, ומשהכיר יעקב אבינו שכל תלאותיו אינן אלא טובה גמורה שמח שמחה יתירה, ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק ל'פחד יצחק אביו' שהיא מידת הדין כי הכיר בטובה הגמורה שיש בעת החושך"י.

הנה כתיב (תהלים קכו א) 'שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים', וביאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (בפרשתן ד"ה שיר המעלות) וז"ל. 'היינו כחולמים' - היינו ביוסף בעל החלומות שעברו עליו כל כך הרבה צרות, במכירתו, ובבית פוטיפר, בנסיון הגדול, ולאחמ"כ בבית האסורים, כמאמר הכתוב (תהלים מב ח) 'כל משברין וגליך עלי עברו', ובסופו של דבר נתברר שהכל היה לטובה עבורו, כי ראוי היה יעקב לירד מצרימה בשלשלאות של ברזל (ובזכות ירידתו של יוסף ומינויו למשנה למלך ירד מצרימה בכבוד מלכים). כמו כן, 'בשוב ה' את שיבת ציון' - כשתהיה הגאולה יכירו וידעו שכל היסורים והגלות הכל היה לטובה, ואז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה' - כמו ה'ישן' שנתעורר משנתו וקם מתוך חלום שהיה רואה בחלומו הרבה צער וכאב, הרי בשקם משנתו כל הצער לשחוק בעיניו, באותו האופן יביטו כשתהיה הגאולה העתידה על כל הצרות שעברו, עכ"ל.

יג. על פי זה פירשו מה שנאמר 'ויאמר אלוקים לישראל במראות הלילה', שאין זה אלא 'מראות' ותו לא - נראה כ'לילה', אך באמת אין זה לילה כלל.

וכן ביאר הרה"ק ה'תפארת צבי' (רבי הערשלה מספינקא) זי"ע (בפרשתן) דהנה כתיב (תהלים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה', ומקשה, א. מהו 'שנות ראינו רעה' וכי רק 'ראינו' את הרעה והרי הרגשנו אותה על בשרנו כמחט בבשר החי. ב. מהו אומרו 'שמחנו כימות עניתנו' היה לו לומר 'היטיב' עמנו כימות עניתנו - כי החסרון ב'עניתנו' אינו רק מיעוט השמחה אלא עצם הצער הייסורים והמכאוב... ומבאר בקדשו, כי אנו מאמינים בני מאמינים שכל הנהגת ה' אינה אלא טובה וברכה ואין בה 'רעה' כלל, אין בה אלא ראינו רעה - שנראה כמו שרעה מתרגשת לבוא עלינו, ולזה אמר שמחנו ולא היטיב עמנו, כי ה'טובה' כבר הייתה לנו מראשית דבר - אף בימים שנראה היה לנו כי רעה נחלתנו, גם אז כבר היה באמת 'כולו טובה' ולא חסרנו כל 'טובה'. ומה חסרנו, את ה'שמחה' בהנהגת ה' עמנו - כי היה נראה כזמני רעה... לזה מבקשים שמחנו כימות עניתנו.

יד. ידועים דברי הגה"ק ה'חפץ חיים' (ח"ח עה"ת ריש פרשתן) על הפסוק (מה ג) 'ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף', דהנה מאז באו האחים למצרים לשבור אוכל, היו מסובבים 'מלאים קושיות כרימון', על מה עשה ה' להם ככה, דבכל

באר הפרשה - פרשת ויגש

יחזקאל אברמסקי זצוק"ל היה מחבב מאד את דברי המשך חכמה הללו, ובכל שנה בפרשת ויגש היה מרבה להציע דברים אלו לכל הבא בצל קורתו).

ומעתה, גם בשעת הקושי הגדול ביותר אין מקום ליאוש בלל^{טו}, שהרי אבינו מלכנו הוא השוכן עמנו בעת הזאת, ולא בא להרע לנו ח"ו^{טז}. ורמזו לה הגה"ק המהרי"ץ דושינסקיא זי"ע משם הצדיק רבי משה'לע בעל תשובה זצ"ל (דבר התאחדות תשרי תשכ"ה) בפסוק בפרשתן (מד כח) 'ויצא האחד מאתי ואומר אך מרוק מורק', כי הזוכר תמיד את ה' אינו מתייאש לעולם, בידעו כי אף אם יארע לו רעה או איזה צרה אין זה מחמת שאירע 'מקרה' מעצמו ח"ו והורע מזלו וכיו"ב ממחשבותיהם של המתייאשים, אלא הכל נעשה בציווי הקל ב"ה, והכל לטובה ולברכה שתתגלה לפניו בבוא העת. אך כאשר 'ויצא האחד מאתי' - שהוציא מלבו ומוחו את הבורא האחד יחיד ומיוחד, 'ואומר אך

הלילה... אל תירא מרדה מצרימה...' וכן בפרשת ויצא נגלה הקב"ה ליעקב אבינו במראות הלילה מה שלא מצאנו כן אצל אברהם ויצחק, ומבאר ה'משך חכמה' (בר"ה אנכי) כי בב' זמנים אלו היו פניו מועדות 'לרדת' לגלות לחוץ לארץ, מקום אימה וחשיכה גדולה, לכן נגלה אליו הקב"ה במראות הלילה דיקא, להראותו שאף בעת חשכת לילה ובגלות שוכן הקב"ה אצל עמו ישראל, וכמו שאמרו (מגילה כט.) גלו לבבל שכינה עמהם (עי' זוה"ק ר"פ שמות), ואף בחשכת לילה השכינה שוכנת בתוך בני ישראל.

ומבאר לפי"ז את הקרא (תהלים כ ב) 'יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלוקי יעקב'. יענך ה' וישרה שכינתו עליך, אף ביום צרה כשתהיה בחשכת הגלות - כל חד וחד בחשכותו וגלותו, וישגבך - ירומם ויחזק את ליבך, אלוקי יעקב - מה שכבר התגלה ליעקב אבינו ע"ה שהקב"ה מצוי אף בחשכת לילה (הגה"צ רבי

פינה שפנו שם לא היה אור במושבותם, תחילה 'ויתנכר אליהם' - 'וידבר איתם קשות', ואף הוסיף לחשדם כמרגלים, לאחמ"כ נוסף הציווי להביא את בנימין, ו'נתפסו' כגנבים ב'פרשת הגביע', אמנם כל 'מה נשתנה' האלו נתחוויר באחת, ונמוגו כאין וכאפס ברגע שהכריז יוסף 'הוציאו כל איש מעלי, ואמר להם אני יוסף, דבב' תיבות אלו יישב להם בפעם אחת את כל תמיהותיהם.

ואמר ה'חפץ חיים' שאף אנו מסובבים זה כאלפיים שנה בגלות המר הזה, עם 'קושיות סתירות ותמיהות' על כל הקורות אותנו בגלות המר הזה, אמנם לעתיד לבוא כשיכריז בורא עולם אני ה', יתיישבו כל ההדורים, והכל יבוא על מקומו בשלום, כאשר יתגלו לעינינו טעמי וסיבת המאורעות - היאך היה כל מקרה וצרה אך ורק לטובתנו השלימה בחשבון מופלא ומופלג. אמנם אם נחיה מעתה באמונה זאת, שכבר מעתה נכיר ש'אני ה'', יתיישבו לן כל הקושיות וממילא 'תו לא קשה מיד', וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר.

טו. ויזכור מה שכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בפרשתן על הפסוק שנכתב בפר' מקץ (מב) 'וירא יעקב כי יש שבר במצרים', גם במצרים ודחקות יש שבר לשון תקווה [וכמו שברו על ה' אלוקיו - תהילים קמו ה].

טז. שמע נא לדברי הרה"ק ה'שם משמאל' זי"ע (עמ' רצ"ט) בפסוק בפרשתן (מה כז) 'וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם', וביאורו, ד'עגלות' מלשון 'עיגול' כי אופני העגלה 'עגולים' הם, והנה, כל נקודה ונקודה שבעיגול אף בעת ירידתו למטה אינו נחשב 'ירידה' בתכלית, כי ירידתו זו היא עצמה תחילת עלייתו שנית, וחזור חלילה (בסיבוב הגלגל). והוא רמז ומשל נפלא לכל אשר יארע לאדם בהאי עלמא - שכל ירידה אינה ירידה בתכלית, והחכם יראה בכל ירידה תחילת עליה, ויבטח בה' שהנה בוא תבוא עלייתו, וכן בעליה לא יתגאה לבבו כי הרי הוא קרוב ומסוכן לירידה, וזו עצה הנכונה לכל בר ישראל לשים כלל זה תמיד נגד עיניו, וזה מה שרמז יוסף הצדיק ליעקב במה ששלח לפניו 'עגלות' להורות לו כי אף שיורד עתה לגלות המר - גלות מצרים והיא השורש לכל הגלויות הכלליות והפרטיות עד ביאת גואל צדק, אך ירידה זו אינה אלא כי אם לצורך עליה, וזהו אומרו 'את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו' - שירידה זו 'נשיאות' היא לו, וכראות יעקב את הרמז אשר שלח לו יוסף, הבין בעצמו שמחשבה זו גופא החזיקה את יוסף בכל שנותיו במצרים, ועל ידי זה נשאר 'חי' ולא מת תחת מלצות היאוש, ומזה ותחי רוח יעקב אביהם - שמזה הירידה רק תבוא לו עליה.

שמעתי מרב חשוב ת"ח מופלג שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, שזהו פירוש בקשתנו 'ויהיו רחמך מתגללים על עם קדשך' כי אנו מבקשים כמו שעד עתה הייתי בבריאות השלימה ומתפרנס ברווח וכיו"ב בכל העניינים ועתה נתגלגל הגלגל למטה - הן ברוח הן בגשם, כך עתה יחזור הגלגל לעלות ממטה למעלה.

יחסו שנותן משנות חיי יצחק אביך, והם ל"ג תיבות, וכמניין זה נחסרו מחייו שהרי יצחק חי ק"פ שנים ויעקב לא חי כי אם קמ"ז שנים, ולכאורה קשה, דמנין התיבות שמתכתב ויאמר יעקב אל פרעה אינו אלא כ"ה תיבות ולא ל"ג, ואם כן מדוע נחסרו לו ל"ג שנים.

ואמר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"א-ג), דעל ברחק נמנים התיבות (להחסיר כנגדם משנות חייו של יעקב) מ'ויאמר' הראשון - בשאלת פרעה ליעקב, והטעם שגם עליהם נענש יעקב, דלכאורה יש להתבונן, מה ראה פרעה לשאלו אודות מנין שנות חייו, אלא, מכיוון שראהו נכנס לפניו כולו שחוח וקודר, ופניו מביעים צער ומכאוב, לזה שאל אותו פרעה כמה ימי שני חיך שלכן הנך כה קודר וכפוף, על כן נענש גם על השאלה של פרעה ב'ויאמר' הראשון, כלומר כי בהילוכו קודר (במקום להורות לה' על כל נסיו ונפלאותיו עמו, בהצילו אותו מכל הצרות שנמנו במדרש) גרם לפרעה לשאלו כן. ואף שאין לנו כל שמץ השגה ביעקב אבינו - אמנם עלינו ללמוד מזה את הנוגע לדילן.

ויגש אליו - תפילה מתוך התעוררות הלב וקרבת אלוקים בריש פרשתן ויגש אליו יהודה, איתא במדרש (בר"ר זג ו) 'רבי יהודה אומר הגשה למלחמה וכו', רבי נחמיה אומר הגשה לפיוס, רבנו אמרי הגשה לתפילה'. ונתבאר בספה"ק כי בפסוקים אלו נרמז דרכי עבודת התפילה"ט.

יז. ובזה רמזו הא דכתיב בפרשתן בירידתם למצרים (מו כז) 'כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים', ובצאתם מצרים הוא אומר (שמות יב לז) 'ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף', ואיתא ב'ילקוט שמעוני' (ויגש רמז קנב) שבירידתם למצרים חסר להם אחד להשלים למנין שבעים, והקב"ה השלים כדכתיב (מו ד) 'אנוכי ארד עמך מצרימה', ובעלייתם חסר אחד למנין שש מאות אלף והקב"ה השלימו כדכתיב (שם) 'ואנוכי אעלך גם עלה'. מכאן למדנו עצה ואורחות חיים, כי גם בכל מקרי ומאורעות האדם - פעמים שה'חשבון' לא מתאים לו כל כך (ס'שטימט עפעס נישט דער חשבון) עצתו שיכניס לחשבון את הקב"ה והכל יתישב וינוח בשלום... יח. סיפר הגה"ח רבי שמאי גינזבורג זצ"ל שבעת שנפגשו הני תרי קדושים הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע והרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע אחר ה'מלחמה', בתוך שיחתם נענה ה'אמרי אמת' ואמר למהר"א איתא שלאחר שיוסף התוודע אל אחיו בכו יוסף ובנימין - איש על צווארי אחיו, ובחז"ל (מגילה יז:) שיוסף בכה על חורבן שני בתי מקדשות שעתידים להיות בחלקו של בנימין, ולאידיך, בנימין בכה על משכן שילה שהיה בחלקו של יוסף. ולכאורה אינו מובן, מדוע לא בכו כל אחד על חורבן ההיכל שיהא בחלקו, אלא מכאן יש ללמוד, שעל חורבן שלו אין לבכות, אלא יש להתחזק, לשוב ולהקים מחדש את הנחרב. ורק על חורבן בית חבור יש לבכות כי זהו גמילות חסדים, אך על חורבן ביתו אין לבכות - כי הבכי אינו אלא מייאש - ישכח מכל צערו ויתחיל לבנות מחדש.

יט. כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ד"ה ויגש) וז"ל, בדרך רמז התורה מלמד את בני סדר תפלות ישראל, האדם העומד להתפלל צריך לעמוד לפני ה' ברוח נמוכה, ולחשוב בלבו כמו שאמר יהודה בפר' מקץ (מד טז) 'ויאמר

שורף שורף' - לכן נתייאש לומר הנה נטרפה ואבדה תקוות נפשי, וכבר אין לי כל מנוס הן ברוחניות הן בגשמיות".

ובך היה אומר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרפ"ד) משם אביו הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע לבאר בהא דאיתא בגמ' (ברכות י.) שאמר חזקיהו המלך לישעיה הנביא 'כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים', כי אבי אבא היינו יהודה, שקיבל על עצמו להיות ערב על בנימין, ואמר ליעקב 'מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך... וחטאתי לך כל הימים' (מג ט), ואכן עומד לאבד את שתי העולמות, ואף על פי כן לא התייאש אלא 'ויגש אליו יהודה', וממנו למד חזקיהו שאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם לא יתייאש מן הרחמים"ח.

מדוע פניך - ע"י האמונה יאירו פניו של אדם תמיד

בפרשתן (מו ח-ט), ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך, ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם, ובמדרש (אגדת בראשית פס"ב הובא בדעת זקנים בפרשתן), בשעה שאמר יעקב 'מעט ורעים היו', אמר לו הקב"ה אני מלמתיך מעשיו ומלבן, והחזרתי לך את דינה גם יוסף, ואתה מתרעם על חיך שהם מעט ורעים, חיך שנמנים התיבות שיש מן 'ויאמר' עד 'בימי מגורי' וכמנין הזה

לענין ההגשה האמורה כאן, אין הכוונה שיקרב עצמו - כלומר את גופו, אלא, שבבואו להתפלל ולשפוך שיח לפני ה' אלוקיו לא ישאר לעמוד על עמדו אלא יעורר בעצמו את הידיעה וההרגשה שהנה הוא מתקרב אל ה' ומדבר אליו, ולכן ילך ג' פסיעות לחקוק בנפשו ידיעה זאת. וזה נלמד מאברהם ואליהו שאף קודם התפילה היו קרובים אל ה' ובווערים באש הדבקות תמיד, ומכל מקום בגשתם לתפילה שבו ועוררו עצמם ועשו איזה פעולת התקרבות להתקרב אל הקב"ה ביתר שאת ועוז².

אעלך גם עלה – התעלות הבאה על ידי העמידה בנסיגות בפרשתן (מה ג-ד), 'ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו', כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויגש תרל"ו, תרמ"ג) שהאחים נבהלו מפניו בראותם

והנה כתב ה'רוקח' (הל' תפילה סי' שכב) המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה (יבמות קה:). וכשיחפון להתפלל ילך לפניו ג' פסיעות שכתוב ג' הגשות לתפילה. ויגש אברהם, ויגש אליו יהודה, ויגש אליהו. נמצינו למדים הגשה לתפילה מפסוקי 'ויגש', ע"כ. ולבאורה צריך ביאור, מהו 'ויגש' דכתיב גבי אברהם ואליהו, בשלמא גבי יהודה שיך ויגש, שהרי עמד בריחוק מיוסף הצדיק ובבואו לדבר אליו הוצרך לגשת אליו ולהתקרב אליו. אך מה הגשה שיך אצל אברהם אבינו ואליהו הנביא - בבואם להתפלל לפני אדון כל, הרי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, ולהיכן הוצרכו לגשת ולהתקרב, אתמהה. וביארו צדיקים, כי מהותה של הגשה היא שיעתיק האדם מאיזה מקום ויתקרב למקום אחר, כיו"ב,

יהודה מה נאמר לאדוני מה נדבר ומה נצטדק האלוקים מצא את עון עבדיך, עכ"ל.

וביאר המגיד מדובנא במשל כדרכו בקודש (משלי יעקב אות סז), 'ראובן' נתחייב ממון הרבה ל'שמעון' ותבע אותו למשפט, אמרו לו 'אוהביו וחכמיו', אין לך עצה כי אם לגשת אל השופט ולהישבע שאין לך לשלם, ואולי יחוס אולי ירחם... קיבל דבריהם והשיג לעצמו בגדים נאים ויקרים ואף מרכבה הדורה ומפוארת למען יסע בה אל מקום המשפט... אמרו לו, אוי כסיל שכמותך, כיצד תוכל לפצות פה ולומר 'אין לי' כאשר הינך מופיע במלוא הדרתך, דע כי בגדי החמודות אשר הנך לבוש בהם ו'מרכבת המשנה' הם מוכיחים יותר ממאה עדים כי שקר בפך, ולא ישמע השופט לדבריך... אין לך עצה אלא ללבוש בגדים מקורעים ומטולאים כאחד הריקים ולרכב על סוס כחוש המהלך בכבודות כמנהג העניים, אז יאמינו לך שאכן אין לאל ידך לשלם את החוב הגדול.

והנמשל מובן ופשוט, כי עד כמה אנו חייבים למלך מלכי המלכים, ואין לנו פה להשיב אלא זאת שיראה עמידתנו דלים וריקים, כי קטון יעקב ודל ואין ידינו משגת לעבדו כראוי, על כן בעמדנו לפניו בתפילה עלינו להכניע עצמנו בלב נשבר ונדכה להראות עניותנו לעין כל... ועל זה רמזו חז"ל באמרם (ברכות י:) 'לא יעמוד אדם לא על גבי כסא ולא על גבי שרפרף ולא במקום גבוה ויתפלל, אלא במקום נמוך ויתפלל, לפי שאין גבהות לפני המקום', כי אי אפשר לעורר רחמים שתתקבל התפילה אלא אם משפיל דעתו ומכניע עצמו לפני המקום ב"ה.

כ. ואל יאמר מי אנכי שאעמוד לפני מלך קל רם ונישא, הרי חוטא ופושע אני ורבות המריתי את פי יוצרי ובוראי, כיצד אעזז פנים לעמוד לפניו להתחנן שיחנני ויטיב לי כזאת וכזאת. כי כבר למד הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש) מהפסוק 'ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני', שבא ללמדנו דרכים ועצות ל'תפילה', ראשית, שידע ויזכור את 'שרשו' שהוא מבני אברהם יצחק ויעקב, והרי כתיב (דברים לב ט) 'יעקב חבל נחלתו', כלומר, שהננו ממש כדוגמת החבל, שאף כשהוא ארוך מאד אם תנענעוהו בצדו האחד יתנענע גם הצד השני, כיו"ב הרי אנו 'מקושרים בחבל' עם אבותינו הקדושים בקשר כל ינתק, וממילא ישיב האדם לעצמו, באיזה פנים שיש לי מכל מקום מזרע האבות הנני, ובעת תפילתי מנענע אנוכי את החבל מלמטה, ובזה מתנענעים יחד כל העולמות העליונים, אם כן וודאי שתפילתי תעשה פרי למטה ושורש למעלה (עיי"ש היאך שמפרש את הפסוק בהאי מילתא).

עוד עצה טובה מרמז ה'זרע קודש' בפסוק זה, במה יתחזק האדם לעמוד בתפילה נוכח פני ה', לפי מאמרם (ברכות ז.) 'מניין שהקב"ה מתפלל', ויחשוב אף שאינני ראוי להוציא דברי תפילה מפיו, מכל מקום הרי הקב"ה מתלבש בי, ומוציא יחד עמי את תיבות התפילה, וזהו דבר הכתוב 'ויגש אליו יהודה', שהלא כאמור 'הגשה' היא לשון תפילה, והיאך יגש אל התפילה - 'אדוני שאל את עבדי', שהקב"ה שואל ומתפלל יחד עמו, על כן בכל מצב ומדריגה בה הנני עומד יש לי להתפלל.

ובפרט תכתב זאת לדור אחרון²², כי ידועה קושיית ה'חתם סופר' ז"ע (פר' וחי ד"ה ויהי ימי יעקב) על הא דאיתא ברש"י (מה יד) שבשעה שנפגשו יוסף ובנימין בכו זה על צווארו של זה - כל אחד על המקדש שנבנה בחלקו של אחיו שעתיד ליחרב, ולכאורה צריך ביאור דלפי החשבון אותו היום שבת היה [שהרי ביום האתמול כתיב 'וטבוח טבח והכן' ואיתא במדרש שאותו היום ערב שבת היה (בר"ר צב ד)], והאיך הותר להם לבכות ולהצטער בשבת קודש (עין סימן רפ"ח ס"ב ובט"ז שם). ומבארים שבאותה שעה ראו שני האחים ברוח

על פניו את הקדושה הנוראה שקנה בהיותו בגלות מצרים, אז נבהלו ובושו, באמרם אם עלה ונתעלה כל כך במצרים - 'ערוות הארץ', על אחת כמה וכמה היה מתעלה אילו היה נשאר בבית יעקב אבינו, לזה אמר להם יוסף 'אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי', מלשון יישר בוחכם שמכרתם אותי (וכדרכת חז"ל שבת פז). אשר שבת - יישר כוחך ששבת), כי דייקא מתוך ישיבתי בטומאת ערוות הארץ, אחר שעברתי נסיונות וקשיים, היה בידי לעלות מעלה מעלה במעלות קדושים וטהורים²³, יותר ממה שהייתי עולה בישיבתי בסמיכות לאבינו הקדוש.

כא. מעניין לעניין באותו עניין, בפרשתן (מה כו-כז), 'ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם, וידברו אליו את כל דברי יוסף... וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם', ביאור נחמד ביאר הגאון ר' יוסף נחמיה קורניצער זצ"ל וז"ל (בשינוי). עיין ברש"י ז"ל שכבר נתעוררו חז"ל לתת טעם מה סימן מצא בעגלות שעיי"ז חייתה רוחו והאמין לדבריהם. והיה נראה לפענ"ד ענין חדש, שהרי פרעה אמר ליוסף 'ואתה צויתתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם וכו', ולכאורה צריך ביאור למה פרט לכם, לטפכם, ולנשיכם, היה לו לומר קחו לכם עגלות ובואו הנה. ונראה עפ"י עניות דעתי, עפ"י דברי קדושת זקני בעל חתם סופר זצ"ל ב'תורת משה' (פרשת נצבים) דכתיב אתם נצבים וכו' כל איש ישראל טפכם ונשיכם... כי בהקהל העם יחד לפני משה חשש שמא יבואו לידי מכשול - תערובות אנשים ונשים גם יחד, לכן הפסיק ה'טף' בין איש ישראל לנשיהם - שיעשה כמין מחיצה והפסק בין האנשים והנשים, עיי"ש כי מתוק הוא. והנה, הגם שהיה יוסף הצדיק שלם בכל מדה ומעלה של צדקות חסידות ופרישות, אך העולה על כולנה הוא מדתו מדת יסוד יוסף, ונעלה קדושתו בענין גדר מן הערוה, ואין ספק כי גדולתו בענין זה עשתה רושם על העם השוכן בתוכו, כי ישיבת צדיק במקום עושה רושם, עד שגם פרעה ידע והבין כי אחי יוסף הצדיק בוודאי נשמרים ונזהרים ביתר שאת מכל ענין תערובות, ונבלה הוא להם לבוא וליסע האנשים על הנשים גם יחד, על כן אמר זאת עשו קחו עגלות כאלו לכם לטפכם ולנשיכם, פי' עגלות המתקנות לכך - שהטף יפסיק בין לכם ונשיכם, ודו"ק. והנה בבוא אחי יוסף ליעקב וספרו 'עוד יוסף חי' אעפ"י שהוא יושב בארץ מצרים בערות הארץ בין שטופי זמה בכל זאת עודנו באמונתו יחיה, ומדת יסוד יוסף לא נפגעה. ולא עוד, אלא שהוא מושל בכל ארץ מצרים, ומדתו זאת עשתה רושם לטובה גם על העם אשר הוא יושב בו, ויפג לב יעקב - כי לא האמין ששייך להיות קדושה כזאת במצרים ארץ הזימה, אולם אחרי רואו העגלות אשר שלח, כי המה באחת מתוקנים על טהרת הצניעות והפרישות כדת ישראל שיהיה הפסק בין אנשים ונשים - ותחי רוח יעקב, מזה נוכח לדעת כי באמת עוד יסוד יוסף חי, וכי רוחו מושלת בארץ מצרים.

כב. דברים נלהבים אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (שש"פ ד"ה כתר) במעלת דורות האחרונים, כשהוא נושא משלו לאותם היורדים לעמקי האדמה לחצוב משם אבנים טובות ומרגליות, שכידוע האוויר חנוק שם מאוד ובסכנה גדולה נמצאים כל ה'כורים', ואי אפשר לשלוח לשם אלא אנשים פשוטים, קשי-יום שאין להם כבר מה להפסיד בחייהם, אך דייקא על ידיהם נשלם כתר המלכות לתפארה, הם מוציאים את המרגליות ומצחצחים אותם בהודם והדרם ומידם באים יהלומים הללו 'על שולחן מלכים' - בראש כתר של המלך. וכך הם ה'דורות האחרונים, שהחשכות גדולה כ"כ, ואפילו גדולי ארץ שהיו בדורות הקודמים לא היו יכולים לעמוד בפני האוויר הטמא, אך דייקא על ידינו נשלם 'כתר המלכות', כי חביב ביותר לפני הקב"ה אותם דברים הנקנים בקושי ובשעת נסיון והסתר.

כעין זה אמר ה'משגיח' הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל, במשל לאחד שניגש אל המלך ואמר לו, לגודל אהבתי אליך ברצוני לשרת אותך, ומה רצונך ותעש, השיב לו המלך, אין לי צורך בחייל או בגענראל (מפקד) שכן רבים הם אנשי הצבא כחול אשר על שפת הים, אלא שזקוק אני למי שישמור על ביתי, ויתהלך בתוך הבלאטע (בוץ) שסביבות הבית כשהוא שקוע שם עד לארכובותיו... ולזה נדמים אנשי הדור האחרון, שרצונו של השי"ת שניכנס בתוך 'הבוץ', ומשם נעבד אותו ונעשה רצונו מתוך כל הזוהמא והקושי שיש בדורנו אנו...

ותחי רוח – לחיות עם תכלית טוב

בפרשתן (מה ב'), 'וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם'. כה

כתב בספר 'מענה שמחה' (מאטערסדארף, בעמוד כבישת היצר) בהקדמת דברי זקנו הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע עה"פ (תהלים יב ט) 'סביב רשעים יתהלכון', שהרשעים, כל פעולתם וחיותם תמיד סובבים על ציר אחד, שאוכל ושותה ומפטם גופו כדי שיהיה לו כח לעסוק בסחורה להרבות הונו, ולמה לו ההון שמאסף - כדי שיוכל להתענג בתענוגי שרים, ומה יקרה כשיתענג - יהיה לו כח לעבוד וחזור חלילה כל ימי חייו, מה שאין כן הצדיק, אוכל לשובע נפשו כדי שיוכל לעסוק בתורה

קדשם שעתיד ליחרב הבית, ואף לאחר כב' אלפי שנות גלות עדיין יתחזקו בני ישראל 'במסירות נפש' - לעבוד את ה' באמונה ובביטחון בבוראם, ובכל מיני עבודות, ויעמדו בנסיונות קשים ומרים למען שמו באהבה, לכן 'בכו זה על צוארו של זה' - בביה של שמחה, על עבודת בני ישראל אפילו במצב כזה... ובכיה זו שפיר מותרת אף ביום השבת קודש (כדאיתא בט"ז הנ"ל) כ"י.

כה הביא הרה"ק מוואלברג, וז"ל. הרב המגיד וז"ל מקאונץ היה אומר, עתה כשצווק איש חייט שמע ישראל, הוא עושה ממש את כל מה שעשה רבי עקיבא בהריגתו על קידוש השם ויצאה נשמתו באחד (עבודת יששכר וואלברג, בסוף הספר ב'אמרי נועם' שם).

כג. חיבה יתירה נודעת לימי ההסתרה והנסיונות, וכבר אמרו להמליץ על דברי רש"י בפרשתן (מו ב) 'ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני', וברש"י 'יעקב יעקב' לשון חיבה. והקושיא מפורסמת דהרי השם 'ישראל' בבחינה גבוהה יותר מ'יעקב', דידוע, שבזמן שישראל עושים רצונו של מקום נקראים 'ישראל', וכשאינם עושים רצונו נקראים 'יעקב', ואם כן כשחפץ ה' לקראו ב'לשון חיבה' הוה ליה למימר 'ישראל ישראל', אלא, משל למלך שיצא למלחמה עם צבאו, תוך כדי הקרב ראה אחד מהלוחמים שהשונאים מתקרבים למלך ועומדים להזיקו, נלחם בהם החייל במלחמה עקובה מדם עד שהציל את המלך מידם, בעת הקרב הקשה התלכלכה כל כתונת החייל בדם, בחזרם לארמון המלוכה, קרא המלך לחייל זה וינטלו וינשאו מעל כל השרים, והעניק לו כתונת זהב, ואת הכתונת המלוכלכת בדם ציווה להניח ב'בית גנזיו', בכל עת מצוא היה המלך שמח עמו בשמחה גדולה ובאהבה יתירה, אך זכרון האהבה לא בא למלך מראיית בגד הזהב אשר הוא לבוש בו כעת, אלא מאותו בגד המוכתם בדם, והנמשל פשוט, כי חיבת ה' לעמו באה אך ורק מהמלחמה בזמנים הנמוכים המכונים 'יעקב', ולא מזמני ה'אורה' המכונים 'ישראל'.

כד. כענין הזה רמז כ"ק האדמו"ר מסקולען זצ"ל (נועם אליעזר בפרשת תולדות) ומקדים להביא את דברי ה'מגיד מדובנא' המפרש את דברי הגמרא (ביצה טו.) 'הני בבלאי טפשי דאכלא נהמא בנהמא', דהכוונה שהם אוכלים בכדי שיהיה להם כח לאכול שוב, והיינו שיוצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב תחת ה'בוס' שלו, וכל כך למה כדי שבסוף החודש יקבל 'משכורתו שלימה', ולשם מה הוא זקוק למעות, כדי שיוכל לקנות מאכל ומשתה, ומדוע הוא זקוק למאכל ומשתה כדי שיהא לו כח לעבוד, נמצא זה האיש עובד כדי להרוויח ממון, וממונו נעשה לקניית אוכל והאוכל בא ליתן לו כח לעבוד וחזור חלילה כי המה עובדים כדי להרוויח מעות, ומרויחים מעות כדי לאכול, אוכלים כדי שיהיה להם כח לעבוד, וחזור חלילה... משא"כ יהודי אוכל כדי שיהיה לו כח לעבודת השי"ת, ותמיד יש לו תועלת נצחי ורוחני מעבודתו. עפ"ז ביאר הרה"ק מסקולען את הכתוב 'ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה על כן קרא שמו אדום', וצ"ב, וכי עבור שהכריז כן פעם אחת יקראו לו לעולם 'אדום', אלא ביאורו, שלא היה כאן 'פליטת פה' פעם אחת, רק זה היה מהות חייו שהיה עובד כגלגל החוזר, אדום בשביל אדום, היינו אוכל כדי... לאכול שוב בלי שום 'תחנה סופית' או תועלת נצחי מכל מעשיו.

כמו כן שמעתי מאחד מגדולי ירושלים בנש"ק מרביץ תורה שליט"א כי בימים מקדם היה קיים בית הכנסת מיוחד לעובדי הנמל בחיפה, המבקר בביהכנ"ס לא היה מעלה בדעתו כי יש 'גבאי' באותו ביהכנ"ס באשר 'בוקה ומבולקה' שולטים בו בכל פינה ופינה, גם תפילות לא התקיימו מלבד אחת ביום - מנין לתפילת מנחה. פעם אחת נקלע לשם אורח והתפלל מנחה עם המנין דשם, והנה הוא רואה שבחזרת הש"ץ מסבב מאן דהו ברחבי ביהכנ"ס וקופת צדקה בידו כשהוא מקשקש בקול כאומר 'צדקה צדקה'... וישאלהו האורח לשם מה זקוקים אתם לקופה של צדקה, אמר לו האיש - לשם החזקת גבאי, ולשם מה זקוקים אתם לגבאי - כדי שיעשה מלאכתו נאמנה ויסבב בין המתפללים כשקופתו בידו... תכלית דבר הגבאי מיועד לסבב עם הקופה והקופה מיועדת להספיק תשלומי הגבאי... וחלילה לנו לנהוג כיוצא בזה, אלא עלינו לזכור כי לא לתוהו נשלחנו לזה העולם אלא לשם מטרה ושליחות...

ויהיה לבו פנוי ללמוד בהרחבת הדעת, עוסק בסחורה כדי שיוכל לעשות חסד וצדקה ולגדל בניו לת"ת ונמצא שכל עשייתו הוא לתכלית נכבדה. וזאת רמז יוסף הצדיק בעגלה ערופה, כי הוא מלשון 'עגול' היינו לילך 'עגולה' - סובב סובב בלי להשיג קץ ותכלית - היא 'ערופה', חטא הממית ועורף את חיי האדם. כי צדיק בתומו הולך ועיניו בראשו לבא למטרת אמת, וזאת רמז יוסף שהוא עודנו חי ועומד בצדקו, כי מאז שפירש מאביו תמיד עסק בפרשת עגלה ערופה, ולא החטיא את המטרה כמו רשע ההולך כסומא בארובה למקום צחנתו באין תכלית.

לא כהתה עין האחוזה - על ידי מחלוקת מאבדים פרנסה ובמעלת האחדות

בפרשתן (מה יד), 'ויפול על צווארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוואריו' וברש"י, יוסף בכה על שתי 'המקדשות' שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב, ואילו בנימין בכה על משכן שילה שעתידי להיות בחלקו של יוסף וסופו להיחרב. ומקשה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (דברי ישראל בפרשת ד"ה מא"ז), א. וכי כך הוא דרכו של עולם כשיפגשו שני אחים שלא ראו זה את זה שנים רבות, להיות ראשית מעשיהם לערוך 'תיקון חצות', הלא עת חדוה ושמחה היא. ב. מדוע בכו כל אחד על חורבנו של רעהו, ולא על חורבן עצמו, ג'. איך בכה בנימין על חורבן מקדש שילה שבחלקו של יוסף, הרי לא ייבנה המקדש בחלקו של

ביו"ב מרומז עוד בפרשתן, דכתיב (מו ח-ט), 'ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך, ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם'. והתמיהה ידועה, כי פרעה לא שאלו רק על 'ימי חייו' ומדוע השיב על 'ימי מגוריו'... ועוד מדוע על 'ימי שני חייו' אמר מעט ורעים, ומבאר המלבי"ם (בפרשתן) כי ה'חיים' נחשבים להמנות בשנות חיים רק כפי שהוא ממלא את ימיו ושנותיו בעבודת ה', כי החי חיי ה'גש לבד' - שאוכל ושותה ומהלך הנה והנה אינו אלא כבהמה, כי כיו"ב ממש נראים ימי חיי הבהמה... ואינו נחשב חי באדם ואינם אלא ימי 'מגוריו' בעולם הזה, לא ימי 'חייו' כי חלק ה'אדם'

כה. בדרך משל ומליצה מספרים על בחור עלם חמודות שלא הלך לו בשידוכין... כי אביו היה אדם מגושם ביותר, ולא אבו הבריות להיות קרובים אליו בקרבת 'מחותן'... עד שבא אחד השדכנים והבטיח לסדר את הענין, מה עשה, פנה אל אבי הנערה והציע לו את הבחור, ומשהגיע אבי הבת לברר אודות טיבו של אבי הבחור אמר לו ה'שדכן' שכבר איננו בין החיים... מששמע כן אבי הבת לא המשיך לברר אודותיו כי מה לו ולמתים אשר כבר אינם אתנו בזה העולם, ונגמר הדבר בכי טוב. משהגיעו למסיבת ה'לחיים' בגמר השידוך וירא אבי הכלה כי יושב לו מאן דהו על שולחן ה'מזרח' והנהגתו כאותו 'זולל וסובא' האמור בתורה... בצורה מביישת מאד, וישאל אבי הכלה את המסובים, מי הוא זה ואיזהו האיש היושב לצדי, ויענו כל העם יחדיו הרי זה 'מחותנך' החדש אבי החתן המהולל בתשבחות.... ויקצוף האיש ומיהר לשאול את השדכן 'למה רימיתני' לאמר לי שאבי החתן איננו חי, שחק השדכן ותמה בפניו, וכי לזה (חיים מגושמים של אכילה ושתיה גרידא ותו לא מידוי) 'חיים' יקרא...

כו. ויבואר עפ"י דברי הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זי"ע, שפעם ערך אביו עליית נשמה וראה שעומד אברך צעיר לצד יהודי זקן, את האברך כינו בשם 'זקן' ואת הזקן כינו בשם 'ילד', ולתמיהתו וכי לזה ייקרא 'עולם האמת', ביארו לו כי דייקא מפני שכאן הוא 'עולם האמת' כינו אותם כן, כי זה האברך מילא ימיו המעוטים בתורה ועבודה ונמצא שכל רגע מהם נחשב לו כ'שנות חיים' שנתרבו למנין גדול, אבל זה הזקן לא מילא את ימיו כלל, וכשנחשוב את ימי חייו לא יעלו בידנו אלא ימים מועטים כשנות חיים של ילד קטן ביותר.

ובזה ביאר את הקרא בריש פרשת מקץ (מא א) 'ויהי מקץ שנתיים ימים' ויהי - לשון צער, כי צער גדול הוא שמקץ - בסוף ימיו של האדם נתגלה שכל מנין ימיו ושנותיו אינו אלא שנתיים ימים ולא יותר, כי רק את אלו מילא בתורה ותפילה...

כל חכמתו מסתלקת עד שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל, אך לא כן נחלת עבדי ה', ד'גבול' אחר עשו לחכמתם, והוא, כשיבואו לידי נסיון בענין ה'שלום' יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם הכל בכדי שישרור השלום והשלווה בין בני ישראל. ומה שחרם - חלב חיטים ישיביעך, שהקב"ה ישפיע להם פרנסה בריווח אף אם נגזר עליו ח"ו חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל (מו"ק כח.) 'מוזני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזל תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנו. ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', ו'זכות גדולה' היא הבאת שלום בין אדם לחבירו, וזהו ביאור הקרא השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר לענין השלום, לכך 'חלב חיטים ישיביעך' יזכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי דילא.

אל תרגזו - להתרחק מן הכעס

בפרשתן (מד יח.), 'ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה', וברש"י 'חשוב אתה בעיני כמלך'. וצ"ב, מה נתינת טעם יש בזה שהוא חשוב הוא כמלך בעיניו שלא לכעוס. וביאר ה'יעב"ץ' זי"ע (הובא בקובץ כרם שלמה שבת תשמ"ג ע' לד) כי כך אמר

בנימין רק לאחר חורבן שילה. וביאר הרה"ק מקאזמיר, דכל 'מכירת יוסף' באה על ידי קנאה ושנאת חנם, ובאותה שעה ראו 'יוסף ובנימין' שלא במהרה תסתלק מבני ישראל מידה זאת, ואף ה'מקדשות' ייחרבו מחמת שנאת חנם (יומא ט:), על כן היתה 'ראשית' עבודתם - לתקן ענין זה של שנאת חנם, לכן בכו על החורבן, לעורר שתסתלק מהם ומבני ישראל שנאת חנם, ולא עוד אלא שבכו כל אחד על חורבן רעהו ולא על חורבן עצמו, כי התיקון לשנאת חנם הוא אהבת חנם², והבכיה על חורבן רעהו באה מאהבת חנם, וכל כך הרבו באהבת חנם עד שכל אחד מהם הסכים שלא ייחרב מקדש רעהו אף שמחמת זה לא ייבנה מקדשו בחלקו³.

בפרשתן (מד כח.), 'ויצא האחד מאתי ואומר אך טורף טורף', רמזו בה הרה"ק ה'חתם סופר' (ד"ה ויצא) כי 'טורף' מלשון פרנסה הוא (כדכתיב תהלים קיא ה 'טורף נתן'), והרי מחלוקת אחת⁴ דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מד), וזה בא הכתוב לרמז 'ויצא האחד מאתי' מכיוון שיצא האחדות מבני ביתי, מיד ואומר אך טורף טורף - שנאברה ונטרפה טורף מוונותיו⁵.

עפ"ז מבאר ה'חתם סופר' (חת"ס בפרשתן ד"ה והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמו יד) 'השם גבולך שלום חלב חיטים ישיביעך', דהנה רבו החכמים אשר יש 'גבול ומעצור' לחכמתם, כדוגמת מי שבהגיעו לידי נסיון בענייני 'כבוד'

כז. נוראות מצינו במדרש (תנחומא ה) אמר רבי שמואל בר נחמן לסכנה גדולה ירד יוסף שאם הרגוהו אחיו אין בריה בעולם מכירו, ולמה אמר הוציאו כל איש מעלי, אלא כך אמר יוסף בלבו מוטב שאהרג ולא אבייש את אחיי בפני המצרים. עכ"ל. ומבואר שם בהמשך דברי המדרש באריכות כיצד הסתכן, ואף 'כיון שהכירוהו בקשו להרגו' עד שבא מלאך ופזרם בארבע פנות הבית, וכל כך למה כי כך אמר יוסף בלבו מוטב שאהרג ולא אבייש את אחיי בפני המצרים. וכך כתב השל"ה הק' על האמור בפרשתן (מה טו) 'וינשק לכל אחיו ויבך עליהם' - ראה כמה צריך האדם למחול ולהעביר על מידותיו, כי הם חטאו נגד יוסף, ויוסף בכה ונישק אותם. עכ"ל.

כח. עפ"י האמור יבואר מאמר חז"ל (ברכות ו:) 'כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים', דהמשמח את החתן מרבה 'אהבת חנם', ומתקן בזה את עוון שנאת חנם שגרמה לחורבן הבית, ו'כאילו בנה את ירושלים שנחרבה' בגין עוון שנאת חנם, וכל העושה כן שכרו הרבה מאד.

כט. זהירות יתירה נצרכת לברוח מהמחלוקת שהיא 'לשם שמים', אותם חילוקי דעות ופירוד הלבבות בגלל ויכוחים אודות אופני העבודה הרצויה, וכפי שפירש הרה"ק מקאזמיר זי"ע (הובא בדברי ישראל) בלשון הכתוב 'אל תרגזו בדרך', שרומזו שלא לרגז ולריב על דרך העבודה נכונה...

ל. פעם התאוננו בני המשפחה בפני הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע הי"ד (אחיו של הרה"ק האמרי אמת זי"ע) שחסר להם לחם לאכול ואין די פרנסה. ענה ואמר, הדבר הראשון שיש לנו להקפיד הוא שלא יתעורר חלילה קפידה ומחלוקת, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות, על כן יש עיקר גדול בריבוי השלום והאחוה.

לא. איתא בספר 'בית יעקב' (מאב"ד אלכסנדר. תלמידו של הר"ב דף רג) שמעתי ממורי אם יש לאדם צער גידול בנים ר"ל, סגולה לזה ליזהר ממחלוקת, להיות רודף שלום, ולהיות מן הנעלבין ואינם עולבין, ובה שב ורפא לו.

עת, ובוה תינצל מן הכעס, שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם'. והאמת שדבר זה מן העבודות הקשות שבמקדש והרבה כוחות נפש צריך לכך. ובחשיבות מידה זו של להתנהג במתינות ולא לבוא לכלל כעס, יש לנו ללמוד מדבריו של יעקב אבינו בשעה שבירך את ראובן בנו, שאמר לו שמה שלא זכה ראובן בתור בכור לכהונה ומלכות, אין זה מחמת עבירות ועוונות, אלא כי היה 'פחו כמים' כי היה נחפו וכועס ועל כן הורידו אותו מגדולתו. ואף בראשית 'פרקי אבות' שהוא המדרך לעליה בסולם העולה בית קל פותח התנא 'הוי מתונים בדין', וכפי שביארה הראשונים שהכוונה שכל אחד ואחד יהיה מתון בעצמו ולא ימהר לכעוס ולדון את חברו על מעשיו^ל, אלא להתנהג בנחת בדיבור במעשה ובמחשבה לכל אדם ובכל עת.

ויזכור מה שכתב הנצי"ב ב'העמק דבר' על אומרו 'אל תרגו בדרך' - משום שבאמת אין מדרך החכמה להתרגו על מה שכבר עבר.

צום העשירי - התעוררות לקראת צום עשרה בטבת

עומדים אנו סמוך ונראה לצום 'עשרה בטבת', אשר בו אנו מתאבלים על ה'אתחלתא דפורענותא'^{לד}, שביום זה החלו האויבים את המצור על העיר ירושלים, ומשם נסללה דרכם עד לחורבן בית

לו יהודה ליוסף, שאפילו אם פוסקין לו לאדם גדולה ושררה מן השמים מורידין אותו מגדולתו על ידי הכעס, ומאחר שחשוב אתה כמלך, כל כן עליך להיזהר ביותר שלא לכעוס שלא תפסיד את מלכותך. ומכאן ילמד כל אחד עד כמה מפסיד הוא בכעסו ומאבד טובה לעצמו. ועל כגון דא אמרו (קידושין מא.) 'רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותא', ר"ל שבכעסו הרחיק ממנו את כל ה'גדולה' שפסקו לו מן השמיים [ולאו דווקא ב'מלכות'...] ולא נשאר לעצמו מכל ה'מעלות' אלא רגזנות בלבד...

מעין הדברים מבאר הר"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה ד"ה ואל יחר) כי לעיל (מא לח) כתיב שפרעה אמר לעבדיו 'הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו', ובתרגום, 'גבר דרוח נבואה ביה', כי ראה שאין 'נביא' כמותו בכל העולם, גם אמר פרעה ליוסף עצמו 'אין נבון וחכם כמוך', והנה איתא בגמרא (פסחים סו:) 'כל הכועס, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו ואם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו', וזהו שאמר יהודה ליוסף - כל מה שמינו אותך למלך כי חכם ונביא אתה, אמנם אם 'יחר אפך בעבדך' הרי תסתלק ממך הנבואה וגם החכמה ותשוב להיות 'כמוך כפרעה' - שלא תהיה במעלה רמה מעל פרעה ויורידו אותך מן המלכות...^{לג} ויעיין בפתיחת אנרתו של הרמב"ן הכותב 'תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת לכל אדם ובכל

לב. איתא ברמזי תורה בשו"ת מאיר נתיבים (מקץ), וז"ל ויגש אליו יהודה וגו', וקשה מה לשון 'בי', גם לשון 'נא' קשה שאינו אלא בקשה (וכאן הרי ניגש לדבר עמו קשות) ומהו 'ואל יחר אפך' אדרבה יחר ויחר... גם כי כמוך כפרעה בכ' הדמיון מיותר. ונראה עפ"י מה שקבלתי ממורי הבעש"ט שסגולה נפלאה לבטל הכעס לומר הפסוק (תהלים קיט ט) 'במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך' היינו לכוון השם הקדוש היוצא מראשי תבותיו, וינצל מן הכעס. נמצא לפי זה, אף שכל כוונתו של יהודה הייתה לעורר מדנים וכעס עם יוסף, אעפ"כ מצד עצמותו היה רוצה לבטל כעסו (של יהודה) - שלא יבא לכלל כעס באמת שכבר האריכו חז"ל בגנות הכעס (עיי' זוהר בראשית כז:) ובא בכח סגולה זאת להסיר הכעס מלבו שלא יהיו פיו ולבו שוין בזה, ע"כ הוסיף תיבות אלו בי, נא, אל, כפרעה, שיחדיו עולים בראשי תיבות זה הפסוק - במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך והבן (הובא בבעש"ט על התורה בפרשתן הערה ו).

לג. איתא בספר חסידים (סי' תרנה) מעשה בבן אחד שכיבד את אביו ביותר, אמר לו האב אתה מכבדני בחיי תכבדני במותי, אני מצוך שתלין כעסך לילה אחד ועצור רוחך שלא תדבר. לאחר פטירת אביו הלך לו למדינת הים והניח אשתו מעוברת והוא לא ידע, ועיכב בדרך ימים ושנים. וכשחזר בעיר בא בלילה ועלה לחדר שאשתו הייתה שם שוכבת, ושמע קולו של בחור וכו'. שלף חרבו ורצה להרוג את שניהם. וזכר מצות אביו והשיבה לתערה. שמע שאמרה לאותו בחור שאצלה, כבר יש שנים רבות שהלך אביך מאצלי, אילו היה יודע שנולד לו בן כבר הגיע להשיא לך אשה. כששמע זה הדבר אמר, פתחי לי וכו', ברוך ה' שעצר כעסי וברוך אבי שציוני לעצור כעסי לילה אחת שלא הרגתי אותך ואת בני. ושמחו שמחה גדולה ועשו משתה לכל העם הנמצאים ושמחו הרבה מאוד. לד. משל למה הדבר דומה לחולה שנסתלק מהעולם אחר מחלה נוראה, והנה ה'אבלים' ישבו ודנו אימתי היה היום הקשה ביותר מכל ימי החולי, זה אומר כה וזה כה, עד שבא הרופא ואמר להם, 'לא כדברי זה ולא כדברי

ושנה נתחדש החורבן, וזהו בכל שנה בהגיע יום עשרה בטבת, שאז התחיל למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור, יושבין בית דין של מעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה, והנה בעוד ענין מצינו שמתענים אפילו בשבת, והוא 'בתענית חלום', והמעם, דאף שעל דבר שנוגע רק לענין ה'עבר' אין להתענות בשבת קודש, מכל מקום 'תענית חלום' הריהו נוגע לענין 'עתיד' - להמתיק החלום שלא יזיקנו, שפיר יש להתענות עליו אף בשבת, כי עונג' הוא לו שמתענה לבטל את הצרה העתידה לבוא עליו. ולכן, ב'תשעה באב' שה'תענית' באה כאבל על ה'עבר', אכן אין הזמן גרמא - בשבת קודש להתענות, מה שאין כן ב'עשרה בטבת', שנוגע הדבר ל'עתיד' שהרי בזה השעה דנים בבי"ד של מעלה האם לבנות הבית בשנה זו אם לאו - מותר ונצרך להתענות אף בעצם יום השבת, דברים הללו יש להם לעוררנו - בכל מעשה ופעולה בזה היום, שנדע שעתה הוא העת להטות את הכף על כל העם, ועל השבינה הקדושה החפצה לשוב למקומה.

יהא רעווא מן קדם אבוהון דבשמיא, שיזכנו לאמונה טהורה ולכל השפע הרב הבא ממנה, ובקרב ממש נזכה שצום העשירי יהפך לנו לששון ולשמחה בירושלים הבנויה אבי"ר.

אלוקינו, וכתב הרה"ק ה'חתם סופר' (תורת משה דברים עמו' קפו; דרשות, ח' טבת תקפ"א), כי הנה ה'אבודרהם' (הובא בבית יוסף סי' תק"ג) דרש מהכתוב (יחזקאל כד ב) 'בן אדם כתוב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה' שאם היה אפשר שיצא עשרה בטבת בשבת היו מתענים אפילו ביום השבת קודש, וכמו ביום הכיפורים שאף בו נאמר (ויקרא כג כט) 'בעצם היום הזה'. והעניין צריך ביאור, מה מעם שעשרה בטבת חמור יותר משאר תעניות שאינם דוחים את השבת, והרי אפילו ב'תשעה באב' - היום שחרבה עירנו ושמם בית אלוקינו בפועל, אין מתענים אם הוא חל ביום השבת קודש.

ומבאר ה'חתם סופר', שבאותו יום שבו החל מלך בבל לצור על ירושלים של מטה, באותו היום התכנסו מקודם לכן אף בבית דין של מעלה לדון בחורבן המקדש וגלות ישראל, הללו מיימינים והללו משמאילים, ואכן נגמר דין בית המקדש לכליון ושריפה, וזהו חומרת יום זה, כי נחשב כמו שביום זה נחרב כבר הבית שהרי כבר 'נגמר דינו'.

והנה 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו' (ירושלמי יומא ה.), נמצא שבכל שנה

זה, אלא הרגע הקשה ביותר היה ב'תחילת קינון המחלה' בגופו של החולה, כשהוא עצמו עדיין לא הרגיש מאומה, וכבר אז כילתה המחלה כל חלקה טובה אשר היה בגופו, כמו כן, הדברים אמורים לגבי 'מחלת היצר הרע' שתופס את האדם בחכתו ומתחיל לרחקו מ'דרך התורה והמצוה' מעט מעט, באופן שהאדם עצמו אינו מרגיש בזה כלל, עד שבפתע פתאום ימצא האדם את עצמו 'רחוק רחוק' מה' ותורתו, על כן יזהר וישמר מ'מלך זקן וכסיל' זה, לבל יהא מאוחר מיד. (אף שאין דרכי תשובה ננעלות לעולם, מכל יקשה הדבר שבעתים אחר שנשתרש בחטא).

ועוד, כל אדם באשר הוא יעשה ביום זה 'חשבון הנפש' על ה'אתחלתא דפורענותא' שלו עצמו, דהרי זה וודאי שביום הכנסו לעול תורה ומצוות היו כל רצונותיו ושאיופותיו להעמיד הנהגתו כצדיק וקדוש, אלא שבאיזה מקום היה לו 'אתחלתא דפורענותא', ומשם... על כן יתבונן בזה העת היאך להעמיד 'גדרים וסייגים', לחדש ימיו כקדם. ואילו זה שאינו מבין וחושב שכל צרתו הוא מ'אתחלתא דפורענותא', הרי הוא דומה לאותו אחד שחזר מדרך ארוכה, ובהיכנסו לביתו ראה שמטעם הממשל סגרו (ניתקו) לו את המים מביתו, ומעתה אין לו מים לשתות או לרחוץ, ובצער הרב החל לנהוג אבל בכל שנה באותו היום בו חזר מדרכו וראה את ה'ניתוק', ופשיטא ששטות גדולה היא הנהגה כזאת, שהרי באותו 'יום שמועה' לא אירע ולא כלום, אלא כבר לפני ימים אחדים בהיותו על אם הדרך...

לעילוי נשמות
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: סוד ההצלחה

פרשת ויגש

בס"ד | גיליון מס' 311

== בפני מי ביקש ה'סטייפלער' זצ"ל לקום מלוא קומתו, ומדוע? ==

אני יוסף! (מ"ה, ד)

עד שנבין שלכולנו יש גם הצלחות, ובהן נמקד את המבט. עד שנלמד להעריך את ההצלחות שלנו, 'לחיות' אותם גם אם הן קטנות, להתבסס מהן גם אם הן נראות מזעריות. כי האמת היא - שלכולנו יש הצלחות, כמו שלכולנו יש כשלונות. אם אנו רוצים להצליח בעתיד - עלינו להתמקד בהצלחות שלנו, זה מה שיתן לנו כח להצלחה הבאה!

פרשת השבוע מספרת על התגלות יוסף לאחיו, הנפגעים מהישראותו קדוש וטהור בתוככי מצרים - ארץ מזהמת וטמאה. איך הצליח יוסף להחזיק מעמד? כיצד התמודד בגבורה מול כל הנסיונות שגברו עליו? איך שרד את היותו אח שנוא, עבד שפל, אסיר בבית הכלא, ונותר מרומם ונעלה? - את הסוד לכך מגלה לנו התורה בפרשת 'וישב', בפסוק 'ויהי השם את יוסף ויהי איש מצליח', וכך מבאר זאת הרה"ק בעל ה'כתב סופר' זי"ע:

יוסף הצליח, והיתה לו סייעתא דשמיא, כי הוא חי כ'מצליח'. למרות חייו הקשים, ידע יוסף הצדיק לראות את ההצלחות שלו. גם כשהיה עבד או אסיר, ידע לראות את ההצלחות שבחייו, את החן שהיה נסוך על פניו, את זה שהצליח להיות האסיר הממונה על בית הסוהר. אז נכון, הוא בכלא, מצבו לא פשוט. אדם אחר במקומו היה נשבר, מתרסק, מאבד סיכוי או תקווה - אבל יוסף הגדיר עצמו כ'איש מצליח', ומכאן נטל כוחות להמשיך להצליח, עד שהפך למשנה למלך.

את הכלי הזה, כדאי כל כך לאמץ. כי כולנו מכירים בחורים שחוזרים הביתה, ומספרים שהצליחו ללמוד היום רק שעה. כולנו מתמודדים עם זה ש'בקושי' הצלחנו לכוון בתפילה, רק כמה דקות, או 'בקושי' הצלחנו להתגבר על היצר, רק פעם אחת. תחושות הכישלון הללו הן אם כל חטאת, הן בוראות ויוצרות את הכישלון הבא, ואת זה שאחריו.

כל מה שכדאי לעשות הוא לעצור את הגלגל ולשנות את כיוון התנועה לצד הנגדי: הצלחת ללמוד שעה? - נהדר! הצלחה גדולה! כיוונת בתפילה רק קטע אחד? - כל הכבוד, אשריך! התגברת על ניסיון רק פעם אחת? - נפלא, איזהו גיבור הכובש את יצרו! - וככל שנסנה בלבנו את התודעה ונחיה את ההצלחות שלנו, נייחס פחות חשיבות לכישלונות ונמקד מבט בהצלחות שהשגנו - כך נצליח בסייעתא דשמיא עוד ועוד, ועוד ועוד, ועוד ועוד...

נסיעה אחת, 2 משמעויות הפוכות!

הסיפור הבא התרחש בשנת תשמ"ה, בהיכלה של אחת הישיבות החשובות בארץ. זה לצד זה ישבו החברותא, אשר מתוקף היותם חברותא מזה תקופה - כבר הכירו זה את זה היטב, וידעו לחוש איש את לבו של רעהו. האחד - הוא המנחם הנודע הרב משה בלוי שליט"א שסיפר את הסיפור, ורעהו - אשר נקרא לו בשם יוסף. ביום מן הימים, חש רבי משה שמשוה עם החברותא לא בסדר, לבו בל עמו, והתעניין אם קרה משהו... בתחילה, לא נאות החברותא לספר, ניכר כי קשה עליו הדבר. אולם ככל שהתקשה להתרכז וניכרו אותות עצב על פניו, ביקש ממנו רבי משה שוב ושוב, כי יגלה את אוזנו

לכל אדם באשר הוא, יש רשימת משאלות, שאיפות ומאווים, שהוא מייחל ושואף שיתגשמו. כל אדם רוצה להצליח בתחומים החשובים לו, בדברים המכריעים את גורלו. בראש ובראשונה, רוצה כל יהודי להיות מחובר לבורא עולם, להתמיד בתורתו ולקיים מצוותיו. כל אחד מבקש לנצח את היצר על נסיונותיו החוזרים ונשנים, כל אדם חפץ להיות ירא שמים בתכלית, בעל מידות, ומצליח להגשים את שאיפותיו. לצד זאת, גם בתחום הגשמי אנשים חפצים להצליח, להרוויח יותר, להצליח יותר.

אם היעד הוא כה מוגדר, וכולנו רוצים, במילה אחת, להצליח, נותר לדון רק בשאלה מהו סוד ההצלחה. איך ניתן להצליח במה שחשוב לנו, איך עושים את הדרך אל היעד. אם כולנו כה חפצי הצלחות, נשאלת השאלה איך נוכל להגיע אל ההצלחה הנשאלת, איך נוכל לגעת בהצלחה המיוחלת?

וכאן נחשוף את סוד ההצלחה: הצלחה היא שרשרת. כשיש הצלחה אחת - היא נותנת כח להצלחה הבאה, שנותנת את הכח לזו שאחריה, עד שהחיים הופכים לשרשרת הצלחות. צריך להצליח רק פעם אחת, ומאז ההצלחה כמעט אוטומטית!

נשמע לא הגיוני?! הסכיתו ושמעו: מה שנותן כח להצליח בחיים, היא ההצלחה הקודמת. כשתינוק עובר משלב ישיבה לעמידה - זה בגלל שבמחש שלו מותקנת תובנה, שאם הצליח להתיישב, הוא צריך להעז עוד קצת, להתקדם עוד שלב, ולהיעמד. אחר כך, אותה תובנה אומרת לו שהוא יכול ללכת, וכשהוא מנסה ומצליח - זה מה שנותן לו את הכח להתחיל לרוץ. ומכאן - הוא מוסיף ומתקדם, מוסיף ומתפתח, מוסיף ומצליח - כשכל הצלחה היא המשך ההצלחה הקודמת.

אם זה סוד ההצלחה של פעוטות צעירים, זה גם סוד ההצלחה של אנשים מבוגרים. אז למה ילד או בחור מתבגר, לא אומר לעצמו שכשם שהצליח אתמול ללמוד רבע שעה - הוא יכול להצליח ללמוד היום חצי שעה? למה אנשים לא חשים שכשם שהצליחו להתגבר אתמול על הנסיון לפגוע במישהו, כך יש להם היום את הכוחות להתגבר על היצר המפתה אותם לפגוע בקדושת עיניהם? למה כל כך הרבה אנשים לא מצליחים להתקדם בשם תחושת ההצלחה של אמש - כאמור?!

זהו, שכאן טמונה הבעיה: כי באיזהו שלב בתהליך ההתבגרות, אנשים נוטים לייחס חשיבות רבה מדי לכישלונותיהם, וחשיבות פחותה עד מזערית להצלחותיהם. כך מתפוגגת לה תחושת ההצלחה ומתחלפת בחוסר סיפוק, ולכן - אין להצלחה הבאה מהיכן לשאוב כח, שכן כבר בתחנה הקודמת לא חש האיש בהצלחה, וממילא אין 'דלק' להצלחה הבאה...

שורש הכישלון נעוץ בסיכום לא נכון של ההתמודדות הקודמת. כשמישהו נותן לעצמו ציון 'נכשל' על אתמול, הוא מאפס את סיכויי הצליח היום. כשהתחושה הרווחת היא 'אני לא יוצלח', 'אני לא מסוגל', 'אני לא מתמודד', 'אני נופל תמיד', 'אני נכשל כל הזמן' - אין מסלול המראה שיוציא מהבוץ הזה, ושרשרת הכשלונות תימשך חלילה, עד ש...

לזכות
חות בת כרמלה
לזיווג הגון בקרוב

לזכות
יוסף שלמה בן שרגא פיבל
להצלחה בתורה ויראת שמים

לעילוי נשמות
ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"לי)
ת.נ.צ.ב.ה.

במה מדובר. לבסוף, בקול נכאים שבור ומרוסק, סיפר יוסף כי בחודש אלול הקודם קיבל על עצמו להיזהר בשמירת עיניים, שמירה קפדנית ומופלגת. הוא הצליח לשמור את עיניו היטב, עד...

אתמול, הוצרך לנסוע לרופא שיניים, המקבל קהל במרפאה בתל אביב. הוא יצא לדרך בהחלטה נחושה לשמור את עיניו מכל נסיון, לא להביט חלילה בשום שלט פרסום, עיתון, או כל סוג של נסיון אחר. אבל, בחלוף הזמן, הנסיונות הלכו וגברו, הוא התקשה להתמודד ולהילחם, ונשבר - עיניו שטו אנה ואנה, הוא הביט לכל הצדדים, ראה את מה שאסור לראות, והנה כי כן - כעת הוא שבור ומרוסק, מרגיש מיואש. היתה לו קבלה, הוא שמר עליה באדיקות, ואתמול נפל במלחמה...

רבי משה ראה את כאבו של החברותא, ואף שכיום הוא מנחן נודע, הרי שאז היה עדיין בחור צעיר לימים, והתקשה לענות, לחזק, לסייע לידידו יוסף. הוא הביט אל השעון, וכשהבין כי שעת קבלת הקהל אצל הגאון ה'סטייפלער' זצ"ל עודה בעיצומה, ביקש מיוסף להתלוות אליו, להיכנס אל אותו גאון וקדוש, לספר לו על הכאב והמצוקה, ולהקשיב לעצתו...

הם יצאו יחדיו לבית ה'סטייפלער', אשר כבר היה מבוגר מאוד, ושמייעו - שמזה שנים אינה במיטבה - כבר קשתה עליו מאוד. כל הנכנסים אליו נהגו לכתוב את שאלותיהם על פתק, וה'סטייפלער' היה משיב לשאלות הכתובות לפניו. לפיכך, נטל הבחור פתק קטן וכתב: 'אני בחור בן 19. קיבלתי על עצמי להיזהר ולשמור בשמירת עיניים, אולם אתמול נכשלתי מאוד. מאז אין לי מנוחה, אני שבור לגמרי, אנא אני בא...'.

את הפתק, בו מתומצת הסיפור, הגישו אל ה'סטייפלער', שקרא אותו ברפרוף מהיר. ואז, הרים ה'סטייפלער' את עיניו החודרות, נעץ אותן בבחור, וכדרכו - לדבר בקול רם ואף בצעקות רמות עקב קשיי השמיעה שלו, שאל בקול חוצב: 'בחור'ל, אמור לי, האם במשך הדרך התגברת ולו פעם אחת? האם לפחות פעם אחת אמרת ליצר 'לא', לא אביט לשם?'

הבחור נבהל ונבון, וביד רועדת השיב בכתב על הפתק: 'רבי, המצב רע ומר, נכשלתי שוב ושוב, פעם אחר פעם...' ה'סטייפלער' הביט בתשובה, ומיד שב ושאל בקול רועם: 'אבל האם תוכל לומר שלא התגברת ולו פעם אחת בודדת? אמור לי, האם לא היתה פעם אחת במשך כל הדרך בה שלטת ביצרך והתגברת?'

הבחור, חרד ומבוהל, העביר בזכרונו ברפרוף מהיר את המסע כולו, ונאלץ 'להודות' בהנהון קל: אכן כן, היו כמה פעמים, בעיקר בתחילת הדרך, בהן שלט ביצרו, אשר גירה אותו להביט 'מינה ושמאלה, לבחון בעיניו שלט או מראה לא צנוע, והוא התגבר. אמת, רוב הדרך נכשל והובס במלחמה מול היצר, אבל היו גם פעמים בהן ניצח...

נהרה השתפכה על פני ה'סטייפלער', והוא נענה ואמר בזה הלשון: 'איי, אינני מגזים, אינני משקר... אינני מגזים, אינני משקר... אם היה בי את הכח, הייתי קם בפניך מלוא קומתי! הרי הנסיעה מכאן לתל אביב, היא 35 דקות כל צד. זו מלחמה קשה מאוד, ובכל פעם שניצחת והתגברת, קיימת שלוש מצוות 'ויראת מאלוקיך', 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', 'ואהבת את השם אלוהיך'. שלוש מצוות בכל התגברות!'

הבחור האזין בקשב רב, לא האמין למה ששומעות אוזניו. הוא חשב כי ה'סטייפלער' ירביץ בו שיחת מוסר וחיוזוק, הרהר כי לבטח ישמע נזיפה על חומרת חטאו. ואילו ה'סטייפלער' - כה נרגש ומתלהב, ומוסיף ואומר, כשקולו הולך וחזק מאוד:

'אכן, אין ספק שעליך לעשות תשובה על מה שנכשל. אבל מדוע נשברת? על מה אתה בוכה? הרי בכל פעם שהתגברת - הרי אתה במדרגת יוסף הצדיק ממש. אתה גיבור, יש לך כוחות, התגברת! מדוע אתה כה שבור? בכל פעם שאתה מתגבר - אתה עושה תשובה ומתקן, אבל ראה נא כמה פעמים התגברת, יש לך את היכולת, תילחם, תילחם, תילחם, אתה מסוגל, אתה יכול, אתה כבר ניצחת לא מעט פעמים, אתה תנצח גם בהמשך!'

ה'סטייפלער' נפרד מהבחור בחום, והבחור יצא המום, מטולטל עד עמקי הנפש. הוא נכנס שבור ומיואש, חש כי כל כולו כישלון מהלך, אין לו סיכוי ואין לו עתיד, ויש לו אפילו ראייה לכך - שכן אתמול נכשל, פעם אחר פעם... ואילו ה'סטייפלער' - גדול הדור, מפנה את מבטו לכיוון ההפוך, מאיץ בו לראות את הפעמים שהצליח וניצח, ואומר לו כי בכוחו הדבר, ביכולתו להתגבר, וגם לו יש ראיות משלו...

את הסיפור הזה, מספר כאמור הרב משה בלוי שליט"א, שנחב בחדר בשעת מעשה, ומעיד כי הדברים חוללו מהפך בנפשו של הבחור השבור, והובילו אותו להצלחה רבתי בתורה ויראת שמים. והמסר מפלח חדרי לב, בוקע כל חומת ייאוש:

אחים יקרים, אין מי מאיתנו שאין לו גם הצלחות. קטנות או גדולות, דרמטיות יותר או

פחות. טעות גדולה היא לייחס חשיבות רבה מדי לכשלונות, וטעות גדולה עוד יותר - לייחס חשיבות פחותה מדי להצלחות. בכל עת של נסיון או התמודדות, רצון להגשים שאיפה או להתגבר על מכשול, כל שעלינו לעשות הוא להקשיב לקולו החוצב של ה'סטייפלער':

'אתה גיבור, יש לך כוחות, התגברת! מדוע אתה כה שבור? ... יש לך את היכולת, תילחם, תילחם, תילחם, אתה מסוגל, אתה יכול, אתה כבר ניצחת לא מעט פעמים, אתה תנצח גם בהמשך!'

כן, גם אתה, גם אני, כולנו. לכולנו יש הצלחות בחיים, צריך רק למקד את המבט עליהן, לחוש אותן, 'לחיות' אותן. זה מה שיתן לנו את הכח להתמודדות הבאה, זה מה שמייצר בס"ד את ההצלחה הבאה!

'ממתק' בסיום הבחינה

הסיפור הבא נוטל אותנו כ-200 שנה לאחור, אל התקופה בה ישב הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל על כס הרבנות, ונודע כגאון הדור ותפארתו. קבוצת תלמידים ביקשה להיכנס אל הגאון המפורסם ולהיבחן אצלו, ובעת המבחן - הוצגה הסוגיא הנלמדת מכל היבטיה, כשרבי עקיבא שואל והתלמידים משיבים, וכן ההיפך...

בשלב מסוים, הקשה רבי עקיבא איגר קושיא חזקה, איתנה כברזל, יצוקה בסלע. דממה השתררה בחדר, היה ברור כי אין זו עוד שאלה במבחן - שהתלמידים הצעירים אמורים לדעת להשיב עליה, אלא קושיא גאונית מופלאה, שכנראה התשובה עליה גאונית לא פחות, מופלגת מהשגתם של תלמידים צעירים. אולם למרבה הפלא, לפתע קם אחד התלמידים ואמר כי יש לו תשובה, והחל להרצות תשובה נפלאה ומנומקת, גאונית בפשטותה, ופשוטה בגאונותה...

הכל הקשיבו לתלמיד הצעיר שהשיב את שהשיב, ואותות התפעלות ניכרו על פני הגאון רבי עקיבא איגר, עד שלאחר התשובה הזו - שהיתה כעין 'ממתק' לסיום - בירך את התלמידים והם יצאו לדרכם. אלא שאז, לאחר שיצאו, ביקש מהמלמד שלהם להתקרב אליו, ואמר לו כי הוא מודאג בנוגע לעתידו של התלמיד שהתבלט בתירוצו, בהסבירו:

'זכורני, כשהייתי צעיר לימים, עת למדתי את הסוגיא הזו, חשתי בקושיא שהעליתי בפניכם, וכשעלה בידי לתרוץ את התירוץ שהתלמיד הזה העלה - הייתי כה נרגש ושמח שהצלחתי לפצח את החידה ואת הסוגיא כולה, עד שיצאתי בריקוד. ואילו התלמיד הזה, אף שהצליח לשים את מוחו וידו על התירוץ הגאוני הזה, לא התרגש ולא התלהב, אמר אותו ברישול מה, וכבר הוא עסוק בהשתובבות בחוץ עם חבריו, בלי לחגוג את ההישג שלו, בלי לחוש את ההצלחה שלו בפענוח הסוגיא...'

וכאן, הסביר לו רבי עקיבא איגר הסבר נפלא: כדי לעלות ולהתעלות בתורה, להתמיד בה ולהפוך לגאון - צריך לחוש סיפוק מכל הישג לימודי, צריך להעניק לעצמנו את הצל"ש על כל הצלחה בלימוד. ואילו התלמיד הזה, הואיל ולא חגג את ההישג שלו, לא הרגיש את ההצלחה שלו, לא התרגש מהתירוץ שעלה בידו - מי יודע אם יצליח להתעלות, הרי הוא לא יודע לחוש מהי הצלחה לימודית, הוא לא מציין לעצמו את הצלחותיו...

סיפור נפלא זה, אותו מצטט המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מלמד את כולנו את הדרך להצלחה: כדי להצליח צריך להיות 'מצליח' באופי. להרגיש את ההצלחות, לחגוג את ההישגים, להעניק לעצמנו ציונים לשבח לנוכח הישגים עליהם עמלנו. זהו תנאי בל יעבור, כלי קיומי בדרך להצלחה. בלי זה - אי אפשר לצמוח, להתפתח, בוודאי שלא להצליח...

אחים יקרים! במקום להיות עסוקים עם מה שלא הצלחנו, עם מה ששובר את ליבנו, עם הכשלונות שעברו עלינו, הבה נהפוך את התמונה, הבה נתחיל להביט ולחגוג על כל הצלחה, קטנה כגדולה. נכון, כישלונות וטעויות מחייבים חשבון נפש ותיקון הטעויות, אבל בתודעה הפנימית עלינו לחיות בתודעה של הצלחה, מתוך מבט על ההצלחות שלנו, על ההישגים בהם זכינו!

וככל שנחיה חיי 'הצלחה', ככל שהתחושה הזו תמלא את ליבנו, ככל שנרגיש כי אנו מסוגלים ויכולים והצלחנו בעבר - כך ייקל עלינו ותהיה לנו סייעתא דשמיא להצליח גם בהווה ובעתיד, לעלות ולהתעלות, לצמוח ולהתפתח, ונהיה כולנו 'איש מצליח' כיוסף הצדיק, בכל תחומי החיים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com
לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

ויגש אליו יהודה (מד, יח)

המפרשים עומדים על כך שיהודה הקדים לומר שלא יחר אפו של יוסף קודם דבריו, וכשמתבוננים בכל אריכות דבריו לא מוצאים אלא חזרה וסיפור השלשלות הדברים, ומה רצה יהודה בכל דבריו?

והנה לכשנתבונן במצבו של יהודה באותו הזמן, נראה שהיה במצב קשה עד למאוד, שהרי הוא ערב את הנער בעולם הזה ובעולם הבא, וכפי הנראה להם, הרי כעת נתפס בנימין, והם בעצמם התחייבו שמי שיתפס אצלו הגביע, שוב ימות. והאיך יושעו מצרה זו.

מבאר בזה ב"שפת אמת", שיהודה לימדנו כאן יסוד גדול לכל מי שנמצא בצר ובמצוק, במצב של "הסתרת פנים". שהעצה היחידה במצב כזה, הוא, להעמיק בהכרתו ולברר בנפשו שבכל מצב, חמור כמה שיהיה, יש את רצון השי"ת, ממש בכל מה שקורה בכל רגע ורגע. וכל הצער הוא רק חיצוני, אבל בפנימיות מוסתר הטוב, ועל ידי זה יצא מיגון ואנחה לפדות ולרווח והצלה.

ודבר זה נרמז כאן בפסוק, שהנה, יהודה הוא מלשון 'הודאה', והשם 'יהודה' מרמז על כל איש מיישראל, ולכן נקראו 'היודים' על שם שמודין להשי"ת על כל דבר קטן וגדול, שיודעין שהכל ממנו ית'. ורק ע"י שמודין על כל דבר, עי"ז יכולין ליגש ולהתפלל על כל מצב שהוא. וזהו 'ויגש אליו' - להשי"ת. 'יהודה' - דהיינו בבחינת הודאה להשי"ת על אף ההסתרה פנים, ומה אמר ומה ביקש? הוא לא חידש כלום! הוא רק חזר על כל השתלשלות העניינים, אבל בהכרה גמורה שהכל לטובה ולברכה ולקבל את רצון השי"ת בשמחה. ואז אכן זכה ל'ולא יכול להתאפק יוסף' שנתגלה כל ההסתרה וראו את הטוב בגילוי השלם.

על פי יסוד זה של השפ"א אפשר לבאר בפסוק בתהילים (צב, יד) "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו". דהנה ידוע ששם הוי"ה מורה על רחמים, ושם אלוקים מורה על דינים. כשנרצה להמשיל דבר פנימי מול דבר חיצוני, יש לנו שתי דוגמאות: א. כל צמח ופרח גלוי יש לו שורש שתול ומוטמן באדמה. ב. בית הוא מקום סגור ומכוסה מפני הרואה, ואילו חצר הוא דבר גלוי וחשוף לעין כל.

בא דוד המלך ואומר לנו בתהילים 'שתולים' - דבר מוסתר כשתיל. 'בבית' דבר מוסתר כמו בית - הוי"ה. שהרחמים הם מוסתרים כשתיל וכבית. וזה במצב של 'בחצרות' - כשנראה לעין כל כחצר שגלוי 'אלוקינו' - מצב של דינים, 'יפריחו' גם כשהדינים הם פורחים ונראים לעין כל. גם במצב שנראה כאילו מידת הדין שולטת כחצר וכפרח, גם אז מוטמן בזה כמו שתיל וכמו בית - שם הוי"ה שמרמז על רחמים וחסדים.

ועל זה מקדים דוד המלך ואומר "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות" שגם במצב של 'לילה' יש להתבונן באמונה המוחלטת בהקב"ה, ועי"ז יתהפך לרחמים.

וכמו שאמר להם יוסף ועתה אל תעצבו וכו' כי למחיה שלחני וגו' שהכל היה לטובה.

בספה"ק קדושת לוי כתב לתרץ שיהודה רצה לעורר את נקודת הרחמנות אצל יוסף לפי דברי חז"ל שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. ומובן שכשנמדדים עם מתורגמנים ומליצים א"א לעורר את נקודת הרחמנות, שכן שפת הלב מובנת רק כאשר הדברים יוצאים מן הלב אל הלב, ויהודה אכן לא חידש כלום זולת מה שדיבר אליו בצורה ישירה ובלתי אמצעית.

ב"בית הלוי" תירץ, במהלך דומה, שיהודה חשש שהמליץ בינותם אמר ליוסף דברים לא נכונים משמם, שהרי לא מובן מדוע יש לחושדם כמרגלים ורצה לדבר ישירות בכדי שיוסף יבין.

ושני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, שלכן אמר "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני", דהיינו באופן בלתי אמצעי, וזהו ג"כ כוונת אומרו "כי כמוך כפרעה", כהתנצלות שמדבר אליו בלתי אמצעי, ואיך יבין יוסף? אלא שוודאי כמו שפרעה שהוא מלך חייב לדעת את כל השפות כך גם יוסף מוכרח שידוע לשון הקודש ובוודאי יבין את דבריו הנאמרים בלשה"ק.

(צינוני תורה)

אל תרגזו בדרך (מה, כד)

בספר החיים מביא הלצה נאה, למה לא אמר יעקב כשהלכו למצרים אל תרגזו, אל תעסקו בדבר הלכה. כי אם אין קמח אין תורה, שדאגת הפרנסה מבטלת עסק והרהור התורה, וכשהלכו למצרים בשביל חסרון קמח ומח"י ידע אביהם שלא יעסקו בדבר הלכה, אבל כשנשאו בחזרתם ממצרים בר ולחם וכל טוב הוצרך יוסף לזרזם שלא יעסקו בדבר הלכה.

ובמה שכתב רש"י, שלא תעסקו בדבר הלכה וירגז עליכם הדרך. נ"ל לפרש, דאמרו חז"ל [ברכות לא]. אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, כי כל הדרכים בחזקת סכנה ותורה מגינה ומצילה, אלא נגד זה יש לחוש פן תגוף באבן רגלו וירגז עליו הדרך, לכן טוב שיידבר בדבר הלכה עם חבירו בשעת פטירתו ממנו, והוא, חבירו שאינו הולך בדרך, מעיין בו ויזכור על ידו בדבר הלכה זו, ויהיה לו להולך זכות תורה בדרך ע"י מה שחבירו לומד כעת על ידו. ונ"ל שלכן אמרו מתוך דבר הלכה, תוך היינו באמצעות הדבר, שיאמר לו קושיא שצריכה ישוב ויהרהר חבירו בו אחר פטירתו ממנו לישובה, והיינו מתוך דבר הלכה דייקא וזכרהו.

(ע"פ כתב סופר)

ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם: וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחיו רוח יעקב אביהם: (מה, כו כז) מדוע כאשר אמרו לו "עוד יוסף חי" לא האמינם, ורק העגלות ששלח יוסף להביאו החיו את רוחו?

בספר חזון ישעיהו פרש זאת בדרך משל: היה יהודי בפולין שבנו נמשך להשכלה. יום אחד הודיע לאביו כי החליט לנסוע לברלין ללמוד באוניברסיטה המקומית. אביו הצטער צער רב, ונסה להניא את בנו מכוונתו. הוא תאר בפניו את הסכנות הרוחניות שיאלץ להתמודד עמהן, ומי יודע אם יעלה הדבר בידו. אך הבן היה נחוש בדעתו וכל ההפצרות של האב עלו בתוהו. כדי לשכך את צערו ולהפיג את חששותיו, הבטיחו הבן כי ימשיך לשמור על התורה והמצוות, ולא תפגע רוחניותו במאומה.

זמן קצר לאחר שהגיע הבן לברלין כבר ניכרו בו אותות המקום. אט אט זנח את דרך אבותיו עד אשר נטמע לגמרי במקומו החדש. גילח את זקנו, קצץ את פאותיו ועטה עליו מראה שיתאים לסביבה הנכרית. יום אחד קבל האב מכתב מבנו ובו הודיעו כי בכוונתו לבקר לפני חג הפסח. שמח האב שמחה גדולה. בסתר ליבו צפה לפגוש את בנו פנים אל פנים כדי לתהות על קנקנו ולהיווכח במו עיניו האם נשתמרה צורתו היהודית.

מה עשה הבן? לקראת שובו לבית אביו החל לגדל את זקנו ופאותיו, וכשהגיע מועד הנסיעה כבר השיב לעצמו את מראהו היהודי משכבר הימים. כשראה האב את מראה בנו, שמח בליבו על כך שגם בסביבתו החדשה הוא מקפיד על מראה יהודי.

- "והאם אתה מקפיד גם על אורח חיים יהודי?"

- "בוודאי, אבא. אם אני מתהלך ברחובות ברלין בלבוש יהודי, מגודל זקן ופאות, אפשר ללמוד מכך על אורח חיי?"

נחה דעתו של האב, ולאחר חג הפסח נפרד מבנו בלב שלם. כך חזר הדבר על עצמו מידי שנה בשנה. לקראת חג הפסח היה בנו מגדל זקן ופאות, ועם מראהו היהודי היה שב לבית אביו לעשות את הפסח, ולאחריו היה שב לברלין. לימים הוא נשא אשה נכרית וניתק את עצמו לגמרי מעברו.

יום אחד קבל הבן מכתב מאביו: "כל שנה אתה בא לבקר אותי, הפעם אני רוצה לבקר אותך בביתך". התחמק הבן בתואנות שונות. חש האב שמשוהו לא כשורה. מה עשה? עלה על הרכבת הראשונה לברלין, ובהפתעה גמורה הופיע בבית בנו. כשפתחה בעלת הבית הגויה את הדלת. היה בטוח כי זו המשרתת. "היכן בעל הבית?" שאל. כשהופיע בנו למולו חשכו עיניו, והוא נפל מתעלף ארצה.

הנמשל: יעקב אבינו לא ידע משלום בנו וחשש לחייו. ועוד יותר חשש למצבו הרוחני, אמרו לו בניו: "עוד יוסף חי", אך הוא מאן להאמין להם. גם

כשהשמיעו בפניו "את כל דברי יוסף" – "סימן מסר להם במה היה עוסק כשפרש ממנו, בפרשת עגלה ערופה" – עדיין נתקשה יעקב להאמין להם. אולי כל אלו סימנים שנועדו לכסות על האמת. אבל כאשר ראה את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו, אמר: אם יוסף מוכן שאבוא אני לראותו – אות הוא כי שלום לו, ונשאר בדרגתו הרוחנית, ורק אז "ותחי רוח יעקב".

(ומתוק האור)
ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך (מה, כג)

וברש"י, מטוב מצרים – מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו.

בענין זה מסופר: הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל, רבה של סלונים, דרש בשבת הגדול ושבת תשובה מערכות נפלאות שמקצתן נאספו בספריו "עמק יהושע", "עצת יהושע", "שפת הנחל", אבי הנחל" ועוד. דרשות שהפעימו את הלומדים.

פעם, לאחר הדרשה, פנה אליו חצוף אחד: "תמהני, רבי. המשנה אומרת (קנים פ"ג מ"ו) שזקני תורה, כל זמן שמזקינים דעתם מתישבת עליהם, שנאמר: "בישישים חכמה, וארך ימים תבונה" (איוב יב, יב). ובשנים הקודמות היו דרשותיו של מר משוננות יותר. הכיצד?!"

"אה, הסיבה פשוטה", ענה הגאון על אתר. "שהרי באותה משנה נאמר, שזקני עמי הארץ כל זמן שמזקינים דעתם מטרפת עליהם. אין פלא בכך שמשנה לשנה אתם מבינים פחות ופחות את הדרשה..."

(והגדת)

ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך (מה, כג)

ברש"י. שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. ומדרש אגדה גריסין של פול (מ"ה, כ"ג). עיין בספר מטפחת ספרים לדודי זקני הגאון ר' יעקב עמדין ז"ל [ח"ב אות ל"ה] וזה לשונו, י"ל דבר נאה כי רמז לו יוסף כזה שלא יירא מרדת מצרימה ולא יתעכב בארץ כנען, כי אלקים חשבה לטובה שעל ידי כן ינוכה החצי מת"ל שנים שנגזר עליהם גלות, זה ששלח לו יין ישן גימטריא ת"ל, שדעת זקנים נוחה הימנו אברהם ושרה זקנים, שכך אמרו חז"ל [ב"ר מ"ד, כ"א] אברהם בירר לו מלכות כדי להציל לזרעו מדינה של גיהנם:

וגריס ידוע שהוא חצי הפול ונקרא פול המצרי, הוא גזירת נפילה וירידה למצרים שנחלק לחצאין כמו שכתב בפרקי דר' אליעזר שלא ישבו במצרים רק רט"ו שנה, לכן החוב על ישראל לתת מחצית השקל כמו שכתבתי בס"ד בברכות הורי [פלא ח' סימן ו]. וראה כמה מדויקים השמות שקראו לו בחכמה גדולה עקת נפש שהוא עקא ודאי לנפש, אך יש בו נחמה ג"כ על כן קראוהו גם חלוקת נפש, נפש גימטריא ת"ל שנחלק ע"י זה עכ"ל:

(פרדס יוסף)

לכולם נתן לאיש חלפות שמלות ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת (מה, כב)

"אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו וזרעו? דאמר רבא בר מחסיתא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף יותר משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים! אמר רבי בנימין בן יפת: רמז רמז לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, שנאמר ומרדכי יצא... בלבוש מלכות" (מגילה טז, א).

לכאורה יש להבין מה תשובה היא זו "שעתיד בן לצאת ממנו", סוף סוף השאלה במקומה עומדת: כיצד מפלה יוסף לטובה את בנימין ונותן לו חמש חליפות בה בשעה שנותן ליתר האחים רק חליפה אחת?

הגאון מוילנא זצ"ל מבאר, שהחליפה שנתן יוסף לכל אחד מן האחים היתה יקרה פי חמשה מהחליפה של בנימין. לפי זה, חמש החליפות שנתן יוסף לבנימין היו שוות ערך לחליפה האחת שנתן לכל אחד מהאחים, רק הגמרא שאלה למה שינה אצלו וענתה שרצה לרמוז לו על חמשה לבושי מלכות.

דברי הגאון מדויקים פלאי פלאות בפסוק:

כי הנה החליפות שנתן יוסף לכל האחים כתובות בכתוב מלא: "חליפות", ואילו החליפות שנתן לבנימין כתובות בכתוב חסר – "חלפת". מוכח מכאן שהחליפות של בנימין היו חסרות בהשוואה לחליפות של בנימין.

אלא שעדיין יש להבין מה בנוגע לשלש מאות כסף שנתן יוסף רק לבנימין? הרי שוב מפלה הוא אותו ביחס לשאר האחים?

הבית הלוי זצ"ל הביא את ישוב בנו שבאר, כי גם בכך לא היתה אפליה, שכן שוויו של עבד הוא שלשים כסף, כמבואר בתורה בפרשת משפטים. והנה חז"ל אמרו (גיטין מד, א) כי המוכר עבדו לגוי – קנסוהו שיפדנו מן הקונה עד פי עשרה מדמיו, וזאת משום שהפקיעו מקיום המצוות.

נמצא איפא שכל אחד מן האחים, שהשתתף במכירת יוסף, מחויב היה לתת ליוסף שלש מאות שקלים, פי עשרה מדמיו. יוסף ויתר לכל אחד מן האחים על תשלום הכסף, אבל בנימין לא היה זקוק לויתור שכן הוא לא השתתף במכירה, ולא התחייב בתשלום זה. לכן נתן יוסף לבנימין שלש מאות כסף, כדי להשוות אותו עם כל אחד מהאחים שזכה לויתור ע"ס שלש מאות שקלים.

האדמו"ר בעל האמרי אמת זצ"ל אומר, שהיות ויוסף השתתף בחתונות של כל אחד מהאחים ורק בחתונה של בנימין לא השתתף – לכן נתן לו את הכסף בתור מתנה לחתונה.

הבית ישראל אומר, שאפליה פסולה רק אם מבחינים בה, אבל את הכסף יכול היה יוסף להניח בכיסו של בנימין משאר האחים יבחינו בכך...

(יחי ראובן)

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כז)

פירש"י שנתן לו סימנים במה היה עוסק כשפירש ממנו, פרשת עגלה ערופה. יש להבין למה מסר יוסף דוקא סימן זה, ולא נקט סימנים אחרים? ואפשר לפרש עפ"י **מעשה שהיה בוילנא בזמן הגר"א** (יש אומרים שהיה זה עם המהר"ל בפראג), באשה עגונה שעזבה בעלה אחר נישואיה, ונעלם מביתו. ולאחר שנים רבות בא אדם ואמר שהוא הבעל שנעל, ונתן סימנים ברורים היכן היתה החתונה ומה היה וכו'. ואמרו זה להגר"א. אמר להם שבשבת יביאוהו לבית הכנסת ושם יאמרו לו שישב במקומו הקבוע שישב פעם. ועשו כדבריו, ולא ידע האיש היכן מקומו. כך נודע שהינו בן-בלעל שרצה לרמות ולשקר. ואמר הגר"א שכל הסימנים שנתן הרמאי אינם ראיה כי יתכן שפגש פעם את הבעל האמיתי ומפיו נודע לו הכל. אבל על דבר שבקדושה, הכין המקום בבית הכנסת, לא נתן דעתו שצריך לברר אצל הבעל, כי הרשע לא יחשוב בעניני קדושה מטבעו.

וזה ששלח יוסף ליעקב סימן מובהק כי יוסף הוא לא רמאי. כי מי שרמאי לא היה נותן את דעתו לברר על תלמודו, היכן למד ובאיזה עניין. ויותר מזה רצה יוסף להראות ליעקב, שבכל השנים עדיין הוא בצדקו, שהרי זכר לשלוח סימן מתלמודו שלמד עם יעקב, ואילו היה רשע לא היתה דעתו על סימנים אלו.

(דרכי מוסר)

ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו: בניו ובני בניו ונשות בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה (מו, ו-ז)

בניו ובני וגו' אחר שאמר בסמוך יעקב וכל זרעו, לא היה צריך לומר פעם ב' בניו ובני וגו': עוד צריך לדעת למה הפסיק בין בניו ובני בניו לבין בנותיו ובנות בניו וכל זרעו בתיבת אתו, ולא הספיק במה שאמר לבסוף הביא אתו מצרימה:

אכן כוונת הכתוב הוא שבא להודיע כי יש הפרש בין בני יעקב בירידתם למצרים, כי יש מהם שבאו ברצונם לקבל גזירת מלך בלב שלם, ויש מהם שהיו חוככים להתעכב מרדת לכור הברזל (מ"א ח נא), וציינם הכתוב מי ומי ההולכים לפרוע שטר חוב הגלות מרצונם, ואמר בניו ובני בניו אתו, פירוש אלו לא הוצרך להביאם הוא אלא הם מעצמם באו אתו בדומה לו, ואח"כ סדר אותם שלא באו מרצונם עד שהוצרך יעקב להורידם בעל כרחם, והוא אומרו בנותיו ובנות בניו וכל זרעו, פירוש בני בניו אלו הביא אתו מצרימה, פירוש הוא הביאם, לא לרצונם באו:

וראיתי לתת לב לדבריהם ז"ל (שמו"ר א ח) שאמרו שכל זמן שאחד מיורדי מצרים קיים לא התחיל השעבוד, דכתיב (שמות א ו) וימת יוסף וגו' וכל הדור ההוא, פירוש שירדו מצרים אז התחיל השעבוד, כי אולי שזה היה להם לתשלום קבלת גזירת מלך ברצון, פקע מהם השעבוד, כי סמא דיסורי קבולי ט, והעד הנאמן לזה ג"כ כי יוכבד וסרח בת אשר היו מיורדי מצרים (ב"ר צד ט) ובימיהם היה השעבוד, והטעם הוא לצד שהביאם יעקב ולא מרצונם, ועיין בדברי הזוהר (שמות קצח) בפירוש פסוק אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה':

(אור החיים הק')

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייר: ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם: (מו, ח ט)

הגאון בעל שאגת אריה נתקבל לעת זקנה, והוא כבן שבעים לרב בעיר מץ. הגיע רבי אריה ליב למץ בשבוע של פרשת "ויגש", ובבואו אל העיר גונב אליו שמועה שיש בין בעלי הבתים שאין דעתם נוחה ממנו, והם מרננים על מינוי זה של רב 'בא בימים' שכבר הוא ברגלו האחת בעולם האמת.

ביום השבת בעמדו לדרוש בבית הכנסת את דרשתו הראשונה, פתח רבי אריה ליב ואמר: בפרשת השבוע אנו מוצאים שבשעה שבא יעקב אבינו למצרים, שאלו פרעה: "כמה ימי שני חייר?", ועל כך השיב לו יעקב: "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי", והלא בעצם הדבר מוקשה: ראשית, מה עניין היה לו לפרעה לדעת בן כמה הוא? שנית,

מפני מה השיב לו יעקב על שאלה שלא נשאל כלל? הלא על שאלתו של פרעה "כמה ימי שני חייו" היה לו להשיב: "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה" ודי בכך, מה ראה להוסיף ולומר "מעט ורעים היו ימי שני חייו"?

אלא, משראה פרעה שעם בואו של יעקב למצרים נתברכה הארץ, הנילוס עלה והרעב פסק, היה חושש שמא אין עושר זה שמור לו לאורך ימים, ויעקב זקן, לפיכך שאל למספר שנות חייו. אך יעקב ירד לסוף כוונתה של השאלה, ולפיכך השיב "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חייו" אני נראה זקן מכפי שאני באמת, בסך הכל אני בן מאה

ושלושים שנה, ומעט הוא, "ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי" שהאריכו ימים ממני והיו ימי חייהם מאה ושמונים שנה, ומה שמראה פני זקנים כל כך, זהו משום ש"רעים היו ימי שני חייו" וקפצה עלי הזקנה בלא עת.

והוא הדבר, הוסיף רבי אריה לייב וסיים לגבי עצמי, אין אני זקן כפי שאני נראה בעיניכם, הזקנה קפצה עלי מחמת החיים הקשים שידעתי, שסבלתי דחקות ורדיפות ומחלוקות אין קץ, אבל מבטיח אני לכם שאם ירצה השם עוד אוסיף ואשב על כס הרבנות למעלה מעשרים שנה... וכך היה שהיה שם עוד עשרים שנה.

✽ מאוצרות המגידים ✽

"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו" (מה, א)

איתא במדרש (ב"ר צג, ד) לא זז יהודה מהשיב ליוסף עד שעמד על ליבו. והיינו שבדבריו עורר יהודה ביוסף את האהבה והגעגועים לאביו, עד כדי כך – שלא יכול יוסף להתאפק, ונתמלאה סאת האהבה הגדולה לבית אביו, ובקרבן להטה להבת אש להתודע אל אחיו ברגע זה ולצעוק "אני יוסף" ואינו יכול כבר לעמוד בכוחותיו הטבעיים להמשיך ולהתנכר אל אחיו, נו... שיצעק אני יוסף, לא! עדיין אינו צועק! ומדוע? מפני שהמצרים הנצבים עליו ישמעו, ויתביישו אחיו בדבר, ואינו רוצה לגרום לאחיו בושה מפני המצרים.

והנה כאשר מתבוננים אנו במעשה זה, הרי שזה נורא נוראות! מצד אחד יוסף אינו מסוגל עוד לסבול ולשאת את יסורי האהבה והגעגועים לבית אביו, ומשתוקק הוא בתכלית התשוקה להתוודע אל אחיו, וידוע מש"כ בספרים הקדושים, כי אילו היה יוסף מתאפק עוד מעט קט, לא היתה נגזרת גזירת עשרה הרוגי מלכות, ועם כל זאת "לא יכול יוסף להתאפק", אכן ברגע שרואה שאם יתגלה עתה לאחיו לעיני המצרים, יגרום להם שיתביישו, אזר יוסף חלציו, ונתגבר בגבורת ארי, ונתעלה בכוחות על טבעיים, ומתאפק מלהתגלות לפניהם עד שיצאו כל הנצבים עליו.

והרי יש לנו לדעת שלא היה זה בית הסוהר וכדו' אשר מיד כשמקבלים פקודה לצאת יוצאים, אלא בבית המלכות עסקין ששם נוהגים חוקי וגיוני המלכות, ובוודאי היו יוצאים כל אחד ואחד בנחת ובלאט, מתוך קידה והשתחוויה לעבר המלך, ואילו יוסף יושב וממתין עד שיצאו כולם, וכל זאת לאחר שכבר הגדשה סאת האהבה בליבו ואינו יכול להתאפק, ואעפ"כ יושב הוא ומתאמץ בשארית כוחותיו ואינו מתגלה עדיין, וכ"ז למה? כדי שלא לבייש את אחיו! בפני מי? בפני כמה ערביים!

והרי דברים אלו נוקבים ויורדים חדרי בטן, עד היכן יש להיזהר בכבוד האדם...

ולא רק זאת שכבש את געגועיו לאביו, אלא עוד הכניס עצמו לסכנה גדולה כדי שלא לבייש את אחיו. השתלשלות הדברים כך היתה: יוסף העלה את חמתם, ואמר להם למה לא ערבתם ליוסף אחיכם כמו שערבתם לבנימין (ב"ר צג, ח) ויהודה עמד על ליבו של יוסף והצליח לעורר את געגועיו לאביו, ומפני כך רצה יוסף להתגלות בפניהם כי לא יכל עוד להתאפק, אבל הוא לא רצה לביישם בפני המצרים, ולכן צוה לכל הנצבים לצאת, ובאותה שעה יכלו אחיו להרוג אותו, שהרי לא ידעו עוד שהוא יוסף אחיהם.

וכך איתא במדרש (צג, ט) ר' חמא בר חנינא אמר, אילו בעטו בו אחד מהם מיד היה מת. ולמה הכניס עצמו לסכנה? הרי אומר משום שנוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו, וכך איתא להדיא בתנחומא (פרק ה) למה אמר יוסף הוציאו כל איש מעלי, אמר יוסף מוטב שאהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים.

הנה למדנו עוצם כוחותיו של מיוסף, שאף לאחר שלא יכול היה יוסף להתאפק מלצעוק "אני יוסף", מפני עוצם האהבה האמיתית לאביו, עם כל זה עוצר עצמו בכוחות על טבעיים כדי שלא לבייש את אחיו, וקורא "הוצאו כל איש מעלי". ולא עוד, אלא שמכניס עצמו בסכנה, כמו שאמרו במדרש אילו בעט בו אחד מהם מיד היה מת. ויש לתמוהה לכא' וכי כיצד עשה זאת, והרי כמו ידיה היה יכול להחריב את עתיד האומה שיחסר ממניין השטים, ושלא יתגלגל יעקב למצרים וכו' וכו'.

אלא שזהו מיסודות תורתנו הק', ומכאן האמת הנצחית שאינה סחר מכר! שאין בונין את עם ישראל על חורבן זולתו! גם אם מדובר בבנין עולם מול בזיון רגעי בפני מצרים שפלים! וכך אומר יוסף בליבו, "מוטב שאהרג ולא

אבייש את אחי בפני המצרים".

הנה למדנו עוצם כוחותיו של מיוסף, שאף לאחר שלא יכול היה יוסף להתאפק מלצעוק "אני יוסף", מפני עוצם האהבה האמיתית לאביו, עם כל זה עוצר עצמו בכוחות על טבעיים כדי שלא לבייש את אחיו, וקורא "הוצאו כל איש מעלי". ולא עוד, אלא שמכניס עצמו בסכנה, כמו שאמרו במדרש אילו בעט בו אחד מהם מיד היה מת. ויש לתמוהה לכא' וכי כיצד עשה זאת, והרי כמו ידיה היה יכול להחריב את עתיד האומה שיחסר ממניין השטים, ושלא יתגלגל יעקב למצרים וכו' וכו'.

אלא שזהו מיסודות תורתנו הק', ומכאן האמת הנצחית שאינה סחר מכר! שאין בונין את עם ישראל על חורבן זולתו! גם אם מדובר בבנין עולם מול בזיון רגעי בפני מצרים שפלים! וכך אומר יוסף בליבו, "מוטב שאהרג ולא

אבייש את אחי בפני המצרים".

והנה למדנו עוצם כוחותיו של מיוסף, שאף לאחר שלא יכול היה יוסף להתאפק מלצעוק "אני יוסף", מפני עוצם האהבה האמיתית לאביו, עם כל זה עוצר עצמו בכוחות על טבעיים כדי שלא לבייש את אחיו, וקורא "הוצאו כל איש מעלי". ולא עוד, אלא שמכניס עצמו בסכנה, כמו שאמרו במדרש אילו בעט בו אחד מהם מיד היה מת. ויש לתמוהה לכא' וכי כיצד עשה זאת, והרי כמו ידיה היה יכול להחריב את עתיד האומה שיחסר ממניין השטים, ושלא יתגלגל יעקב למצרים וכו' וכו'.

אלא שזהו מיסודות תורתנו הק', ומכאן האמת הנצחית שאינה סחר מכר! שאין בונין את עם ישראל על חורבן זולתו! גם אם מדובר בבנין עולם מול בזיון רגעי בפני מצרים שפלים! וכך אומר יוסף בליבו, "מוטב שאהרג ולא

אבייש את אחי בפני המצרים".

והנה למדנו עוצם כוחותיו של מיוסף, שאף לאחר שלא יכול היה יוסף להתאפק מלצעוק "אני יוסף", מפני עוצם האהבה האמיתית לאביו, עם כל זה עוצר עצמו בכוחות על טבעיים כדי שלא לבייש את אחיו, וקורא "הוצאו כל איש מעלי". ולא עוד, אלא שמכניס עצמו בסכנה, כמו שאמרו במדרש אילו בעט בו אחד מהם מיד היה מת. ויש לתמוהה לכא' וכי כיצד עשה זאת, והרי כמו ידיה היה יכול להחריב את עתיד האומה שיחסר ממניין השטים, ושלא יתגלגל יעקב למצרים וכו' וכו'.

אלא שזהו מיסודות תורתנו הק', ומכאן האמת הנצחית שאינה סחר מכר! שאין בונין את עם ישראל על חורבן זולתו! גם אם מדובר בבנין עולם מול בזיון רגעי בפני מצרים שפלים! וכך אומר יוסף בליבו, "מוטב שאהרג ולא

אבייש את אחי בפני המצרים".

אבייש את אחי בפני המצרים" כלומר: עדיף שאהרג, ואף שעל ידי כך יחסר ממניין השבטים, ועתיד האומה תלוי בזה, העיקר שלא לבייש את אחי בפני המצרים, מפני שדבר זה ידע יוסף בבירור, שאם עתיד עם ישראל תלוי בזה שיבייש את אחיו הרי שלא תצמח שום טובה מכך, מאחר ועם ישראל אינו קם על דריסת אחרים...

ולכאורה, יוסף היה יכול לעשות חשבון לעצמו, הלא הבא להרגך השכם להרגו, ואחיו רוצים להרגו, וא"כ אע"פ שהוא לא יהרוג אותם, אבל לכל הפחות יכול לביישם בפני המצרים כדי להינצל מהם.

ובאמת הקשו האחרונים כעין זה על מעשה תמר ויהודה, איך למדו חז"ל ממעשה תמר שנח לו לאדם להפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, שאילו לא היה יהודה מודה שממנו הרתה, נמצא שהוא רודף, וניתן להצילו אפי' בנפשו, וא"כ מדוע זה חששה תמר מלספר שמיחודה הרתה כדי שלא תלבין פניו, והיה יוצא שהיא ושני עובריה נשרפים?

אלא כמו שביאר רבי לייב זצ"ל, שלא אמרו בגמרא חייב אדם להפיל עצמו בכבשן האש ואל ילבין פני חברו, אלא "נח לו לאדם", כלומר: אין הכי נמי אם היו באים להישאל אם מותר להלבין פני חברו בכדי להינצל ממיתה, יתכן והיו פוסקים שמותר להלבין, אלא שחז"ל גילו לנו בזאת, שיותר קל ויותר נח להפיל את עצמו לכבשן האש מאשר להלבין פני חברו ברבים.

והמשיל בזה משל, למה הדבר דומה, לאדם שחטא לפני המלך, ונתן לו המלך עונש שיעבור בכבשן האש, אבל נתן בידו לבחור אם לעבור בכבשן גדול או בכבשן קטן, ומי פתי יעבור בכבשן האש הגדול כשיכול לעבור בכבשן האש הקטן! כך, אמר אדמו"ר זצ"ל, הלבנת פני חברו ברבים הוא כבשן גדול עד מאוד, ומי פתי ילך וילבין פני חברו שהוא כבשן אש גדול, אל מול כבשן האש הקטן של האש בעוה"ז!

וזהו שאמרו חז"ל "מכאן אמרו נח לו לאדם", ומהו הלשון מכאן. אלא שממעשה זה של תמר למדו לא שזה פסק הלכה, אלא אפי' שהוא רודף, ולכאורה היה מותר להרוג את יהודה, אלא שפשוט יותר וקל יותר להפיל עצמו לכבשן האש מאשר להלבין פני חברו.

וזהו גם שלמד יוסף, אע"פ שעל פי דין יכול היה יוסף להלבין פני אחיו כדי להינצל מהם, אבל יותר נח היה לו להסתכן שיהרגוהו, ובלבד שלא ילבין פניהם בפני המצרים, ואם תאמר: עם ישראל מה יהא עליו, את עם ישראל אין בונים על חשבון הזולת!

יודוע הסיפור עם הרבי ר' העשיל, שהתארס עם בת נגיד גדול, וכשהגיע לשבת של עליה לתורה, דאגו שיהיה לו בית שיששה בו סמוך לבית המחנות, וביום שישי הביט מהחלון, וראה שבבית מחותנו הכינו עיסה גדולה כדי לעשות ממנה איטריות, והניחו להתייבש כדי שיוכלו אח"כ לחתכה לפרוסות דקות, כדרך שעושים אטריות. וראה שתרגולת עלתה על העיסה השטוחה וניקרה מהעיסה, וכשראתה זאת הכלה, ניגשה אל התרגולת וזרקה אותה בחמת זעם והטיחה אותה לכותל.

וכיוון שראה רבי העשיל מעשה זה, אמר בליבו, וכי אני אתחתן עם אחת שיש בליבה אכזריות כה רבה, לא! זה בלתי אפשרי, אבל לבזותה ברבים עוד ממש בשבת של עליה לתורה, גם זה בלתי אפשרי.

חכך בדעתו ואמר, א"כ עדיף שהם ישלחו אותי, ובלבד שלא אפגע בה, ומה עשה הלך לבית הכנסת וראה שיש שם ציבור לומדים, ועשה עצמו כאילו הוא רוצה לגנוב את הכסף שיש בקופה של צדקה, ומשראו זאת יושבי בית המדרש, צעקו בקול גדול, תפסוהו! גנב הוא! ומיד נתפרסם בעיר שתפסו גנב בבית הכנסת שרצה לגנוב מהקופה של צדקה, וכשתפסו אותו התברר שזהו החתן של הנגיד, שבשבת הזאת יש לו עליה לתורה, ואם כן צריך להציל את הנגיד שלא יפול בפך עם חתן גנב, ותיכף הלכו וסיפרו לו זאת המעשה, וכמובן שביטלו את השידוך, כרצון הרבי ר' העשיל.

לאחר מכן שאלו אביו מה קרה כאן? הרי יודע אני שאינך גנב, וא"כ למה העלילו עליך עלילה כזאת, עמד רבי העשיל וסיפר לאביו את מה שראה, שהכלה זרקה בחמת זעם ובאכזריות מרובה את התרגולת מעל הבצק של האטריות, ואם כן אין הכלה הזאת ראויה להתחתן עמה, אבל לא רציתי לבזותה אמרתי בליבי, שעדיף שהם יבטלו את השידוך מאשר שאני אבטלו ועי"ז אפגע בנערה הזאת ותתבייש מחמתי. והרי זה נורא ואיום לראות ולהתבונן מהו כוחה של הלבנת פנים, וכך אנשי התורה במידותיהם הטובות מתנהגים בעת המבחן.

(לב שלום)

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

מדוע לא הכירו האחים את יוסף עד עכשיו?

ראיתי בספרי מוסר מה שכתב המשגיח רבי גרשון ליבמן מצרפת, הוריו היו חסידי סקווירא ברוסיה, לאחר מכן היה תלמיד הנובהרודוקער, וכתב בספרו 'דגל המוסר' לבאר את הפרשה באופן מחודש.

כל אחד שמתבונן קצת על מעשה דאחי יוסף מתפלא איך לא הבינו האחים שזהו יוסף, אם היה זיו איקונין דומה לו ליעקב אבינו, הגם שאמרו חז"ל שיצא בלא חתימת זקן, אך אדרבה אם עתה היה לו זקן הרי היה דומה יותר לזיו איקונין של אביו. ואם נאמר שענין זיו איקונין הוא ענין גבוה ולא בגשמיות, כמ"ש השלה"ק ששניהם היו במרכבה זה בשור וזה בכרוב. אך סוף סוף הרי הכירו את אחיהם י"ז שנה, אם לא הכירוהו בפעם ראשונה מחמת הזקן, אך לאחר שיושבים פעמיים שלוש וישבו עמו בסעודה, איך לא הכירו שזה הוא. ולא עוד אלא שהשבטים לא האמינו כלל במעוננים ומכשפים, ויוסף יושב ומכה בגביע שלו ומושיב אותם לפי הסדר, וגילה להם סדר עריסותם. והרי רש"י כתב שונכסו למצרים מכמה שערים כדי לחפש את יוסף, הרי שעוד לא שכחו ממנו והוא היה על לבם בכל עת, שהרי בפועל הלכו לחפש את יוסף במסירות נפש, תוך כדי חיפוש, איך לא העלו על דעתם שזהו יוסף? ובמדרש משמע שזה היה מעשה של ב' שנים. בעטרת ישועה מבואר שכל הליכתם וחזירתם היה ד' חדשים. אך במדרש כתוב שזה היה במשך שני שנות רעב. ולא עוד אלא שבזה לבד שהוא מבקש לראות את בנימין, הלא דבר הוא מה זה שמשנה למלך של מצרים רוצה לראות את אחיהם הקטן, ושואל על אביהם. וגם מוצאים כסף איש בפי אמתחתו, מה זאת? ויצא לבם, הרי היו אנשים חכמים בעלי מדרגה ובעלי השגה, איך לא עלה על דעתם להתבונן, מדוע נמצא הגביע דווקא אצל בנימין, ולא עוד אלא שתוך כדי חיפוש הגביע, מצאו כל אחד את צרור כספו בשק, וכל אחד ידע בעצמו שהוא אינו גנב, אם צרור הכסף נכנס כאן שלא בדרך גניבה רק בדרך פלא, איך חשדו את בנימין שהוא 'גנב בן גנבת' והכו לו על גניבת הגביע, איך לא השיב להם בנימין איך הכסף חזר לשק שלכם?

כל זה אומר דרשני. אפי' אם נאמר שלא הכירוהו מחמת הזקן, הרי היו יכולים להסתכל על הפנים עצמן בלי הזקן? גם אם נתרץ אחת מהקושיות, שידע מגיד הנשה מכאן ומילה מכאן, אך כבר כתב הגר"ז בחגיגה שכשיש ט"ו קושיות אין מתרצים אלא תירוץ אחד שמתרץ כל הקושיות כולם כאחד. בבחי' 'אני יוסף' שמתרץ כל הקושיות.

ומבאר רבי גרשון ליבמן, לא היה חסר כאן כשרון כלל, הכל היה ברור באותיות גדולות מאד, אלא שעמוק עמוק בלבם לא רצו הם לדעת שיוסף הוא זה שיושב כאן על הכסא. הם מוכנים למצוא את יוסף בשוק הכי נמוך של מצרים, אך לא באופן שמשתחיים אליו ונתקיימו החלומות, כשיש נגיעה כזו קשה, נהיה אדם כמו סומא ועוור. כמובן שלא מדובר כאן בנגיעות של שבטי י"ה, לא שייך להם נגיעות מגושמות שלנו, היה להם חשבונות של ירבעם בן נבט שלא יתקיימו החלומות, ומעולם לא שבו בתשובה על עצם המכירה, כמ"ש החת"ס שעי' שהכניסו את הקב"ה שותף בחרם, פשוט שלא חשבו שיש במעשיהם דופי אפי' במעט. כי אמרו 'ולואי שיראני אדם ולואי שיראני הקב"ה', הרי שלא העלו על דעתם שיש במעשה המכירה חשש דחשש של חטא ודופי, 'ויראו אותו מרחוק' פי 'הרבי רבי יונתן שידעו שיצא מיוסף פסל מיכה וירבעם בן נבט, וכו' וכו'. והבינו שאסור שיתקיימו החלומות, שלא יכנעו השבטים אל יוסף שזה מרידה במלכות יהודה וכו'.

ולכן עתה שירדו למצרים, אם יוסף הוא השליט הוא המשביר, נמצא שלא עשו טוב במכירת יוסף, וטעו בדין הסנהדרין כל אותם השנים, וכל אותה השנאה, כשיש לאדם מערכת של נגיעות על מעשים בני עשרים שנה, עדיף להם למצוא עבד עבדים במצרים ממשנה למלך יושב על כסא המלוכה, כי הנגיעות יש להם כח לסנוור עיני האדם ולא יראה דברים הכי ברורים שלפני עיניו.

והוסיף רבי גרשון לבאר ע"פ דוגמא של החכם איינשטיין שנתפרסם בחכמת הפיזיקה בכל העולם, והרי בתוך אלו החכמות רואים את הקב"ה לבדו, ומיום ליום נתגלה ממש גילוי אלקות בכל החכמה הזאת, ואפי' מהגוף של האדם, ומכל החכמות שיש בבילוגיה, בכל פינה של חכמת הטבע שאדם מעיין, הוא רואה ממש התגלות אלקות. וכ"ש היום שנתגלה מכניקת הקוונטום רואים את השי"ת ממש עין בעין, כי לא יראני האדם וחי. אך חכמי אומות העולם וההולכים אחריהם, אינם מכירים עדיין שיש בורא בעולם. ונשארים כופרים וממציאים כל מיני בדיות. לעומת המאמין שפשוט לו שהשי"ת מגלגל הכל. הם מסתכלים במדע ולא יכולים לראות אלקות.

גם כשהמאמין אומר לו 'האיך רואה שהקב"ה מנהיג את הכל?' השוטה הזה מעדיף לומר שלפני עשרים ושנים מליון שנה התפוצץ איזה בלון והתחברו שני בובות ורקדו וכך לאט לאט נהיה בן אדם בגובה מטר שבעים. הכל נהיה ונתפוצץ לבד. אפי' שהוא חכם ומדעי, ואנו עולים על המטוס שהוא 'המציא' ומברכים עליהם 'ברוך שנתן מחכמתו לבשר ודם'.

אומר על זה בספר 'שלמה חדשה', שכדי ליישב קושיא זו, עלינו להתבונן במאורע המסופר בספר מלכים אודות המפגש של יהורם בן אחאב עם אלישע הנביא.

היה זה כאשר יהורם מלך ישראל, שהיה רשע, אם כי במידה פחותה מאביו, ביקש לצאת במלחמה נגד מישע מלך מואב אשר מרד בו, אולם מאחר וחשש לצאת לקרב לבדו, פנה אל יהושפט, מלך יהודה שהיה צדיק, וביקש ממנו לחבור אליו.

יהושפט נענה לקריאה ושניהם יצאו למלחמה, אולם בדרכם כלו לפתע המים. חשש כרסם בליבו של יהורם. "יתכן כי ה' רוצה להמית את כולנו" – הבין – "הלא אין אפשרות להתקיים ללא מים!"

מלך יהודה, שהיה שותף לדאגותיו, נענה ואמר לעומתו: "וכי אנו יכולים לדעת בדיוק מה רצון ה'? הלא יש נביא בישראל, הבה ונלך אליו!"

וכך הלכו שניהם אל אלישע הנביא.

מיד בראותו את יהורם, קרא אליו אלישע: "מדוע הנך בא אלי? לך אל נביאי אבך ואמך, אשר הרגה את נביאי ה'", ואחר הוסיף: "חי ה'... אשר עמדת לפניו כי לולי פני יהושפט מלך יהודה... אם אביט אליך ואם אראך" (מלכים ב' ג, יד). כלומר: אלמלא יהושפט מלך יהודה בא עמך, לא הייתי מביט כלל לכונןך.

ונשאלת השאלה מדוע כופל הנביא את דבריו ואומר: "אם אביט אליך ואם אראך?"

התשובה לכך נמצאת בגמרא האומרת (מגילה כח, א) "אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע", וה"מגן אברהם" (סוף סימן רכ"ה בשלחן ערוך) פוסק להלכה שאסור להסתכל בפני אדם רשע, כשכוונתו היא שאסור להביט בעיניו של אדם רשע, אולם אין איסור בראיה בעלמא.

זהו שאמר אלישע ליהורם: "אם אביט אליך", לא אביט בך שכן רשע הנך, ואפילו "אם אראך" בראיה בעלמא לא הייתי רואה אותך אלמלא יהושפט. על המהרי"ל דיסקין, העלילו פעם המשכילים עלילת שוא, שכביכול שלח ידו בכסף שהופקד אצלו, והתלוננו במשטרה שהוא גנב. כתוצאה מתלונה זו הושלך הרב לכלא ונשקפה סכנה לחייו.

השתדלנים מקרב הציבור החרדי השיגו עבורו את העורך דין הגדול ביותר ברוסיה שהיה יהודי מומר. עורך הדין בא אל הרב לכלא לדבר עמו אודות קו ההגנה שניקוט במשפטו. בעת הפגישה, ישב המהרי"ל כשפניו כלפי מטה, בלי להביט בפני העורך דין, וכך ענה לשאלותיו.

בסוף הפגישה שאל העורך דין: "כבוד הרב, מדוע אינך מסתכל עלי?" והרב ענה בפשטות: "כי אסור להסתכל בפני אדם רשע!"

הגיע המשפט. התביעה הציגה את כתב האישום, ואז נעמד עורך דינו של המהרי"ל ואמר כך: "כבוד השופט! ברצוני לתאר לך מיהו הנאשם. הוא הרי יודע היטב שחיייו תלויים בי, ואף על פי כן בפגישתו עמי לא הסתכל עלי, כי על פי צווי תורתו אסור לו להסתכל בפני אדם רשע. אמור לי אתה, כבוד השופט, היתכן שאדם כזה הוא גנב?" ואכן השופט קבל את הטענה וזיכה את המהרי"ל מכל אשמה.

סיפור דומה ארע עם ה"חפץ חיים" זצ"ל:

בעת מלחמת העולם הראשונה העלילו על תלמיד ישיבתו כי הוא מרגל ובקשו לגזור עליו גזר דין מוות. בא ה"חפץ חיים" להעיד עליו עדות אופי, שבחור טוב הוא ואינו מרגל.

לפני שנעמד ה"חפץ חיים" להעיד, אמר עורך הדין של הבחור כי ברצונו להקדים ולספר סיפור על ה"חפץ חיים", שידע השופט במי מדובר:

פעם כשהיה בתחנת הרכבת גנב לו מישהו את המעיל, והוא רץ אחרי הגנב וצעק לעברו: "אני מוחל לך, אני מוחל לך, שלא תיכשל, חלילה, בעוון גניבה!..." ניתן להבין מכאן, איפוא, כמה צדיק הוא אדם זה!

"ואתה מאמין לסיפור הזה, הא?!" שאל השופט את עורך הדין.

"אינני יודע אם להאמין או לא להאמין", ענה העורך דין, "אך זה ברור שעלי ועליך לא מספרים סיפור כזה..."

מעתה יבואר מה שהקשנו אודות האחים אשר לא הכירו את יוסף, סבורים היו שמדובר במושל מצרי, רשע מרושע, אשר כבר הספיקו לטעום את "נחת זרועו" בצרות הצורות שהביא עליהם, ומשום כך הם נמנעו מלהביט בפניו.

אמנם ראיה בעלמא מותרת במקרה כזה, אך מאחר ופרצופו של יוסף השתנה בגלל הזקן שגידל, הם התקשו לזהות אותו בראיה כזו, ורק כאשר אמר להם "אני יוסף" הם הביטו בו וזיהו אותו.

(ומתוק האור)

ויאמר יוסף... אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

אעפ"כ אינו רואה את השי"ת, משא"כ אצל היהודי המאמין הפשוט, הרי הדבר ברור כשמש שהשי"ת מגלגל ומנהיג הכל. מאד קשה לאדם להודות על האמת ולומר 'טעיתי כל חיי' התשובה היא שהמאמין אין לו 'נגיעה' שלא לראות אלקותו ית' בכל דבר, אדרבה הוא מתדבק בה' בכל התבוננות כזאת, לכן הוא רואה את השי"ת תמיד. משא"כ זה החכם המדעי הרי יש לו 'נגיעה' קשה עד מאד שאם יאמין שיש כאן השי"ת, יצטרך לשנות כל מעשיו, כל הנהגותיו, לבושי, מחשבותיו, ודיבוריו. ויצטרך לצעוק בקולי קולות 'כל החיים טעיתי והטעיתי' לכן אינו רואה כלל אלקות בכל דבר. גם כששאלו את איינשטיין אם יש בורא לעולם, ענה כמה גיבובי דברים, י"א שהיה משמע מתוך דבריו שהוא מאמין בה', ויש מתלמידי תלמידיו שאומרים שלא יתכן שאמר כך. והיתכן שאנשים חכמים שמברכים עליהם בשם ומלכות 'שנתן מחכמתו לבשר ודם' לא יראו את השי"ת כנגד עיניהם בתוך כל הגילויים שבעולם? הוא אשר דברנו שכשיש נגיעה לאדם, אינו רואה כלל לפני עיניו את הדברים הכי ברורים שבעולם. וזה שאמר המדרש שכשיבא הקב"ה ויאמר 'אני השם' יתגלה האמת, אך לפני כן, מחפשים ומחפשים ולא מוצאים. בין שווייץ לצרפת בנו אומות העולם בנין ענק לחפש את הנקודה הפנימית שבאטומים, הוציאו מליני דולרים לחפש את המקור הפנימי, ופתאום יאמר הקב"ה 'אני השם', הם יקרעו את השערות, איך לא ראינו את זה לפני כן. אלא שהיה להם נגיעה מאד חזקה שלא יהיה הדבר אמת. לכן העדיפו להאמין בבלבולציה מלהאמין בה' אלקינו ה' אחד.

אנו צוחקים עליהם, אך גם אנו כך, כל אחד תקוע ומתעקש במה שהוא רגיל במעשיו והלך מחשבותיו כך וכך, ואינו מעוניין לשמוע שום הוכחות שהוא טועה, כאן נמצא וכאן היה, ויהא מונח עד שיבא אליהו. יוסף שאל אותם, הרי היה לכם הרבה תמיהות, האיך לא הבנתם שזה אני? זהו שאמר המדרש, קטנן של שבטים לא היו יכולים לעמוד מפניו כשאמר 'אני יוסף', כי זה היה כלול באמירת 'אני יוסף' כל הקושיות ששאלנו לעיל 'איך לא ראינו את זה? היום שזה אני?' התשובה היא, שלא רצינו לראות אותו כאן, כשאדם לא רוצה להכיר בדבר מה, הוא בונה בניינים על גבי בניינים, העיקר לא לראות את מה שאינו רוצה לראות. העדיפו להאמין שיוסף יודע מהגביע שלו רוח הקודש, מלחשוב שזה יוסף שנתקיימו חלומותיו. אפי' שיעשה שחיטה וניקור גיד הנשה ובנו ידבר בלשון הרע, וכו' וכו', כדכתב הדובנער מגיד שחששו שפעם אחת הסתובב בארץ ישראל ושמע מתלמידי יעקב אבינו על גיד הנשה וכו', כל זה עדיף מלחשוב שזהו יוסף.

כשיבא הקב"ה ויוכיח את כל אחד לפי מה שהוא, כשיש לאדם פינה שאינו עושה רצון ה', הרי כתב הרמ"א בס' סימן א' שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול וכו', איך תאמר שלא ראתה את השי"ת ולכן חטאת, והרי הקב"ה נמצא בכל דבר ממזרח שמש עד מבואו.

אלא שאדם מעדיף להיות שוטה ולהתחבא מפניו באיזה פינה, ושוכח את הפסוק 'אנא אברח מפניך' מחמת הנגיעה שבתאוות הלב, ואז הוא שוכח את כל ההוכחות הברורות.

כאן אנו לומדים מהו כח הנגיעה שזה מתרץ אלפי דברים שאדם רואה לפני עיניו, והעיקר לא להאמין באמת. זהו עומק הדין והתוכחה שיש במעשה דיוסף.

כתב רבי גרשון ששמע מהצדיק רבי דוד בודניק שפעם אחת היתה שריפה בעיר, כולם רצו להציל כמה חפצים מהאש, ויש אחד בבית שממשיך ללכת רגוע בלי שום התפעלות מהאש, ממש כאילו לא היה. זהו השעון התלוי על הקיר. הוא לא מתרגש משום דבר, גם כשהאש מתקרבת לקיר שהוא תלוי עליו, וגם כשהאש אוחזת בעץ שבמסגרתו, הוא ממשיך ללכת וללכת, וגם מזמזם את ניגונו המונוטוני, אפי' אינו מרים את הקול' בשעת מצוקה. כולם בהולים סביבו, והוא לא אכפת לו כלל.

זהו מעשיו של אדם בעוה"ז, יכול לראות בירה דולקת, ואינו מתרגש, אינו בוחר לא ברע ולא בטוב, רק הולך עם השוואנק, שכל כך הוא עצלן ואדיש למה שקורה נגד עיניו כי אינו רוצה לקבל עול מלכות שמים ברגע זה.

זהו ש'נבהלו מפניו' שראו מהו עוצם כח הנגיעה, והזהירים יוסף 'אל תרגזו בדרך' שהיו צועקים אחד על השני, איך לא הכרת שזה יוסף, מה בלבול אותי שיש גביע הודי וסיני שיוכלים לדעת מזה הכל. התירוץ הוא, שכשיש לאדם נגיעה, אינו רואה אפי' דברים ברורים ביותר. ממש כאילו לא היה.

וכ"כ הראשונים שגם לאחר מכן אמרו 'אשמים אנחנו בהתחננו אלינו' ולא על עצם המכירה, שהרי היה להם מושב סנהדרין ודנו אותו למיתה, הרי שלא היתה נגיעה גשמית, אלא דברים גבוהים מאד. כמו שבאים להוכיח לאדם שנוול בהשקפה מסויימת, ובאים להוכיח לו נגד ההשקפה שלו, הרי יש לו נגיעה חזקה מאד שלא להאמין לדבריו, כמו שתלך לשכנע מזרחיסט חזק שאין דרכו דרך אמת, [באמת אסור לדבר עמהם כלל] ותראה לו איך כל ילד שני מוריד את הכיפה, והרי שהוא חי בדרך לא אמיתית. הוא לא יבין את התוכחה הזאת. כי האדם יש לו נגיעה לכל מה

החיסון הנצחי

בגמרא (בבא בתרא טז ע"א) אמרו: "ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע, ברא לו תורה תבלין". וכתב הרמח"ל ("מסילת ישרים" פרק ה), שפשוט הדבר שאם הבורא יתברך, בורא האדם ויצריו, העיד שזו תרופתם היחידה, לא תועיל שום תרופה אחרת. נוסף ונאמר, שככל שהאדם נחשף לנסיונות רבים יותר, חייב הוא להגדיל במקביל את מינון החיסון. מובן מאליה שלא שעות הלימוד הנחוצות כתבלין מול היצר הרע כשנמצאים בישיבה, כשעות הלימוד הנצרכות ב"בין הזמנים" -

ולמעשה, כל הלימוד ב'זמן', הוא כחיסון לקרא 'בין הזמנים'. כפי שמצינו שיעקב אבינו, לפני הליכתו לחרון, לבית לבן הארמי שהיה 'מרכבה לסטרא אחרא' (זוהר ח"א קלז, א) וביקש לעקור את הכל, נטמן י"ד שנה בבית עבר ולמד בהתמדה עצומה (רש"י בראשית כח, יא) כדי להתחנך כנגדו.

אך השאלה: הלא בלאו הכי היה 'ישב אהלים' (בראשית כה, כז), אהלי תורה (תנחומא שמות א), ומה הוצרך לחיזוק זה. והתשובה, שב'סוף זמן' צריכה ההתמדה להרקיע שחקים. כיעקב אבינו, שבאותו י"ד שנה לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה. הלא כל בן תורה מכיר את אורת סוף הזמן, קדחתנות ההכנה הרוחנית לקראת הנסיונות הצפויים.

ולפיכך נבין מדוע, כשירד יעקב אבינו למצרים המקולקלת מכל הארצות (רש"י ויקרא יח, ג), שגם הם היו מרכבה לסטרא אחרא (ציוני בשלח ד"ה ויקח. רקנאטי מקץ ד"ה וירכב), אזי: "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף, להורות לפניו גושנה" (בראשית מו, כח), לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה (רש"י), ובכח התורה יתמודדו עם טומאת מצרים.

וזו, למעשה, החובה העיקרית של כל אדם מישראל, וביחוד של כל אב בישראל. שהרי כל אב דואג לילדיו, מבקש לדאוג לעתידם. להצילם מסכנות החיים האורבות להם ולתת בידם את הכלים להצלחה.

מקבלים זימון מ"טיפת חלב" לתת לילד חיסון, ומזלזלים, מתעלמים. מה נאמר? הזנחה פושעת. ואם הילד ידבק בנגיף, חלילה, ויחלה בפוליו, שיתוק ילדים, ויתנהל כל חייו על קביים כשרגליו משותקות ומעוותות? הרי אין קץ לאשמת ההורים!

והלא ידוע שיש ארצות, שלפני שנוסעים אליהן מקבלים חיסון כנגד המגפות המשתוללות בהן. מלריה, טיפוס, קדחת הנילוס ושאר מרעין בישין -

וכאן, המגפה משתוללת, והנגיפים תוקפים ללא הרף, ואם ההורים לא יחסנו, והלואי שהילדים לא יפלו חללים במערכה, אבל לבטח ינזקו, כמה יתבעו ההורים!

וידועים דברי ה"חדושי הרי"ם" זצ"ל: עולם הפוך ראיתי. בגמרא (נדה טז ע"ב) אמרו, שלפנו הולדתו של האדם נגזר עליו האם יהיה עשיר או עני, ואילו אם יהיה צדיק או רשע לא נגזר, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וההורים דואגים כל כך להקנות לבנם מקצוע שיבטיח את פרנסתו, בעוד שזו נקצבה ממרום ואין מעצור ביד ה' להושיע ברכ או במעט. ואילו להצלחתו בתורה ולחוסן יראת השמים, שזה אך ורק ביד האדם, אינם דואגים כל כך!

ונספר -

הרידב"ז - הגאון רבי רפאל יעקב דוד בן זאב זצ"ל, מחבר הפרוש הנודע על התלמוד הירושלמי, שכינה כרבה של סלוצק, עלה לעת זקנותו לארץ ישראל והתיישב בעיר הקודש צפת. יום הזכרון של אביו חל בעיצומו של החורף. התפלל לפני העמוד ערבית ושחרית, וכשהגיעו ראשוני המתפללים לתפילת מנחה כבר מצאוהו ליד עמוד התפילה.

לפתע שמעוהו מתיפח. הבינו שהציפיה הזכרונות. נגש אליו אחד המתפללים, ביקש להרגיע סערת רוחו: "רבינו, אבלות ישנה היא. אביו זכה לאריכות ימים מעבר לגבורות שמונים, ונפטר לפני יובל שנים!"

הפנה אליו הרידב"ז את עיניו הדומעות, ואמר: "אספר לך מדוע אני בוכה

איני אדם צעיר, וסובל אני מהקור. הן באת מבחוץ, הקור עז והגשמים צולפים. חשבת, הן 'הכל בידי שמים חוץ מצינים' - פחים [קור וחום (רש"י)], שנאמר (משלי כב, ה): צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק

אבל לרב מפוניבז' היתה על כך תשובה: "אסביר לכם מדוע נבחר יהודה - כשיוסף התגלול על האחרים ואשימם כמרגלים, אסר את שמעון ודרש שיורידו אליו את בנימין, התקומם יעקב אבינו: "אותי שכלתם, יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו - לא ירד בני עמכם". הכביד הרעב, ויעקב אבינו מבקש שירדו להביא אוכל. אמרו: איננו יכולים, בלי בנימין. התערב יהודה ואמר: "אנכי אערכנו מידי תבקשנו, אם לא הביאתי אליך והצגתי לפניך וחסאתי לך כל הימים" (בראשית מג, ט).

לא מובן -

הלא עמדו להכנס ללוע הארי. להתייצב בפני המשנה למלך העוין, שהתגלול עליהם בעלילת שוא, והכח והממשלה בידו -

ואיך מתחייב יהודה בדבר שאינו בידו ובכוחו, איך ערב הוא לכך?!

ועובדה, שערב, והתחייב. וכשהתרגשה על בנימין עלילת הגניבה הציע את עצמו, כעבד תחתיו, ובסופו של דבר החזירו כהתחייבותו -

אדם שמוכן להתחייב ולערוב אף לדברים שמעבר ליכולתו ולכוחותיו, הוא שיכול ומסוגל לפתוח ישיבה..."

אח, "הוא - היה אומר", לא אמר אלא מה שהיה בעצמו!

וכידוע, יום אחד פגש ב"נתיבות שלום" מסלונים זצ"ל, שעסק באותם ימים בבנין ישיבת "בית אברהם". פנה אליו הרבי מסלונים, אז כיהן כראש

הישיבה, ושאלו: "פוניבז'ער רב, יש לי שאלה. האם מותר לנו ליטול הלוואות ענק, כשאיינו יודעים מהיכן נחזיר. לבנות בנין, להעסיק פועלים, להתחייב לקבלן, כשאיינו יודעים האם יהיה לנו לשלם" -

מצא את מי לשאול. הלא כך בנה הרב מפוניבז' את הישיבה!

ענהו: "למדתי אצל ה"חפץ חיים" זצ"ל, ואין לי ספק שאילו הייתי שואל היה עונה בשלילה! אין זה בגדר חובת ההשתדלות, ותהא זו מצוה הבאה

בעברה!"

נתכרכמו פני הרבי מסלונים: "אם כן, למה זה אנוכי? גם לסבול בעולם הזה, וגם לקבל מלקות לעולם הבא?!"

אורו פני הרב מפוניבז', וקרא: "אבער וויא זיס וועל'ן זייין די קלעפ!" אבל כמה מתקוות תהיינה מלקות אלו!...

העזתי, ושאלתי: "ובאמת, איך התחייב יהודה?!"

ושוב, לא על יהודה שאלתי, על הרב עצמו התכוונתי...

חיך את חיוכו המאיר: "וואס איז מיט אייך היינט? מה ארע לכם היום, קודם שכחתם רמב"ם, ועכשיו גמרא?!" -

וציטט מהגמרא והר"ן (נדרים נ ע"א): פעם הוצרכו תלמידי רבי עקיבא למעות, הלכו אצת מטרונותא, ללוות ממנה. אמרה להם: "איני מאמינה שתפרעו במועד". אמר לה רבי עקיבא: "במי את חפצה כערב?" אמרה לו: "מי שאמר והיה העולם, והים הגדול".

כשהגיע זמן הפרעון, חלה רבי עקיבא ולא יכול היה לבוא.

הלכה לשפת הים, ואמרה: "רבונו של עולם, היום חלה רבי עקיבא עבדך, והוא העמידך ערב לי" -

מה עשה הקדוש ברוך הוא, באותו היום נשתטית בת הקיסר, ונטלה תיבה מלאה כסף וזהב והטילה לים, וציפה ובאה לאותו מקום. נטלה אותה, ומצאה בה ממון רב. כשנתרפא רבי עקיבא בא ואמר: "גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שחליתי באותו זמן. עכשיו, הרי כל ממונך בידי".

ספרה לו כל אותו מעשה והביאתו לבית גזירה ונתנה לו מתנות גדולות, והחזירה מה שנתן לה הים יתר על החוב.

אז אנו הערבים? הקדוש ברוך הוא ערב, ולו הכסף ולו הזהב!

ונספר -

חובות רבים נטל בשעתו, להחזקת מוסדות התורה והחינוך שהקים בפוניבז'. משדחקו בו הנושים ונטל הלוואה גדולה מהבנק. משהגיע מועד הפרעון ולא היה בידו לפרוע, הזהירו הנוטריון הנכרי שאם לא ישלם מיד

יגיש קובלנא פלילית. עלול היה להגרם חילול שם שמים והרב צפוי היה למאסר ולקנס, וכסף אין.

עודו תוהה מאין יבוא עזרו, ויהודי התדפק בדלת. ביקש להיוועץ ברב. סיפר שהוא מתפרנס כשמש בית הכנסת בעיירה סמוכה. בנו היגר לארצות הברית והתגייס לצבא, ונפל חלל במלחמת העולם הראשונה.

עתה התבשר שהצבא האמריקאי זיכהו בפצויים בסכום נכבד, אך פוחד הוא שמא יוודע הדבר בעיירה ויקצצו ממשכורתו הזעומה. לכן חשב להפקיד את הכסף ביד הרב, ואין הוא מתנגד שהרב ישתמש בו כראות עיניו, בתנאי שיחזירו לידיו בכל עת שיבקש.

והיה זה - במדויק! - הסכום אותו חייב היה לבנק!

חלפה תקופה, והיהודי הגיע לבקש את כספו. היה זה באחד מימי חול המועד, בהם רוב העסקים היהודיים נעולים ואין לרב סיכוי ללוות מהם כספים.

מה עושים?

קודם את פני האיש בשמחה, ואמר: "בראש ובראשונה, יטול מר ידי ונסב לסעודה. הן מדרך רחוקה בא, יניחנו לקיים בו מצוה!" נענה הלה ונטל ידיו

מהם (כתובות ל ע"א). עלי לשמור על בריאותי. אכנס מנין בביתי, ואתפלל בו לפני העמוד. אצא בכך ידי חובתי.

לבסוף החלטתי, שמחובת הכרת הטוב לאבי, עלי ללכת לבית הכנסת בקור ובגשם, כדי להתפלל בו לפני העמוד. ומדוע, מפני מעשה שהיה.

הורי עניים היו, אבל לא חסכו כל מאמץ לחינוכי. מסרני אבי למלמד הטוב ביותר בסלוצק, רבי חיים סנדר, שהיה גובה רובל לחודש כשכר לימוד.

סכום גדול, במושגי אותם ימים.

אבי התפרנס מבניית תנורים. באותו חורף היה מחסור בלבנים, ופרנסתו שבתה. לא יכול היה לשלם למלמד. עברו חודשיים ושלושה, והמלמד נתן בידי מכתב: אם מחר לא אביא את הכסף, לא יוכל עוד ללמדני. אבי קרא

את המכתב, ועולמו חשך עליו.

בערב עלה אבי לבית הכנסת, ושמע עשיר מתלונן. הוא ארס את בנו ושכר קבלנים שיבנו עבורו בית. הבתים בסלוצק היו עשויים עץ, אבל עבור התנור צריכים לבנים, ויש בהם מחסור. והקור עז, אי אפשר להכניס זוג צעיר לבית בלי תנור. התנור שמש הן להסקה, והן לבישול ואפיה. "אני

מוכל לשלם ששה רובלים עבור לבנים לתנור!" הצהיר העשיר.

ניגש אליו אבי: "עשינו עסק. תן ששה רובלים, ומחר בבוקר הלבנים אצלך!"

באיזה אושר שב הביתה ובישר לאימא! נטל יתד ופטיש, קילף את הטיח והרס את התנור הגדול בטרקלין דירתנו, חילץ לבנה אחר לבנה בלב מתרונן. כל הלילה עבר בקדחתנו, ובבוקר מסר לידי את ששת הרובלים במלואם: "אמור למלמד, שלושה עבור שלושת החודשים האחרונים, ושלושה עבור שלושת החודשים הבאים!"

אותו חורף היה קר ביותר. סופות שלג עזות וכפור נורא. התכסינו בבגדים והתעטפנו בשמיכות ורעדנו מתזזית, והכל כדי שהבן יקבל את החינוך הטוב ביותר -

ואם הקור העז של החורף הסלוצקאי לא הרתיע את אבי כדי להיטיב עימי -

איך ירתיענו הקור הצפתי מלכת לבית הכנסת לעילוי נשמת אבי!

הלא תבין אפוא, שכאשר הגיתי במסירות נפשם של הורי, גאו רגשותי ונבעו דמעות!"

(והגדת)

"ואת יהודה שלח לפניו"

יום אחד שאלני הרב מפוניבז' זצ"ל: "רבי יעקב, מי היה השבט שהקדיש עצמו לתורה?" איזו שאלה, "זיל קרי בי רב הוא" (סנהדרין לג ע"ב): "שבט לוי, יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל (דברים לג, י), כמו שכתב

הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל). או יששכר, ככתוב (דברי הימים א יב, לג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, לדעת מה יעשה ישראל", כמבואר בגמרא (יומא כו ע"א).

והמשיר ושאל: "אז מדוע שלח יעקב אבינו את יהודה "להורת לפניו גשנה" (בראשית מו, כח), ליסד ישיבה (רש"י). למה לא שלח את לוי או

יששכר?"

נו, באמת, "התשובה כתובה שם בגמרא", אמרתי, "הגמרא אומרת: לא מצינו תלמיד חכם שמורה הוראות, אלא מלוי או יששכר. ושאלו: ואולי גם מיהודה, ככתוב: "יהודה מחוקקי" (תהלים ס, ט. קח, ט). וענו: אסוקי שמעתא אלבא דהלכתא קאמינא. "יהודה מחוקקי" הוא לפלפול בעלמא, ולוי ויששכר דינים ומורי הוראות. ובישיבות עוסקים בפלפול הסוגיות, ולא בחתירה להלכה הפסוקה..."

הרב חיך את חיוכו המתוק, ואמר: "איהר האט זיך פערזעהן א רמב"ם", שכחתם רמב"ם מפורש - אח, איזו תוכחה זו היתה. לשכוח רמב"ם, איך אפשר!

איזה רמב"ם?

הגמרא (יומא כח ע"ב) אומרת: אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, שנאמר: "ואברהם זקן" (בראשית כד, א) [ואין זקן אלא שקנה חכמה (קדושין לב ע"ב)]. יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה, שנאמר: "ויהי כי זקן יצחק" (בראשית כז, א). יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה, שנאמר: "ועיני ישראל כבדו, מזקן" (בראשית מח, י). מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם, שנאמר: אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" (במדבר יא, טז).

וכתב הרמב"ם (הלכות עבודה זרה פ"א ה"ג): "היה [אברהם אבינו] מהלך וקורא ומקבץ העם... עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות ושתל בלבם העיקר הגדול הזה [האמונה בה'] וחיבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו ולמדו, ויצחק הודיעו ליעקב ומינהו ללמד לכל הגלולים אליו, ויעקב אבינו לימד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך

השם".

הרי שלוי היה ראש הישיבה, ומדוע שלח את יהודה ליסדה? אכן, שאלה!

יחד עם הרב. כך זכה הרב בשהות של שעה קלה. אבל הארוחה הגיעה לקצה, ומניין יחזיר את ההלואה.
חג היום. ומצותו בשמחה. נטלו 'מים אחרונים' והחלו בברכת המזון כשהרב מכון כמנהגו בכל מילה. כשהגיע לתיבות "ומכל טוב לעולם אל יחסרנו" נקש הדור העירוני בדלת והביא המחאה כספית שהגיעה היום עבור הישיבה, בסכום ההלואה...

פרשת ויגש

היא הפרשה שעוסקת בתחילתה, בהיחשפות של יוסף הצדיק אל האחים, ובאמירה אני יוסף...
פרשת ויגש, חלה ברוב השנים, בשבוע שיחול עשרה בטבת. השנה בע"ה, ביום ראשון, עשרה בטבת, וידוע לכולם, שהחודש, ירח טבת... כך נאמר בפיוטים ביום ראשון - ירח טבת מאד לקיתי בו. ונשתנו עלי סדרי נתיביו...

אומר הפייטן - בשלש מכות בחדש הזה הכני האחד זה מחר, ח' בטבת... השני זה בשבת ט' בטבת... והשלישי ביום ראשון, י' בטבת.
אנחנו מתענים רק תענית אחת, של עשרה בטבת, אבל ידוע מה שנכתב בשולחן ערוך, שתענית צדיקים, זה גם ח', גם ט' וגם י' בטבת.
הענין של עשרה בטבת, ידוע ומוכר לכולם, כמו שנכתב בנביא יחזקאל (כד, א) ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר: {ב} בן אדם (כתוב) כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה...

אבל, כמו שאומר הפייטן... ירח טבת מאד לקיתי בו... יש לנו שלוש מכות, אחת אחרי השניה. החל מח'.. עובר לט'.. וכלה בי'.
בח' בטבת, אומרת הגמרא {מסכת מגילה} - אילץ תלמי המלך 72 זקנים, לתרגם את התורה ליוונית...
חז"ל אומרים, שבאותה עת, ירד חושך לעולם, והיה החושך בעולם במשך שלושה ימים.

ביום ט' בטבת, מה שנאמר בפיוטים... נאמר שנפטר עזרה הסופר. בכלבו כתוב, שביום הזה, נפטר בו גם נחמיה.

כל אחד שואל את עצמו - בגלל שעזרה הסופר נפטר ביום הזה, בגלל זה צריך להתענות?

אנחנו מתענים רק פעם אחת, כשנפטר גדליה בן אחיקם, ולא מתענים משום שהוא נפטר, אלא משום שהוא נרצח... זה ענין אחר לגמרי... אז מדוע אנחנו מתענים ביום שנפטר בו עזרה הסופר?
האמת... מה שמסתתר מאחורי התענית הזאת, מה שנכתב בדברי המפרשים בשולחן ערוך - ביום ט' בטבת, הוא היום שבו נולד ימך שמו וזכרו.

דיברנו כבר, שהוא רמז בכמה מקומות בתורה... כמו בפרשת המקלל (פרשת אמר). אז היות וזה יום לידתו של אותו האיש, לכן קבעו ביום הזה תענית.

י' בטבת, החל המצור על ירושלים. מצור שנמשך שנתיים ומחצה, ונגמר בשעה שנכנסו לתוך בית המקדש, ופרצו את החומה של ירושלים, בשבעה עשר בתמוז... ולאחר מכן, בתשעה באב, הבעירו אש בבית המקדש, והאש בערה בתשיעי ובעשירי באב...

כותבים הטור, השל"ה הקדוש, ר' צדוק הכהן מלובלין - כאשר חל אירוע במהלך השבוע, יש לו קשר לפרשה שלפניו.

כל אחד שואל את עצמו - מה הקשר שיש בין פרשת ויגש, לעשרה בטבת?

הקשר הראשון, נמצא בבכיותיו של יוסף הצדיק, על צווארו של בנימין, שנאמר {מה, יד} ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוארו ויאמר רש"י - ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך. על שני מקדשות שעתידים להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב.

דברי רש"י, מקורם בגמרא {מסכת מגילה ט"ז, ב} - {בראשית מה-יד} ויפול על צוארי בנימין אחיו כמה צוארין הו' ליה לבנימין אמר רבי אלעזר בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו של בנימין ועתידין ליחרב... אז בעצם הנפילה כאן, על צוארו של בנימין... בעצם ראה יוסף הצדיק את עשרה בטבת, ואת הסיום בתשעה באב.

מדוע נקרא בית המקדש בשם צוואר... ויפל על צוארי בנימין אחיו...? השפתי חכמים הביא את הפסוק {שיר השירים ד, ד} - כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים.

אומרת הגמרא {מסכת ברכות ל, א'} - א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא מאי קראה כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות? תל שכל פיות פונים בו אבל למה בשם צוואר?

חז"ל ממשילים את גוף האדם, שהראש הוא כנגד הקב"ה והגוף הוא כנגד כנסת ישראל. החלק שמחבר את הראש עם הגוף, זה הצוואר. כך

בית המקדש מחבר אותנו עם הקב"ה, כמו שהצוואר מחבר את הראש עם הגוף.

ר' צדוק הכהן מלובלין בכמה וכמה מקומות בספרו {פרי צדיק, פרשת מקץ, פרשת ויגש} מדבר על בית המקדש, ומדוע הוא מכונה בשם צוואר.

אומר הקדמה לפני דבריו של ר' צדוק הכהן:

בצוואר ישנם שתי צינורות מרכזיים:

קנה - ממנו ניכנס האוויר, ושת - ממנו ניכנס האוכל.

בית המקדש נקרא צוואר, כי שם עוברים שתי הצינורות המרכזיים, שממנו ניזון העולם.

הקנה שהוא מרכז החיים של האדם, שבלעדיו אין לאדם חיים... ובית המקדש נקרא בשם בית חיינו... אנחנו אומרים את זה בהפטרה... מי שעולה להפטרה, מקבל את ברכות המפטיר, ובאחד מברכות ההפטרה נאמר רחם על ציון כי היא בית חיינו...

בתפילת ראש חודש, כאשר ראש חודש נופל בשבת, אנחנו אומרים ולפי שחטאנו לפניך אנחנו ואבותינו. חרבה עירנו ושמם בית מקדשנו. וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו. הקב"ה לקח את הכבוד מבית חיינו, שהוא בית המקדש... זה כנגד הקנה.

הושת, זהו המקום שממנו נכנס האוכל.
אומר ר' צדוק הכהן - המזבח נקרא בשם ושת. הושת דומה למזבח, כי המזבח הוא המקום שאוכל את הקרבנות.

אומר ר' צדוק הכהן - זה מה שנאמר כמה וכמה פעמים בגמרא, שהמאכל תלמיד חכם דומה למקריב תמידין והמשקוהו כמנסח על גבי המזבח.

יצא שהמקום שבו יש השראת שכינה, זה אצל תלמידי החכמים... הם עצמם הופכים להיות המזבח, כי הם עצמם הופכים להיות בית המקדש. אז הושת, דרכו עובר המזון, והמזבח, הוא המזין את כל העולם, שדרכו עוברים כל הקרבנות.

אנחנו היום בס"ד, רוצים לעסוק בנושא אחד, שקשור לבשורה שהתבשר יעקב אבינו, שיוסף נמצא, וממנה נגיע ליסוד בעבודת ה', וממנה נתחבר בס"ד בחזרה לעשרה בטבת:

כאשר האחים מגלים את יוסף, והוא אומר להם אני יוסף...

אומרת התורה - {ה} ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אתי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם: {ו} כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר: {ז} וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדלה: {ח} ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלהים וישימיני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים: {ט} מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים רדה אלי אל תעמד {י} וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובניך וצאנך ובקרך וכל אשר לך: {יא} וכלכלתי אתך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר לך: {יב} והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם עוד ממשכיה התורה ואומרת:

{יט} ואתה צויתת זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם תיקחו את כל מה שאתם צריכים, ולכו להביא את כל משפחותיכם ואת אבא...

{כ} ועיניכם אל תחס על כליכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא...

אומר הדעת זקנים מבעלי התוספות - הדגש הוא כאן, כיון שיעקב אבינו חזר על פחים קטנים... אמר להם יוסף ועיניכם אל תחס על כליכם מה שנשאר, נשאר... רק תבואו למצרים

{כא} ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך... {כה} ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם: {כו} ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכו' הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם הם חוזרים ליעקב אבינו, ומבשרים לו שיוסף חי... ויפג לבו...

אומר רש"י - ויפג לבו. נחלף לבו והלך מלהאמין, לא היה לבו פונה אל הדברים...

והשפתי חכמים מבאר את דברי רש"י - דקשה לרש"י למה לא האמין שהוא חי והלא הוא עצמו היה חושדן שמא מכרוהו, ועל זה פירש מכיון שאמרו שהוא מושל, וזה אין הדעת סובלת להאמין שאיש נכרי ימשול וכל שכן במצרים שאין עבד מולך, מדהא ליתא הא נמי ליתא, לכן אמר לא היה לבו פונה אל הדברים שלא יכל להיות שעבד ימלוך במצרים. וכמו שזה לא יכל להיות אז גם לא יכל להיות שיוסף קים.

ראיתי דבר נפלא ביותר היום בס"ד, בספר שנקרא אוצר פלאות התורה, ששואל - באמת עבד לא מולך על מצרים, אז איך זכה יוסף להיות מלך במצרים? איך לא התקוממו?

אז מה אם הוא פתר חלום, בגלל זה מגיע לו למלך?!

תארו לכם, אלף אלפי הבדלות, אובמה חולם חלומות... אחרי שהרגו לו כמה עשרות ילדים בני-יורק... בא אחד פותר לו את החלומות... אומר לו – אהה, אתה פתרת לי את החלומות... אני ממנה אותך להיות שר ההגנה!

מה הקשר לפתרון חלומות, ושר ההגנה?!

אומר הספר אוצר פלאות התורה, בשם תוספות השלם, ואותו דבר מופיע

במדרש אגדה:

בשעה שהמליך אותו פרעה למלך, אמרו לו עבד זה ימלוך עלינו? מה עשה יוסף? כיון ששמע יוסף כך, אמר להם – ראיתי שדמות שרה אמנו, מצוירת בחדרך... אמר לו יוסף – יבואו השרים ויראו, שאיקונין שלה כשלי, וכן עשו. וקראוה שרים, וראו את זה... עד כאן לשון תוספות השלם.

בתוספות מדרש אגדה, פר' ויחי, אומר – וכשראה פוטיפר, שהרכיב פרעה את יוסף במרכבת המשנה, אמר לפרעה – מפני מה המלכת את עבדי, והלא קניתי אותו בעשרים כסף?!

מיד ענה יוסף לפוטיפר ואמר – והרי אתה חייב מיתה, על זה שקנית אותי, שאין קונים עבד אלא מכנען, שנאמר "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" ואני מבני שם, ועוד בן מלכים אני, שהרי פרעה המלך, צייר דמות שרה זקנתו ושם אצלו בארמון.

אמר לו יוסף, בא ותראה את הדמות, ותראה אם דומה לי או לא. אם אינו דומה לי, הדין עמך, אבל אם הוא דומה לי, אז אני מתאים להיות מלך... וכן עשו, וראו שדמות יוסף דומה לדמות איקונין של שרה, ולכן יכל להיות מלך.

דבר חידוש, מופיע כאן ברמב"ן, פלא עצום:

כותב הרמב"ן, שכאשר הגיעה הבשורה שיוסף חי, יעקב מת מהבשורה, וחזר לחיים מחדש, שנאמר ותחי רוח יעקב אביהם.

אני רוצה לקרוא קטע קטן ברמב"ן – יופג לבו. נחלף לבו והלך מלהאמין לא היה לבו פונה אל הדברים לשון מפיגין טעמן לשון משנה (גמ' ביצה יד) וכמו מאין הפוגות (איכה ג מט) וריחו לא נמר (ירמיהו מח יא) מתורגם וריחיה לא פג לשון רש"י ואינו נכון כי לשון פוגה שביניה וביטול כמו אל תתני פוגת לך (איכה ב יח) וכן עיני נגרה ולא תדמה מאין הפוגות (שם ג מט) שנגרה תמיד מאין שביניה והפסק וכן מפיגין טעמן שמפזרין אותו ומתבטל וכן על כן תפוג תורה (חבקוק א ד) תבטל ותפסק וגם זה יופג לבו שנתבטל לבו ופסקה נשימתו כי פסקה תנועת הלב והיה כמת וזה הענין ידוע בבוא השמחה פתאום והזוכר בספרי הרפואות כי לא יסבלו זה הזקנים וחלושי הכח שיתעלפו רבים מהם בבוא להם שמחה בפתע פתאום כי יהיה הלב נרחב ונפתח פתאום והחום התולדי יוצא ומתפזר בחיצוני הגוף ויאפס הלב בהתקררו והנה נפל הזקן כמת ואמר כי לא האמין להם להגיד שעמד זמן גדול מן היום והוא שוכב דומם בעבור שלא האמין להם כי הידוע בעלול הזה שיצטקו לו וירגילו אותו בשמחה ההיא עד שתקבע בו בנחת רוח וזה טעם וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות כי היו צועקים באזניו דברי יוסף ומביאים לפניו העגלות אז שבה רוחו אליו וחזרה נשימתו וחיה וזהו ותחי רוח יעקב אביהם.

כל אחד שואל את עצמו – מי זה שבישר ליעקב אבינו?

כולנו מכירים את מדרש חז"ל... וכולנו מכירים את השיר ששרה סרח בת אשר "יוסף חי במצרים ויש לו שני בנים, מנשה ואפרים"... ככה לימדו אותנו עוד בחיידר.

המקור לזה מובא בספר הישר, שם מובא שהיא לקחה כינור, ושרה לו כל הזמן את השיר, שיוסף חי והוא במצרים...

כתוב בספר הישר, שהיות וסרח בת אשר בישורה לו את הבשורה הזאת, בירך אותה יעקב – "אל ימשול המוות בך לעולם, כי החיית את רוחי"

ספר צרור המור כותב, שסרח בת אשר האריכה ימים באופן מופלג, ולבסוף עלתה לשמים כשהיא חיה.

על פי החשבון שעושה צרור המור, היא נפטרה בגיל 620. זכתה להיכנס לאר"י, לחיות בתקופת דוד המלך והיא גם הסגירה את שבע בן בכרי ליואב כמו שכתוב בספר שמואל ב', וכל זה זכתה בזכות הבשורה ליעקב אבינו שיוסף חי.

נשאלת שאלה – אם יוסף אומר לאחים, לכו ותגידו לאבא שאני חי, מדוע שלחו האחים את סרח בת אשר לבשר לו את הבשורה??

שיבואו כל האחים, יעמדו בשורה ויגידו "אבא, חזרנו עכשיו ממצרים, יוסף חי"... מה הענין שדוקא סרח בת אשר צריכה להיכנס?

צריך לדעת דבר מענין מאוד:

בספר מדרש הגדול כתוב – שחששו האחים, שאם יבשרו לו את הבשורה שיוסף חי, תפרח נשמתו, מה עשו?

אמרו לסרח בת אשר – אמרי ליעקב שיוסף קיים והוא חי במצרים, מה עשתה?

המתנה לו עד שיעמוד בתפילה, ואמרה בלשון תמיהה "מה, יוסף חי?!" יוסף במצרים? יש לו שתי בנים?!

אם אנוחנה היינו שומעים דברים כאלה, מיד היינו מסתובבים אחורה... אבל יעקב אבינו, לא מסתובב אחורה...

יעקב שומע... שומע... שומע... להגיד הוא לא יכל, כי הוא באמצע 18... אבל בינתיים זה ניכנס בפנים...

שואל השפתי כהן, מגורי האר"י – למה צריך שסרח בת אשר תבוא? שיגידו הם!

אומר השפתי כהן – עשו כן בחכמה. כי היו תינוקות (סרח בת אשר היתה ילדה קטנה) והיות וכך, המילים שילד קטן אומר, זה לא כמו מילים שאדם מבוגר אומר... אז אתה לא מקבל את הדברים בשוק, ולכן היתה מנגנת בניגון, והיתה מאריכה ומכניסה את הדברים, ולכן עשתה את זה באיטיות, עד שנכנסו הדברים לליבו, והאמין להם.

האלשיך הקדוש לומד מכאן – גם צעירים, אסור לבשר להם כאלה בשורות, בבת אחת.

הוא מביא ראייה מדברי גמרא {מסכת כתובות ס"ב, ב'}:

רבי חנינה בן חכניאי הוה קאזיל לבי רב בשיליה הלוליה דר"ש בן יוחאי א"ל איעכב לי עד דאתי בהדר לא איעכבא ליה אזל יתיב תרי סרי שני בבי רב עד דאתי אישנתו שבילי דמתא ולא ידע למיזל לביניה אזל יתיב אגודא דנהרא שמע לההיא רבייתא דהוה קרו לה בת חכניאי בת חכניאי מלי קולתך ותא ניזיל אמר ש"מ האי רבייתא דידן אזל בתרה הוה יתיבא דבייתהא קא נהלה קמחא דל עינה חזיתיה סוי לכה פרח רוחא אמר לפניו רבש"ע ענייה זו זה שכרה בעא רחמי עלה וחייה.

לשון הרב – מספרת הגמרא שר' חנינא קיבל רשות מאשתו ללכת ללמד תורה 12 שנה מחוץ לבית... כשהוא חוזר, לא הכיר את הבית שהוא גר בו... ניגש לנהר, אולי יפגוש מישהו מוכר... פתאום שומע צעקה 'בת חכניאי בואי רגע', הבין שזאת בתו, עקב אחריה ונכנס עמה הביתה. אשתו באותו זמן, בררה חטים ואיך שראתה אותו פרחה נשמתה. מה עשה ר' חנינא בן חכניאי? התפלל לפני הקב"ה – 'צדיקה זו שנתנה לי ללכת ללמוד 12 שנה זה שכרה' חזרה נשמתה וחייתה.

ממשיכה הגמרא ומביאה מעשה נוסף:

רבי חמא בר ביסא אזיל יתיב תרי סרי שני בבי מדרשא כי אתא אמר לא איעביד כדעביד בן חכניאי עייל יתיב במדרשא שלח לבייתה אתא ר' אושעיא בריה יתיב קמיה הוה קא משאל ליה שמעתא חזא דקא מתחדדי שמעתיה חלש דעתיה אמר אי הוה הכא הוה לי זרע כי האי על לבייתה על בריה קם קמיה הוה סבר למשאליה שמעתתא קא בעי אמרה ליה דבייתה מי איכא אבא דקאים מקמי ברא קרי עליה רמי בר חמא {קהלת ד-יב} החוט המשולש לא במהרה ינתק זה ר' אושעיא בנו של רבי חמא בר ביסא.

לשון הרב – מעשה בר' חמא בר ביסא שהלך ללמוד 12 שנה בבית המדרש... אמר רבי חמא בר ביסא "אני לא אעשה כר' חנינה בן חכניאי..." . היה יושב בבית המדרש, והיה שולח כל תקופה מסוימת שליחים לביתו, להודיע שעוד פרק זמן כזה, הוא מגיע... כדי להכין אותם נפשית.

אומר האלשיך הקדוש – לא צריכים להיות זקנים בשביל זה... גם אנשים צעירים שמבשרים להם כאלה בשורות, זה יכל להיות מסוכן. לכן צריך לדעת איך לבשר את זה... ולא בבת אחת.

אם ככה רבותי, יעקב אבינו לא מקבל את הדברים... שנאמר ויפג לבו כי לא האמין להם...

מתי הוא כן האמין?

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם... מה קרה? מה הוא ראה בעגלות?

רש"י כותב פירוש אחד מאוד מפורסם, אבל רבותינו מבעלי התוספות, עונים תשובה:

היות ויעקב ראה שהגיעו עגלים ממצרים (חוץ מעגלות)... והעגלים האלה, אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין ל"ג, א. בכורות כ"ח}:

...אין פרה וחזירה יוצאת מאלכסנדריא של מצרים אלא אם כן חותכין האם שלה.

במצרים היו חזירים ופרות מעולות, והיות וזה היה הייצוא המרכזי שיצא משם, לא היו המצרים נותנים להם לצאת למקום אחר, אלא אם כן היו מעקרים אותם. מדוע? כדי שלא יוכלו להוליד עוד וולדות, בדוגמא הזאת של המצרים.

כיון שראה יעקב אבינו, שיוסף שלח עגלים... את כל התוצרת הזאת, אמר- זה לא יכל להיות, אלא אם כן פרעה אישר את העניין!

מה פתאום פרעה אישר את זה?!

אלא, זה סימן שיוסף מלך במצרים. (מושב זקנים מבעלי התוספות) רש"י אומר, שהפרידה של יעקב אבינו מיוסף, הייתה סביב הסוגיה של עגלה ערופה. והיות ונפרדו בפרשה הזו, רמז רמז לו - אמר לו נפרדנו בפרשת עגלה ערופה!

יסוד הדברים מובאים בכמה וכמה מפרשים:

בעל הטורים (פרשת וישב)... דעת זקנים מבעלי התוספות (מה, כז), כותבים: {לז, יד} וישלחנה מעמק חברון ויבא שכמה. בשעה שיעקב שולח את יוסף לראות בשלום אחיו, הוא מלווה אותו... אומר לו יוסף "אבא, אתה מבוגר, תחזור הביתה".

אמר לו יעקב אל תהיה מצוות לויה קלה בעינך, דע לך, שעליה נתווספה פרשה בתורה!

פרשת חלל, שלא נודע מי הכהו...

אומרת התורה, שכאשר נמצא חלל באדמה, יצאו הסנהדרין הקרובים אל החלל, ורוחצים את ידיהם על העגלה הערופה בנחל, ואומרים {דברים כא, ז} ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו {ח} כפר לעמך ישראל... שואלת המשנה {מסכת סוטה מ"ו, ב} - וכי על דעתנו עלתה, שזקני בית דין שופכי דמים הן??

אומרת הגמרא - אלא לא בא לידיו ופטרנוהו בלא מזונות ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוי

אמר יעקב ליוסף - אל תזלזל בנושא הליווי, כי גם הזקנים אם לא היו מלווים, היו מאשימים אותם שרצחו! לכן אני מלווה אותך, כי התורה מלמדת אותנו, עד כמה חשוב ענין הליווי.

אומרים חז"ל - אחד המלווה ואחד המתלווה, שניהם אינם ניוקים כל היום. רבותי, אם אלה הם הדברים, אני רוצה לקרוא מדרש אחד, ואם נזכה, נרחיב גם בו:

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה צד, אות ג} - אמר להם יוסף אם יאמין לכם הרי מוטב, ואם לאו אתם אומרים לו בשעה שפרשתי ממך לא בפרשת עגלה ערופה הייתי עוסק, הדא הוא דכתיב: וירא את העגלות ותחי רוח. {בראשית מה, כח}.

נשאלת השאלה - מדוע יוסף אומר, אם יאמין לכם, אל תאמרו לו עגלה ערופה.. ורק אם לא יאמין לכם, אז תגידו לו, על העגלה הערופה? למה צריך להעלים את העגלה ערופה?

רבותי, אני רוצה לשאול שאלת מפתח, בכל הנושא הזה: יעקב לא מאמין להם... ניקח את השיטה שסוברת שהוא חי... אמר יעקב "לא יכל להיות"...

למה לא יכל להיות?

אומר השפתי חכמים - אמר יעקב, שלא יכל להיות, שעבד מולך במצרים. רבותי, למה הוא לא מאמין??? מה אתה חושב, שבאו 11 חברה ומספרים לך בדיחות??

ממשיך המדרש ואומר - תני רבי חייא מה טיבו של בדאי הזה, אפלו אומר דברים של אמת אין מאמינים אותו.

שואל המתנות כהונה - מה זה??

הם הרי הביאו לו את הכתונת פסים, ואמרו לו {לז, לב}..הכר נא הכתנת בנך הוא אם לא... אז הם שיקרו אותו ועכשיו אתם אומרים שהוא חי? לא מאמין! רבותי... עשרה שיקרו, אבל יש אחד שלו שיקר - בנימין!

אם תגיד שבנימין לא בא, כפי שסובר הריטב"א, וכמו שכותב הטור, שבנימין לא חזר...

הראיה - {כג} ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים למה עשרה?

כי בנימין נשאר אצל.

כתוב בחז"ל... דיברנו על זה לפני כמה שנים... אם בנימין חזר או לא... אז חלק מהמפרשים אומרים, שהוא לא חזר!

אז אם לא חזר, אז באמת נמצאים עשרה... ולא מאמין.. אבל חלק מהמפרשים סוברים, שהוא כן חזר!

השאלה שנשאלת היא - למה הוא לא מאמין???

למה אני שואל את השאלה הזאת?

א' כל, כי האור-החיים הקדוש שואל את השאלה הזאת.

וב' כל, הספר מנחת עני, לבעל הערוך לנר, שואל שאלה - הרי הגמרא אומרת, שאין אדם משקר, בדבר שניתן לבדוק אותו. אדם משקר בדבר שהוא בטוח שאי-אפשר לגלות אותו.

מה, בעיה גדולה כל-כך, לשלוח שליח... שמונה ימים הוא יגיע למצרים... ושם הוא ישאל - תגידו, המושל במצרים קוראים לו יוסף???

ברגע אחד, אתה יכל לבדוק את זה!

שואל הערוך לנר - נו, אז מה החגיגה???

רבותי, השאלה היא פי כמה יותר קשה... אומרים לו שהוא חיי... "לא מאמין"!

למה אתה לא מאמין??

"מושל במצרים!! לא מאמין!"

רבותי, נחזור בחזרה לפרשת וישב:

ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו ויוספו עוד שנה אתו על חלמתי ועל דבריו: {ט} ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי: {י} ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו אביו ויאמרו לו מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוות לך ארצה: {יא} ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר.

כולם שונאים אותו חוץ מאחד, מי זה?

אבא שלו, שנאמר ואביו שמר את הדבר - כתב את החלומות והכניס לכיס. חוזרים 11 שבטים...אומרים לו - אבא! מה שכתבת בפנקס, אמת! יוסף במצרים מלך, וכולנו התכופפנו בפניו.. והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי... רק אתה ובלהה חסרים... בואו! הכל התקיים!

- לא מאמין!

אבל הרי שמרת את הדבר, למה אתה לא מאמין??

רבותי, יעקב אבינו לא מאמין אפילו רגע אחד, שיוסף מת.

אומרת התורה - {לז, לה} ויקמו כל בניו וכל בנתיו לנחמו וימאן להתנחם... מה זה וימאן להתנחם?

גזרה על המת שישתכח מהלב לאחר י"ב חודש.

אמר יעקב - הילד הזה לא נשכח לי מהלב! פירוש הדבר שהוא חי!

אומרת התורה, בפרשת ששבו שבער {מג, יד}...ושלח לכם את אחיכם אחר...

אומר רש"י - את אחיכם. זה שמעון: אחר. רוח הקודש נזרקה בו. רבותי, נאמר בתורה {מב, א} וירא יעקב כי יש שבר במצרים...

שואלים חז"ל - איך אפשר לראות שיש שבר?

אומר רש"י - וירא יעקב כי יש שבר במצרים. ומדיכין ראה, והלא לא ראה אלא שמע, שנאמר {להלן מב ב} הנה שמעתי וגו', ומהו וירא, ראה באספקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר סבר במצרים. ולא היתה נבואה ממש להודיעו בפרוש שזה יוסף.

חוזרים בחזרה 11 שבטים ממצרים... ואומרים לו - אבא, יוסף חי! הוא מלך! כל החלומות התגשמו!

"לא מאמין לכם!"

מה קרה? למה הוא לא מאמין??

השאלה הזאת, כתובה בספרו של ר' אליהו לופיאן {לב אליהו}, ששם ראיתי את זה לראשונה...

אומר ר' אליהו לופיאן - אם היו באים האחים ליעקב אבינו, ואומרים לו - תשמע, מציאנו אותנו... יש לו חנות במרכז קהיר... היה מאמין... הוא מלך במצרים... היה מאמין...

דבר אחד הוא לא האמין - שהוא "חי"...

אומר ר' אליהו לופיאן - אתה צריך להכיר שפת תורה... אתה צריך להכיר שפה של שבטים... אתה צריך להכיר את שפתו של יעקב אבינו...מה הכוונה למילה 'חי'?

אומר ר' אליהו לופיאן - חי, זה לא פירוש הדבר נושם... הגמרא במסכת מכות מסבירה מה פירוש המילה 'חי'.

אומרת הגמרא {מסכת מכות י', א} - א"ר יצחק מאי קרא {דברים ד-מב} ונס אל אחת מן הערים « האל וחי עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא תנא תלמיד שגלה מגלן רבו עמו שנאמר וחי למה מגלים רבו עמו?

כותב הרמב"ם {הלכות רוצח, פרק ז, א} - תלמיד שגלה לערי מקלט מגלן רבו עמו שנאמר וחי עשה לו כדי שיחיה וחי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובין. וכן הרב שגלה מגלן ושיבתו עמו.

אדם שרגיל ללמוד תורה מרב פלוני, ויביאו לו רב אלמוני, התורה שילמד היא לא אותה תורה!

אם התורה היא לא אותה תורה, הוא לא חי!

חי, פירוש הדבר שהוא בשלמות רוחנית!

כותב הנציב מוולוז'ין - אדם קונה לאשתו זר פרחים, הביא לה פרחים חיים. כמה זמן הם חיים?

בדיוק יומיים ואח"כ משליכים לפח, למה? אבל הבאתי אותם חיים!

זה חי שלושה ימים, אבל כשניתקת אותו ממקור הצמיחה שלו, הוא כבר מת!

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה דף ג, ב} - ותעשה אדם כדגי הים כרמש לא מושל בו למה נמשלו בני אדם כדגי הים לומר לך מה דגים שבים כיון שעולין ליבשה מיד מתים אף בני אדם כיון שפורשין מדברי תורה ומן המצות מיד מתים דבר אחר מה דגים שבים כיון שקדרה עליהם חמה מתים כך בני אדם כיון שקדרה עליהם חמה מיד מתים.

אמר יעקב אבינו - אם הייתם אומרים לי שהוא נושם... שהוא שר החוץ במצרים... יש לו חנות בקהיר... אני מאמין! אתם אומרים לי שהוא חי???

חי, פירוש הדבר, שהוא דבוק בקב"ה במאה אחוז, שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום!

חיים זה דבקות בקב"ה!

אתם מספרים לי שהוא במצרים, והוא עוד חי?! לא מאמין שיכל להיות דבר כזה!

את זה, הוא גם לא מאמין לבנימין...

"כשהייתי בגיל 63, וקיבלתי את הברכות מאבא, אמרה לי אמא שמעתי שעשו רוצה להרוג אותך... לך לחרן, וישבת שם ימים אחדים..."

כמה זמן זה 'ימים אחדים'?

אומרים חז"ל - 7 שנים.

יעקב אבינו יודע שהוא הולך לחרן, לשבע שנים... בדרך לחרן, הוא נעצר, כדי לבנות את עצמו, איך לחיות אצל לבן!

14 שנה הוא נעצר - על כל שנה בבית לבן, צריך שנתיים הגנה. רבותי, אומר יעקב - שאני יצאתי ללבן, לא הייתי ילד. הייתי בן 77...עד גיל 97 הייתי אצלו. אתם יודעים איך שרדתי??

שרדתי כי הרגשתי שאני לא שייך לפה... הרגשתי כמו בלול של תרנגולות... שאין לי שפה משותפת איתם... וזה היה בגיל 77, בבית לבן! לבן הוא נוכל, והעיר שלו נוכלים!

אתם רוצים לספר לי, ילד בן 17, שיוורד למצרים, שהיא ערוות הארץ! שכל

זוהמת העולם נמצאת שם (כפי שמביא האלשיך)... אתם רוצים לספר לי, שהוא עוד נישאר חי ??? זה לא יכל להיות, שיש לו עוד קשר עם הדת! אל תספרו לי שהוא חי! לא יכל להיות!

רבותי, למה הוא ירד למצרים ? כתוב בחז"ל, שאיך שירד יוסף למצרים, קנה אותו פוטיפרה, סריס פרעה שר הטבחים... למה הוא קנה אותו ? מביא האור-החיים הקדוש, שהוא קנה אותו לעבירות רח"ל... ומה העשה הקב"ה ? סירס את פוטיפר.

ילד בן 17, עם כל היצרים... יכל להישאר חי ?? על מה אתם מדברים !!! כתוב הרמב"ם (הלכות דעות, פרק ו' הלכה א') – דרך בריתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם. ויתרחק מן הרשעים והולכים בחשך כדי שלא ילמד ממעשיהם. הוא ששלמה אומר (משלי ג-כ) 'הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע'. ואומר אשרי האיש וגו'. וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים. ואם היו כל המדינות שהוא יודעם ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא טובה כמו זמננו. או שאינו יכול ללכת למדינה שמנהגותיה טובים מפני הגינות או מפני החלי ישוב לבדו יחיד כענין שנאמר (איכה ג-כח) 'שוב בדד וידם'. ואם היו רעים וחטאים שאין מניחים אותו לישב במדינה אלא אם כן נתערב עממן ונוהג במנהגם הרע יצא למערות ולחוחים ולמדברות. ואל ינהיג עצמו בדרך חטאים כענין שנאמר (ירמיה ט-א) 'מי יתנני במדבר מלון ארחים'.

אתם מספרים לי שהוא מושל במצרים !! בחור בן 37, שומר תורה ומצוות !! דבוק בתורה ... פאות מסולסלות... כובע... לא יכל להיות דבר כזה !!! אז מה קרה?

אומר האור-החיים הקדוש – גם כאשר ראה יעקב אבינו את העגלות, אמר בלבו 'אני לא בטוח שהוא חי'. מתי הגיע יעקב אבינו למסקנה, שיוסף עמד בכל הניסיונות ? (מו, ל) ויאמר ישראל אל-יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את-פניך כי עודך חי.

אומר האור-החיים הקדוש – כי עודך חי. פירוש הפעם הזאת בראייתך ולא מקודם כשנתבשרת, והטעם אחרי ראותי פניך והכרתי בהם שעודך חי פי' צדיק כמקודם ולא נשתנה דיוקן מכתות שהיה אלא עודך חי כי הצדיקים קרויים חיים (ברכות יח). ונכון.

ישנם הרבה אנשים שחיצוניות נראים כמו צדיקים גדולים, אדם יראה לעיניים וה' יראה ללב, מה שנעשה בפנים רק הקב"ה יכל לדעת, צדיקים מתבוננים בפני בני אדם, ויודעים מה יש בליבם.

אתם מספרים שיוסף חי? אני עדיין לא מאמין, עכשיו שאני רואה אותך בעיניים שלי, אמר יעקב, עכשיו אני יודע שאתה חי!

רבותי, אם אלה הדברים, נוכל בע"ה להעמיק שלב נוסף: בפרשת מקץ, אומרת התורה:

(ג) וירדו אחי יוסף עשרה לשבר בר ממצרים.. ויוסף הוא השליט על הארץ

הוא המשביר לכל עם הארץ ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה: (ז) וירא יוסף את אחיו ויכרם ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות ויאמר אלהם מאין באתם ויאמרו מארץ כנען לשבר אכל: (ט) ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם ויאמר אלהם מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם... (כא) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת... ויען ראובן אתם לאמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש אומרים אחים – נכון דנו אותו למיתה, בכל זאת הוא התחנן...היינו צריכים לרחם עליו ...

נשאלת השאלה – הרי ראובן רואה את האחים שלו שפופים, מדוכאים... מה יש לך להוכיח אותם עכשיו? זה יעזור במשהו?!

בא האור-החיים הקדוש, ואומר דבר נורא – התנהל ויכוח בין יהודה לראובן, אנחנו פסקנו את דינו כדין רודף, ודינו למיתה!

אמר ראובן – קחו אותו, ושימו אותו בבור.

שואל האור-החיים הקדוש – מזה שימו אותו בבור? הרי הבור מלא עקרבים ונחשים!

אמנם הם לא ראו את עמקו, אבל מסתמא תארו לעצמם, שאין שם חיות 'חברותיות' (אומרת הגמרא אחד שנופל לבור של נחשים מעידים עליו שהוא מת).

אמר ראובן ליהודה – בסדר, שים אותו בפנים הבור, שימות.... אבל שלא תעזי לשלוח אותו למצרים!

אמר לו יהודה – בשום פנים ואופן, אנחנו לא נשפוך דם נקי מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו – מה פתאום! נמכור אותו לישמעאלים.

מה הייתה נקודת הוויכוח, בין יהודה לראובן ?

ראובן אמר – נדרוך אותו לבור!

אה.. יכל להיות שיש נחש ?

אומרת הגמרא {מסכת ברכות ג, א} – אין ערוד ממות אלא החטא ממות – אם יש בו עוון, אמר ראובן, יהרגו אותו הנחשים, ואם אין בו עוון, הם לא יגעו בו.

אמר ראובן ליהודה – אבל דע לך! שאם אתה שולח אותו למצרים, הוא לא ימות גופנית, הוא ימות רוחנית ! והתורה הקדושה אמרה – מוטב ימות זכאי ולא ימות חייב! אתה שולח אותו למקום זוהמה, לערוות הארץ... לשם אתה שולח אותו ?! הוא יחיה פיזית אבל ימות רוחנית.

אמר לו ראובן – גדול המחטאיו יותר מן ההורג ! אמר לו יהודה – נשלח אותו למצרים, ולא נשפוך דם !

אומר האזנים לתורה, בשם הגאון מוילנה – אמר יהודה, אם אנחנו הורגים אותו אין לנו יותר מה להתפלל לקב"ה.

מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו ... ר"ת – בוקר – צהרים – ערב. אומר הנביא ישעיהו (א, טו) גם כי תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו – אם יש לכם דם על הידיים, הקב"ה לא שומע תפילה.

אמר יהודה – אם אנחנו נהרגו אותו, אין לנו כפרה, בקר צהרים וערב, הקב"ה לא ישמע את תפילתנו.

שואל האור-החיים הקדוש – מי צודק?

ראובן אמר, נהרגו אותו פיזית ולא רוחנית. יהודה אמר, נשלח אותו למצרים, ושם יתמודד. הכל תלוי במזל, ואפילו ספר תורה שבהיכל, זה לא קשור אלינו... שיתמודד!

מי צודק בוויכוח ?

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין ו, ב} – ובוצע ברך נאך ה' רבי מאיר אומר לא נאמר בוצע אלא כנגד יהודה שנאמר {בראשית לז-כו} ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרגו את אחינו וכל המבכר את יהודה הרי זה מנאץ ועל זה נאמר ובוצע ברך נאך ה'.

איזה דרך צודקת ... של יהודה או של ראובן ???

אומרת הגמרא, שמי שמבכר את יהודה, על עצתו למכור את יוסף למצרים, כאילו מנאץ את הקב"ה...

אהה, אבל זה הצליח ! יוסף חזר בשלום ממצרים... הוא חי ?! אבל הוויכוח הזה, שהתנהל בין יהודה לראובן, זה בדיוק מה שנעשה, כאשר האחים מגיעים ליעקב אבינו, ואומרים לו- "יוסף חי" !

"אני לא מאמין"

אמר ראובן – לשלוח ילד כזה למצרים, בגיל 17 ... אין סיכוי שהוא יחיה ! אלו הדברים, שמבארים רבותינו, סביב הוויכוח הזה...

אומר הכתב סופר – שבאו האחים ואמרו ליעקב אבינו, דע לך שיוסף חי ולא רק זה, אלא הוא מושל בכל ארץ מצרים! כלומר, הוא מושל בכל הניסיונות של ארץ מצרים !

איזהו גבור הכובש את יצרו, מאיפה לומדים את זה ? שנאמר ומשל ברוחו מלכד עיר.

אומר יעקב אבינו – לא רק חי, אלא עומד בכל הניסיונות !! זה דבר שאני לא יכל לקבל...

מה קרה ?

וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם ממנה הוא התרגש ?

הוא נזכר שיוסף נפרד ממנו, בפרשת עגלה ערופה.. אהה, הוא זוכר מה למדנו לפני עשרים שנה... סימן שהוא חי !!!

יוסף שלח לו עגלות, לומר לו – אבא, אם אתה שואל איך עמדתי בכל הניסיונות ... זה רק בזכות דבר אחד – זה שהחזקתי בתורה ! זה נתן לי את הכוחות, לעמוד בכל הניסיונות.

אם ככה, אומרים רבותינו, זה מה שאמר להם יוסף הצדיק – {יג} והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ...

מה מעניין את יעקב, שלכן שלו יש כבוד במצרים ?!

אומר הגאון מוילנה – במקום שכתוב כבוד חסר, זה כבוד לכסף. כמו שכתוב אצל אחי רבקה (בראשית לא, א) וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה.

והיכן שכתוב כבוד מלא, זה כבוד חכמים ינחלו.

אמר להם יוסף – תספרו לאבא את כבודי, שיש לי כבוד לתורה, אני דבוק בתורה! ומי שדבוק בתורה זוכה לעבור את כל הניסיונות.

רבותי, בואו ננסה להבין, מה יש בפרשת העגלות:

לפני שניכנס לעומק הדברים, אני יאמר רעיון נפלא, שכל המפרשים כאן מביאים ... ראייתי את זה בספר של הרב פינקוס, ראייתי את זה בטללי אורות... כולם מביאים את אותו רעיון, והרעיון הוא נפלא, לאור סיפור שקרה, בזמנו של הגאון מוילנה...

בימי הגאון מוילנה, היו זוג שהתחננו, וחיו כמה שבועות... לפתע בוקר אחד, נעלם הבעל – אבדו עקבותיו...הוצע פרס כספי... תלו מודעות...שום דבר.. איננו.. השאיר אישה עגונה...

חלפו חמש שנים... מגיע אדם... דופק בדלת... אומר ש-ל-ו-ם !!!

אף אחד לא מזהה אותו...

מי אתה ???

אני החתן שלכם !
איך יכל להיות ?! היית יושן שמן... אזנים בחורץ.. הזקן היה יותר ארוך.....זה לא אתה...
זה אני, מה קרה לכם ?!
התחילו ויכוחים במשפחה...זה הוא...זה לא הוא...
אמר הבעל לאשתו, בואי לחדר, ואספר לך מה קרה... ואני יוכיח לך שזה אני !

דוד שלמה נתן 1200 לחתונה... סבתא שלך 250... את לא זוכרת הלכנו והוצאנו מהכספומט 400 שקל ?!..... אבא שלך מחביא את הכסף מתחת לפומפייה למטה... סיפר לה את הכל, לפרטי פרטים... יודע את כל הסיפורים !
אומרת לו אשתו - תשמע, אתה באמת יודע את כל הסיפורים... אבל זה לא אתה... זה אתה ? !... זה לא אתה !!!
מה עושים ?
הלכו לגאון מוילנה...
הגיעו לגאון מוילנה... אמר הגאון "תחכו כמה ימים.. ואתה תבוא אלי בשבת לבית הכנסת..."
הגיעו בשבת לבית הכנסת, אמר להם הגאון - "תכנסו כולכם, ואל תגידו לו שום דבר... תגידו לו רק, שישב במקום הקבוע שלו"... וכך עשו...
"משה, שב במקום, אני הולך להביא סידורים..."
איזה מקום ?

"במקום שישבת אז בחתונה, הפתק עם השם שלך עוד שם... אתה יכל לשבת"

משה נשאר לעמוד במקום... לא זז...
באו לגאון וסיפרו לו... אמר הגאון - תשלחו אותו מכאן... זה לא הוא !
חקרו וחקרו, וגילו שבאמת זה לא הבעל, אלא הוא פגש את הבעל באחת הדרכים והוא סיפר לו הכל... אמר לו השארתי אישה עגונה לפני חמש שנים... במקום פלוני... וככה וככה הדברים, תרשום הכל ותתחזה שאתה זה אני.

אומר הגאון - הכל הוא יכל לתת... אבל במחשבת טומאה, לא תעלה מחשבת קדושה ורעיון של קדושה.
אומרים תלמידי הגאון - {מה, כזו וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם} - אמר יעקב, אם יוסף היה שקוע בטומאה... הוא לא היה זוכר את המסכת, שלמדנו בפעם האחרונה... אם הוא זוכר אותה, סימן שהוא חי !
אנחנו רוצים לעמוד על נקודה נוספת:

בספר תורה שלמה, הוא מביא תנחומא מכתב יד - וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם. מהו וירא ? וכי קטנות היו שאינן נראות? והלא גדולות היו!

אלא, כל אותם ימים שנפרד יוסף מאביו, היה יעקב מצטער ואומר מה.. הלא אין התורה פלסתר, כל כולה אמת. ולמדנו אחד המלווה ואחד המתלווה, אינם ניזוקים כל היום כולו, אם ככה ואף המתלווה אינו ניזוק, לפי שאין אדם ניפטר מחברו, אלא מתוך הלכה, וכשנפטרתי ממנו היינו עסוקים בפרשת 'עגלה ערופה' !

אז גם נפטרנו בדבר הלכה, גם ליוויתי אותו, גם הוא התלווה... אז איך יכל להיות שקרה לו נזק?

אז כל הזמן, היה יעקב טרוד בסוגיה הזאת... לא יכל להיות שזה קרה! שלח לו יוסף ואמר לו, לא נענשתי... כי למחיה שלחני אלהים... וזהו שנאמר... וירא את העגלות - נתישבה דעתו בדבר הלכה וזהו שנאמר... ותחי רוח יעקב אביהם.

יעקב היה טרוד כי נפרד מיוסף בדבר הלכה, ליווה אותו כהלכה, והוא התלווה כהלכה... וחז"ל אומרים, שזה שמלווים אותו, לא קורה ל כולם, אז איך יכל להיות שקרה משהו ליוסף ?!

אומר המהר"ל (גור אריה, מובא בדעת זקנים לבעלי התוספות) - שיעקב ליווה אותו והם עסקו בפרשת 'עגלה ערופה', אז איך יכל להיות שקרה לו כזה מעשה? הרי מי שמלווה או מי שמתלווה אינו ניזוק?

לפני שנכנס לישב את הענין, אני יביא רק עוד פירוש אחד, שמופיע בפרדס יוסף, ומשם בע"ה, נעבור לשוב האחרון:

הפרדס יוסף, מביא את המשנה {מסכת סוטה מה, ב}:

במאי קמפלגי אילמא לענין מדידה קמפלגי הא מדקתני סיפא מאין היו מודדין מכלל דרישא לא במדידה עסקינן אמר ר' יצחק במת מצוה קנה מקומו קמפלגי והכי קאמר לקוברו קנה מקומו והיכא דנמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי ר' אליעזר ר' עקיבא אומר הגוף אצל הראש במאי קמפלגי מר סבר גופיה בדוכתיה נפיל רישא דנאדי ונפיל ומר סבר רישא היכא דנפיל נפיל גופא הוא דרהיט אזיל: מאין היו מודדין: במאי קמפלגי מר סבר עיקר חיותא באפיה ומר סבר עיקר חיותא בטיבוריה לימא כי הני תנאי מהיכן הולד נוצר מראשו וכן הוא אומר {תהילים עא-ו} ממעי אמי אתה גווי ואומר {ירמיה ז-כט} גוי נזרץ והשליכי וגו' אבא שאול אומר מטיבורו ומשלח שרשו אילך ואילך אפילו תימא אבא שאול ע"כ לא קאמר אבא שאול אלא לענין יצירה דכי מיתצר ולד ממציעתיה מיתצר

אבל לענין חיותא דכולי עלמא באפיה הוא דכתיב {בראשית ז-כב} כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו': רבי אליעזר בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל מצוארו: מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב דכתיב {יחזקאל כא-לד} לתת אותך אל צוארי חללי רשעים.

שואלת הגמרא, שנמצא חלל באדמה ולא יודעים מי הכהו, מהיכן מודדים ? אחד אומר מודדים מהאף ואחד אומר מודדים מהטבור מאי נ"מ ביניהם? אם בודקים ממקום חיותו של אדם - האף, או ממקום תחילת בריאתו של אדם - הטבור.

עוד שואלת הגמרא מה קורה כאשר הגוף נמצא במקום אחד והראש במקום אחר?

האם אנחנו אומרים, שהראש נפל במקום והגוף המשיך ללכת, או שהגוף נופל והראש מתגלגל?

מביאה הגמרא מחלוקת:

ר' אליעזר אומר כאשר נמצא ראש וגוף, מוליכים את הראש אצל הגוף... ר' עקיבא אומר - לא, מוליכים את הגוף אצל הראש.

אומר הפרדס יוסף - שלח לו יוסף "אבא, אתה הראש ואני הגוף"... אם אתה הראש ואני הגוף, אני שולח לך את העגלות, כי שיתר ר' אליעזר... שמוליכים את הראש אצל הגוף. אז אתה תרד למצרים.

הסימן של העגלות היה - אתה הראש, אז תרד למצרים, כי אתה הראש... ותלך אחר הגוף.

כך אומר הפרדס יוסף.

תירוצ' נוסף - מופיע בבעל הערוך לנר... אותם דברים נמצאים גם, בים התלמוד {מסכת בבא-קמא פתיחה}, שניהם אומרים את אותו יסוד, באופן נפלא ביותר. ננסה להבין, מה מונח כאן:

כאשר יעקב אבינו רואה את יוסף, הוא אומר לו {בראשית מו, ל} אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך עכשיו, אני יכל למות...

אומר רש"י - אמותה הפעם. פשוטו כתרוממו. ומדרשו, סבור הייתי למות שתי מיתות. בעולם הזה ולעולם הבא, שנסתלקה ממני שכניה, והייתי אומר שיתבעני הקב"ה מיתתך, עכשיו שעודך חי, לא אמות אלא פעם אחת.

שואל ים התלמוד - למה הוא היה בטוח שהקב"ה יעניש אותו ? מה הוא עשה לא בסדר ?

אותה שאלה, שואל גם בעל הערוך לנר...

שואל השל"ה הקדוש - איך לא הבין יעקב אבינו, שיוסף חי ?

הרי הוא רואה שהוא לא מקבל ניחומים, וגזרה על המת שישתכח מהלב לאחר י"ב חודש, והוא רואה שהמת לא משתכח... מזה לבד אפשר להבין שיוסף חי.

אומר ים התלמוד, ואותו דבר כותב בעל הערוך לנר, בספרו מנחת עני - ישנה שאלה בצמח צדק {סימן ו} - מה קורה לבן-אדם, ששולח את חברו לשליחות ונהרג בדרך, האם חייב המשלח כפרה על מה שהוא עשה או לא? פוסק הצמח צדק - חייב המשלח כפרה.

אומר יעקב אבינו - אם אני שלחתי את יוסף, והוא מת {בראשית לו, לג}.. טרף טרף יוסף.. -הקב"ה יתבע אותי על מה שעשיתי ! למה?

הרי ליווית אותו, נפרדתם מתוך דבר הלכה... אבל ההלכה היא, שאם אדם יצא לדרך, והוא מת בדרך בגללך, אתה צריך כפרה ! מאיפה לומדים את זה? אומר המהר"י וייל (ר' יעקב בן יהודה וייל) - דע לך, בנושא של מוות של אדם, התורה תובעת מאדם דברים שהיא לא תובעת בדברים אחרים.

ידוע לכולם, שיהונתן בא לדוד המלך ואמר לדוד - דע, אבא שלי שאול רוצה להרוג אותך... תברח !!!

יום רביעי בשבוע, תופס את עצמו דוד ובורח... מוצא את עצמו בתוך שדה... מסתתר...

רביעי...חמישי...שישי... דוד בלי אוכל...

בשבת, הוא יוצא מהמחבוא ומגיע לנוב עיר הכהנים. הוא מבקש מאחימלך - תן לי לאכל...

אומר לו אחימלך, הכהן הגדול בנוב - אין לי מה לתת לך לאכל... הדבר היחיד שיש כאן, זה לחם הפנים שאני מחליף אותו עכשיו על השולחן...

אתה יכל לקחת את לחם הפנים של שבוע שעבר...

שואלת הגמרא - איך היה מותר לו לאכל את לחם הפנים ?

אומרת הגמרא - בגלל שהוא היה בבולמוס (רעב גדול).

לקח דוד המלך את לחם הפנים, ואכל... לפני שיצא לדרך חזרה, ביקש מאחימלך את החרב שבו הרג את גוליית... ונתן לו.

אומרת הגמרא - באותה שעה, היה שם דואג האדומי, שהיה ראש

הסנהדרין הלך ואמר לשאול דע לך, שדוד היה בנוב בשבת ואחימלך נתן לו לאכול מלחם הפנים... ונתן לו את החרב.

אמר לו שאול - לך והרוג את כל תושבי נוב ... 85 כהנים...אחימלך כהן גדול...הם ומשפחותיהם נהרגו.

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין קד, א} - {מלכים א יג-כ} ויהי הם יושבים אל השלחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו ושגגתה עולה זדון דאמר רב יהודה אמר רב אלמלי הלווהו יהונתן לדוד שתי ככרות לחם לא נהרגה נוב עיר הכהנים ולא נטרד דואג האדמי ולא נהרג שאול ושלושת בניו.

אם יהונתן היה אומר לדוד המלך – אבא רוצה להרוג אותך... קח שתי סנדוויצ'ים ותברח! ... נוב לא היתה נהרגת... דואג לא היה נטרד... ושאלו ושלוש בניו, לא היו נהרגים...

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין צה, א} – א"ל הקב"ה לדוד עד מתי יהיה עון זה טמון בידך על ידך נהרגה נוב עיר הכהנים ועל ידך נטרד דואג האדומי ועל ידך נהרגו שאול ושלשת בניו. מה בסכ"ה עשה דוד!?

התחבא שלושה ימים... נתקף ברעב, הוא בורח כי הוא פוחד... אוכל לחם הפנים כי הוא בבולמוס...

אומר לו הקב"ה עד מתי יהיה עון זה טמון בידך?!! רצונך יכלו זרעך או תמסר ביד אויב?

רואים מכאן, אומר מהר"י וייל, שאדם ששולח שליחות עם מישוהו, ונגרם מזה תוצאה של מוות... צריך על זה כפרה, גם אם הוא לא עשה שום דבר. תראה מה קרה לדוד המלך, בגלל שיהונתן לא נתן לו סנדוויצ'ים! מאשימים אותם בהריגת נוב, עיר הכהנים...

אומר המהר"י וייל – אדם ששולח בידים מישוהו, והוא נפגע בדרך, ודאי שצריך כפרה!

אומרים חז"ל במדרש {בראשית רבה פרשה פ"ד, אות יג} – אמר רבי חמא בר חנינא הדברים הללו היה יעקב אבינו נזכר ומעיו מתחתנין, יודע היית שאחריך שונאים אותך והיית אומר לי הנני אם ככה, אמר יעקב אבינו – מזה שאני לא מקבל תנחומים על יוסף, זו לא ראייה... למה?

גזירה על המת, שישתכח מן הלב, זה מתי שהוא מת... אהה, כאן אני ממאן לקבל תנחומים!?

סימן שהוא חי...? זה לא סימן... יכל להיות שהוא מת, אבל הקב"ה מזכיר לי כל הזמן, מבחינת וחטאתי נגדי תמיד – אתה יעקב, בגללך מת יוסף, אתה חייב כפרה על מה ששלחת אותו!

אדם ששלח את חברו, צריך כפרה על המעשה... ועל המעשה הזה, "הקב"ה מזכיר לי כל הזמן את יוסף".

אומר יעקב אבינו – סבור היית, שאמות פעמיים... גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. למה?

אומר בעל הערוך לנר {מנחת עני} דבר נפלא ביותר – דע לך, אני חשדתי בשתי דברים – אולי יוסף {בראשית לז, לג} חיה רעה אכלתהו... או אולי טרף טרף יוסף.

אומר בעל הערוך לנר – אני לא מבין, תגיד חיה אכלתהו וניטרף יוסף... מה זה חיה רעה אכלתהו טרף יוסף?!

אמר לו יעקב ליוסף – אני לא ידעתי מה קרה לך... יכל להיות שדברי ראובן נכונים ואתה מת – זה טרפה אחת... חיה אכלה אותך.

אבל יש אפשרות יותר חמורה – שמא ח"ו רעה לקחה אותך, אולי הלכת בצד של הסיטרא אחרא, זה יותר קשה מהמוות!!!

אמר יעקב אבינו – גם אם לא קרה לך כלום, מבחינה גופנית, אבל אם קרה לך משהו מבחינה רוחנית, על זה הקב"ה יתבע אותי!

לכן, אמר יעקב – עכשיו שאני רואה אותך, שעודך חי, יודע אני שלא קרה לך כלום... לא מבחינה גופנית ולא מבחינה רוחנית, יודע אני שלא אמות מיתה בעולם הבא, אלא רק מיתה אחת, בעולם הזה.

אם ככה נוכל להבין מהי פרשת עגלה ערופה:

מפרשת עגלה ערופה למדנו, שלא צריכים לעשות כלום, כדי להתחייב שהרגת מישוהו...

אומרת הגמרא, אם לא נתת לו אוכל והוא יצא לדרך בלי אוכל, אז אתה הרגת אותו!

אתה לא צריך לעשות מעשה בידיים בשביל לרצוח!

עצם זה שלא נתת לו מזונות, עצם זה שלא ליווית אותו, זה עצמו מחייב אותך!

אם ככה יוצא, שפרשת עגלה ערופה, זה היה הפחד של יעקב אבינו!

בדרך הדרוש

אם אתה רואה שהקב"ה תובע את הזקנים, לא על מעשה שהם עשו, אלא על מעשה שהם לא עשו!

אמר יעקב אבינו – מי יודע, אם בשמים לא יתבעו אותי על זה, מי יודע מה יהיה בעולם הבא!

אם אלה הדברים, אולי לזה מתכוון המדרש – אמר להם יוסף הצדיק, אל תזכירו לו פרשת עגלה ערופה... אם תזכירו לו את זה כל הזמן... הוא כל הזמן 'יאכל את עצמו', על זה שהוא שלח אותי, ומי יודע מה קרה לי... תגידו לו שאני חי, ואם הוא לא יאמין לכם, תזכירו לו את פרשת עגלה ערופה! כי פרשת עגלה ערופה, עלולה להזכיר לו את החובה שמעיו כל הזמן מתהפכים, למה מתהפכים? על זה שהוא שלח אותי ומי יודע מה קרה לי... לכן פרשת עגלה ערופה, באה להגיד ליעקב – נכון, ליווית אותו, עשית מה שצריך...

אומר יעקב אבינו – היתכן התורה פלסתר?! שהתורה תכתוב דבר לא אמיתי?!

הרי מי ששלח אותו ומי שנשלח, לא קורה לו כלום!

שולח לו יוסף בחזרה – אבא, אין לך מה לדאוג... לא קרה לי שום דבר. לא בגוף ולא בנפש, אני חי... אני דבוק בקב"ה וקיימתי ואתם הדבקים בה' חיים כולכם. לא פגעה בי לא חיה ולא רעה, לא טרף ולא טרף... בשניהם עמדתי, בשניהם יצאתי בשלום.

זוהי פרשת ויגש...

אם ככה רבותי, רק נסכם בנקודה אחת:

פתחנו בעשרה בטבת, ואני רוצה לסיים בעשרה בטבת.

החתם סופר כותב בספרו, דבר חידוש...

הוא שואל שאלה לפי שיטת האבודרהם, שאומר, שכאשר חל תשעה באב בשבת הוא נדחה ליום ראשון... כאשר חל י"ז בתמוז בשבת, הוא נדחה ליום ראשון... כאשר צום גדליה חל בשבת, הוא נדחה ליום ראשון... תענית אסתר, מוקדם ליום חמישי...

אבל עשרה בטבת, אם חל בשבת, מתענים בשבת! למה?

הוא מרחיב מאוד בדבר... לא מצאתי אף אחד, שמרחיב על ענין עשרה בטבת, כמו החתם סופר... עשרות דפים!

הוא כותב דבר נורא – אנו מתענים בשבת אם אדם חולם חלום רע בשבת. למה?

תענית על דבר שכבר היה, לא מתענים בשבת – נחרב כבר בית המקדש, זה לא דוחה שבת... אבל תענית על דבר שעתידי להיות, דוחה שבת!

חלמת חלום רע, זה דוחה שבת, כי זה עתיד להיות... מי יודע מה עתיד להיות.

אומר החתם סופר – בכל שנה בעשרה בטבת, יושב הקב"ה עם פמליה שלו, ודן האם השנה יבנה בית המקדש או לא.

על תענית שקובעת, מה הולך להיות בשנה הקרובה, אומר האבודרהם – על זה מתענים גם בשבת!

ביום ראשון, הקב"ה יושב עם פמליה שלו ודן, האם יבנה בית המקדש או לא. כל אחד יודע, מה כוח התפילה שניתן לנו. כולנו יודעים מה זה בית המקדש... הוא הצוואר שלנו, הוא בית חיינו!

אנחנו כולנו מסתובבים... נראה לנו שאנחנו חיים... חיים פירוש הדבר, שדבקים בקב"ה.

כל הצום הזה, הוא בסכ"ה 12-14 שעות... אז ודאי, שכל אחד יושב עם עצמו בתפילה, ולא יגיד "הרמב"ם התפלל ולא בא... הבעל שם-טוב התפלל ולא בא... התנאים התפללו ולא בא... אין דבר כזה! תסתכלו במסילת ישרים... אדם צריך לדעת, שככל שחולף יותר זמן, מתאספים יותר תפילות, יותר בקשות... שייגיע הרגע שיתמלא השק, אז הקב"ה יענה לבקשה!

נזעק לקב"ה, וישמע ה' את קולנו ויהי רצון שבשבע הבא, ניפגש כולנו בבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן ואמן!!!

(ברוך שאמר)

אדם כמה ימי חייו יכול ללמוד שליש משנותיו מקרא שליש משנותיו משנה ושלש משנותיו גמרא. נמצא לפי זה יעקב כשראה שאין יוסף אתו וסבור שהוא מת נמצא נתבטל הבטחה אחת והיה ירא לנפשו שמא נתבטל הבטחה השניה גם כן ולא ידע כמה ימי חייו ולא היה יכול לצוות את בניו שלא יתעסקו בדבר הלכה כי מוכרחים המה ללמוד בכל יום הלכה כנ"ל, אמנם יוסף היה ידע בעצמו שהוא חי ולא נתבטל הבטחה שניה וידע שיש לו ליעקב לחיות כמה שנים וממילא לא נתבטל הבטחה ראשונה גם כן ובוודאי לא ימות אחד מבניו בחייו ויוכלו ללמוד הלכה כשיבואו לביתם ודו"ק:

אל תרגו בדרך (מה, כד)

ויש לתרץ על פי מה דאיתא גדול תלמוד תורה יותר מניכוד אב ואם שירי יעקב נענש על הכ"ב שנים שהיה בבית לבן וכיו ועל ה"ד שנים שהיה בבית עבר שלמד תורה לא נענש. והנה

(הנכות התורה)

וישלח את אחיו וילבו ואמר אלהם אל תרגו בדרך (מה, כד) ברש"י, והוא מדברי הגמרא, "אל תרגו בדרך, אל תתעסקו בדבר הלכה, ומתוך כך טועה אתכם את הדרך רק מהרו ועלו אל אבי". ומקשים העולם מדוע לא הוחר יעקב גם כן אותם כשהלכו למצרים שלא יתעסקו בדבר הלכה הא יעקב גם כן היה רוצה שיבואו מהר.

תירץ בספח"ק קדושת לוי, וזה"ל: ועוד קשה האין יכול יוסף ליצותם שלא יתעסקו בדבר הלכה הלא איתא בגמרא (קידושין ל). לעולם ישליש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בגמרא, ופרץ בגמרא ומי ידע כמה חי, לא צריכא אלא ליומי. נמצא מוכרח אדם ללמוד בכל יום הלכה. ונראה לבאר על פי ב' הקדמות. א', כי סימן זה היה מסור בידו של יעקב כשלא ימות אחד מבניו בחייו אינו רואה פני גיהנם. והקדמה ב', על פי מאמר חכמינו ז"ל שמוכסחים היו האבות שיהיו בכלליות ת"ק שנים כימי השמים על הארץ. והנה ידוע שבאם היה יודע

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

362

פרשת ויגש

תשפ"א

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

'ברוך שחלק מקבדו' ליוסף

"וַיֹּאסֹד יוֹסֵף מִרְפָּכָתוֹ וַיַּעַל לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צְנֹאָרָיו וַיִּבֶךְ עַל צְנֹאָרָיו עוֹד" (מו כט)
 "אָבִל יַעֲקֹב לֹא נָפַל עַל צְנֹאָרָיו יוֹסֵף וְלֹא נִשְׁקוּ, וְאָמְרוּ רְבוּתֵנוּ (דָּרָךְ אֶרֶץ זֹטָא פ"א) שֶׁהִיא קוֹרָא אֶת שְׁמֵעַ" (רש"י).

לכאורה יש לתמה: משה נפשו, אם יעקב ויוסף נפשו בה בשעה שחל חיוב קריאת שמע, מדוע לא הצטרף יוסף לקריאת אביו, ואם נפשו בזמן אחר, מפני מה דוקא עתה בחר יעקב לקרא את שמע?

באר הכתב סופר:

יעקב אבינו כבד את יוסף בנו כמלך (ראה מגלה טז ב). הסבה שאנו נוהגים כבוד במלכי ישראל היא משום שחל מלכי המלכים בחר לחלק להם מקבדו, וכפי שחלם גשח הברכה שתקנו חכמים (ברכות נה ב) על ראיתם: "שחלק מקבדו ליראיו". לפי זה נמצא שכל שכלבד שמים חשוב בעיני האדם, ממילא מתרבה כבוד המלך, שפאמור נוטל חלק בכלבד שמים.

כאשר נפגש יעקב עם יוסף ויבקש לכבדו בכבוד מלכים, רצה יעקב להראות ליוסף כי אינו מכבדו משום שפרעה ענהו למלך, אלא משום שה' יתברך חלק לו מקבדו. על כן עמד והגדיל כבוד שמים בקריאת שמע, ומתוך כך אף כבודו של יוסף גדל והתעלה.

ש"ת 'כתב סופר' אורח סי' לו

איך להתפלל במקום עבודה זרה

"וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרֵעָה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פְרֵעָה" (מו י)

"דָּרָךְ כָּל הַנְּפֹטְרִים מִלִּפְנֵי שָׂרִים, מְבָרְכִים אוֹתָם וְנוֹטְלִים רְשׁוֹת. וְמִה בְּרָכָה בְּרָכָה? שֶׁיַּעֲלֶה גִילּוֹס לְרִגְלָיו. לְפִי שְׂאִין אֶרֶץ מִצְרַיִם שׁוֹתֶה מִי גִשְׁמִים אֵלָּא גִילּוֹס עוֹלָה וּמִשְׁקָה, וּמִבְּרָכָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְאֵילָף הִיא פְּרֵעָה בָּא עַל גִּילּוֹס וְהוּא עוֹלָה לְקִרְיַתוֹ וּמִשְׁקָה אֶת הָאֶרֶץ" (רש"י, ע"פ תנחומא נשא כו).

מדוע המתין יעקב מלבד את פרעה עד צאתו ולא ברכו מיד בבואו?

פרש האדמו"ר רבי אשר ישעיה מרימנוב:

ביתו של פרעה היה מלא בעבודה זרה, ולפיכך יעקב לא היה יכול לברכו ולהתפלל בעבדו אלא בצאתו. כעין זה פשוט חכמים (שמו"ר יב ה) הסבה שמשוה רבנו אמר (שמות ט כט): "כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'", לפי שלא רצה להתפלל בתוך ארץ מצרים שהיתה מלאה עבודה זרה.

'משני מלך'

חיים בזכות צ' אמינים

"וַיֹּאמְרוּ הַחֲתָנִים נִמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנֵינוּ" (מו כה)

החיד"א הביא בשם המזקל רבי אליעזר נחמן פואה, תלמיד הרמ"ע מפאנו, שאשה אחת שמעה מפי מזיק שנשלח להזיק את בנה, שהוא אינו יכול לקיים שליחותו והזיקו, לפי שהיא הקפידה לענות צ' אמינים באותו היום.

דורשי רשומות הביאו רמז לדברים מפסוק זה: "וַיֹּאמְרוּ הַחֲתָנִים, בְּזֻכּוֹת 'נִמְצָא' - אוֹתִיּוֹת: 'צ' אָמֵן'.

ראה 'מדבר קדמות' מערכת א אות לג

שתתקצר הדרך לפנינו. זאת כדי שהבשורה הטובה על היותו חי ומלך במצרים תגיע לאביו במהירות, ובכך יתמטו הצער והאבל שבהם היה שרוי מיום מכירתו ועד עתה. תפלתו זו אכן התקבלה, כפי שנתן ללמד מסמיכות הכתובים: "וַיַּעַל מִמִּצְרַיִם" וּמִדָּ: "וַיֵּבֵאוּ... אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם".

תפלה זו של יוסף אף נרמזה בפסוק: "אֵל תְּרַגְּזוּ בְּדָרָךְ - בְּגִמְטְרֵיהָ: "א-ל אֱלֹקִים הוּא" יִנְצֵר לָכֵן זֶה הַדֶּרֶךְ".

שפתי פהן

'שם גדול' על ידי 'תשועה גדולה'

"אֲנִי אֲרֹד עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאֲנִי אֶעֱלֶךְ בָּם עֲלֶה" (מו ד)

כתב ה'בית הלוי' שבפסוק זה טמונה "ההבטחה הגדולה שבכל ההבטחות" שהבטחו יעקב, והיא: "אֲנִי אֲרֹד עִמָּךְ מִצְרַיִם" - כל זמן שבניך יהיו נתונים בקשי הגלות, אף שמי יתברך ירד עמכם בכך שיהיה נסתר ונעלם בסדר הנגה הטבעי. ורק בעת אשר: "וְאֲנִי אֶעֱלֶךְ" - לְצֶדֶךְ: שוועתם של ישראל, אזי: "וְאֲנִי... גַם עֲלֶה" - גַּם שְׁמִי יַעֲלֶה עִמָּכֶם כְּשִׁיתְּפָרְסֶם בְּנָסִים שְׂאֻעֵתָם לְמַעַן יִשְׁוַעְתֶּם, וְזֶהוּ בִטְחוֹן גָּמֹר שֶׁלֹּא יִאֲבֹדוּ חֲלִילָה".

בכך פרש רבי אהרן מייאסינקי, ר"מ בישיבת פרשבורג, את הודאתנו בתפלת 'על הנסים' הנאמרת בימי התנחלה: "וְלֹךְ עֲשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וְפָרְקָן כְּהִיּוֹם הַזֶּה". תבוא: "וְלַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה..." נראות לכאורה מיתרות, שהלא כל מהותה של תפלה זו היא הודאה על תשועתם של ישראל?

על פי דברי ה'בית הלוי' יש לומר כי בכך אנו מבטאים הודאה מיוחדת על כך שקיים הקדוש ברוך הוא את הבטחתו האמורה: "וְלֹךְ עֲשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל... בְּעוֹלָמְךָ" וְכַאֲשֶׁר: "וְלַעֲמֹךְ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה".

'בית הלוי': מנחת אהרן בראשית עמ' שסט

כך יש 'לגשת' לתפלה!

"וַיֵּגֶשׁ אֵלָיו הַיְּהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדָבָר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי וְאֵל יַחַר אִפְךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה" (מד יח)

"כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה" - חשוב אתה בעיני כמלה, זה פשוטו (רש"י).

יש להבין: כיצד העבדה שיהודה מחשיב את יוסף כמלך תוכל להרגיע את פניו של יוסף על כך שהוא מדבר אליו קשות? הלא אדרבה, דוקא משום כך היה עליו לנהוג בו ביתר כבוד?

פרש רבי יוסף נחמיה קורניצר רבה של קראקא:

אמר יהודה ליוסף: הלא כאשר אדם פשוט והמוני מבזה איש נכבד ורם, לא ישים הלה לב למלותיו; אף אתה - כיון שאתה גדול בעיני כמלה, דברי הקשים אינם אמורים לפגע בך.

אף אנו מסתייעים בטענה זו בבואנו להתפלל ולבקש על צרכינו מהקדוש ברוך הוא. אף שלא אחת אנו נכשלים לדאבוננו בפגיעה בכבוד שמים, אומרים אנו לפני ה': הלא מלא כל הארץ כבודך, ואילו אנו 'קרוצי חמר', ואם כבודו של מלך בשור ודם אינו נפגם כתוצאה מפגיעתו של איש פשוט, על אחת כמה וכמה כבודו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. על כן בל ימנעו חסאינו את תפלותינו מלהתקבל.

לכך רמזו חכמים כשהורגו (ברכות י ב): "אל יעמד אדם במקום גבוה ויתפלל, אלא במקום נמוך ויתפלל"; מי שלבו גבוה, לא יהיה לו פתחון פה להתפלל בשעה שהוא פוגם בכבוד שמים, ורק העומד 'במקום נמוך' בכך שהוא מכיר בפחיתות ערכו, אזי יש לו תקנה שלא יפריע עונו מלקבל תפלתו.

לרעיון זה אף כנו חכמים (בר"צ ג ו) בדורשם את הפסוק "וַיֵּגֶשׁ" - "הגשה לתפלה", שכן מדברי יהודה ליוסף, נתן ללמד כיצד יש לגשת לתפלה.

'חידושי רבנו יוסף נחמיה'

יוסף התפלל על קפיצת הדרך

"וַיִּשְׁלַח אֶת אֲחִיו וַיִּלְכוּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם אֵל תְּרַגְּזוּ בְּדָרָךְ; וַיַּעֲלֵם מִמִּצְרַיִם וַיֵּבֵאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (מה כד-כה)

יש לתמה על סדר לשון הפתוח: "וַיִּלְכוּ", ולאחר מכן: "וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם"; אם כבר הלכו מפניו, כיצד יכול היה לומר להם?

באר רבי מרדכי הכהן מצפת:

לא 'להם' אמר יוסף את דבריו, כי אם 'עליהם' נשא תפלה לפני הקדוש ברוך הוא לאחר צאתם

בספר הקדוים 'פתח עינים' (אשר הר"פ א' מזכירו ב'דרבני משה' אורח כה ג) מבאר המחבר רבי משה בן רבי יקר אשכנזי את דברי חכמים (ברכות נג א): "גדול העושה אמן יותר מן המברך", ואילו דבריו:

"ואם יקשה בעיניו איך יכול להיות תבה אחת גדולה יותר מברכה? קח לה משל... כי ברכה בלי עניית אמן כמאכל בלי מלח, ומעט מלח שנותנים בתבשיל רב, יהיה כל התבשיל מתקן. אם בן המלח הוא העקר, אף על פי שהתבשיל מעט, כך האמן הוא מעט ועקר".

'בני אמונים', אמן לכל ברכה!

"היאכל תפר
מבלי
מלח?"
(איוב ו)

ברכת 'אזר ישראל בגבורה'

ה' עז לעמו ית'

הוא מניח לו, אלא חוזר ומנסה להכשילו בחטא פעם נוספת. ואכן, בדרך הטבע אין בכוזו של האדם לגבר על יצרו, אלא מלוא הקדוש ברוך הוא מסייע לו בכך. כמאמר רבי שמעון בן לקיש (סנה' ג' ב): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו... ואלמלא הקדוש ברוך הוא שועזר לו - אינו יכול לו". אמנם, כדי לזכות לעזרה זו על האדם לבחור בטוב ולחזק בלבו את רצאת ה' ככל שיוכל, ובאשר יעשה את כל המאמצים מצדו, מבטח לו שהבורא ישלח לו את עזרתו ועמדו לימינו.

רבי יעקב צבי מקלנבורג פרש שעל עזר אלקי זה אנו מודים בברכה זו. שאמלא היה הקדוש ברוך הוא אוזר את עם ישראל בגבורה העצומה הנדרשת מהם כדי להכניע תחתם את היצר, לא היה הם עומדים בפניו (ענין תפלה הבא בסדר דוד המלך עמ' כג).

גבורת האמונה

עוד פרש רבי יהודה בן יקר (פרוש התפלות והברכות ח"ב עמ' כד) שבברכה זו אנו מודים לקדוש ברוך הוא על כך שהוא מחזק את ישראל להיות אחוזים ודבוקים באמונתו, כפי שנאמר (ישעיה י"ה): "והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו".

מפני חטאינו נגזרה עלינו גלות. מטבעה היא רוחית יסורי גוף ונפש שעלינו לקבל בהאבה ובהכנעה, מתוך אמונה ובטחון בה' שישמרנו ויצילנו מכל רע, ומתוך צפיה עמוקה לגאולה שבוא תבא בקרוב. אולם כאשר במהלך הגלות נגזרות עלינו גזרות המאיימות על אמונתנו ועתידנו הרוחני, חובה עלינו להתאזר במדת הגבורה, לעמד ללא חת מול מבקשי רעתנו ולאחז באמונה בכל תוקף, ובכך לבטל עצמתם ולהפך מחשבבתם. לגבורה זו לא היינו מגיעים אלא מלוא ניה הקדוש ברוך הוא עומד לימינו כגד קנים חסידים עלינו, ועל כך אנו מודים בברכת: "אזר ישראל בגבורה" - שהוא נותן לנו את הכת להחזיק באמונתנו גם בעמק הגלות (פסח נפתלי "לד"ר סופר" ח"ב דרוש יז).

כשהמשורר לדברים יש לומר, כי אם יש להקפיד להשלים כל ברכה באמצעות עניית אמן אחריה, על אחת כמה וכמה בברכה זו שבה אנו מודים על הכת שבאמצעותו אנו מחזיקים באמונתנו, יש להשלימה בעניית אמן. שהרי כל ענייה של אמן הוא חזק האמונה, וכפי שכתב רבנו בחיי (שמות י"א): "ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה תשנו לנו רבותינו וזכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן, שהיא נגזר מלשון אמונה..."

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אזר ישראל בגבורה - על כך שהוא חוזר אותנו בלבוב מידת המפריד בין חלקו העליון של הגוף לחלקו התחתון, ובאמצעותו אנו מסגלים לגבר על יצרנו.

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על כך שהעניק לנו מלבוב החוצץ בין שני חלקי גופנו ומאפשר לנו להתגבר על יצרנו.

ברית ותורה בחלום הלילה

מגוריו, בפני קהל של תלמידי חכמים ויודעי ספר.

רבי נחום מסר את השעור בענין ברכת 'מעין שלש', ובדבריו הזכיר את הספור האמור. הוא תאר את אשר שמע מאביו, כיצד ראה בעיניו את הספא מזכיר 'ברית ותורה' בברכת 'מעין שלש', על פי דברי המחזור ויטרי', והדגיש כי הספא התייר לאביו נהג כן, אך לא להורות כן לרבים.

כמה ימים לאחר מכן נגשו לרבי נחום כמה אברכים נחושי מבט ואמרו לו: "חפשונו במחזור ויטרי' ולא מצאנו בשום מקום שהוא מורה לומר 'ברית ותורה'".

רבי נחום השתומם; כבר שנים רבות שספור זה נשמע מפיו בפני מון רחב של קהלים, ואיש מעולם לא ערער על הדברים. אף הוא סמך על דברי אביו ולא עלה בדעתו לחפש את הדברים במחזור ויטרי'. תוך כדי דבור הוא נטל מארון הספרים את הספר 'מחזור ויטרי' והחל לחפש בכל מקום אפשרי, ואכן צדקו האברכים - הקטע המבקש לא נמצא.

הדבר גרם לרבי נחום צער גדול; היתכן שבמשך עשרות שנים הוא מכרז בנפש מטעה? היתכן שאביו טעה חלילה? ולמעלה מזה, היתכן שהספא הקדוש טעה? ואולי בכלל הוא זה שטעה בפרטי הספור?

בצער נסה הוא לפנות לכמה וכמה אנשים שהכיר כידענים ובקיאים, ובקשם לברר את הדבר, אולם הללו העלו חרס בידם.

בשעת לילה מאוחרת עלה רבי נחום על יצונו, כשחמו טרוד בפיתרון התעלומה. והנה חלום... תוך כדי שנה הופיע לנגד עיניו אביו, רבי מנחם מנדל, ואמר לו: "ראיתי שאתה בצער גדול על אי מציאת דברי 'המחזור ויטרי'". דע לי כי דברי הספא נכונים וברורים, ואם תרצה לדעת היכן כותב זאת 'המחזור ויטרי', פנה נא לאיש זה, והוא יראה לך...". באמרו זאת הצביע רבי מנחם מנדל לבנו על יהודי בעל צורה שעמד לצדו, ומיד נעלם מעיניו.

רבי נחום הכיר היטב את אותו יהודי מיד. היה זה שכנו באותם ימים, הגאון החסיד רבי אליעזר דוד פרידמן, מגדולי רבני לונדון. באותה עת גר בבני ברק, ברחוב רש"י, סמוך ונראה לביתו של רבי נחום.

ביום שלמחרת מהר רבי נחום לעלות לביתו של ידידו של רבי אליעזר דוד, ספר לו על החלום הקרוב ושאף אותו האם קדבר החלום הוא אכן יודע היכן מובאים דברי 'המחזור ויטרי'.

רבי אליעזר דוד התרגש עד מאד לשמע החלום ואמר בהתפעלות: "אכן כן, לפני שבוע ימים ראיתי את דברי 'המחזור ויטרי' לראשונה, ואמנם הדברים אינם מובאים במקומם הטבעי - בהלכות ברכות. אלא בהלכות ליל הסדר (סי' נט). שם הביא 'המחזור ויטרי' את נסח ברכת 'מעין שלש' הנאמרת אחר שתיית ארבע הפוסות: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם על הגפן ועל פרי הגפן ועל תבואת השדה ועל ארץ חמדה טובה וירחבה שרצית והנחלת לאבותינו לאכל מפריה ולשבע מטובה ולהודות לך עליה ועל ברית ותורה שנתת לנו".

יוו העפדים והשקיהם מכך מב עמ' קיח

הספא, שכבר היה זמן מפלג באותו שנים, התאזר במרץ נעורים ופעל להקים מחדש את ישיבתו בעיר חברון, כשאליז מצטרפים עשרות מבני הישיבה שעלו עמו לארץ הקודש, ועליהם נוספים תלמידים ומבקשי מוסר מבני הישוב המתחדש בארץ.

אחד מהתלמידים המקורבים שעלו עם הספא היה הגאון רבי מנחם מנדל שיינין זצ"ל, אביו של הגאון רבי נחום שליט"א, אב"ד אשדוד.

הספור החל בכך שבימים מן הימים נכנס רבי מנחם מנדל לביתו של הספא בדיוק בשעה ששים לאכל מפרות שבעת המינים שנתברכה בהם ארצנו הקדושה ועמד לברך את ברכת 'מעין שלש'.

פתלמיד ותיק דע רבי מנחם מנדל להעריך ולקשר את ההזמנות הנדירה שנקראה בפניו. נעמד הוא אפוא בהשקט בפניסה לחדר, התבונן ברכו בפניו של הספא והטה אגזיו כפארפסת כדי להקשיב לברכתו.

הספא ברוך את הברכה במתינות ובהטעמה כהרגלו בקדש. בקולו הנעים ובסבר פיו המתון יצא הוא משמעות כל מלה שיצאה מפיו. רבי מנחם מנדל הקשיב ולפתע נדדו כשלהפתעתו הוא שמע שהספא משנה מהנשח המקבל ומוסיף בתוך נסח הברכה הדואה יתרה: "על ברית ותורה שנתת לנו".

הדברים היו לפלא בעיניו של רבי מנדל, ומיד עם סיום הברכה הוא קפץ ממקומו והביע את תמיהתו באגני הספא: הלא נסח זה לא הזכר בפוסקים, ואדרבה, רבים הוכיחו מכך שאין מזכירים ברית ותורה בברכת 'מעין שלש'. היות שהזכרת 'ברית ותורה' אינה מעקבת, ומדוע הספא אינו מכרז בנשח הרגיל?

הספא הקשיב לשאלתו בתשומת לב והשיב לה בקצור: "לנשח זה יש מקור קדום במחזור ויטרי', ועל פיו אני נוהג לאומרו". לאחר הרהור קל הוסיף: "אתה עצמך יכל לנהג כן, אך במסורתא מקדש, אל תורה כף לאחרים".

שנים רבות חלפו מאז. הספא נפטר לבית עולמו, ורבי מנדל נשא והקים משפחה לתפארת בישראל ברוחו והשראתו של מורו ורבו, הספא זצוק"ל. וכמכפפה, בין ההנהגות שהמשיך להנהיג בביתו היתה הזכרת 'ברית ותורה' בברכת 'מעין שלש'.

אף בני אחריי המשיכו במסורת זו ללא עוררין, עד לאותו יום שבו נקרא רבי נחום, בנו של רבי מנחם מנדל, למסר שעור בהלכות ברכות באחד מבתי הכנסת באזור

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה
17:59	17:22	16:06
17:55	17:23	16:22
17:55	17:20	16:13
18:00	17:24	16:25

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

פרשת ויגש • י"א טבת תשפ"א • גיליון 702

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

והאהבה הזאת כבר קיימת, עליו רק להתחבר אליה! הבורא שופע חום ואהבה לכולנו. אבל כאן הדבר תלוי בנו. ההצלחה שלנו בחיים תלויה בכך ש^{נרגיש את האהבה שלו}.

ה' אוהב אותך - זו לא סיסמה. זו מציאות. ולא סתם מציאות, אלא זו המציאות שבה תלויים כל החיים שלך. ככל שאתה יודע וחי באמת את המציאות שה' אוהב אותך - כך החיים שלך מאושרים יותר, איכותיים יותר, מוצלחים יותר, ומשמעותיים יותר.

ומה העומק בזה? העומק הוא שתכלית החיים היא להאמין בה'. וכל האמונה תלויה בזה ש^{נרגיש באמת את אהבת הבורא}. כי אם אתה לא מרגיש את אהבת הבורא ואתה לא ממש מאמין שהוא אבא אוהב - אז מה הוא לדעתך? לדעתך הוא כזה בוס קשוח, חצי שוטר חצי מורה חלילה, או כל דמיון אחר שיש לך. אז זו לא אמונה בבורא. כי אמונה בבורא היא להאמין במידות שלו, שהוא טוב וכולו רחמים ושהוא מלא באהבה אינסופית לנבראים והוא רוצה להיטיב לנו ורק לשם כך הוא ברא אותנו.

רק זו האמונה השלימה, ולכן רק כאשר אתה מרגיש את אהבתו העצומה אליך, כמו שאתה מרגיש את האהבה של אימא שלך - רק אז זה נקרא שאתה באמת מאמין בו. למרות שעל פי האמת אהבת הבורא היא פי אינסוף יותר מאהבה של האבא והאימא הכי אוהבים בעולם.

חיסון ותרופה

אם אתה מפקפק חלילה באהבה העצומה שלו, לא רק שזו לא אמונה, אלא זו ההתחלה של כל בעיות הנפש. רק תחשוב מה קורה לילד שלא בטוח אם אימא שלו אוהבת אותו או לא. בכל דבר שהיא עושה לו הוא חושד בה: אולי היא כועסת עליו, אולי היא נוקמת בו, אולי נמאס לה ממנו. אין לך ילד מסכן ממנו. כך בדיוק האדם שלא חי את אהבת ה'.

בשבוע שעבר כתבתי על זה, ואני חוזר על זה שוב המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

מתכון שאסור לפספס

את מלוא הפוטנציאל על פי הכשרונות שנטע בו הבורא - ורק זו הצלחה!

המצרך היחיד

אם כן, מה צריך ילד כדי להיות מוצלח על פי ההגדרה שלנו?

המתכון לילד מוצלח מכיל מצרך אחד אבל בשפע: ילד צריך חום ואהבה. הרבה מאוד אהבה. בלי סוף אהבה. אהבה אמיתית שאינה תלויה בדבר, לא בהישגיו, לא ביכולותיו, לא בכשרונותיו ולא בשום דבר אחר.

תיקח זוג אנשי חינוך מדופלמים שיודעים את כל שיטות החינוך שבעולם והם עשירים ומבוססים, אבל לא נותנים מספיק חום ואהבה, כי הם חושבים שהאהבה מתבטאת בכך שהם נותנים לילדם כל טוב בגשמיות; ולעומת זאת תיקח זוג הורים עניים שאינם יודעים קרוא וכתוב, אבל יש להם לב חם ואינסוף אהבה, כמו הסבים והסבתות של פעם - אנשי ה"חינוך" יגדלו ילד מתוסכל וממורמר, ואילו שני ה"מסכנים" יגדלו ילד מאושר, מוצלח אמתי.

גם אנחנו ילדים

ועד כמה שהמסר הזה חשוב מאוד לכל הורה - הוא לא רק להורים. הוא מסר מכריע לכל אחד מאתנו. כי גם אנו כ"מבוגרים" - כולנו ילדים של בורא עולם. וכולנו זקוקים לחום ואהבה בשביל להצליח בחיים. זה נצרך ממש לכל יום ויום בחיים.

הגדרה להצלחה

במסגרת המאמר שלנו אף פעם לא עסקנו במתכונים, לכן עבור חובבי המתכונים נפתח את המאמר שלנו במתכון. נזהיר מראש שאף על פי שהמצרכים לא כל כך יקרים, אבל זמן ההכנה די ארוך. אז מה אנחנו מבשלים? נדבר על מתכון לילדים מוצלחים, או יותר נכון, מתכון לחיים מוצלחים...

בשביל ללמד אתכם איך "מבשלים" ילדים מוצלחים, צריכים קודם לכן להגדיר מה זה ילד מוצלח, מהי הצלחה. במושגים שלנו ההצלחה נמדדת הרבה פעמים בכסף. אז בואו נסכים על כך שזה לא נכון. ישנם הרבה מאוד עשירים שהחיים האישיים שלהם מרוסקים, אם זה בנפש, אם זה בזוגיות, אם זה בחיי לחץ ללא מרגוע ומנוחה, אם זה בהתמכרויות קשות, ובוודאי העושר אינו מביא לנחת מילדים מוצלחים.

וכשם שכסף אינו מדד להצלחה, כך גם כבוד ומעמד או השגים לימודיים או ספורטיביים - כל אלה אינם מדד להצלחה. ואפילו הבריאות שכולנו כל כך אוהבים לומר העיקר הבריאות, היא רק כלי והיא לא התכלית.

אז מה כן? ילד מוצלח זה ילד מאושר, ילד בריא בנפשו שמסתכל על העולם ועל החיים בעין חיובית, גם במצבים לא קלים. ילד שיועד להתמודד עם כשלונות יידע להתמודד עם מצבים מורכבים בחיים, ותהיה לו גישה נכונה לכל דבר שיעשה, והוא בוודאי יוכל למצות

הרב שלום ארוש בחוגי בית

השיעורים העוצמתיים של הרב בקבוצות קטנות

הזמן עוד היום שיעור אצלך בבית או בבית הכנסת | 052-8985551

בדיחות הדעת

לקוח: "יש לי עסק שמפסיד כל חודש 40,000 ש"ח, יש לי עצה עבורי?" יועץ כלכלי: "יש לי עצה שתצמצם את ההפסדים ב-50% לקוח: "מצוין! קניתי מה העצה?" היועץ הכלכלי: "סגור את העסק ושלם לי 20,000 בחודש!"

העלון מוקדש

לזרע בר קימא

נאור בן רבקה

ואכרת בת אהובה

להקדשת העלון: 02-5308000

שמבחינת הילד גם יחס של הכאה הוא סוג של יחס. ופעמים וליד חסרה קרבה ומגע פיזי מצד הוריו (לרוב מהאבא) ולכן יעדיף אפילו "הכאה" העיקר שיתייחסו אליו. פעמים רבות אנו שומעים תשובה/תגובה של ילד כאשר הוריו מכים אותו, "תני לי יותר חזק זה בכלל לא כואב" תשובה כזו בוודאי מקוממת ומתסכלת את ההורים גם יחד. אולם היא משקפת לנו מצב נורא ואיום, של ילד הנתון במצוקה רגשית הטוען "אני מוכן אפילו לקבל מכות-העיקר שיתייחסו אלי".

לסיכום

גם לילד "המרדן" ישנם לפעמים סיבות טובות למרדו ואפילו לעשות דווקא גם כאשר הוא יודע שיענש. נזכור! לאהוב את הילד, להבין את הקונפליקט או את המניע להתנהגותו המרדנית ולטפל בה לפי השיטות שהזכרנו, לשוחח על הבעיה, להתחיל תמיד דף חדש, להתפלל עליו ולפרגן הרבה על כל הצלחה!

סדנת הצלחה

לאחר בקשות רבות של הורים, אפתח שוב בע"ה בחודש שבט, סדנת הנחיית-הורים. למי שמכיר את הסדנאות שלי, אלו אינם מפגשי הרצאה, זו סדנת עבודה משותפת. על מנת ליצור קבוצת-עבודה כמעט אישית, בכל קבוצה ישתתפו 6 אבות או 6 אמהות בלבד. הורים המעוניינים בע"ה, יתן להירשם אחרי חנוכה במספר טלפון 0548-434-435 ובע"ה נחזור אליכם.

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק "

הורים יקרים, במאמרים האחרונים, הסברנו שפעמים ו"חוסר הציות" של הילד אינו נובע ממרד, אלא הוא אינסטינקט של קושי מסוים- של קונפליקט. באי ציות של הילד הוא משדר לנו- קשה לי, זה למעלה מכוחותי, אל תצפו ממני שאעשה את רצונכם עכשיו, בגלל שיש לי סיבה טובה ומוצדקת לסרב לכם, אגא אל תנסו אותי. במקרים אלו, עלינו להבין את המצב שהילד נתון בו, לפעול בנחת, מתוך יישוב הדעת, בגישה חיובית ובדרכים חינוכיות.

אני לא מרדן, אני מתמודד.

הסברנו, שקיימים מספר סוגים של "אי-ציות" שאינם נמצאים בצד השלילי של המפה וכאשר נבין את המניעים של הילד נוכל בע"ה למצוא דרכים להתמודד איתם ולשנות אותם. הבאנו ביתיים שתי דוגמאות: 1. אי-ציות, מתוך קונפליקט/התנגשות של רצונות. 2. אי-ציות, מתוך חוסר יכולת לציית. שיטת החינוך במקרים הנ"ל, מורכבת מעבודה של ההורים בטיפול בחינוך עצמם, כמו: לדרוש מהילד את מה שהוא יכול לבצע בקלות מבחינת היכולת, המקום והזמן. ומצד הילד: לשוחח איתו על חשיבות עשיית רצון ההורים- גם כאשר קשה, לעדן ולמתן את הקונפליקט, להציב לילד מטרות, לעבוד איתו בטבלאות ומבצעים, לעקוב אחר התקדמותו ולעודד על כל הצלחה.

אי-ציות מתוך מרדנות

אולם לעיתים הילד עושה בדיוק ההיפך ממה שביקשנו פשוט מתוך מרדנות, רצון לעשות "דווקא", ולהוכיח את עצמאותו. אי ציות כזה נפוץ במיוחד בתקופת גיל המרי. אך לא רק אז, והוא אי הציות "האמיתי" והחמור. דוגמה לאי ציות כזה אצל ילד קטן, היא בדוגמה הבאה: קנייתם אגרטל חדש, הזהרתם את ילדכם לא לגעת בו וכמובן גם הסברתם מדוע, (זכורים, שאסור לנו להתעצל מלהסביר שוב ושוב ואין כזה מושג "הילד מבין לבד"). הילד הציץ אליכם בחיוך המוכר, רץ אל האגרטל, והתחיל לערוך בו ניסויים קליניים. ילדכם מנסה לבדוק מה תהיה תגובתכם, ובעצם- לבחון את הגבולות שאיתם מציבים לו. הפיתרון הפשוט הוא לא להיענות להתגרות מצד הילד, במקרה שבו תוצאות

הילד מוכן לשלם על ההצגה

גם במקרה של אי-ציות מתוך מרדנות, אל תכעסו על הילד. הציבו לו גבולות, אך השתדלו לעשות זאת ללא כעס או צעקות. דעו לכם הורים יקרים שהבן שלכם לפעמים מוכן לקבל גערה ואפילו מכה העיקר שיראה אתכם בקלקלתכם- צועקים, מתרגזים ועושים ממנו "עניין". בשביל הילד זה ממש הצגה טובה והוא מוכן לשלם עבורה אפילו ביוקר. לכן, אם אתם באמת רוצים לחנך אותו אל תשחקו עם הילד במגרש שלו, שם יש לו הרבה יותר כח. אל תרדו לעולם לרמה שלו, הכניסו אותו למגרש שלכם. אמרו לו: "בבית שלנו..." התאימו את המשפט למעשה, הקפידו להישמע רציניים והחלטיים והכי חשוב לא להתבלבל מהתנהגות הילד.

תבחינו בי אני קיים

פעמים רבות "אי ציות" נגרם על ידי הילד באופן מודע ואפילו עקבי, וזאת על מנת למשוך מכם תשומת לב שלפני הרגשת הילד, חסרה לו. כל בעיה, אפשר לפתור על ידי שיחה עם הילד (ואפילו כאשר מדובר בילד בגיל 3) גישה נכונה ונינוחה, תוספת יחס וקשר אישי. אמא אחת טענה שלא יכול להיות שהילד שלה לא ממושמע בגלל שחסר לו תשומת לב מאביו שהרי "הוא יודע שאבא מרביץ לו כשהוא לא שומע בקולו" ומה הילד יעדיף מכות או לבצע את מה שאמרו לו? אלא בוודאי הילד מרדן וצריך לטפל בו בחומרה. האמת היא

ללא עלות

הזמן חוג בית

ממבחר תלמידי הרב שלום ארוש

אזכרות, חנוכת בית
הרצאות וערבי התחזקות
נושא על פי בחירתכם- שלום בית, אמונה
סדנאות, העצמה אישית, ליקוטי מוהרן וכו

— 058-4180994 —

החברים מחכים

איתי ונסאליים?

שמור

אז הדויק-
הכנס את הבורכה אבימך!

ילדון חידודון

תועבה למצריים - בפרשתנו,
ותועבה נוספת - בפרשה שעברה. האם יש
קשר ביניהם?

תשובה פרשת וישב: בשאר המלחמות רצו לחסל אותנו מבחינה
גופנית. להשמיד להרוג ולאבד. מאידך היוונים לא רצו לחסל יהודים
גופנית אלא רק רצו שיהודים ימירו דתם ויתנו, ולכן השמחה בחנוכה
היא על כך שנשארו יהודים ומאמינים.

הזוכה: ברוך הרטמן, ירושלים.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש קשת
- טוב ושפע -

טבת

בטחון בה' זה להאמין
שאפילו מעסק קטן הבורא
יכול לתת שפע פרנסה.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה
בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

בגד אחד, 8 תודות

לב כי המלתחה שלי לא משתנית, לאחר שביררה
גילתה כי אלו בגדי היחידים..

עכשיו היא הבינה הכל. אני מצידי לא לחצתי על
הורי וחיכיתי לשעות כושר. זאת לא איחורה לבוא,
כשהגיע נר ראשן של חנוכה, הגיע סבי לבקרנו,
וחילק דמי חנוכה.

הפעם נתן לי סכום גדול מהרגיל
ואמר, זה לך על השקעתך והתמדתך
בלימודים, קנה לך כך צרכך.

הודתי לסבא וסיפרתי לו את
אשר אעשה עם הכסף. הוא שמח
מאוד לשמוע.

למחרת כבר פניתי לאמא וביקשתי את
רשותה שנצא לסיבוב קניית בגדים בדמי חנוכה
שקיבלתי, בסיבוב קצר שערכנו יחד, בחסדי ה' מצאנו
את כל מחסורי ובמחירים זולים, אמא הייתה צריכה
להוסיף ממש מעט.

ראיתי איך התודה עזרה לי לקבל את מבוקשי, בלי
להוסיף טורח כבד על הורי..

אמרתי תודה והתלבשתי...

אני ילד רגיל ככל הילדים, דורש צרכים מינימליים,
ומשתדל להסתפק במה שצריך.

ב"ה גדלתי במהלך השנה האחרונה וכשהורדנו את
בגדי החורף גיליתי כי השנה כמעט אין לי מה
ללבוש, רב הבגדים כבר קטנים. והמעט הטובים
כבר "חרושים" כמו שאומרים.

חשבתי לעצמי כי למלא מלתחה
שלימה לילד בגילי ובמשפחה
ברוכת ילדים זה ממש לא פשוט,
זה לא ברור מאליו.

אני די מתחשב ומשתדל לבקש
מה שצריך כשצריך באמת. אבל עדין
הצורך הפעם הוא גדול...

נזכרתי ב"חוק התודה" שלמדתי מהורי היקרים
והתחלתי לומר להשם תודה רבה על כל מחסורי שנתן
לי עד היום, בגד ללבוש לחם לאכול...

הודתי לו על המחסור שלי בבגדים ועל הצורך הגדול
הפעם יותר מכל שנה. לסיום אמרתי 8 פעמים "מזמור
לתודה".

בימים הקרובים השתמשתי בבגדים הספורים שעוד
עלי, וניסיתי להתסדר איתם. הייתה זו אמא ששמה

מדור ילדים שעשועון מגוון

פטרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

4,2	עזים לחטאת (ויקרא ט, ג)	אחי אנוכי (בראשית ד, ט)	פרעה (בראשית מז, יא) כתיב מלא	עם שלי	זיקם יעקב (בראשית מו, ה)	מ-ה היפך שיקור	גיבור כ- מקום מית	3,5
	נחל הוורם בעורקנו ינפצו (עתידי)	צבי ברבים	גאותן	מיקום:	נצמר נקשר	פרשת השבוע		
תפוס במלכות	צידי הכביש (יחיד)	הרבה	ערך מבחן	מיקום:	יצא החוצה בזרימה פרץ בזרם	החומש האחרון		
	בת שלך (כתיב חסר)	ביטוי מילת צער	מקום מגורים	נצמר נכנס למים תולדות ישראל (רית)				
	פרו וירבו (שמות א)	חס וחלילה (רית)	מעבירים את הזמן בנעימים					
	תינוק, עולל							

זוכים פרשת וישב: יצחק מרטיין, רכסים.

מצמיה ישועה

סיפורי ישועות על זורעי צדקות

יש לך ספור ישועה
לספר לנו?
תשלח לנו ותפורסם
al5308000@gmail.com
02-5812252

ישועה מהפצה

הסיפור שלנו הגיע בעקבות הפצת ליקוטי מוהרן.

לפני כשנה, בהילולת רבנו הקדוש הרב שלום ארוש אמר להפיץ ליקוטי מוהר"ן. אני ובעלי רצינו מאוד לקחת על עצמינו הפצת ליקוטי מוהר"ן, אבל 100 זה היה נראה לנו הרבה, איך נגיע ל 100 אנשים?? לאחר ייעוץ קל התברר לנו כי ישנה אפשרות לתרום את סכום ספרי הליקוטי מוהר"ן, ונציגי הרב ארוש יפיצו אותם לזכות שלנו.

החלטנו לעשות את זה, לקחנו על עצמנו להפיץ 100 ליקוטי מוהר"ן, וזכינו גם שהרב ברך אותנו שנזכה לעוד ילדים. כיום אנחנו כשנה לאחר הברכה של הרב שלום ארוש שליט"א והפצת הליקוטי מוהר"ן. וברוך השם זכינו לחבוק תינוק מתוק וחינני שנכנס למשפחתנו והאיר לנו את החיים.

את האמת, שבלי כל ההמתנה הזו, לא היה לי דרך להבין ולהכיר כמה חשוב ההפצה של ליקוטי מוהר"ן כמו שאומר רבי נחמן- כשיהיה את הספר "ליקוטי מוהר"ן ברב בתי ישראל- תבוא הגאולה השלימה"

יישר כח- ר. ב. פ.

לכל אחד בחיים, יזדמן כנראה שיהיה זקוק לישועה, זה לא משהו שאתה מתכנן מראש זה פשוט נופל עליך- ולא נותר אלא להתמודד.

הסיפור שלנו הכניס בי תובנה חשובה- לפעמים כדי שתכיר במעלה של דבר כל שהוא, או אפילו תדע עליו, אתה חייב לעבור מסלול מסויים. מסלול שה' הולך איתך ופותח לך את העיניים.

אבל לא אלאה אותכם בדברים, אני מספר לכם את סיפורי, וכל אחד ייקח את התובנות לעצמו-

אני ובעלי נשאנו לפני כ- 10 שנים, ברוך השם נולדו לנו שני ילדים חמודים ומתוקים, שמלאו לנו את הבית באור ושמחה. אך מאז שהם נולדו- נקפו

השנים, והילד הקטן כבר בן 7, ואנחנו מחכים ומצפים לחיים חדשים שיכנסו למשפחה החמה והאוהבת שלנו. אך זה לא קרה. הלב שלנו נצבט כל פעם מחדש שהילדים שאלו- "אמא, מתי יהיה לנו תינוק או תינוקת."

הייתי עונה- "כשהשם ירצה", אבל את הדמעות

נושעת על ידי
נתית צדקה?
ספר לנו,
סיפורך יפורסם
ותזכה בפרס

ליקוטי מוהר"ן

י' טבת | הילולת רבי נתן מברסלב זיע"א

רבי נתן אהרן שהספר שלו חקיקה אר-הנאמך
והנאמך שנה צמ-ישראל יהי לנאמך הספר. שלו
יבוא השם,
כל מי שיקנה 10 ספרים ויבין אותם
יזכה שיהיה לו ולמשפחה שחיה איתם
ורבני יהי עליו אור צדקה ביום הקין
ואני הקין אבא"ה לו בזכות רבני
שיהיה לו ישועה וקרב והנאמך אמן
ברוכה היתה סלוי אמן-

צוואת רבי נתן:

להתחזק ברצון, בממון ובטרחת

זה הזמן לקיים את רצון הצדיק בהפצת ליקוטי מוהר"ן בכל בתי ישראל

052-2240696

"כל מי שיקנה 10 ספרים ויפיץ אותם יזכה שיהיה לו ולמשפחתו שמירה והצלחה"

חיזוקון לומדים הלכה

כיבוד הורים

מצוה על כל אדם
לנטוע בלבו
חזק מאוד את
אהבת הורים,
ויאהבם אהבה עזה
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

שו"ת אקטואלי השאלות שלכם, התשובות של הרב

איך אפשר להתפלל באמת על הכל, כדי שהכל יגיע על ידי תפילה? ומה עושים כשלא הולך לך לומר תודה?

תשובה: לפני כמה ימים קיבלתי מכתב מאישה, שכתבה לי - שהיא גרושה כבר 13 שנה, ומה שהיא לא עשתה בשביל לזכות לדיווג טוב, לא עלה בידה.

יום אחד היא פגשה את אחת מהחברות של התודה, התחזקה והחליטה להודות על המצב הלא נעים שהיא נמצאת בו כבר כמה שנים.

היא מספרת שהיא הלכה להגיד תודה, ואמרה: "תודה לך ה' שאין לי דיווג", ואז היא התחילה פשוט לצחוק, לגחך, חשבה לעצמה: "מה? שטויות! מה אני עושה, צחוק מעצמי? אני רוצה דיווג! אז איך אני אומרת תודה שאין לי דיווג?!", בקיצור, ביום הראשון היא לא הצליחה להגיד תודה.

ביום השני, עוד פעם היא באה להתבודד ושוב ניסתה לומר תודה: "תודה לך ה' יתברך שאין לי דיווג..." ושוב פעם היא מתחילה לצחוק, וחושבת: "מה אני, מטומטמת? זה לא שייך! אני לא אומר תודה שאין לי דיווג!"

בכל אופן, היא החליטה 'אני אנסה עוד יום לומר תודה'. ביום השלישי, היא שוב באה להתבודד, ואז נפתח לה, נפל לה האסימון, משמיימים היא קיבלה דעת! היא מספרת שפתאום נפתח לה, והיא הבינה - הרי מי מעכב לי את הדיווג? אבא שבשמיים! ואבא שבשמיים אוהב אותי! ואם הוא אוהב אותי, ברור שהוא עושה רק לטובתי, וברור שאני צריכה להגיד לו תודה! כי על טוב צריכים להגיד תודה! לכן תודה לך אבא שבשמיים שעכבת לי את הדיווג עד הרגע הזה.

היא כותבת שמאז אותו יום, עברו שלשה שבועות והיא מצאה דיווג, בחור ירא שמיים, סופר סת"ם, והיא כותבת: "קיבלתי את הן עדן בעולם הזה!"

ולכן אל תתרגשי מכל המצב שאת לא מצליחה לומר תודה מכל הלב, זה טבעי, וצריכים סבלנות ועקשנות ובסוף יפתח לך ותזכי לומר תודה באמת, להדבק בה ולראות ישועה שלמה בקרוב ממשיך אמן כן יהי רצון.

אל תגיד סתם תודה מהשפה ולחוץ, תדברי עם ה', תתבונני עם מי את מדברת, עם אבא שלך! אבא שאוהב אותך! אבא שאוהב עושה רע לילדה שלו? חלילה, אבא עושה רק טוב לילדה שלו!

תגיד לה: "אתה אבא שלי, אתה אוהב אותי ועושה איתי רק טוב - תודה לך על הטוב הזה!". וכן הלאה, תמשיכי לדבר עם ה', ולהסביר לעצמך שאת בידיים של אבא ושאבא עושה רק טוב לילדה שלו.

מאוד מאוד הייתי ממליץ לך לרכוש את החוברת 'חוק התודה', שם יש הדרכה קלה ומושלמת איך זוכים ואומרים תודה באמת, ומכל הלב.

בהצלחה רבה.

שאלה: כבוד הרב למד איתנו שכל דבר שאדם יקבל אותו בלא תפילה, אותו הדבר יזיק לו, ויכניס בו גאות. אם כן, מה עלי לעשות, הרי יש כל כך הרבה על מה להתפלל, ואיך תתכן מציאות להתפלל על כל דבר ודבר?

תשובה: הקב"ה יודע טוב מאוד את המקום של האדם, והקב"ה יש לו סבלנות. אם אדם מתחיל ללכת בדרך הנכונה, הקב"ה יש לו ארך אפיים וסבלנות.

אדם צריך לקחת את הדברים החמורים ביותר שבהם הוא נכשל, ועליהם לרכז את עיקר התפילה שלו. בורא עולם מבין שאתה לא יכול להתפלל באריכות על כל דבר ודבר.

יש דברים שבמעט תפילה תוכל להשיג אותם. ולכן לא צריכים על כל דבר ודבר להרבות בתפילה. רוב הדברים מספיק שאדם יתפלל עליהם מעט.

לדוגמה, האם אדם צריך להתפלל שעות בשביל לזכות להניח תפילין? לא. מספיק שיבקש: "רבונו של עולם תעזור לי שאני אהיה תפילין". יגיד תודה על שהוא זכה להניח תפילין ויבקש להניח גם מחר, גמרנו, כמה מילים וזה הכל.

כל אחד צריך לזהות את הדבר שכרע הכי קשה לו לעשות, ועליו להתרכז בתפילות ארוכות מדי יום. שאר הדברים מספיק שיתפלל עליהם האדם תפילה קצרה וזה הכל.

וה' יתברך מבין את האדם, ויודע שהאדם לא יכול לתקן את עצמו ביום אחד, ולכן הוא לא רודף אותו! ולא רק שהוא לא רודף אותו אלא הוא עוזר לו ומחכה לו בסבלנות. למשל, אדם שרוצה לסדר את הבית, אז מה, הוא ברגע אחד מסדר את כל הבית? הוא מתרכז קודם כל בסלון, שזה החדר המרכזי שבבית, מסדר את הסלון לאט, בנחת. אפילו שהמטבח ושאר החדרים, הכל מבולגן לגמרי.

אז מה? מה הוא יכול לעשות? עכשיו הוא עסוק עם הסלון, וגם את הסלון הוא מסדר בנחת, לא בשיגעון, מסדר פניה אחת ועובר לשניה, בנחת. וכן הלאה, כשיסיים יעבור לשאר החדרים, ויסדר גם אותם. ואף אחד לא יבוא אליו בתלונות למה הבית עוד לא מסודר, כי מבינים שהוא בסך הכל בן אדם, ושעכשיו הוא עסוק בלסדר את הסלון, ולאט לאט הוא יסדר גם את שאר החדרים עד שלבסוף כל הבית יהיה מסודר.

זהו מעין משל, כך בעניין התפילה, תתחיל להתפלל, לאט לאט שלב שלב, בנחת, עד שתזכה בעזרת ה' לכל המעלות הטובות אמן כן יהי רצון.

מומלץ ללמוד בספר 'בשדי יער', שם תמצא הדרכה מושלמת להתמיד בהתבודדות ולפעול ישועות, הספר ילווה אותך צעד אחר צעד בעבודה הנפלאה והמתוקה של ההתבודדות, ויענה לך על הרבה מאוד שאלות.

שאלה: אני משתדלת לעשות בכל יום את החוק של התודה, ולהגיד תודה לקב"ה. אני מנסה להגיד

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

כח השתיקה

חז"ל לימדו אותנו, שעקר תיקון האדם בעולם הזה הוא תיקון הדיבור, ושלמעשה זו היא ה"אמנות" שהאדם צריך ללמוד בעולם הזה: לשמור את פיו, לעשות עצמו ממש כאילם, שלא ידבר שום דיבור שאינו דיבור של תורה ותפילה. וכך דרש רבי יצחק במסכת חולין, את מה שכתוב (תהלים נ"ח): "האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם" - מה אמנותו של אדם בעולם הזה? ישים עצמו כאילם.

ובפרט ההימנעות מדיבור, במקום שצריך להימנע, ההימנעות הזו, היא כולה אמונה. כמו שכתוב בספר המידות: על ידי שתיקה זוכים לאמונה. כי עיקר הכפירות הן בדיבור, שזה ה"כוחי ועצם ידי" שיש בדיבור, שהאדם אומר: אני אדבר, אני אשפיע, אני אפעל, אני אקים, אני, אני, אני... וזה עיקר הגאווה של האדם, שלא אומר באמת: אם ירצה ה', ה' יעזור וכו', אלא תולה הכל בעצמו. לכן אמרו חז"ל, שזו ממש אמנות להיות אילם, כי צריך להתרגל שלא לדבר כל מה שרוצה, אלא לחשוב על כל מילה ומילה היוצאת מפיו, אם יש צורך בה, והאם היא כראון ה', ועל פי רוב יראה שחבל על כל מלה, ויבלום את פיו, ועל ידי זה יזכה להידיבק באמונה.

להתפלל. וכשאדם מתפלל, ממילא הוא שותק מכל שאר ההשתדלויות האחרות.

אדם שיש לו אמונה הוא שותק, כי הוא יודע: אני מתפלל. במקום לחשוב: "אני אדבר", "אני אעשה" - הוא יודע: יש לי רק תפילה. לכן אמונה באה על ידי שתיקה, שהאדם ישתוק ורק ידבר עם ה' על כל דבר שמפריע לו או שצריך לפעול בו.

כי כשה' רוצה משהו, בוודאי יתקיים רצונו. לכן צריך האדם לבקש מהבורא, שיכניס בלב כל אדם שהוא צריך ממנו איזה דבר, שיעשה את מבוקשו. ובמיוחד בנושא של שלום בית, שבו כל הערה או גערה או השתדלות יתירה גורמת נזק רב, לעומת התפילה שעושה את פעולתה ללא התנגדות ובסיועית דשמיא.

לכן אמרה הגמרא, שהאמנות הכי משובחת שישנה, היא שישים עצמו כאילם. בני הזוג ילמדו כמה מלים שאיתן אפשר להסתדר, כגון: "שלום. מה שלומך? אכלת? ברוך ה'. תודה רבה. ה' ישמור אותך. אם ה' ירצה. אני אוהבת אותך. אני שמחה בך וכו'" - כיוצא בזה מלים טובות - "אוצר" של מלים - ויחליטו שחוץ מהמילים שבחרו בהן, שהן כולם מילים של שבח, הם לא יודעים לדבר כלל... ובזה יזכו למקצוע הכי טוב בעולם, שעל ידו יזכו לכל הטוב שיש בעולם הזה ובעולם הבא.

כשאדם שותק, זו ענוה שפרושה אמונה, כי ענוה פירושה, שהאדם מקבל את הכל באמונה, שחי את האמת שכל מה שבא עליו הוא בהשגחה, ולכן אינו עושה שום דבר מלבד להתפלל. כי הדיבור הוא ה"כוחי ועצם ידי" הכי גדול של האדם, ולעומת זאת, השתיקה היא עיקר הביטוי לביטול שמבטל את עצמו לה'. לכן כתוב: "דברו בגאות" - הדיבור שהוא לא של אמונה, הוא כלו גאווה - שחולק על בני אדם ומדבר לשון הרע, ביקורת, זילזול, הערות, ביזיונות, אימים וכו'. וזהו ה"כוחי ועצם ידי" העיקרי של האדם, שחושב להשתלט על המציאות ולכוון אותה בכח דיבוריו ואימיותיו ותכניו, בלי לדעת שהכול מה'. כי בוודאי אנחנו לא מדברים על כאלה אנשים חולים, שמרביצים על מנת להכריח את המציאות להיות כרצונם, אלא על אלה שעיקר ה"כוחי ועצם ידי" שלהם, הוא הדיבור.

השתיקה מראה שהאדם חי עם ה', ויודע שעל כל דבר הוא יכול רק להתפלל ולבקש מה'. כמו שאמר דוד לנוכח כל הביזיונות והרדיפות שהיו עליו: "ואני תפילה..." - התשובה של דוד לכל דבר היתה תפילה. אף על פי שהיה מלך, ולכאורה היתה בידו אפשרות לפעול בכל מיני דרכים, הוא ידע: מה אני יכול לעשות? הכל זה ברצון ה'. ולכן: ואני תפילה - אני יכול רק

מורינו רבי נתן מברסלב צדוק"ל זיע"א י' טבת

לאורם נלך הילולא דצדיקא

דמות אברך צעיר בעל פנים מאירות באור יקרות. מוהר"ת קם ממקומו נכון ונרעש כאחד... ואיש הא-להים שנתגלה לפניו פתח פיו וכה אמר לו: אברך, טפס וטפס אך החזק עצמך היטב! מוהר"ת יעור באחת משנתו. דמותו של האדם בעל הפנים המאירות באור יקרות, ולפתע נזכר, כי בעצם הוא עדיין באמצע שליחותו לקנות "כייגל". הוא מתנער בדריזות, מיהר אל האופה ושב עם מיני התרגימא לבני החבורה. הם ישבו עדיין מסובים בהתוועדות, ובהכנסו שאלוהו לסיבת התעכבותו. הוא דוחה אותם בתירוץ כלשהו, ומצטרף עמם להמשך ההתוועדות...

הפגישה עם רבינו, הגיעה השעה הגדולה בה היו צריכים להפגש הרב והתלמיד, המאור הגדול והמאור הקטן... מוהר"ת נכנס אל הקודש פנימה... והנה חזות עיניו בדמותו של רבינו הקדוש... מיד כשנפגשו מבטיהם הקדושים זה בזה, נפלו על מוהר"ת אימה ופחד ויראה גדולה עד מאד. על אתר הוא נזכר בצורה הקדושה הזאת אותה חזה אי פעם באותו חלום לילה בטפסו על הסולם שראשו הגיע השמימה... מכירים או זה מכבר... רבינו פותח פיו הקדוש וכה אמר לו: "מכירים או זה את זה כבר זמן רב, אך זה מזמן שלא נפגשנו. בנפשו של מוהר"ת נחרטה ההחלטה: פה אשב כי איתיה, למקום זה איזה, יגע והתיסר והשתוקק מיום עמדו על דעתו... ואף רבינו נענה אז ואמר: מעתה איני בודד.

הכרת הטוב גדולה חשים חסידי ברסלב למוהר"ת ז"ל שכן רבינו הקדוש אמר "צריכים אִתָּם להודות לו קאד, אִלְאִי, הא לא הִיָּה נִשְׁאָר מִסְּפִי אֶף דָּף נְשֻׁמוֹת לִנְיָהּ. תהי נא תורתו על לבנו תמיד, חיבוריו הנפלאים ישמשו נר לרגלנו, ויתנו לנו עצה ותושיה למלט נפשנו מני שחת, לזכות לחיי העולם הבא אכ"ר.

מוהר"ת נולד לאביו רבי נפתלי הירץ ז"ל, מיום עמדו על דעתו, היו מחשבתיים של מוהר"ת נתונים כל הזמן לחשוב על התכלית האמתית. עניין התכלית לא נתנה לו מנוח, וניקרה תדיר במוחו. החיפוש אחר תכלית חייו. באה לידי ביטוי בהתעמקותו בתכלית החיים האמתית שהיא רק תורה ותפילה ועבודת ה', עד שהיא הביאה אותו אל פתחה של תורת רבו ודרכו הטהורה, שבה מצא פתרון לשאלת חייו ותכליתם. אך כל זמן שלבו עדיין לא בא אל סיפוקו, דרש ודרש, חיפש וחקר.

בדרך חיפוש התקרב לרבי לוי יצחק מברדיטשוב, במהלך שהותו אצל רבי לוי יצחק מברדיטשוב, נשלח הוא לקנות ביגלך עבור החסידים ובדרך הלך הוא כמהוורה: האם באתי לעולם כדי לקנות ביגל וכך פורץ בבכי גדול. יותר אינו יכול לסבול, סאת יסוריו הרוחניים הוגדשה. האברך הצעיר בכה, ובכו עמו שמים וארץ...

הוא המשיך בבכיותיו עוד זמן רב עד שנרדם. והנה בשנתו רואה הוא חלום נורא, וזה דבר החלום: סולם גבוה מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. והנה הוא מתחיל לעלות בשלבי הסולם, עולה שלב ועוד שלב, ולפתע אינו יכול להחזיק מעמד, הוא מועד ונופל על האדמה. הוא מתחזק ומתחיל לעלות שוב. הפעם הוא מצליח להעפיל גבוה מקודם, אך לפתע מתמוטט הוא שוב ונופל למטה. עתה הנפילה גדולה יותר אך בכל זאת מנסה הוא שוב לעלות. הוא עולה מעלה אחר מעלה, הנה הוא כבר כמעט מגיע לקצה הסולם... עוד מעט קט והוא בשלב העליון של הסולם אשר ראשו בשמים... אך לפתע הוא מועד ונופל לתהום בחבטה עזה גדולה ועצומה פי כמה מקודמתה.

עודו שוכב שבור ורוצץ אין אונים, והנה צצה לפניו לפתע

קו האמונה
02-6444250

**הגיע הזמן
להפיל את החומות
שמפרידות ביננו
כולנו אחים!**

אני אוהב כל יהודי

לרכישת מוצרי "אני אוהב כל יהודי"
050-9931931
נא להתקשר בין השעות: 9:00-15:00

התפילין שהזמין אליהו הנביא

אם תתמהו מפני מה צריכים להדגיש על הנייר לשם מי נכתבו התפילין, והרי אין זו קדושת ספר תורה שצריכים לכתוב דווקא 'לשמה'?? אלא מה...

"צפרא טבא".

דממה מוחלטת. שום תגובה לא הגיעה מהצדיק שרכן על גבי השולחן ושרטט אותיות סת"ם בכתב פנינים מרהיב עין ביופיו.

הרה"ק רבי דוד מלעלוב עמד בצד וחיכה. לפני מספר ימים ניגש אל רבו, הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין - 'החזוה' הקדוש, וסיפר שהתגלה ספק בכשרות התפילין שלו. רצונו לדעת אצל מי כדאי לרכוש תפילין חדשות.

"סע לפשעווארסק", ענה 'החזוה' לרבי דוד מלעלוב, "שם יושב יהודי בשם רבי משה, סופר מומחה. אצלו תזמין".

כעת עמד רבי דוד בחדר הקטן בפשעווארסק, חיכה שרבי משה ישיב לברכת השלום שלו, אך הדממה לא הופרה. רבי משה ישב וכתב בריכוז מופלא, בכוונות טמירות ונעלות, והתעלם מנוכחותו של האורח בחדר. הדקות חלפו ורבי משה סיים את מלאכת הקודש. בפנים מאירות הרים את ראשו לעבר רבי דוד ונתן לו שלום. "מה שמכס?" שאל רבי משה.

"דוד", באה התשובה.

"ומהיכן אתם?" שאל בעל 'האור פני משה'.

"מלעלוב", ענה רבי דוד.

"אם כן", קם רבי משה ממקומו וניגש אל ארגז בצד החדר, 'הרי שעבורכם ציווה עלי אליהו הנביא ז"ל לכתוב תפילין'... באומרו זאת הוציא רבי משה מן הארגז שני זוגות תפילין ומסרם לרבי דוד מלעלוב. על נייר העטיפה שבו היו מונחות התפילין, נכתב: "נכתב לשם רבי דוד מלעלוב".

אם תתמהו מפני מה צריכים להדגיש על הנייר לשם מי נכתבו התפילין, והרי אין זו קדושת ספר תורה שצריכים לכתוב דווקא 'לשמה', ותפילין שנכתבו עבור יהודי אחד כשרים גם עבור יהודי אחר - צודקים הנכם. הסכיתו אפוא להסברו המופלא של הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק:

רבי משה מפשעווארסק, בעל 'אור פני משה' (יב בטבת יום פטירתו), היה מגדולי הצדיקים בדורו והתמחה ביותר

במלאכת כתיבת סת"ם. לבד הקודש של סת"ם. המופלא, בקי היה בכונות הקדושות ועשה את מלאכתו בטהרה מופלגת שאין כמותה. רבים מצדיקי דורו חשקו להתעטר בתפילין מכתב ידו של הרה"ק מפשעווארסק, אולם המלאכה הייתה כרוכה ביגיעה רבה ולא כולם זכו בה.

השרף הקדוש רבי אורי מסטרעליסק גילה שה'אור פני משה' אינו כותב סתם תפילין ומזוזות ומוכר, אלא כותב אותן לפי שורש נשמתו של מי שעתיד להשתמש בהן, לפיכך על כל תפילין צוין לשם מי נכתבו ומי יזכה להתעטר בהן...

ומעשה ששלח הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז את תלמידו אל 'האור פני משה' בבקשה שיכתוב עבורו מזוזה. ניצל התלמיד את ההזדמנות וחילה את פני רבי משה שיכתוב שתי מזוזות: האחת עבור רבו הקדוש ממעז'בוז ואחת עבור התלמיד עצמו. בעת מסירת המזוזות שם 'האור פני משה' בידי התלמיד מזוזה אחת ואמר: "זו עבור רבך". לאחר מכן נתן לו מזוזה נוספת ואמר: "וזו, עבורך". כאשר הגיע התלמיד בחזרה אל הרבי ר' ברוך ומסר לו את המזוזה, שאל רבי ברוך את התלמיד: "האם אמרת לרבי משה שהמזוזה מיועדת עבורי?" השיב התלמיד בחיוב.

התהלך רבי ברוך בחדרו אנה ואנה, ולאחר מכן ניגש ובירר אצל התלמיד שנית האם אכן הדגיש לפני הרה"ק מפשעווארסק עבור מי מיועדת המזוזה.

שוב ענה התלמיד בחיוב, אלא שעתה סיפר שאף עבור עצמו הזמין מזוזה, שמא ירצה הרבי לראות אותה.

אך קיבל רבי ברוך לידו את המזוזה השנייה, אורו פניו וקרא בשמחה: "אכן, זו המזוזה שנכתבה עבורי..."

מכיוון נוסף כי אני יודע שרבים יקראו את השורות האלה ויהנהו בראשם ויאמרו 'נכון מאוד... זה צודק...' אבל ברור לי שגם המהנהנים והמסכימים לא מבינים את הדברים לגמרי וכל שכן שלא חיים אותם.

אתם רוצים הוכחה לכך? תשאלו את עצמכם שאלה פשוטה: האם אני אדם מאושר באמת? וזכור, זה שאתה מאושר "פחות או יותר" - זה לא אומר שאתה מאושר. אני מתכוון שתשאל את עצמך האם אתה מאושר לגמרי, כלומר: האם מהרגע שאתה פותח את העיניים בבוקר ועד הרגע שבו אתה סוגר אותם בלילה - אתה מוצף באושר בלי שום התמרמרות ובכיינות בלי שום ציניות ולעג ושנאה עצמית וביקורת שלילית לא על עצמך ולא על אחרים וכולך מלא תודה ואתה מרוצה בשלימות מכל מה שקורה איתך כולל כל התקלות והחסרונות?

דעו לכם שבדודים חיים כך. ומדוע? כי רק יחידים חיים את האמונה השלימה, יחידים חיים את אהבת ה' בשלימות.

זו סיבה נוספת להסביר את מה שאני תמיד אומר שהאמונה היא תרופה לכל מחלות הנפש. כי האמונה השלימה פירושה שאדם מרגיש אהוב בכל רגע ורגע. ולא סתם אהוב אלא אהוב על ידי בורא עולם, זו אהבה אינסופית, אהבה מושלמת, אתה בידיים הכי טובות, הטוב המושלם ואין טוב מהן. ובדיוק כמו שהאהבה יוצרת את בריאות הנפש המושלמת אצל הילדים, וכמו שהיא נותנת להם את החיסון המושלם לעמוד בתלאות החיים - כך האהבה של ה' שהיא הלב של האמונה - היא גם הרפואה המושלמת לכל סוגי המחלות ולכל חיסרון באושר ובסיפוק בחיים.

ה"כנפיים" של יוסף הצדיק

יוסף הצדיק ידע תקופות שפל קשות מאוד ממש בתחתית של התחתית והוא ידע גם תקופות של שיא הזוהר בפסגה של הפסגה של העולם בכל קנה מידה. באיזו תקופה התורה קוראת לו "איש מצליח..." וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו? דווקא במקום הנמוך ביותר ב"קריירה" שלו - בתקופת העבדות!

התורה מקדישה ליוסף הצדיק פרשות שלימות, יותר מאשר לאבות הקדושים בעצמם. כי כל כך חשוב לתורה לתאר את המסע המדהים והבלתי אפשרי של אדם שהיו לו כל הסיבות להישבר ולבסוף עלה לגדולה, והדגש של התורה הוא שההצלחה של יוסף נמדדת דווקא במקומות הנמוכים, ודווקא משם נבנתה העלייה העצומה שלו - כדי לומר לנו שההצלחה האמתית של יוסף לא הייתה ברגע הסיום אלא בכל רגע ושנייה במסע התלאות: הוא לעולם לא נשבר, תמיד שמח, תמיד היה מחובר למשימתו ולתכליתו.

כל זה בא ללמדנו שרק בריאות נפשית ושמחת חיים תמידית מתוך אמונה שלימה וחיבור מוחלט לבורא - רק זו הצלחה אמתית, זה מה שנתן ליוסף את הכוח לחיות בלי שום שנאה ומשקעים כלפי האחים, בלי שום תאוות נקם, בלי שום טראומות מכל מה שעבר. כלום. לב נקי. לאדם מוצלח כזה לא פלא שהיו הכנפיים לנסוק משפל המדרגה לפסגת העולם כהרף עין.

בברכת שבת שלום ומבורך

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

כנינים חסידות ברסלב

התודה

בפרשתינו (בראשית מו א) מסופר שכשיעקב אבינו היה בדרכו לירידה למצרים עצר בבאר שבע להקריב קרבנות, וכפי הכתוב: "ויסע ישׂראל וכל אִשְׁרָאֵל לוֹ וַיָּבֵא בְּאֶרֶץ שְׁבַע וַיַּזְבֵּחַ זִבְחִים לֵאלֹהֵי אֲבִיו וַיַּחֲקֶה, בפירוש רבי אברהם בן הרמב"ם כתוב שקרבנות אלו היו זבחי תודה על שמצאו את יוסף הצדיק, וכיוצא בזה כתב בתוספות השלם שהביא קרבן תודה על שיוסף עודנו חי, ואמר כשם שיעחק נעקד והיה ראוי להיקרב והביא אייל תמורתו, כך אני הייתי אמור להתייסר, וניתן בני יוסף תחתיו.

ובמדרש (בר צד ה"ע"פ ביאור העץ יוסף) הביא בשם ריש לקיש שכיוון שמע שיוסף קיים ועומד בצדקו, הביא קרבן תודה על שהתקיימו י"ב שבטים, שהם כנגד י"ב עמודי עולם וי"ב מזלות, וזאת מכח הברית שלא יכלה שבט מישראל.

ורואים מכאן יסוד עצום ללמוד מיעקב אבינו ע"ה עוד לפני בכלל שהוא פוגש את יוסף הצדיק ועוד טרם יורד לתוך חשכות מצרים הוא פותח בתודה והודאה כי תודה זו היא בודאי בגדר של הודיה שלא סן חובות התודה, כי קרבן התודה באה רק על אחד מארבעה דברים, 1. יורדי הים. 2. הולכי מדבריות. 3. בית האסורים. 4. חולה שנתרפא. ואילו על שמועה על בן שנשאר בחיים אין חובת קרבן תודה ובכל זאת בוחר יעקב אבינו להביא קרבן תודה על השמועה שבנו נשאר בחיים, אפשר

לומר שיעקב אבינו מבין שהדרך לנצח את חשכות מצרים זהו רק ע"י תודה והודאה.

וכמו שהרב כותב בספרו שערי תבונה (פרק שני) שעניין זה של להודות ולהלל, הוא תכלית הבריה והמדרגה הגבוהה ביותר שאפשר להשיג, כמובא בספר דברות אליהו, על יעקב אבינו שנאבק עם שרו של עשו, ובבוקר אמר לו המלאך: "שלחני כי עלה השחר" כלומר המלאך צריך ללכת לומר שירה. אמר לו יעקב: "לא לא אניח לך, עד שתברך אותי". והמלאך ברך אותו כך: "ויאמר - לא יעקב יאמר עוד שמך כי ישראל וגו'". שואל על זה בספר הנ"ל: הרי המלאך לא ברך את יעקב רק שונה לו את שמו לישראל, והיכן הברכה?

ומתרגם: "ש"ישראל", זה אותיות "שיר-אל", וזו היא ברכתו של המלאך ליעקב, שתמיד ישיר לה. כך למעשה אמר לו המלאך: הברכה שאני מברך אותך, היא - שתגיע לדרגה שתמיד תשיר לה! בכל מצב, בכל מה שיעבור עליך, אתה תשיר לה, שבזה תהיה בדרגה הגבוהה ביותר שיש בעולם הזה! ואכן לשיר ולהודות ולהלל לה' יתברך, זו למעשה התכלית של עם ישראל, כמו שכתוב בישעיה: "עם זו יצאתי לי תהלתי יספור", ש'פרשו במלים פשוטות, שה' יצר את העם הזה לשם כך, ש'יספורו ויפרסמו את הניסים והנפלאות שה' עושה, וידו לה', וזה מה שיעקב עושה עכשיו בדרכו לארץ מצרים יודע יעקב אבינו כיצד אפשר לנצח את החושך של מצרים את חשכת הגלות הקשה ללכת עם תודה והודאה כבר בכניסה לארץ מצרים, וזה מתקשר היטב עם דברי מוהרנ"ת

כְּשֶׁנֶּשְׂאֵל פֶּעַם אֶחָד מֵאַנְ"שׁ אֶת רַבֵּנוּ שְׂפִירֶשׁ לֹו דְּבַר בְּסִפּוֹר לְקוֹנֵי מוֹהֲרָן, לֹא עָנָהוּ רַבֵּנוּ כְּלָמֵם, רַק אָמַר לוֹ: "יִכּוֹל הִנֵּה לְקַסֵּט אֶת סִפְרִי כְּפִי רְצוֹנְךָ (לומר בִּי פִירָאִישִׁים כְּלִכְבֵּרָךְ) אֲוֹלָם אֶל תִּפְגַּע בְּסִיעִיף קִטָּן נִשְׁבֹּשְׁלָחַן עָרָךְ!" (שיש"ק ב-קלא).

אָמַר מוֹהֲרָנ"ת: הִתְעוֹרָרַת הַבָּאָה עִם הִתְחַזְקָת אִתְחַסְתָּהּ, הִיא הִתְעוֹרָרַת אִמְתִּית וְיֵשׁ לָהּ קִיאָם, מֵה שְׁאִין כֵּן, כְּשֶׁנֶּשְׂבֹּא הִתְעוֹרָרַת לֵלָא הִתְחַזְקָת (שם ב-תקו).

מוֹהֲרָנ"ת אָמַר: "כְּלִיל לְשִׁבְתִּי קִדָּשׁ חֲרָפִי אֶפְשָׁר לִפְעֹל לְמַעַלָּה כְּמוֹ כְּלִיל כָּל נִדְרִי..." כְּשֶׁזֹּכִין כְּלִילָה אַרְבֵּי נֶזֶה לְעַבְדֵי אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמְתּוֹ. (שם ב-תקז).

אָמַר מוֹהֲרָנ"ת: "יִכּוֹל אֲנִי לומר פֶּרֶאשׁ עַל "הַפְתָּה" שֶׁיִּפֹּי הַפְקָשָׁה בְּיוֹתֵר - וְלֹא עַל אֶדָם, כִּי הַעֲקָר הָאָ לֵב נִשְׁבֵּר, וְאִי יִכּוֹל לְדַעַת אֶת הַלֵּב הַנִּשְׁבֵּר שֶׁל הַשֵּׁנִי?" (שם ב-תרכ).

(ל"ה הל' פריקה וטעינה) שהשבוע יום ההילולא שלו שאמר: "כי באמת, אם היו הכל שומעים לקול צדיקי אמת, ללכת בדרך זה, להאמין תמיד בה' יתברך שהכל לטובה, וליתן שבח והודיה תמיד לה' יתברך, בין בטיבו בין בעקו כמו שכתוב: בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר, בודאי היו מתבטלים כל הצרות וכל הגליות לגמרי וכבר הייתה גאולה שלמה".

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

פרטים בהלכות גניזה

השאלה שהשמיט את האות ו' של "תפארת", אין איסור וההזמנה אינה צריכה גניזה.

האם מותר לכתוב תאריך לועזי בהזמנות לאירועים?

לכתחילה ראוי להימנע שלא להזכיר תאריך לועזי כלל, ויש פוסקים שנוקטים שיש בזה איסור תורה "ושם אלוקים אחרים לא תזכיר". שו"ת מהר"ם שיק (י"ד סימן קע"א). ומכל מקום אם אינו כותב את התאריך במלואו, וכגון שבמספר השנים כותב רק שתי ספרות אחרונות [כגון שבמקום לכתוב 2019 כותב 19] יש מקילים שאין איסור שו"ת מאור יהושע (סימן ל"ו), והטוב ביותר שיכתוב את התאריך העברי ועל התאריך הלועזי יוסיף את המילה "למניינם" [כגון אם האירוע יחול ביום ראשון הבא עלינו לטובה י"ב מרחשון תש"פ, יכתוב את התאריך הלועזי 10/11/19 למניינם]. משמרת שלום (הלכות שמחות אות ס).

כשכותבים בהזמנות "ובשמחתכם ישמח ליבנו גם אננו" האם יש חשש נדר שיהיה חייב להגיע לכל השמחות שיזמינו אותו?

אף שאין בזה חשש נדר, כי בודאי אין כוונתם להתחייב בכך אלא רק כותבים כן על דרך המליצה אבל לא בתור התחייבות, מכל מקום ראוי להוסיף את המילים "בלי נדר" כי יש פוסקים החוששים לכך, ואם לא הוסיף אין חשש נדר בזה. ספר מילי דבי הלילא מהגר"ם גרוס שליט"א (עמוד ט"ז).

"עוד ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים", האם ההזמנה חייבת גניזה?

ראשית יש להבהיר כי יש איסור לכתוב פסוקים על גבי הזמנות, ויש שני טעמים בדבר: טעם ראשון משום שמביא את פסוקי התורה לכדי ביזיון שמשליכים אותם בפח האשפה, וטעם נוסף משום שאסור לכתוב פסוק שלם או חלק מהפסוק, רק ג' תיבות ולא יותר. רמב"ם בתשובת פאר הדור (סימן ד') שלחן ערוך (יורה דעה סימן רפ"ג סעיף ד') ט"ז (שם).

מה הדין אם משנים מעט מלשון הפסוק, וכגון שכותבים "תפארת בני אבותם" במקום "תפארת בני אבותם" שמשמטיים את הו"א של "תפארת", האם זה מספיק או שבכל אופן צריך לגנוז?

הרמב"ם בשו"ת פאר הדור (סימן ד') כתב שאין לכתוב יותר משלושה מילים מתוך הפסוק, ובשלושה מילים גם יש להחמיר שצריך גניזה. פתחי תשובה (סימן רפ"ג). אמנם במקרה שמשנה את הפסוק במעט כפי שמופיע בלשון

האם יש איסור לכתוב דברי חול בכתב דפוס שנקרא "כתב אשורית" דהיינו הכתב שדומה לספר תורה, ואם אסור, כיצד נוהגים היום לכתוב עיתונים בכתב דפוס?

להלכה אנו נוקטים שאין לכתוב דברים של חול ב"כתב אשורית" מכיון שהתורה נכתבה בכתב זה יש בו קדושה ואין ראוי לכתוב בו דברים של חול, וכן פסק הרמ"א (שלחן ערוך יורה דעה סימן רפ"ב סעיף ב'), מכל מקום כתב דפוס המצוי בזמנינו אינו כתב אשורית, כי יש בו עיצובים שונים ואינו דומה לכתב של ספר תורה וממילא אין איסור בכך. שו"ת שאלת שלמה (חלק ב' סימן צ"ג). ולכן נוהגים להקל בכתובת העיתונים בכתב דפוס מכיון שאינו דומה לכתב של ספר תורה.

ומכל מקום לכל דבר מצוה מותר לכתוב הזמנה גם בכתובה של ספר תורה ממש, ולא נאסר אלא לכתוב דברי חול ממש. שו"ת כתב סופר (אבן העזר סימן כ"ב).

קיבלתי הזמנה לחתונה והיה כתוב עליה פסוק

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לחתום, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יא טבת תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 4:06 תל-אביב: 4:20 חיפה 4:10 מוצאי שבת: ירושלים 5:22 תל-אביב: 5:24 חיפה: 5:21 ר"ת: 5:58

פרשת ויגש

"זהסר כעס מלבך"

"אין צורך לשבור צלחת..."

סיפר הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי** זצ"ל: לפני אירוסיו בחן אותו חמיו על ידי שנשא ונתן עמו במשך שלושה ימים בדברי תורה. לאחר שהיה חמיו מרוצה מידיעותיו בתורה וחפץ לגמור את השידוך, ביקש הרב אברמסקי לפגוש את המדוברת באומרו: "בחנתם אותי במשך שלושה ימים, אולם לא סיפרתם לי כלום אודות מידותיה ומעלותיה של הבת, ולכן אני רוצה לתהות על קנקנה ולהכיר את מדותיה ותכונותיה". ואכן הסכים חמיו לבקשתו וקבע זמן לפגישה בין המדוברת לרבי יחזקאל.

בני הבית שהתרגשו לקראת בואו של בחיר עולם הישיבות, הכינו את השולחן עם כלי הזכוכית היפים והיקרים ביותר שהיו ברשותם.

והנה בדיוק ברגע שהרב אברמסקי דפק על הדלת לפגישה עם המדוברת, אירע לפתע דבר בלתי צפוי: באותו רגע משך ילד קטן בשגגה ובלי שימת לב את המפה שעל השולחן ועמה נגררו כל הצלחות והכוסות עד שנפלו על הרצפה והתנפצו לרסיסים בקול רעש גדול.

ראה הרב אברמסקי מבעד לדלת כיצד המדוברת ניגשת מיד אל הילד הקטן בנחת וברוגע, אווזת בידו בחביבות ומרגיעה אותו בעדינות מופלאה. היא לא הראתה כל סימני כעס או קוצר רוח על אף שהיה זה ברגע הכי קריטי בשבילה כשהבחור המיועד להיות חתנה מגיע.

כשראה זאת הרב אברמסקי החליט על-אתר כי שוב אין לו צורך בפגישה עמה והסכים לגמור את השידוך מיד. הוא הודיע לחמיו, על מפתן הדלת, כי כאשר ראה כיצד היא התנהגה ברוגע ובנחת בשעה לחוצה כזו ואיך היתה כל כך רחוקה ממדת הכעס, שוב אינו צריך להפגש כדי לבחון אותה...

והוסיף הרב אברמסקי לומר בדרך צחות שכבר אין צורך לשבור צלחת, משום שכבר נשברו הרבה צלחות...

הלמות עמלים – ח"ב

להסיר מדת הכעס ולנהוג בנחת עם הזולת!

נלמד מהפסוק: "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך" (פרק מד-יח)

נשאלת השאלה: לשם מה הוצרך יהודה לבקש "ואל יחר אפך"? אלא מפרש הכלי יקר משום שכך טבעו של כעס, שמביא לידי טעות. לכן הקדים יהודה לבקש מיוסף שלא יכעס, כדי שיכנסו דבריו הנוכחים וטענותיו ההגיוניות באוזניו. שכן אם יכעס, יגרום על ידי כך שלא יבין ולא יקבל טענותיו, אף אם טובים ונכוחים הם ולא יוכל לשפוט בצדק.

חייב אדם להדבק במדותיו של הקב"ה וגם כשיש לו סיבה מוצדקת לכעוס, יבליג וימתין עם כעסו. וכפי שמוצאים שהקב"ה כובש כעסו ואינו מעניש מיד.

דוגמא לכך מביא האלשיך **הק'** ממה שמצינו אצל אהרן ומרים שדיברו במשה (ובמדבר יב) והקב"ה הוכיחם והודיע להם חטאתם ורק לאחר מכן נאמר: "והענן סר מעל האהל והנה מרים מצורעת כשלג ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת"... מזה שלא כעס עליהם מיד אלא בתחילה הודיע להם חטאתם, לומדים מוסר השכל, שאף שהקב"ה יודע חטאו של אדם בכ"ז נכנס עמו בדברים והודיע להם חטאתם ולא מיד כעס עליהם.

על אחת כמה וכמה צריך האדם להזהר לא לכעוס על חברו כשעושה לו עוול, אלא בתחילה יוכיח אותו בנחת על חטאו שעשה לו, שמא יש בידו להצטדק על כך, ואילו אם מיד יכעס עלול להתברר שכעס על חברו על לא עוול בכפו.

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל המחיש (בספרו **בן יהוידע** על מסכת קידושין) עד כמה משפיע הכעס על בריאותו של האדם ועל מראהו, עפ"י מעשה בשני בני אדם שהיו שכנים, ואחד מהם היה עשיר מופלג בעל צאן ובקר שדות וכרמים, ושולחנו שולחן מלכים ודירתו נאה ומרווחת, אך היה בשרו רזה וכחוש מאוד והיה מותש כח.

לעומתו, היה שכיני בעל מלאכה והיה צורך כסף במקצועו, ולא היה בידו לקנות בשר בכל לילה כמו שכיני העשיר, אלא רק משבת לשבת, וביתו היה ריק מרהיטים וכלים נאים. והיתה דירתו קטנה צרה ודחוקה, אך היה בריא, גיבור כח ושמן בשר ופניו שמחות תמיד.

שאל אותו שכיני העשיר: מדוע אני נראה כחוש ודל ואילו אתה נראה מדושן עונג? והשיב לו: הסיבה לכך מפני שאתה בטבעך כעסן ורגזן הרבה, על כן לפחות עשרה פעמים ביום יזדמן לך כעס ורגז עם משרתיך ובני ביתך והכעס מכחיש בשר האדם ומחליש כח הגוף ומזיקו הרבה, אבל אני בטבעי במזג נח ואין לי כל כעס ורגז גם בדבר שראוי לכעוס עליו, לכן הנני בריא תמיד מכח המנוחה שיש לי.

עלון "איש לרעהו" פרשת ויגש הוקדש לעילוי נשמות

הרב החסיד ר' יעקב קאפל צבי בן ר' מרדכי מנדל ז"ל

שיום היארצייט חל בעשרה בטבת ומנוחתו כבוד בהר הזיתים ירושלים עיה"ק תובב"א, ת. נ. צ. ב. ה.

חתנו, משפחת ר' נתן אפטרקוט, אנטוורפן-בלגיה. חתנו, משפחת ר' יוסף בנימין הכהן, בני ברק-ישראל. חתנו, משפחת ר' מרדכי מנדל, וינה-אוסטריה

שלא להשתמש ולהנות מממון שאינו שלנו!

נלמד מהפסוק: "וילקט יוסף את כל הכסף" (פרק מז-יב)

וכתב הרמב"ן: "שהיה [יוסף] איש אמונים שהביא את כל הכסף בית פרעה ולא עשה לעצמו אוצרות כסף... אבל נתן למלך הבוטח בו כל הכסף. וקנה לו האדמה... ומצא בזה גם חן בעיני העם, כי ה' הוא המצליח את יראיו".

נשאל בעל הנודע ביהודה (בש"ת יו"ד תנינא סימן קנח): "אשה שיודעת שבעלה מקמץ בנתינת צדקה ואינו נותן לפי ערכו, והיא נושאת ונותנת בתוך הבית, והיא מחלקת צדקות לפי העושר, ויודעת שבעלה מקפיד, האם מותר לקבל ממנה?"

והשיב הנודע ביהודה לשואל בזה הלשון: "יפה הורה מעלתו, ח"ו לקבל ממנה והוא גזל גמור. ואף שביט דין כופים על הצדקה (יו"ד סימן רמח) מכל מקום מי שם את האשה לשופטת ואשה פסולה לדון. וגם לבית דין אין רשות ליקח ממנו..."

ומסיים הנודע ביהודה: "וזה שחלק עליו והורה להתיר, מחזיק ידי עוברי עבירה, וכל דבריו אינם ראויים להשיב על דברי בטלה כאלה".

ואולם בספר ערוך השולחן (סי"ג) דוחה דברי הנודע ביהודה, דכיון דקיימא לן שכופין על הצדקה, ועכשיו בזמן הזה אין לנו כח לכופ. לכן אם יש איש קמצן והאשה נותנת הצדקה בלי ידיעתו, אעפ"י שהיא בעצמה אינה יכולה להיות שופטת, אך אם הרב שבעירו אומר שלפי ערכו היינו כופין עליו לתת [אם היתה ידונו תקיפה], לכן יכולה ליתן כשיעור הזה, ואף שכפיה היא מדעת בעלים, וכאן שלא מדעתו, מכל מקום החיוב מוטל עליו ודנים בענין זה כפי חיובו.

הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל, אחר שהביא (בש"ת שבט הלוי ח"ה סימן קלב) את הכרעתו זו של ערוך השולחן, כותב: "ודבריו אינם מתקבלים על הלב, דמנא לן להרוס הלכה פשוטה דאסור לקבל ממנה ודין כפיה אין כאן, כיון שהוא שלא בפני הבעל, ומה שהוא מחוייב אין כל חיוב להוציא זאת מיד האשה באיסור". [ועיי"ש שמביא משו"ת מהרי"ל (סימן קט) דמשמע שנוטה כדעת ערוך השולחן].

עוד מן הראוי להציג בנידון דידן את מה שנשאל כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בש"ת משנה הלכות חלק יב סימן קמ): מדוע אין אשה רשאית ליתן צדקה שלא ברשות בעלה ובלא הסכמתו, והרי בנוסח התנאים, כותבין "ואל יבריהו ואל יעלימו... רק ישלטון בנכסיהן שוה בשוה". אם כן, גם לה רשות על הנכסים וכמוהו כמותה ואין חילוק ביניהם?

מלבד זאת, מכיון שזכות גדולה ליתן צדקה, אף שכרע אינו מסכים, אבל בסופו של דבר כשיכיר בערך הצדקה, גם הוא יודה ויסכים למעשה אשתו ו"זכין לאדם שלא בפניו" ומדוע תמנע האשה מלתן צדקה ללא רשות?

השיב על כך גאב"ד אונגוואר: "אני בעיני לא כן עמדי, כי לא נראה להתיר לנשים לגזול מבעליהן", ועל השאלה מנוסח תנאי

"אין מאיר'ל נוטל מן המוכן לאחר..."

מעשה בחסיד שהועיד פניו לשבות באחת השבתות בסאדיגורה בצל רבו הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל. והנה באמצע הדרך נשתבשה לו התכנית מחמת מזג האוויר, והיה נראה שלא יוכל להגיע לשבת לסאדיגורה. גמר איפה בדעתו לשנות את כיוון מסעו ולעשות את השבת הקרובה בפרימישלאן, שם יסתופף אצל כ"ק האדמו"ר רבי מאיר זצ"ל, ואילו את השבת הבאה יעשה בצל רבו מרוז'ין. ואכן היתה זו שבת מרוממת ונעלית עד מאוד בצל הרבי מפרימישלאן. הוד קדושה חפפה עליו, והגביהתו להארות עילאיות.

במוצאי שבת נכנס אל הקודש פנימה, כתב "קוויטל" וצירף את כל דמי הפדיון שהועיד עבור רבו מרוז'ין. קיבל רבי מאיר מפרימישלאן את פניו בחיבה, העתיר עליו ברכות, אך את דמי הפדיון הורה לו ליטול בחזרה, באומרו: פדיון זה הוכן עבור הצדיק מרוז'ין, אין מאיר'ל נוטל מן המוכן לאחר אפילו כמלא נימה... **זעק החסיד:** "רבי! חלקו של הרבי מרוז'ין לא יגרע במאומה. אמסור לו "פדיון" במלא הסכום שהתכוונתי בתחילה..."

ואולם דבר לא הועיל, ונאלץ אותו חסיד לקחת בחזרה את דמי הפדיון עד הפרוטה האחרונה **אספקלריא המאירה**

לקדש את ה' בעיני הגוים...

בהיות הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל רב חדש בעיירת ציטיביאן (מחוז פולין), פנה אליו יהודי וסיפר לו לפי תומו, כי פקיד הדואר הנכרי החזיר לו בטעות עודף משטר של 100 ל"ט, בעוד שלמעשה שילם בשטר של 10 ל"ט. הכריע רבי יעקב שעליו להשיב את הכסף.

חלפו מספר שבועות. רבי יעקב נכנס לבית הדואר כדי לרכוש בולים. הוא הבחין שהפקיד מסר לו בולים במספר רב מכפי שהתכוון, וערכם עלה על הסכום ששילם.

רבי יעקב שמח על ההזדמנות שנקרתה לידו לקיים מעשה שיש בו קידוש השם (כמבואר בשו"ע חו"מ רסו-א) והשיב מיד את הבולים המיותרים. החיוך שהופיע על פניו של הפקיד לימד על כך כי עשה את מעשהו בכוונה תחילה, כדי לוודא אם היהודי הוא שהחזיר את הכסף היה סתם "אוייל הגון", או שנהג בהתאם להוראתו של הרב החדש...

לאחר שנים רבות, סיפר לו ניצול שואה מציטיביאן, כי אותו פקיד דואר היה בין התושבים המקומיים הבודדים שניאותו להסתיר יהודים בביתם. רבי יעקב היה משוכנע, שבזכות העובדה שנהג כלפיו ביושר, החליט אותו גוי לסייע בהצלת יהודים.

במחיצות

נקי כפיים ובר לבב

בכל ראש חודש היה הגאון רבי שטיינמן זצ"ל מחלק סכומי עתק להרבה ישיבות, כוללים ומוסדות תורה, שאל אותו מנהל מוסדות אורחות תורה רבי יעקב ורז'בינסקי שליט"א: מה עם הישיבות שלנו? המצב שלהם לא יותר טוב מהמוסדות האחרים! והוא השיב לו: "אני מקבל כסף מנגידים בשביל לחלק ולא בשביל לקחת!"

כידוע, מלבד עצם העידוד של הרב שטיינמן למען החזקת תורה, היה מחלק מידי ראש חודש ליותר ממאה כוללים ומוסדות סכומי כסף גדולים שניתנו לו למען החזקת תורה. וסיפר נכדו שראה במשך השנים דבר פלא, שגם בימים שהרב שטיינמן לא חש בטוב, הרי שבראש חודש תמיד היה מרגיש טוב בחסדי ה', כדי לקיים את החלוקה כרגיל.

כאייל תערוג

"ועשית הישר והטוב..."

מעשה מופלא סופר על הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל: מעשה בראובן שמכר דירתו לשמעון. כשהגיע זמן הפינוי אמר המוכר שאינו יכול לפנות את הדירה לשמעון הקונה, שכן הדירה שקנה הוא עצמו עדיין לא הושלמה בנייתה ואין לו לאן ללכת...

שמעון תמה על טענתו: הרי מהיום הדירה שלי! והסכימו שניהם להציע טענתם לפני רבי ניסים קרליץ. אמר להם רבי ניסים: עפ"י דין, אין על מה לדון שהרי המוכר לא התנה זאת בחוזה המכירה, ומכיון שזה דבר שכיח ומצוי, הרי שההפסד הוא של ראובן. שאל ראובן: ומה אעשה ולהיכן אלך? בירכו רבי ניסים בחום שימצא מקום במהרה, וכך הוי בס"ד.

ואולם חודש לאחר מכן קנה רבי ניסים דירה לבתו הצעירה, וכשהגיע הזמן לצאת מהדירה, טען המוכר, כטענת ראובן דלעיל, שאינו יכול לצאת עדיין, וכשהפצירו בו הרי חתם בחוזה שבתאריך זה הוא מפנה דירתו, ביקש להתדיין אצל רבי ניסים...

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

נכנסו לרבי ניסים, הוא שמע את טענותיהם, ואמר: "נו, לא קרה כלום, תשאלו עוד קצת בדירה, בתי תוכל לגור בנתיים בשכירות". ואכן המשך המוכר לגור חודש נוסף בדירה שכבר שייכת לבתו של רבי ניסים.

יום אחד פגש הלה את רבי ניסים ואמר לו: "אתם לא יודעים איזה ס"ד יש לכם. בחודש שנשארנו בדירה התפוצץ הדוד-שמש ונגרם נזק גם לצנרת והיתה הוצאה גדולה, ובזכות הויתור שלכם הכל נפל עלי, שהרי אני צריך לפנות את הדירה כשהיא במצב תקין..."

אמר לו רבי ניסים: "א"כ עלינו לשלם לך את כל ההוצאות, שכן בעצם הדירה כבר שלנו מהתאריך שנקבע לפינוי. אלא שרצינו להיות יהודים טובים והרשינו לך להמשיך לגור בדירה, אבל אתה נמצא שם בתור אורח ולכן פשוט שכל הנזקים עלינו..."

הלמות עמלים

נקיות המעשים...

איש תם וישר התגורר בירושלים ושמו **הרב דרור בן דוד** זצ"ל, ראשיתו במשרה בכירה בתעשייה האווירית והמשכו בקבלת עול תורה והיגיעה בה יומם ולילה, (הקים כולל ביכורי יוסף וערך לוחות זמני הנץ. זכה לבנים ת"ח מחברי הספרים, 'שיחת חולין', 'כרע רבץ', 'שלום רב' ו'התורה המחכימה' ועוד). היה מופת לכל מכיריו בישרות ונקיות המעשים כדוגמא שלפנינו:

במהלך בניית בית הכנסת שיסד, נתקבלה תרומה גדולה מאד מאחד מקרוביו עבור בניית מקוה במקום. נעשו חפירות ואף שילם מכספו בעבור האדריכל, ואולם לבסוף לא הושגו האישורים והתכנית לא יצאה לפועל, כפי הנהוג במקרים כאלו חוזרים לתורם ומנסים להעביר את תרומתו למטרות חשובות אחרות כמו ארון קודש וכיו"ב, כי חבל להפסיד תרומה כה נכבדה. אמנם הרב דרור לא עשה כן, אלא לקח את כל סכום התרומה במלואו, אף שכבר הוציאוהו על הבניה, שילם מכיסו והחזיר הכל לתורם תוך כדי התנצלות שהתכנית לא אושרה...

מתוך מאמר לזכרו

הכתובה, הגאב"ד: "בכתובה דידן אין אפילו רמז שתוכל האשה ליתן מעותיו לאחרים בלי רשות בעלה כלל".

ועל הטענה שהרי זכות היא לבעל וזכין לאדם שלא בפיו, השיב הגאב"ד בתמיחה: וכי כל אדם יוכל לקחת מנכסי זולתו וליתנם כצדקה לעניים כדי לזכות את בעליהן ולא יעבור הגזלן כל עבירה בטענה כי זכין לאדם שלא בפניו? ומה שונה אשתו מאדם אחר?! והרי רק לבית דין הרשות לכפות על הצדקה, אבל יחיד הנוטל ונותן צדקה בלי רשות, הרי הוא גזלן ואין זו צדקה כלל!

מעביר על מדותיו

מעלה נשגבה שלא לנטור למרעים לו, ואף להשיב טובה תחת רעה !

נלמד מהפסוק: "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מוכרתם אותי... כי למחיה שלחני אלקים..." (פרק מה-ה)

נמצאנו למדים מעלתו המופלאה והנשגבה של יוסף הצדיק, אשר לא די שמחל לאחיו שהשליכוהו לבור נחשים ועקרבנים ואחר כך מכרוהו לעבד, אלא אדרבה, עוד ניחמם ועודד את רוחם ודיבר על ליבם כי מעשיהם גרמו לו ולהם טובה גדולה! ובזה הבהיר להם כי זכאים הם ולכן גלגל הקב"ה זכות על ידם.

ישנן ג' דרגות בהעברה על המדות זו למעלה מזו, ואלו הם: א) אף שמצטער על העלבון וכואב לו על כך, בכל זאת מבליג ואינו נוקם ונוטר ואינו משיב למעליבו כגמולו. ב) מיד כששומע את עלבונו מוחל למעליבו, ואינו מרגיש שיש לו על מה לנקום. ג) הוא שמח בעלבונו עד שמרגיש צורך להשיב טובה למעליבו.

ג' דרגות אלו רמוזות באמרת חז"ל (ושבת פח): "הנעלבין ואינם עולבין, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עושים מאהבה ושומחים ביסורים, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

דרגה א' מרומזת ב"הנעלבים ואינם עולבים" - אף שנעלב, מבליג ואינו מעליב חזרה. דרגה ב' מרומזת ב"שומעין חרפתן ואינם משיבים" - הוא רק שומע ואינו שם על לבו להיעלב וממילא אינו מקפיד, דרגה ג' מרומזת ב"עושים מאהבה ושומחים ביסורין" ששמח בעלבונו כי מבין שמאת ה' היתה לו זאת לטובתו, לכפר על עוונותיו, ולכן כה שמח הוא עד שחש הכרת הטוב למעליבו ומודה לו על כך שבזכותו מתכפרים לו עוונותיו.

ואולם מצינו לאידך גיסא בדברי חז"ל (ויומא כג): כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם! וכבר שאלו על כך חז"ל, הרי אדרבה, ישנה מעלה להיות מהנעלבין ולא עולבין וכו' שעליהם הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו"? ומתרגמים חז"ל: "לעולם דנקיט ליה בליביה" [=אינו נוקם למעשה, אך בגלל כבוד התורה צריך לשמור העלבון בלבן].

מצא לכך הגאון **רבי יוסף שאול נתנזון** זצ"ל (בספרו **דברי שאול**) רמז בפסוק "הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" - הנשיכה בראש גלויה וניכרת היא, ואילו הנשיכה בעקב נסתרת היא יותר, נמצא שנשיכת הנחש אינה גלויה ואינה ניכרת. בדיוק כך צריך הת"ח לנקום, באופן "דנקיט ליה בליביה". כלומר: להסתיר בלב ולא לעשות מעשה בגלוי, וזהו "נוקם ונוטר כנחש"...

מנה כפולה על שום מה?

ידיד אישי היה לו **לגאון מטפליק - רבי שמשון אהרן פולונסקי** זצ"ל ושמו ד"ר מרדכי אליאש. הוא מסר לרבי שמשון בכל חודש סכומי כסף לחלקם לצדקה. הוא לא נהנה מהכספים אף לא בפרטה אחת. כי אם חילק הכל לעניי ירושלים. היו שבאו אליו לביתו, והיו ששלח אליהם לביתם.

פעם הבחינו בני ביתו ששולח למשפחה פלונית מנה כפולה... שאלוהו: מה ראה על ככה? השיב הגאון: "להוי ידוע לכם שכאשר יצאתי מהפוגרומים ברוסיה לילך ארצה, רעבנו ללחם. האיש הזה שאני שולח אליו כעת, היה אז גבאי צדקה, אך קפץ את ידו ממני, עכשיו התהפך הגלגל. אני המחלק צדקה והוא המקבל, ובכדי שלא להכשל ח"ו בשמירת טינה, הריני שולח לו במדה גדושה יותר, שלא יטענו ח"ו בעולם האמת, אולי נקמתי ונטרתי..."

מרבצי תורה מעולם החסידות

"ואוהביו כצאת השמש בגבורתו..."

פעם נסע הגאון **רבי משה שמואל שפירא** זצ"ל במיוחד לירושלים למסיבת "תנאים" לבתו של תלמידו לשעבר, מקרוביו תמחו מאד על כך, שכן באותה תקופה, מפאת חולשתו, לא היה נוסע לשמחות אף של מקורבים ביותר. ומה ראה לנסוע במיוחד ירושלימה. ועוד לשמחת תלמיד שאינו קשר אליו במיוחד...

כשהובעה הפליאה לפני בנו, השיב: מכיון שידוע על עוולות שעשה אותו תלמיד בדברים שהיו חשובים לאבי עד מאוד. על כן התבטא אבי שחושש שמא יש לו נגיעה כלשהי ביחס לאותו תלמיד, שמה שאינו נוסע הוא לא מחמת הבריאות אלא מסיבה אחרת... לכן בלית ברירה נוסע במיוחד להשתתף בשמחתו...

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"כשעושים דברים טובים..."

הפנייה הגיעה לר' יוסי בערוץ פרטי, והוא הבין ש"אם אין אני לי מי לי". בירר את העניין ובחכמתו קלט שעם כסף אפשר לפתור את עיקר הבעיה.

ר' יוסי שקע בסוגיה והתברר שהסכום שמפריד בין המנוחה האומללה לקבר-ישראל מסתכם ב-20,000 ₪ אבל כסף מנלן?

השאלה נשמעת רלבנטית כשהבעיה אינה שלך. אך כל אחד מבין שאם הבעיה הזו הייתה חלילה שלו, אזי הסכום הזה לא היה מפריד בין הבעיה לפתרון. כנראה שאצל ר' יוסי הבעיה של הזולת היא הבעיה שלו - והא ראייה: הוא מיהר להשיג הלוואה על שמו, ועוד יותר מכך מיהר לזרז את הבאת הגופה וההלוואה שהתקיימה בארץ - בתום 80 יום מהפטירה!

ביום ב' דראש השנה תשפ"א סיפר ר' יוסי כמשיח לפי תומו לאמו שתחלי על הסיפור וכאשר תמהה "מה יהיה עם הכסף? ומה גם, בתקופת הקורונה! - הרי אתה בתקופה זו לא עובד ואין לך פרנסה, היאך אתה עושה דברים כאלו, מרוקן לגמרי את חשבון הבנק שלך ונוטל הלוואה על שאר הכסף?" השיב ברוגע: "כשעושים דברים טובים - השם עוזר!"

* * *

'הלן, ר' יוסי?'

'כן. מי מדבר?'

'מאוסטרליה, זוכר אותי?'

'בטח, איך אפשר לשכוח!...'

'תשמע סיפור!...'

לפני שנשמע מה היה בפיו של האוסטרלי, נציין שבעבר הרחוק סייע ר' יוסי בגיוס משאבים לארגון חסד, ובאחד ממסעותיו הגיע גם לאוסטרליה וכך הכירו השניים.

פלוגי מאוסטרליה מספר לו כך: נפטר פה יהודי ללא קרוב וגואל. מיד התארגנו לגייס עבורו תרומות שיכסו את הוצאות הקבורה וכו', אבל מה קרה ברגע האחרון? התברר שיש לו קרוב והוא לקח על עצמו את כל ההוצאות.

נשארנו עם הכסף שכבר נתרם, ובהתייעצות עם התורמים הוחלט להעביר אותו למת-מצווה אחר - אז אולי יש לך 'מת-מצווה'? אני יודע שזו שאלה מוזרה, יהיו גם שיטענו מצחיקה, אבל חשבתי שאתה האדם שמתאים לשאול אותו את השאלה הזו!

ר' יוסי שומע את הדברים וחושב שהוא מתעלף - "רק יומיים עברו ממתי שסיפרתי לאמא על הסיפור, אני עומד עכשיו יומיים אחר ראש השנה וכבר מתקשרים אלי..." הוא מהרהר.

מי שלא יראה כאן יד ה', הלא ל"סגי נהור" יחשב.

הכסף הועבר מאוסטרליה לארץ בהעברה מיידית, ור' יוסי מהרהר לעצמו: "כשעושים דברים טובים - השם עוזר!"

עשרות-רבות של שנות אֶלְמָנוּת, הסתיימו בקיץ האחרון.

גב' פ. מארצות-הברית הלכה לעולמה בגיל קרוב ל-100, בהותירה אחריה שתי בנות. בעלה הלך לעולמו בגיל צעיר יחסית, במהלך שהות בארץ-ישראל, ונטמן בהר המנוחות. כמה פשוט וטבעי עבורה היה לרשום בצוואתה: "לאחר מלאת ימי ושנותי, מבקשת להיטמן בהר המנוחות לצידו של בעלי".

חלקת הקבר הייתה שמורה עבורה עוד מימי חייה - אך איזה מסע יסורים היה נכון עבורה דווקא לאחר פטירתה!

* * *

כאמור היו לה לגב' פ. שתי בנות. אחת שומרת-מסורת ברמה כזו או אחרת, ועל כל פנים משתייכת ל'אורתודוקסים'. והשנייה, פלורליסטית. 'קונסרבטיבית' או שמא 'רפורמית' - למאי נפקא-מינה? מה זה משנה?

לצורך העניין נקרא לראשונה 'אסתר' ולשנייה 'פאני'.

מיד לאחר פטירת האם, החלה אסתר להיערך להטסת הארון ארצה - והימים ימי קורונה. גם בתקופה זו מטיסים מתים ארצה, אך הביורוקרטיה יותר מורכבת. תיכף התברר לה שזו רק הבעיה הקטנה: אחותה כלל לא שיתפה פעולה, והפתיעה אותה שהתוכנית שלה אחרת לחלוטין: קבורה אלטרנטיבית.

ישנן כמה אלטרנטיבות לקבר-ישראל, אחת גרועה מהשנייה. במזרח הרחוק היה מקובל שלא לקבור מתים, אלא לשרוף אותם. השיגעון הזה חלחל גם למערב, וזה מה שתכננה - רחמנא לצלן - הבת הרפורמית.

אסתר התחלחלה! מה מקום לרעיונות הזויים שכאלה כאשר אמא ציוותה במפורש שרצונה להיטמן בהר המנוחות לצד אבא, כיצד ניתן להעלות על הדעת להפר את צוואתה ולקבל את האפר בתוך צנצנת. היה לא תהיה!

אבל עם מחשבות ורצונות בלבד לא מנצחים במערכה. לא היה בידה כסף להטיס את המנוחה ארצה, לא מושג איך עושים זאת, ולא אנרגיה מיותרת להילחם. ובל נשכח שאם המנוחה הייתה בערך בת 100, אז גיל ה"יתומות" לא מאוד רחוק משם...

בלית הסכמה מצד המשפחה כיצד לבצע את הקבורה, המשיכו הרשויות לשמור על הגופה במקרה. לא יום ולא יומיים - כי אם במשך שבועות ארוכים!

* * *

בדרך-לא-דרך נודע הדבר לר' יוסי פרנקל, בעל ארגון "עזרה ללא גבולות". אם עד היום לא שמעתם על הארגון הזה, כנראה שלא נתקלתם בסבך הביורוקרטיה אבל ר' יוסי בעל הארגון מוכר כמי שמסייע בסבך הביורוקרטיה, ובפרט בתקופת הקורונה כשהביורוקרטיה הנצרכת על מנת להגיע לארץ או לצאת ממנה לבני חו"ל וההתעסקות עם משרד הבריאות לא פשוטה עבור תושבי הארץ וק"ו לא לתושבי חו"ל.

קוראים נכבדים: לפני שבועיים פרסמנו מאמר על משקה (תה) טבעי ובריא אשר לו מעלות רבות, כמו חיזוק המערכת החיסונית נגד שפעת ונגיפים בכלל ומחלות אחרות הקשורות ללב, סכרת, זרימת הדם. המשקה בהשגחת בד"ץ הרב רובין, רבנות בית-שמש מספר הטלפון הנכון להתקשרות 02-6480277, 0545252463 שימו לב אין במודעה זו המלצה, השימוש במשקה באחריותו הבלעדית של המשתמש

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו?

שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו!

פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויגש

עשרים, נמצאו כולם יחד מניסים שלוש מאות. לכן הביא יוסף שלוש מאות גיבורים, ועימו יחדיו הרי הם שלוש מאות ואחד ואין השבטים יכולים להניסם, ויש להם לירא! כפתור ופרח!
(גנא דפלפלי)

"ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני..." (מד, יח)

על פסוק זה שבפתח הפרשה שנינו במדרש רבה: אמר רב סימון: בנימוסין (=בספר החוקים) שלנו כתוב: "אם אין לו - ונמכר בגנותו" (שמות כב, ב).

מדרש תמוה זה נתפרש על-ידי רבי יעקב קראנץ ("המגיד מדובנא") בדרך הבאה: יהודה מבקש בכל כוחו להניא את השליט המצרי מלהחזיק בבנימין אחיו כעבד. משום כך הוא מביא לפניו חוק קדום בדיני גניבה, שגנב הנתפס בחטא ואין לו ממה לשלם - נמכר לעבד, ובעבודתו פורע את חובו לבעלים. ולכאורה, יש מקום לתמוה על חוק זה: כלום ירצה אדם להחזיק

בביתו עבד, שהוא גנב ויכול לפגוע שוב ברכושו? אלא ההנחה היא, שהאדם מטבעו ישר והגון, ונאלץ לשלוח יד בגניבה רק מחמת מחסור ומצוקה. ומעתה, שאינו עתיד לסבול מחסור בבית מעבדיו, שוב לא ישלח ידו בגניבה.

כל זאת - אומר יהודה - נכון לגבי גנב רגיל, שנכשל בחטא מחמת עניו ודלותו. אבל בנימין אחי הוא "בן-טובים", שלא חסר לו דבר בבית אביו. ואם בכל זאת שלח ידו ברכוש הזולת - סימן שהוא מטבעו גנב; וקיים חשש סביר, שהלה יחזור לסורו בהזדמנות הראשונה. כלום יסתכן מישהו להחזיק בביתו אדם כזה, העלול

בכל יום לשלוח ידו בכליו ובכל רכושו?!

"ויגש אליו יהודה" (מד, יח)

בעצם מדוע דיבר יהודה אל יוסף בכעס? הלא הוא עצמו פסק את דינו "הננו עבדים לאדוני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו" ואילו עתה כאשר הקל יוסף על העונש ואמר רק האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד, נמלך פתאום יהודה להתנגד ובתוקף רב, לפסק הזה? אלא בתחילה היה סבור יהודה

"ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה" (מד, יח)

מסביר רבינו האור החיים הק' שיהודה התכוון לומר ליוסף 'כי כמוך כפרעה', שלמרות שלב מלכים ביד ה' להטותו לעשות את הטוב והישר בעיני ה', מכל מקום יש חשש שהשרים שלו יבואו להטות אותו מדרך הטוב ויעוותו את מחשבתו, ויטו את דעת המלך לעשות כרצון לבם, ולכן מבקש יהודה לדבר באזני יוסף שלא ישמעו השרים ויבואו להטותו. 'כי כמוך כפרעה' שלב מלכים ביד ה', ולכן נמצא ביד ה', ולא כדאי שיבואו השרים להטות את לבו היפך רצון ה'.

[מתוך דבריו אלה למדים, שהשרים יכולים לשנות ולהטות את לבו, ממה שהכניס ה' בלבו של המלך].

"ויגש אליו יהודה" (מד, יח)

מובא בליקוט שמעוני (רמז קנ): "נכנסו לתוכחות, אמר יהודה אשלוח חרבי ואחרים חורבנות... שיגר יוסף לפרעה שישלח לו שלוש מאות גיבורים".

יש ליתן טעם, מדוע ביקש יוסף להטיל מוראו דווקא בשלש מאות? ונראה לבאר בדרך פלפול: דהנה איתא בפרשת בחוקותי (ויקרא כו, ח): "ורדפו מכם חמישה מאה, ומאה מכם רבבה ירדפו ונפלו אויבכם לפניכם לחרב". והקשה רש"י, דאין החשבון עולה יפה, דאם חמישה מניסים מאה נמצא שהאחד מניס עשרים, וא"כ מאה מניסים אלפיים ולא

רבבה. ויעוין בשפתי חכמים שביאר, שתחילת הפסוק עוסק באדם החלש שבך, היינו אנשים שאינם גיבורי צבא והם ניסו חמישה מאה, אבל סוף הפסוק בגיבורי צבא מדבר שיניסו מהם מאה רבבה. נמצאנו למדים שגיבור אחד מניס מאה אויבים (שהרי מאה גיבורים מניסים עשרה אלפים), ואדם פשוט מניס עשרים, כמו שנתבאר. מעתה, החשבון נפלא ומאיר: כאן היו אחד עשר שבטים, עשרה שאינם גיבורי צבא, ויהודה שהוא גיבור צבא. נמצא שיהודה רודף מאה, ועשרת אחיו כל אחד רודף

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים 'וכבד ב"ר צבי'
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויגש

עלילת דם מרושעת התרקמה בעיירה קעלין. בלב האישום ניצב רבי שמואל הלוי קעלין, בעל ה"מחצית השקל". גופת גוי נמצאה ללא רוח חיים כשלצידה סכין שכביכול נהרג בה.

גויי העיירה הגיעו לבית המשפט ודרשו נקם מהרוצחים, הם טענו שהסכין שייכת ל"מחצית השקל".

נקרא רבי שמואל למשפט ושם נשאל האם הסכין הזו שלו. הוא ידע היטב איזה אישום עומד כנגדו ונגד הקהילה, ובכל זאת השיב בקול רגוע: הסכין שייכת לי, מביתי נגנבה. אולם אני מכחיש כל קשר לרצח.

בני הקהילה תמחו לדבקותו של רבם במידת האמת, לפחות בעת שכזו כדאי שישנה ממנה. בסופו של דבר השופטים אכן מצאו כדברי הרב: הסכין נגנבה מביתו והוא זוכה. או אז הסביר הרב למשתאים: כאשר עמד יהודה מול יוסף ונדרש להביא את בנימין, סבר הרי שיוסף לא מכיר את בנימין, לפיכך יכל יהודה להביא כל מי שירצה ולומר שזהו אחיהם. אולם אף בשעת הסכנה דבק באמת והודיע שאינם יכולים לחזור למצרים בלי אחיהם הקטן. (במחשבה תחילה)

"ונפשו קשורה בנפשו" (מד, ל)

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה מספר, שהכיר יהודי חופשי שהיה חדור אהבה עזה לתורה ולומידה, כשהתעניין אצלו מאין צמחה לו אהבה שכזו ומה מקורה, גילה היהודי את מקור הדברים וזה סיפורו: בצעירותו נסע לראדין על מנת להתקבל כתלמיד בישיבתו של החפץ חיים, את הבחינה עבר בקלות והנהלת הישיבה מצאה בו כלי מוכשר בידיעת התורה, אלא שבסופו של דבר לא נתקבל לישיבה, מצאו בו דעות נפסדות והוא קיבל צו ופקודה לעזוב את הישיבה ללא שהות.

"כבר איחרתי את הרכבת האחרונה היוצאת מראדין, אנא, ירשוני לעשות את הלילה בישיבה ומחר אעזוב את העיר" התחנן הבחור, "אין לך מקום בישיבה" באה התשובה.

"אבל היכן אליו הלילה?" שאל את החפץ חיים... וכאן התגלתה מידת אהבת ישראל של גאון ישראל האיש החפץ חיים, "בדירתי יש עליית גג תוכל לשכב שם ללילת לילה" אמר, והוא החפץ חיים בעצמו הכין לאורחו מיטה נוחה והלה נשכב ונרדם.

ויהי בחצי הלילה והדלת נפתחה בלאט ומתוך החשיכה מבחין האורח כי החפץ חיים שהיה זקן בא ימים נכנס אל החדר לבדוק

כי הגיעה שעתם להעניש על חטא מכירת יוסף, ומידה כנגד מידה לא בטלה, הם מכרו את יוסף לעבד, והריהם נלקחים עתה כולם לעבדים, והצדיקו את דינם, וע"כ אמר מה שאמר, אבל משראה יהודה, שהוא משחרר את כולם, ולוקח דווקא את בנימין לעבד, שבכלל לא השתתף במכירתו אז התברר לו שזו רק סתם עלילת שווא, וע"כ "ויגש יהודה" להתנגד לעלילה זו, בתוקף ובדברים קשים. (אלשי"ך)

"ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני" (מד, יח)

נאמר בבראשית רבה צג ו': "אמר רבי סימון בנימוסין שלנו כתיב (שמות כב, ב) 'ואם אין לו ונמכר בגנבתו', וזה יש לו לשלם". קשה, הלא יהודה רוצה לפטור את בנימין מ"ואם אין לו ונמכר בגנבתו" על ידי תשלום הגנבה, אם כן היה עליו להקדים את הרישא של הפסוק שהוא עיקר טענתו: "בנימוסין שלנו כתיב 'שלם ישלם'" (אמנם יש מהדורות

של המדרש שבהן כן מוזכר הפסוק מראשיתו). ועוד יש להקשות: מה מועילה טענת יהודה כי יש ביד בנימין לשלם את גנבתו, והרי יוסף יכול להשיבו כי אין מדובר בחפץ רגיל שיש לו ערך מוגדר, אלא מדובר בגביע מיוחד שבעזרתו מנחשים, ולגביע כזה אין ערך כספי!

בספר "פניני קדם" מביא בשם "לקוטי שושנים" שענין אחד מתרץ בשני: אם יהודה היה אומר לו "שלם ישלם", באמת היה יוסף יכול לדחותו בטענה שלגביע אין ערך כספי. לכן אמר לו יהודה: "אם אין לו ונמכר בגנבתו", ואומרת הגמרא (קידושין יח ע"א) "גניבו חמש מאות, ושווה

אלף - אינו נמכר כלל". לכן טען לו יהודה טענת "כמה נפשך": אם תסכים - אזי "שלם ישלם", ואם תאמר שלחפץ הגנוב אין ערך - אזי גם לבנימין אין ערך ואם כן עליך לשחרר אותו.

"ידבר נא עבדך דבר באוני אדני" (מד, יח)

על דרך הצחות, אמר יהודה ליוסף: יקום אותו העבד שרדף אחריו וילחש לך באזנך, שהרי מי כמוהו יודע שכל דברך עלילות המה שאין להן שחר. (מעשה ה')

"כי לא נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן

איננו איתנו" (מד, כו)

היה רשום עליו, בכתב אשורית: "שיויתי ה' לנגדי תמיד". פנה היהודי בפליאה לאותו דיין: ילמדנו רבינו, כיצד זה ייתכן? הרב הוא הרי גאון עצום! בעל זיכרון אדיר! הרב שולט בכל חלקי התורה - ישר והפוך! אז כיצד, יסביר לי הרב, כיצד דווקא את הפסוק המוכר הזה - אינו זוכר???

הרה"צ ר' אשר פריינד זצ"ל לימד אותנו: יכול אדם לעסוק בתורה ימים ושנים, יכול הוא לאסוף לעצמו מלאי כביר של דיבורי אמונה - אבל כל אלו הם רק 'דיבורים'... דיבורים ותו לא! בשביל לחיות עם ה' - צריך לעבוד קשה! צריכים להילחם עם עצמינו!

כי כמה שקשה להתעמק בסוגיה מוקשה - הרבה יותר קשה לחיות עם התבוננות ואמונה...

(נקודות של אור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויגש

"והנה עיניכם רואות... כי פי המדבר אליכם"

(מה, יב)

מפרש רש"י: "בלשון הקודש". מבואר מדבריו שיוסף ציין כהוכחה לזהותו את העובדה שהוא מדבר בלשון הקודש. הרמב"ן תמה על הוכחה זו, הוא קובע שבתקופה ההיא ידעו רבים במצרים את לשון הקודש, ועל אחת כמה וכמה שהמושלים הכירו את השפה! ואם כן תמוה כיצד הוכיח יוסף את זהותו מכך שדיבר בלשון הקודש?

כדי ליישב את תמיהתו מקדים רבי אברהם מאיר גלאנצר שליט"א (מוריה, כסלו תש"ס) ומביא שאלה אחרת: כיצד לא זיהו האחים את יוסף לפי קולו? (-והרי מבואר הלכה שניתן לסמוך על טביעות עין של קול"). רבי יהונתן אייבשיץ (תפארת יהונתן) מיישב זאת כך: זיהו על סמך הקול מתאפשר רק כאשר האדם משתמש באותה שפה בה הכירו אותו לפני כן, וזאת משום שלכל שפה יש מבטא ואופן היגוי שונה "עד שמי שמכיר בלשון אשכנז, ואינו מכיר בלשון צרפת, ושומע את חבריו מדבר

בלשון צרפת אינו מכיר בקולו". ואם כן מובן מדוע לא זיהו האחים את יוסף לפי קולו. מכיוון שהם הורגלו לשמוע אותו בלשון הקודש - ובמצרים הרי שוחח איתם יוסף בשפה זרה באמצעות מתורגמן.

לפי"ז - אומר הרב גלאנצר - מיושבת גם תמיהת הרמב"ן: כאשר יוסף מציין בפני אחיו את העובדה שהוא מדבר בלשון הקודש, אין כוונתו להוכיח שהוא יוסף מעצם השימוש בשפה, אלא שכוונתו לומר לאחיו שכעת הם יכולים לזהות אותו לפי טביעות הקול

- שכן הם הורגלו בעבר לשמוע אותו מדבר בשפה זו!

"לכולם נתן לאיש חליפות שמלות" (מה, כב)

ראיתי לרב שער בת רבים ז"ל שהקשה, מה כוונת יוסף כשנתן להם חליפות שמלות, הרי לא היה חסר להם בגדים? ונראה לומר, לפי שנאמר קודם לכן כשמצא את הגביע באמתחת בנימין "ויקערו שמלותם", לכן הוצרכו להחליף בגדים. (בכור יעקב)

"ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים" (מה, כג)

למה הוא שלח עשרה ולא אחד-עשר? הרי אחד-עשר שבטים עולים חזרה. מבאר המושב זקנים, בשם רבינו אפרים: שבאמת יוסף לא שלח את בנימין חזרה. אמר להם יוסף - אתם תעלו חזרה ובנימין נשאר איתי והיות יעקב אבינו חשש, שמא יקרה לו אסון בדרך, אמר יוסף, תשאירו אותו כבר פה, בין-כה יעקב עומד לרדת לפה, שלא יקרה לו אסון בדרך. לפי"ז אומרים

את מידת הקור בחדר, משהרגיש כי האוויר קריר פשט את מעילו בו היה עטוף וכיסה את הבחור הישן. סיים האיש בקול נרגש וחנוק מדמעות את סיפורו לרבי אליהו ואמר, המעיל ההוא מחמם אותי עד היום הזה.

"ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו, ויאמר

להם אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי

מצרימה" (מה, ד)

כאשר נתוודע יוסף אל אחיו, אמר להם (בראשית מה, ג): "אני יוסף העוד אבי חי? ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו", ואחר כך קורא להם שוב (פסוק ד): "ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי, ויגשו" ויאמר להם "אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה", ולכאורה לא מובן, מה הוסיף להם עתה מה שלא אמר להם בתחילה. הלא כבר אמר להם קודם "אני יוסף" ועתה כשניגשו אליו מה הוסיף בדבריו? וביאר הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל על פי מה שכתב רבי יהונתן

אייבשיץ (יערות דבש דרוש טו)

על דברי דוד המלך בשעה שבכה על אבשלום בנו אמר (שמואל ב יט, א) "בני בני אבשלום" "אבשלום בני" - שבע פעמים "בני", ובכל פעם שאמר "בני" העלה אותו ממדור אחד של גיהנום ואמר שבע פעמים כנגד שבע מדורים. והקשה ה"יערות דבש" וכי אמירת "בני" כאמירת "קדיש" שתוכל להוציאו מגיהנום? ותירץ, כי דוד באמרו בני בני אבשלום, נתכוון ללמד עליו סגוריא, כי הטבע לא נותן לבן למרוד באביו, ואיך זה קרה

שאבשלום מרד באביו? אלא ודאי זו היא גזירה מן השמים כמו שאמר הכתוב (שמואל יב, יא): "הנני מקים עליך רעה מביתך", ובכן אין עליו כל כך אשמה, והמעט שהיה לו נתכפר בהריגתו והגם שאם לא הייתה לו נטייה כזאת, לא היו מגלגלין כך על ידו, על כל פנים כיוון שיש גזירה הדבר נעשה יותר בקלות אף שהוא נגד הטבע ולזה אמר: בני אבשלום! אבשלום בני! איך עשית זאת?! הלא ודאי זוהי גזירה מן השמים ועל ידי כך היה מצילו מגיהנום. ועל פי הקדמה זו ביאר הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל את הכתוב הנ"ל, כי תחילה אמר להם יוסף "העוד אבי חי". כי נבהלו מפניו רצה לעודדם שוב קראם ואמר להם: "אני יוסף אחיכם!" כאן הוסיף "אחיכם", לומר להם כי לפי הטבע לא ייתכן שאח ימכור את אחיו, ואם בכל זאת עשיתם זאת, אין זאת אלא בגזירה מן השמים "כדי להחיות עם רב", ובכן "אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה, כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם". ודו"ק כי נחמד ודפח"ח.

"ונאמן אתה להחיות מתים"

ר' אשר היה אומר: **כדי שתהיה 'תחיית המתים' - צריך קודם לכן שיהיה 'תחיית החיים'...**

כי כל עוד אנחנו לא מתחילים 'לחיות' באמת, כל זמן שאנו מסתובבים בפנים נפולות והבעה עצובה - איזו תועלת תהיה בתחיית המתים? הם הרי יקומו למקום יבש וחסר חיים!

אבל, אם נתחיל לחיות, אם נחיה חיים אמיתיים - מלאי שמחה ומשמעות, נוכל להאיר גם לשוכני העפר ולעוררם לתחייה...

(נקודות של אור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויגש

תורה בזמן זה, בהוסיפו, שרבינו היה רגיל בין מנחה למערב ללמוד עם בעלי הבתים הלכות פסוקות ודינים פשוטים שצריך כל אחד לדעת, עד שכל האנשים הפשוטים ביותר ידעו את כל ההלכות הנוגעות להם.

שאל אותו אחד, אם ידעו הלכות רבות כל כך, מדוע קרא להם אנשים פשוטים, השיב להם: "אז איך זאג דיר אז זיי זענען געווען פראסטע יידן - זענען זיי געווען פראסטע יידן" [כשאני אומר לך שהם היו אנשים פשוטים - הם היו אנשים פשוטים], וסיפר לו לדוגמה, שהוא היה רגיל להקשיב לשיעורו זה של רבינו, ופעם אחת לאחר הלימוד שמע שאחד המשתתפים בשיעור אמר לחברו: "ער פרעדיגט וואסער - און טרינקט וויין..." [הוא מטיף מים - ושותה יין] כלומר, שאינו נאה דורש ונאה מקיים. זאת כאשר בשיעור אמר רבינו שבשעת קריאת שמע צריך הקורא להשמיע לאוזניו, כאשר טענו הם בטענה שרבינו בעצמו רק שפתותיו נעות בעת קריאת שמע, וקולו לא ישמע כלל.

על כך אמר המהר"ם שיק, שלא כן הדבר, אלא כאשר קרא רבינו את הפסוק הראשון בקריאת שמע, היה רגיל לשפוף במצחו בדבקות עצומה, ופניו נעשו כאש להבה, עד שכאשר סיים את הפסוק הראשון, היו ידיו נופלות מעיניו בלי כח ונשתנתה צורתו ונתחווה כסיד. לכן היו רק שפתותיו נעות מרוב דבקות, וכאשר הש"ץ הסתכל בפניו, וראה שפסקו שפתותיו מלנוע, ידע שגמר ואמר "ה' אלוהיכם אמת". ואילו האיש הפשוט הזה, דימה בנפשו שרבינו אינו קורא קריאת שמע כהלכה -

"איז ער נישט געווען קיין פראסטער איד?" [האם לא היה אדם פשוט?]

(ספרא דמלכא)

"כל הנפש לבית יעקב...שבעים" (מו, כז)

עשו, שש נפשות היו... קורא אותן נפשות ביתו (לו, ו) יעקב שבעים... קורא אותן נפש לפי שהיו עובדים לאל אחד (רש"י). המהות של ישראל היא אחדות, כי הם מאוחדים סביב הקב"ה ותורתו, נפש - רצון כמו "אם יש את נפשכם", ואצל עשו יש לכל אחד רצונות שלו, וזה כי כל אחד דואג לביתו לחייו הגשמיים, אבל כאשר מתאחדים סביב רצון אחד נקראים נפש, כי הרצון הוא משותף ומאוחד, ולכן גם לא הוזכר ביתו כי אין זה רצונות ארציים אלא רוחניים, תלמידי חכמים נקראים חברים, כי חברתם היא האמיתית. (רמב"ם)

המפרשים - מובן למה יהודה נענש, כתוב בגמרא (מסכת מכות יא.). שעצמותיו של יהודה, היו מתגלגלים בארון ארבעים שנה, כי נידוי אפילו על תנאי צריך הפרה, והיות ויהודה קיבל על עצמו אנכי אערבנו מידי תבקשנו, אז היות והוא עשה נידוי על עצמו, התגלגלו עצמותיו במדבר. שואלים כולם - למה התגלגלו, הרי הוא החזיר אותנו? עפ"י המושב זקנים הזה, הוא לא החזיר אותנו באמת... אמר "שיישאר במצרים", אם ככה, הוא לא יכל לקיים אנכי אערבנו מידי תבקשנו, כי הוא לא הביא אותנו. אמנם לא קרה לו שום דבר, אבל הוא נשאר במצרים.

"ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים" (מה, כג)

שואל המהר"ל (גור אריה) על הפסוק: למה כזאת עשרה חמרים? משיב המהר"ל ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים. אמר יוסף ליעקב, אבא, אתה רואה את

החמורים האלה, אתה רואה שהם נושאים מכל טוב מצרים, שום חמור לא יודע מה יש לו על הגב, אומרים לו "לך", והוא מתחיל ללכת... אין לו שום שליטה, על מה שיש לו על הגב. אומר המהר"ל - מבקש יוסף מאביו: "אבא, כמו שחמור לא יודע מה יש לו על הגב, ככה השבטים, לא ידעו מה הם עושים, הם היו מחוסרי שליטה במעשים שלהם, אל תתבע מהם שום דבר! אלוהים חשבה לטובה".

"ולאביו שלח... מטוב

מצרים" (מה, כג)

יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו (רש"י)

פעם לפני סעודת שבת, שמע הרה"ק האדמו"ר האמצעי מלובביץ' זיע"א את הגבאי מתווכח עם חסידים על כמות היין שהם עתידים לתרום לשולחן. אמר להם הרבי, מדוע לא אמרה התורה בפירוש שיוסף שלח לאביו יין? והטעם הוא משום שנאמר בגמרא "הדיבור רע ליין" (כריתות ו ע"ב) על יין אין מדברים, יין נותנים.

"ויבך על צואריו עוד" (מו, כט)

אמרו רבותינו מכאן שקרא קריאת שמע (רש"י). הרה"ג רבי ליפמאן ראזענבערג מק"ק קראסנע סיפר, שרבו המהר"ם שיק היה רגיל לנסוע בכל שנה לאיזה כפר סמוך לעיר חוסט כדי לפוש קמעא. ראה בכפר ההוא, שבין מנחה למערב מעבירים אנשים את הזמן בדברים בטלים. ציוה להם שיקבעו שיעור בלימוד

{ אז נדברו }

פרשת ויגש תשפ"א | גליון מספר 494 | לסדר: "ויאמרו החייתנו"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מסר קצר ונקודתי לעשרה בטבת (גם כשהוא חל ביום ששי...)

המאמר הזה מוקדש לעשרה בטבת!! אני בסה"כ מקריא כמה פסוקים שמדברים על עשרה בטבת... בתור נקודה למחשבה מה אפשר להתחזק ולקחת מהצום הזה שהוא בדרך כלל מגיע אלינו ככה באמצע השגרה... ובפרט השנה שזה יום ששי... אז משהו!!! לפחות משהו...

ובכן: המקור הראשון לתאריך של עשרה בטבת הוא בנביא יחזקאל פרק כ"ד... שהקב"ה מתגלה ליחזקאל ביום עשרה בטבת ואומר לו: **כתב לך את שם היום, את עצם היום הזה!!!** שבים הזה עתיד להתחיל המצור... ושם!!! באותה נבואה יחזקאל ממשיך את המצור לבישול בסיר!!! **"ומשול אל בית המרי משל... כה אמר ה' עפות הסיר עפות וגם יצוק בו מים... אסוף נתזיה... מבזר ענבים מלא... גם בשול ענביה בתוכה"** בקיצור: כמו שאדם רוצה לאכול בשר... אבל אי אפשר לאכול אותו... הוא עדיין לא ראוי לאכילה... בפרט העצמות הקשות שא"ל לפרק אותה... מה הגברת עושה?? מכניסה את הכל לתוך סיר ומניחה אותה על האש!!! ומחכה בסבלנות שהבשר יהיה ראוי לאכילה... **על אותו משקל זה הרעיון האכזרי של המושג מצור!!!** נבוכדנאצר רוצה לאכול את עם ישראל... אבל אי אפשר!!! הם עדיין לא בשלים לזה... יש חומה איתנה... הם נלחמים בעקשנות... לא מאפשרים לאויב להיכנס... נו... מה עושים שרוצים בשר והוא עדיין לא ראוי לאכילה?? מכניסים אותו לתוך סיר... עושים מצור... האויב סוגר אתכם לתוך סיר שנקרא מצור... ומתחיל לבשל אתכם... נותן לכם להתבשל בתוך המיץ של עצמכם עד ש... ש... שתגמרו להתבשל ברע ובחוסר כל ואז תתרככו ותכנעו ותהיו נוחים להיכבש... עד כאן הנמשל של המשל!!! **קעת הלאה!!! מה הנמשל של---** הנמשל? **לאן הנביא חותר בכל המשל הזה???**

מתנבא הנביא יחזקאל באותו יום עשרה בטבת ואומר: **"לכן כה אמר ה' אלוהים, אי עיר הרימים, סיר אשר חלאתה בה, וחלאתה לא יצאה ממנה... גם אני אגדיל המזרחית הרבה העצים והלך האש והעשור והעצמות יזורו"** לכל אחד מאיתנו יש סיר!!! סיר של עוונות... סיר שהולך ומתמלא באוכל מקולקל ובמחדלים רוחניים ובחטאים ובעוונות... אבל זה עדיין לא בעיה!!! זה שיש לנו מחדלים... זה שלפעמים מצטבר בסיר אוכל ישן שעושה ריח... זה נורמלי!!! זה שיש לנו לפעמים מעידות רוחניות... זה נורמלי!!! כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא... בשביל זה יש לכל סיר מכסה... ואפשר תמיד לפתוח את המכסה ולרוקן את הסיר... בדורנו יש אפילו אפשרות לשים את הסיר בכיור ולנקות את הסיר... יש פתרונות!!! אפשר תמיד לחזור בתשובה... יש תמיד פתח של תשובה... ואפשר לרוקן את העוונות... לכה"פ לדלל אותם... שהסיר לא יהיה מלא בעבירות... דא עקא!!! הבעיה מתחילה כשמשאירים את הסיר עם כל הלכלוך ולא מרוקנים!!! סיר אשר חלאתה בה וחלאתה לא!!! לא יצאה ממנה... ותכל"ס הסיר מסריח... ואי אפשר להשאיר את זה ככה... אם היהודי לא מרוקן את הסיר... אין ברירה אלא להסיק את הסיר מלמטה... כידוע: לאשפה יש שתי פתרונות!!! או לפנות אותה לפח העירוני... או לשרוף אותה... (גם הפח העירוני בסופו של דבר מתפנה לשריפה מרוכזת... רק זה כבר לא עניין שלך... כי אתה מצידך פניית) והקב"ה פונה לעם ישראל בתחינה ואומר להם: **הסיר מסריח!!! צברתם המון המון חטאים ועוונות... נו... תפנו כבר את האשפה... בשביל זה יש מכסה שאפשר לפתוח אותו... למכסה הזו קוראים תשובה!!! בתשובה אפשר לנקות סירים הכי מלוכלכים... אם אתם תפנו את האשפה מהסיר... אז אני כבר "אשא ואני אסבול ואמלט..." אני כבר אמחה את העוונות כעב וכענן ואשליך במצולות ים כל חטאתיכם... אבל!!! אם אתם לא תפנו את האשפה מהסיר... אני אאלץ להסיק את הסיר במקום וזה כבר יהיה מצור אכזרי וכואב...**

החשבון הנפש שנדרש מאיתנו בעשרה בטבת!!! זה לזכור תמיד ש... שאנחנו לא שוקטים על השמרים... אנחנו צוברים!!! אנחנו תמיד בצבירה!!! כמו בן אדם שמושך כל הזמן כסף מהבנק הוא צובר חובות... ככה בן אדם שחי בלי חשבון הוא צובר עוונות... ובא לא ניכנס קעת למוסר ותוכחה... תכל"ס... במשך הזמן אנחנו צוברים עוונות... ו... וצריך מידי פעם לדלל את הסיר!!! בשביל זה יש לנו כל מיני תאריכים כאלו באמצע השנה... הזדמנויות לחשבון הנפש... נו... אולי הגיע הזמן לעשות איזה ניקיון קטן... כמובן ניקיון שיגיע ממני!!! להתחזק... לעשות שוב פעם בדק בית איה תפוחים רקובים אולי מתפתחים אצלנו בבית שצריך מהר לסלק אותם...

הפתח הזה של הסיר!!! הוא פתח רשמי שיש רק לעם ישראל... לאומות העולם אין את זה באופן רשמי! ולכן אומות העולם צוברים וצוברים... וברגע שהוגדשה הסאה הקב"ה מכלה אותם אבל לעם ישראל יש משהו ששורק!!! יש איתותים... הההללו... הגיע הזמן לעשות ניקיון...

יש לנו דוגמא מאוד מוחשית ממנשה בן חזקיהו שעשה הרע בעיני ה'... והנביא מתבטא עליו "אשר מלא את ירושלים מפה לפה..." בקיצור: הסיר של העוונות התמלא עד הסוף... ואז... מידה כנגד מידה לקחו אותו ושמנו אותו בתוך סיר והתחילו לבשל אותו... ואז!!! מנשה נזכר שיש פתח בסיר!!! הוא נזכר בפסוק "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלוהיך..." מנשה ניצל את הפתח חירום הזה ולמרות שהסיר היה מלא... הוא הצליח לפתוח אותו ולשוב בתשובה ולרוקן את הסיר... והקב"ה חתר חתירה וקיבל אותו... ומאז מנשה הוא סמל ודוגמא לנו לתשובה שמתקבלת!!! כל אחד מאיתנו בצבירה שלו... במחדלים שלו... זה הזמן... באמצע השנה... לא לחכות שהסיר יגלוש... להחליט על חיזוק... להחליט על צניעות... להתחיל לדלל את הסיר!!! כל אמת יודעת שא"ל לחכות לניקיון של פסח... הבית צובר אבק וצריך מידי פעם לחבט כורסאות... לנקות שמשות... כדי לרענן את הבית!!! מומלץ בחום שזה תמיד יגיע מצידנו...

איך סולחים יותר בקלות??

בשבוע שעבר קראנו בהפטרות על שלמה המלך

בפרשת השבוע אנחנו פוגשים את אחת הסוגיות הסבוכות ביותר בנושא של בטחון!!!! ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה, כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם... כתוב כאן: שבסופו של תהליך הכל בגזירת עליון זה... זה גם בייחס לבחירה שלנו!!!!

זאת אומרת: זה לא סתירה שיוסף עד רגע זה התנכר אליהם ממקום של כפרה על העוון של מכירת יוסף... ומיד לאחמ"כ הוא אומר להם: ועתה, לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים... הכל משמים!!!! זה לא אתם...

רגע... אם זה לא אנחנו... אז למה התנכרת אלינו?? למה עשית לנו את כל הבלגן הזה והכרחת אותנו למסור נפש על בנימין בשביל לכפר על זה...??

אז הסוגיה הזו היא לא על רגל אחת!!!! אבל גם אם אנחנו לא הולכים לפתוח את הסוגיה הזו... חייבים לדעת שבשורה תחתונה הכל משמים!!! הן אדם נתבע על הבחירה שלו... אם יש לי טענות עליך זה גם על הבחירה שלך... שאתה הוא זה שבחרת להיות השליח הרע משמים להעליב אותי... מהמקום הזה יש לי זכות טענה כלפיך... אבל בסופו של דבר זה משמים...

זה הכח שלנו למחול אחד לשני!!!! ההבנה וההפנמה שמה שקרה היה קורה בלאו הכי... אם זה לא היה אתה זה היה מישהו אחר... היות וזה אתה אז יש לי זכות להתרעם באופן נקודתי עליך ולהוכיח אותך למה עשית לי את זה ואפילו לתבוע אותך... אבל גם כשאני מתרעם עליך!!! התרעומת היא הרבה יותר סולידית ונקודתית!!! למה אתה בחרת לעשות לי את זה... זה לא שאתה האויב של חיי... אתה הרסת לי את החיים... לא! המשבצת שלך היא למה אתה היית זה שעשית את זה... כשהתרעומת נשארת במשבצת הזו ולא מעבר לזה... כאן יש סיכוי ושייך לסלוח גם על דברים שהכי קשה לסלוח עליהם...

זה מה שיוסף מבחיר לאחיו!!!! אני סולח לכם... אתם יודעים מאיפה אני שואב את הכוחות לסלוח לכם בלב שלם?? שבייחס לגדולה שעליתי אליה... אני מאמין באמונה שלימה שה' הוא זה שרומם אותי!!! אני לא מעיז לחשוב שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה... ויתירה מזו: אני לרגע אחד לא זוקף לפרעה או לשר המשקים את המעמד הטוב שלי... אז במקביל!!! גם בייחס לכל הסבל שעברתי... גם בייחס לזה אני מוכרח להאמין שהכל בגזירת עליון!!! כי זה הולך ביחד!!!

אם אתם אשמים בזה שאני נמכרתי למצרים... המשמעות היא גם שההצלחות שלי נזקפות לפרעה...

ואם זה ברור לנו שלא!!!! אם ברור לנו שפרעה לא לוקח קרדיט על ההצלחות שלי... אז גם אתם לא לוקחים קרדיט על הצרות שלי... רק מה?? בייחס לבחירה... כאן יוסף התנכר אליהם ודאג להעמיד אותם מול תשובת המשקל בדאגה לבנימין... אחרי שהם עמדו בניסיון בגבורה והפגינו נאמנות מוחלטת לבנימין... זהו... מכאן ואילך אל תעצבו!!!!

אני מחכה שתבקש ממני סליחה על מה שעשית לי... אני מצפה ממך שתחזור בתשובה על מה שעוללת לי... אבל ברגע שעשית את תשובת המשקל ופיסת אותי... זהו!!! אל תעצב על מה שקרה לי... מכאן ואילך הכל בגזירת עליון!!! (אגב: לא אישי... לא פניתי פה למישהו...)

נו... באמת... איך אחי יוסף לא "עלו" עליו...??

בפרשיות אלו יש שאלה שתמיד צפה ועולה: איך באמת אחי יוסף לא עלו עליו???? הרי היו פה כ"כ הרבה סימני שאלה וכ"כ הרבה דברים מחשידים שהיה להם את כל הסיבות לחשוד שמדובר פה ביוסף... אז איך הם לא עלו עליו??? **איך מישוהו טעו לי:** אם אני הייתי האח מספר 13 מאחי יוסף... והייתי מגיע איתם למצרים תוך עשר דקות הייתי "עולה עליו" הייתי בטוח קולט שזה יוסף!!!! **נו... מה אתה אומר???** **הוא צודק או לא צודק???**

אמרתי לו: אתה צודק!!! גם אני חושב כמון... אם אני ואתה היינו שם... מהר מאוד היינו מקשרים את הסיפור הזה ליוסף... והיינו קולטים שזה יוסף... נו... אז למה האחים לא קישרו שזה יוסף?? **התשובה היא: שאדברה...** אחי יוסף **יותר מיד** קישרו!!!! הם היו משוכנעים במאת האחוזים ש"איש אדוני הארץ" הזה שמתנכר אליהם כעת- קשור למכירת יוסף... הם מהרגע הראשון הבינו את זה!!!! "אבל אשמים אנחנו..." הם מיד קישרו את ה"צרה" הזו למכירת יוסף... רק מה?? דווקא מרוב שהם קישרו... הם קישרו את זה ישירות לרבש"ע!!!! הם הבינו שהקב"ה הוא זה שמעניש אותם כעת על מכירת יוסף... אה... אז לחשוב ש"במקרה" גם השליח משמים להעניש אותם זה יוסף בכבודו ובעצמו?? על זה הם לא חשבו... ואתה יודע למה הם לא חשבו?? כי... כי זה לא כ"כ רלוונטי... **הבנת מה התשובה??**

אם אחי יוסף זה היה אני ואתה... ויוסף היה "נופל" עלינו פתאום... אז אנחנו היינו באמת מתייגעים במחשבות ופרשנויות... מי זה הבן אדם הזה... מה הסיפור שלו... מה הוא רוצה מהחיים שלנו... ואיך מתפטרים ממנו כמה שיותר מהר... אם אחי יוסף היו מחליטים להעלות את השאלה הזו כנושא... אז באמת תוך שתי דקות הם היו עושים אחד ועוד אחד וקולטים שזה יוסף... **אז זהו שלא!!!** אחי יוסף בכלל לא ראו את האיש הזה מול העיניים... הוא כשלעצמו בכלל לא עניין אותם... הוא בכלל לא היה הנושא... כש"איש אדוני הארץ" התחיל להעליל עליהם עלילות הם היו מוטרדים בדבר אחד!!!! "מה זאת עשה אלוקים לנו..." **זה הדבר היחיד שהטריד אותם!!!!** מה הרבש"ע מדבר איתנו דרך האיש הזה... זו הסיבה שהם לא קלטו שזה יוסף!! כי הם לרגע אחד אפילו לא היו עסוקים באיש הזה... המקל עצמו לא העסיק אותם... הם היו עסוקים ב"מה ה' רוצה מהם" דרכו...

ומה שאני אומר עכשיו זה לא מליצה!!! זה מוזכר בפירוש בתורה... בפרשה הקודמת כתוב שבאמצע שיוסף חושד בהם ו"מעליל עליהם..." הם פתאום עוזבים אותו... נותנים לו לחכות... והם מתחילים להתדיין בינם לבין עצמם "ויואמר ראובן אבל אשמים אנחנו... אשר ראינו צרת... והם לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם..." **אתה קולט מה קורה פה???** איש אדוני הארץ יושב כעת מולם ויש לו טענות... הוא מדבר איתם... והוא מחכה לתשובה!!! אבל הם בכלל לא איתו... הם עזבו אותו... הם אפילו לא רואים צורך לענות לו (או לכה"פ לחשוב מה כדאי לענות לו) הם כעת עסוקים בלדון בינם לבין עצמם "מה עשה אלוקים לנו..." זאת אומרת: הם לרגע אחד לא ראו אותו כנושא!!! הם הבינו מיד שהקב"ה מדבר איתם דרכו... והם גם הבינו מיד שזה קשור ליוסף... אה... אולי במקרה זה גם יוסף בעצמו?? מה זה משנה... הם לא חשבו על זה... כי המידע הזה לא היה רלוונטי בשבילם...

עכשיו!!! המדהים הוא שבאותה שעה שאחי יוסף לא מקשרים ולא "קולטים" שיש קשר בין "איש אדוני הארץ" ליוסף הצדיק... **באותה שעה יש עוד מישוהו שלא מקשר ו"לא קולט"!!!!** תנחש מי??? יוסף הצדיק בכבודו ובעצמו... הרי ליוסף יש כעת את כל הסיבות שבעולם לנטור איבה ושנאה לאחים שלו שמכרו אותו למצרים וכעת שהוא עלה לגדולה לחשוב מחשבות איך לנקום בהם... אבל יוסף **לא מקשר...** יוסף מבין וחי כל הזמן ש"לא אתם מכרתם אותי הנה כי האלוקים..." ממילא הוא לא כועס עליהם בכלל... אין לו שום טינה כלפי אחיו... אדברה... יש בלבו רק אהבה וחמלה וגעגועים... שים לב מה קורה פה!!! **יש פה כביכול "אי הבנה" כפול...** יש פה שני אנשים שלא "מקשרים"!!!! האחים מבינים כל הזמן שהכל בגזירת עליון והכל משמים ולכן!!! לכן הם לא מקשרים ולא מעלים על דעתם מי האיש הזה ואולי הוא יוסף... ובמקביל באותה מידה!!! יוסף בעצמו גם הוא לא חושב לרגע שהם מכרו אותו... כי גם הכל בגזירת עליון והכל משמים... ותכלס... איפה הם נפגשים??? איפה הם מתקשרים??? **בשמים!!!!** האחים מבינים **שה' בשמים** מעניש אותם על מכירת יוסף!!! יוסף במקביל מבין שה' משמים שלח אותו לכאן וזה בכלל לא האחים... ברגע ששבטי י-ה נפגשים בשמים... ברגע שכל הקצוות מבינים שאין עוד מלבדו והכל בגזירת עליון... כעת עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן... כעת אפשר לעשות שלום!!!!

כעת תאר לעצמך מה היה קורה אם הם לא היו נפגשים משמים... תאר לעצמך שהאחים היו ח"ו כמוני כמון... וכשהם היו מגיעים למצרים ופתאום "נופל עליהם" איש אחד ומתחיל לשגע אותם ולהעליל עליהם עלילות... תאר לעצמך שהם לא היו חושבים שזה משמים... והוא מצידו היה ממשיך למתוח את החבל... ואז הם היו מתחילים להתרגז ולברר מי זה ה"טרדן" הזה... ואז תאר לעצמך שכפיו... מאוד מהר היה מתברר להם שהמטריד הוא לא פחות ולא יותר אותו יוסף בעל החלומות... עכשיו!!! במקביל תאר לעצמך שגם יוסף היה לבוש בבקטשע שלו וכשהוא היה רואה את האחים... הוא היה מתמלא כולו בתסכול ובמשקעים ובשנאה תהומית נגד אלו ש"אשמים" בכל הסבל שעבר עליו... **עכשיו: תחשוב איזה פצצת אטום היתה מתפוצצת שם!!!** יוסף היה מתודע אל אחיו... אבל מה זה מתודע... הוא היה מודיע להם חגיגת אני יוסף וכעת הגיע הזמן לנקום בכס!!!! והם... שעוד לפני שהוא גילה להם... הם כבר חשדו שזה הוא... הם היו מוציאים אקדחים שלופים... שגות של יהודה... ריצות של נפתלי... שמעון ולוי איש חרב... יוסף אפרים ומנשה מהצד השני... וכל העולם היה נחרב... זה מה שהיה קורה אם שבטי י-ה היו חלילה ברמה שלנו...

אז זהו!!! שזה בדיוק מה שהתורה מלמדת אותנו בפרשיות אלו...

התורה מלמדת אותנו איך שבטי י-ה קוראים את המפה!!! גם האחים וגם יוסף... שני הצדדים שכעת כ"כ רחוקים ומנוכרים אחד לשני... שניהם בנפרד!!! כל אחד בפני עצמו!!! מבין שהכל משמים!! הכל בגזירת עליון!!! וכשככה חיים את המציאות ומבינים שהכל בגזירת עליון... הכל נעשה ברמה אחרת לגמרי... לא לחינם התורה כ"כ מאריכה בתיאור של המריבה וההתנכרות של יוסף לאחיו... כן... התורה רוצה ללמד אותנו בין היתר איך אפשר להתווכח ולנהל אפילו מאבק אבל כמו יהודים מאמינים... ו... ואנחנו ש... שכל הנראה לא אווזים במקום הזה... ככל הנראה עדיף שלא נריב!!! כי תסכים איתי שאנחנו לא בדיוק נחשוב שהכל משמים... ממילא אנחנו לא נדע לסיים את זה כמו ש הם סיימו את זה... אז מקובלנו!!! שמי שלא יודע לסיים... מומלץ לו לא להתחיל... תסכים איתי...

מיהו הפרוייקטור של התיקון השלם???

כשאנחנו קוראים בפרשת מקץ את התיאור המרנין אין שהריצו את יוסף מהבור... והרכיבו אותו במרכבת המשנה ויקראו לפניו אברך... כשאנחנו קוראים את זה... זה נשמע מאוד יפה ונחמד ובעיקר שמח... זה בהחלט משמח!!! אם יוסף עד היום היה עבד בבור בית הסוהר... וכעת הריצוהו מן הבור ובבת אחת פרעה מינה אותו למשנה למלך זה בודאי גאולה וישועה... **אבל!!! יש פה נקודה שאנחנו לא כ"כ שמים לב אליה...** התפקיד שנפל בבת אחת על הכתפיים של יוסף... הוא היה תפקיד מאוד מסובך... תפקיד מאוד תובעני וקשה... **מה קרה??**

הסיפור הוא שפרעה חלם חלום... וכעת רק פרעה ויוסף באמת באמת מבינים את המשמעות הגורלית של החלום... רק הם לוקחים כעת את הנושא הזה ברצינות תהומית... ולכן פרעה מחליט שכעת מכריזים על סנקציות כלכליות משמעותיות על כל מצרים!!! ותכל'ס... המצרים בעצמם לא לגמרי מבינים מה הסיפור... הם מסתכלים מימיה ושמאלה ורואים שבסה"כ הכל טוב... נהיה רק שפע יותר גדול... שבע שני שבע... ו... ותכל'ס, בשטח יש רק צמצומים ויוסף לוקח את כל התבואה לעצמו ומחלק אותה במידה ובמשורה... זה מקומם ומרגיז ואפילו ממריד את העם!!! מה זה צריך להיות??? למה המחירים של התבואה רק עולים כל הזמן??? למה אנחנו כל הזמן קוצרים ויוסף לוקח הכל לעצמו ומשאיר לנו פירורים??? **כן... זה לא היה פשוט!!!** **שתיבן:** לא לחינם פרעה פיזר ליוסף כ"כ הרבה סמכויות!!! זה לא שפרעה היה נדיב לב והסכים לפרגן ליוסף את כל הסמכויות ש"רק הכסא אגדל ממך"... לא!!! היתה פה משימה מאוד מאוד לא פשוטה!!! התפקיד של יוסף היה להיות האיש ה"רע" הזה שכופה על הציבור תנאים כלכליים קשים בלי היגיון...

בינינו... היום קל לנו להבין את זה... יש לנו דוגמא טובה... בינינו: התפקיד השנאו ביותר במדינה כיום זה **הפרוייקטור של הקורונה!!!** למה??? כי... זה תחום שנושא בחובו את כל ההגבלות והצמצומים והקנסות וההנחיות ולא כולם מבינים את הצורך החיוני שבדבר... אז תחשוב שבשבע שני השבע... אם נדרש מיוסף לעשות צמצומים כאן הרי אאאאף אחד לא הבין על מה הפאניקה... אז בשביל להוביל כזה מהלך בכל מצב!!! כאן יוסף היה צריך המון המון שליטה וכח ושיניים ולקבל לידיים שלו את הזרוע המבצעת והאוכפת שתהיה לגמרי בשליטתו כדי לאפשר לו להוביל את המהלך הלא פשוט הזה!!!

ומה אתה חושב... כעת בארץ מצרים כולם עצבניים על יוסף... למה הוא בכלל יצא מהבור?? הוא היה צריך להישאר שם ואז הוא לא היה מפיל עלינו את כל הגזירות הכלכליות האלו... בפרט שבועיותונות מגיעים כל הזמן עדכונים מחוץ לגבולות למצרים... שבכל מדינה אחרת הכל בסדר... אין קורונה... אין צמצומים... אין הגבלות... הכל טוב... ורק פה יש לנו איזה שליט שהחליט "ליפול עלינו" ולעשות לנו את המוות... תנסה לדמיין איזה תקופה לא פשוטה

עברה על יוסף... (שים לב: למרות שהוא כבר יצא מהבור... והוא כבר מושל בכל ארץ מצרים והוא רוכב במרכבת המשנה... סו"ס אל תשכח שבבור בית הסוהר אהבו אותו... "ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסד ויתן חינו בעיני שר בית הסוהר... וכל אשר הוא עושה ה' מצליח" ואילו עכשיו?? אמנם הוא יצא מבית הסוהר אבל כעת הוא הדמות הכי שנואה בכל מצרים... כעת בשבע שנים האלו יוסף הוא בבחינת "וכל אשר יפנה ירשיע"!! לא **מצליח!!!** אלא **מרשיע...** מרשיע זה אדם שמצליח להכניע ולכופף ולדאג בחזקה את כל מי שמתנגד אליו... והעם כמובן שלא שבע רצון מההנהגה שלו... עד עכשיו כולם אהבו את יוסף... גם בבית פוטיפר וגם בבית הסוהר... עד כה כולם שמעו בקולו מרצונם האיש... עד כה יוסף לא משל בכח... רק ברצון... זה היה **מלוכה...** בבחינת **אם מלך תמלך עלינו...** ופתאום!!! ברגע שהריצוהו מן הבור... אמנם הוא יצא מהבור... אבל הוא מיד יצא לתפקיד של **מושל!!!** לתפקיד של האיש ה"רע" שלוקח לכולנו את כל התבואה ופרעה נותן לו את כל הגיבוי ואת כל הסמכויות...

זה נקרא ממשלה!!!! זה כבר בבחינת אם מושל תמשול בנו!!!

ממילא כעת בשבע שני השבע... אם כעת תביא את יעקב אבינו למצרים ותגיד לכולם שהוא אבא של יוסף... זה... זה לא כבוד גדול... אדרבה... כעת יש מרי גדול בקרב העם נגד יוסף... אדרבה... להגיד לנו שיעקב זה אבא שלו... זה רק סיבה לשפוך עליו את כל המרמור שיש על יוסף... לכן!!! למרות שיוסף עלה לגדולה עדיין לא הגיע שעת הכושר שיוסף יתוודע לאחיו

והנה!!! ותכלינה שני השבע... נגמרו השנים הממורמרות שכולם כועסים על יוסף... ותכלינה שני הרעב לבא "כאשר אמר יוסף..." ופתאום כולם מוצאים את עצמם מתמודדים מול רעב אמיתי... **ויהי רעב בכל הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם!!!** מעניין... מה קרה?? בשבע שנים האחרונות דווקא מצרים היתה המדינה הנחשלת שנעשקת מידיו של דיקטטור... ופתאום המצב התהפך... דווקא בכל הארצות יש רעב ואילו במצרים יש לחם... העם המצרי לאט לאט מתחיל לקרא את המפה בצורה קצת שונה!!! ואז מגיע השלב הבא **"ותרעב כל ארץ מצרים, ויצעק העם אל פרעה לחם..."** פרעה... מה עושים? אנחנו רעבים??? **"ויאמר פרעה לכל מצרים, לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו!!!"** זוכרים את יוסף?? זה שקללתם אותו במשך שבע שנים?? זה שמשל עליכם בכח הזרוע ולקח מכם את הכל... וכל הזמן התלוננתם עליו??? אז בבקשה!!! עד עכשיו הוא **מושל משל** בכם!!! כעת הגיע הזמן שהוא **ימלך** עליכם!! כעת הגיע הזמן שאתם בעצמכם תכירו בו... תבינו שהוא בסה"כ דאג לכם וחשב רק לטובתכם... וכעת **תמליכו** אותו!!! תקבלו אותו ברצון על עצמכם... **לכו אל יוסף!!!** לכו **אתם** אליו... עד היום הוא היה **מושל** עליכם ובא אליכם... הוא היה לוקח את החוק לידיים ומציב אותכם בפני עובדות... הרי כעת הגיע הזמן שאתם תקבילו את פניו **ותמליכו** אותו מרצונכם האישיו!!!

כעת!!! בתחילת שני הרעב... דווקא כשכל העולם התחיל לרעוב ולחם... דווקא אז הגיע הגאולה האמיתית של יוסף... ניתן לומר שרק כעת הוא באמת באמת יצא מהבור!!! (כי עד עכשיו... היתה לו משימה של מושל תמשול בנו!!! ממשלה זה לא מצב אידיאלי... לא בשביל זה יוסף יצא מהבור... לא בשביל להיות דיקטטור ולהלך אימים על בני

אדם... זה נוגד את כל התכונה של יוסף שהוא תמיד רועה את כולם "וכל אשר הם עושים הוא היה עושה..." רק כעת הגיע הזמן להוריד את יעקב אבינו למצרים בחבלי אהבה!!! כעת אם יעקב אבינו ירד למצרים והוא נקרא אבא של יוסף... כל מצרים תצא לקראתו ויעשו לו כבוד **מלכים!!!** זה לא כבוד של **מושל...** אלא כבוד **מלכות!!!**

מה הפלא שברגע שיעקב יורד למצרים... כעת יעקב אבינו מתחיל להעביר את המושכות לכיוון יהודה!!! "ואת יהודה שלח להורות לפניו גושנה..." כי משיח בן יוסף מייצג את **הממשלה!!!** ואילו משיח בן יהודה מייצג את **המלכות!!!** ברגע שיוסף כבר עשה את תפקידו והכשיר את הדרך באמצעות **הממשלה...** כעת ועלו **מושיעים** בהר ציון... מגיע המושיע השני בדמות יהודה שהוא משלים את החלק השני שזה מלכות!! והייתה לה' המלוכה ואכמ"ל)

עד כאן פרשת שבוע... כעת איפה זה מגיע לידי ביטוי בעבודת ה'???

בדיוק כמו שבמלכותא דארעא ישנם שני שלבים... יש שלב ראשוני של **מושל תמשול בנו!!!** ורק אח"כ מגיע השלב הבא של **"מלך תמלך עלינו!!!"** אז אותם שני שלבים יש גם במלכות וממשלה של כבוד שמים... בהתחלה יש את השלב הראשוני שזה **ממשלה!!!** לדוגמא: ילד הולך לחידו... בחידו אין מלכות... ילד מצד עצמו לא אוהב ללמוד... רק מה?? יש פה איזה מנהל ורבה ומפקח שהם **מושלים** עלי!!! רודים ביי... מכריחים אותי בכח לשבת וללמוד... ואוף... מתי יגמר השיעור... וברגע שנגמר... הופה... כתינוק הבורח מבית הספר... חידו זה מציאות של **מושל תמשול בנו!!!** והנה אותו ילד סו"ס התגבר קצת ועלה לישיבה קטנה... ומה אתה חושב... גם שם אצלבע מציאה... כידוע: למשגיח אין מה לעשות בחיים... כל הסיבה שהוא מגיע לישיבה זה רק בשביל להציק לי ולתפוס אותי על חם ולהחרים לי את הנגן ואת הסיגריה האלקטרונית... (מכיר את המשפטים הגאונים האלו...?? זה משפטים של!!! אני בעצמי אמרתי אותם לפני לא הרבה שנים...) כן... גם בישיבה קטנה עדיין צריך **"מושל תמשול בנו!!!"** אמנם יש כמה בחורים שאט אט יוצאים מהבור והם מתחילים כבר להתחבר לישיבה... להתחבר ללימוד... הם כבר מתחילים **להמליך** את ההנהלה הרוחנית של הישיבה... הם כבר מבינים שהמשגיח לא נגדנו... והם מיוזמתם רוצים לשמוע ולקבל ולהתעלות... אבל עדיין רוב הבחורים עדיין תקועים **בממשלה...** ואז הם עולים לישיבה גדולה... ומה אתה חושב... שבישיבה גדולה זה נגמר...?? איפה... גם שם עדיין יש ממסד! יש מערכת... ההנהלה הרוחנית של הישיבה לא מרשה... ויש את הבחורים שצריכים שהמשגיח או הראש ישיבה כל היום יעמדו להם על הראש... תנחש מה המכנה המשותף בין כל השנים של החידו והישיבה קטנה והישיבה גדולה?? לא תאמין... **שבע שני השבע!!!** ילד ובחור חיים בעולם שכולו טוב... הם מציידים עושים מה שמתחשק להם באותו רגע... ופתאום מגיע איזה יוסף שמושל עליהם ומצר את צעדם ומגביל אותם ומחרים להם... ו... ואאאוף... למה המשגיח בכלל הגיע היום?? שישאר בבית... מה... הוא כ"כ נהנה לקחת לי דברים ולהחרים לי??? כן...

משל עליך!!! בישיבה קטנה גם המשגיח משל עליך!! רדף אחריו... איים עליך...

עכשיו די!!! הגיע הזמן להבין עניין... הגיע הזמן לעלות כיתה ולהחליף מ-**ממשלה** ל-**מלכות**!!! הגיע הזמן שזה יגיע מצידך!!! תהיה אתה היוזם... כמה אתה עוד רוצה שיגררו אותך על כסא גלגלים?? כמה??

די!!! הגיע הזמן שתקום על שני רגליך ותתחיל לנוע בכוחות עצמך!!!!

זה מלכות!!! מלכות זה יוזמה שמגיע מלמטה... מגיע ממך... אני מעוניין לקבל על עצמי עול מלכות שמים... זה עניין שלי... זה לא איזשהו בעיה של הרבנים... של ההנהלה הרוחנית של הישיבה... כל חסיד ברסלב יודע שלזכות לטוס לאומן זה זכות אישית שלו... כל חסידי ברסלב שהשנה לא זכו לטוס לאומן... אף אחד מהם לא מגיע בתחושה... נו... זה בעיה של רבינו הקדוש שלא מספיק פעל בשמים שנוכל להגיע... **אף אחד לא חושב ככה!!** כל חסיד ברסלב מבין שאני הוא שרציתי להגיע לרבינו ולא זכיתי... אז על אותו משקל בכל עניין ביהדות!!! אני הוא זה שרוצה להמליך את ה' ולהיזהר מכל ערוות דבר... ואם החסימה של החרדים היא דפוקה ובפלאפון החסום לא שומעים טוב ואין שם אפשרויות... כל התלונות האלו... הכל טוב ויפה... לכן מה?? לכן בעיה של הרבנים?? מה פתאום!!! זו בעיה שלי!! זה עניין שלי!! זה המלכת ה' שלי!!

אני פה מעוניין ודוחף עם כל הכח ורוצה לכוף את עצמי על כבוד שמים... אני פה יוזם את החסימה... אני פה מכניס את עצמי מיוזמתי תחת עול מלכות שמים... הגיע הזמן שנצא מהישיבה קטנה... נפסיק לחשוב שאנחנו דופקים איזה מישהו... נפסיק להרגיש כמו ילדים קטנים שאם אני לא מתנהג יפה אז אני דופק את אבא ואמא ואני אראה להם שהם לא יגידו לי מה לעשות... הגיע הזמן לקחת את העניינים לידיים!!! להבין שהעבודת ה' שלי זה עניין שלי!! השטיגן שלי בישיבה זה עניין נטו שלי!!

לזה משיח בן דוד מחכה!!! לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו!!! תבינו שאותו יוסף שפעם משל עליכם... הרי הגיע הזמן **שתמליכו אותו!!!**

המשיח יעשה בדיוק מה שהרבנים עושים היום... כמו שהם מנסים לאכוף אותנו על רצון ה'... ככה גם הוא יאכוף אותנו על מלכות שמים... נו... אז מה בכל זאת ההבדל בין המשיח לבין הרבנים של היום??? שהרבנים של היום נאלצים לעשות את זה בצורה של **מושל**!!! הם נאלצים להשתמש במערכת אכיפה של סנקציות קהילתיות... אבל מלך המשיח כבר יעשה את זה בצורה של מלכות... אנחנו נרוץ אליו ונתכופף אליו ונתחנן לפניו בא... תכוף אותנו על כבוד שמים... תכריח אותנו לעבוד את ה'... תחנך אותנו ותלקה אותנו... כן... זכריה הנביא מתנבא שאנחנו עתידים להסתובב בגאווה ונכריז: אלה המכות אשר הוכיחי בית מאהבי (-לאבי שבשמים...) אני באתי מיוזמתי לקבל תוכחה ממלך המשיח... הוא לא היה צריך לחכות לי בסיבוב... ברישום של המוסדות... לא!! אני באתי אליו מיוזמתי!!!

זה מלכות!!! רק ככה זה עובד אצל משיח בן דוד...

ופה העסק תקוע!!! בשלב הזה אנחנו בשלים בעיקר רק למשיח בן יוסף... את **הממשלה**!!! את הכפיה בכח... שעומדים לי על הראש... מחתימים אותי... או לחילופין יש עלי לחץ חברתי להיות כמו כולם... רק ככה זה עובד... זה טוב בשביל השלב ב'... לשלב של משיח בן יוסף... אבל אנחנו צריכים להתקדם הלאה... למשיח בן דוד... ואצל משיח בן דוד המנגינה הזו לא קיימת... אצל משיח בן דוד זה לא יכול להגיע ממקום של **ממשלה**!!! אלא ממקום של **מלכות**!!! משיח בן דוד מחכה כעת שאתה תצפה לביאתו... אתה תמתין לו... אתה תרצה ותשתוק שהוא יכוף אותך על כבוד שמים... **זה מה שמפרד בינינו לבין משיח**!!! לכו אל יוסף... תזמו אתם בעצמכם את הכניעה לכבוד השמים... שזה לא יגיע מלמעלה... אדרבה... זה יגיע מלמטה... **זה יגיע ממך**!!! אתה מוכן ללכת ליוסף?? אתה מוכן מיוזמתך ללכת לרב שיתן לך על הראש ויגיד לך את כל מה שאתה כ"כ לא אוהב שהוא אומר??

בחור יקר: הגיע הזמן שתבין שהעתיד הרוחני שלך והידישקייט זה לא בעיה של הראש ישיבה או המשגיח... (שאם אתה מתעצבן אתה פתאום "מאיים עליהם" בפילה רוחנית...) הגיע הזמן שתבין שהרוחניות שלך זה האינטרס הבלעדי שלך!! תפסיק לחיות בתפיסה התינוקית של הבחורים שהמשגיח צריך להתחנן לפניך או לאיים עליך שתשב ותלמד ותתחיל יום... די!! תצא מהראש הקטן הזה!! תפסיק להיות האזרח הטיפש... שיוסף צריך למשול עליו ולהכריח אותו לצבור בר כי עוד מעט יהיו שנות רעב... מותר לך להיות אזרח טיפה יותר אינטלגנט ושזה יגיע מצידך!!! תבין שלהיות בחור שמור וטהור ושמתחיל יום זה... זה עניין אישי שלך!! שאם לא תעשה את זה... **אתה דופק רק את עצמך**!!! כשאתה רואה שוב ושוב את הבחורים האלו שבשביל להיזיז אותם ולהוציא מהם עוד איזה שעת לימוד צריך לדחוף להם כסף לתוך הפה כמו איזה מכונת פחיות... זה פשוט מוציא אותי מדעתי!!! עזוב... אל תלמדו... לא צריך... תשארו במיטה... אם נשארתם ברמה של אבות ובנים... אז אל תבואו... תשארו בפנימיה... די!!! אם אתם לא מסוגלים לעלות כיתה ולהיזיז את עצמכם ממקום של הבנה שאני צריך לשבת וללמוד!! אני צריך לעשות משהו עם עצמי!! אני צריך להיות עבד ה'... די... תגדלו בשנה...

הגיע הזמן לצאת מהחידור... בחידור המנהל והרבה

זה ממש אותם שאלות שהמצריים שואלים כבר שבע שנים רצופות... כבר שבע שנים שיש הפגנות בקהיר מול הבית של "צפנת פענח..." מה אתה רוצה מהחיים שלנו?? מה התענוג שלך לקחת לנו את התבואה שלנו?? למה יצאת מהבור??

יוסף שותק!!! לא עונה!!! כי הוא יודע שיום יבא ויתחילו שנות הרעב... ואז כולם יבינו... ולכן גם המשגיח שותק... המשגיח יודע שהתכשיט הזה יום אחד יתבגר ויקים בית... ואז הוא פתאום יבין כל מיני דברים שהוא לא הבין אותם... פתאום אתה תבין שהמשגיח בסה"כ דאג לך... (הוא היה קצת "פחות" משועמם ממה שחשבת...) המשגיח יודע שעכשיו אני אמנם נמצא על תקן של האיש הרע... אני **מושל** על אותו בחור בחזקה!!! החרמתי לו את המכשיר... איימתי עליו... הענשתי אותו... אבל יום יבא והוא יבין למה עשיתי את זה... יום יבא והוא **ימליך** את הצעדים שנקטתי מולו!!! הוא יודה לי ששמרתי עליו בתקופות הכי מסוכנות ודאגתי לו שהוא ישאר בן אדם מן הישוב...

אבל מה אתה חושב... שבישיבה גדולה זה נגמר סופית?? איפה... יש כאלו שנתקעים באותו מקום עד יומם האחרון... יש כאלו שכבר התחתנו והקימו בתים ועדיין... הרבנים **שולטים** עלינו!!! התקנון של הקהילה כל היום מנסה להכתיב לנו את החיים ולרכוב עלינו... ואאאוף... די... תפסיקו כבר.. אל תגידו לי מה לעשות...

ופה אנחנו תקועים!!! כולנו מחכים לביאת המשיח... שתגלה ותראה **מלכות** עלינו בזמן קרוב... **ממשלה** יש לנו!!! יש לנו **ממשלה** בשפע... הממסד החרדי... העמידה בתקנון... התנאים הקשוחים של הקהילות... זה קיים!!! אבל מלכות?? מלכות זה מה שעדיין חסר לנו!!!

"ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצון בלבב שלם..." זה קיים!!! ואין זה באמת קיים?? כי... כי כמו שידענו ה' אלוהינו **שהשלטן** לפניך!! ב"ה המערכת החרדית **שולטת**!! הממסד החרדי ב"ה תופס חזק את העסק לידיים... מצליח להרתיע... מצליח להרשיע ולתפוס את האנשים קצר ולתת להם להבין שלא משתלם להם לעשות מה שבא להם... כי כל מי שלא שומר על הכללים נזרק מהקהילה וכל מי שלא ישמור על התקנון של הישיבה יזרק מהישיבה... מצוין... **שהשלטן** לפניך... זה חלק א'!!!

אבל זה לא מספיק!!! לא מספיק שלטון בכח!!! אנחנו עדיין מחכים **למלכות**!! ומתי יש מלכות?? **כשיתנו לך** כתר מלוכה!!! כשזה מגיע ממני... מגיע מיוזמתי... **"לכו אל יוסף"!!!** לכו אתם בעצמכם אל יוסף ממקום של הבנה והכרה שזה טוב- "אשר יאמר לכם תעשו..." אתה מסוגל ללכת מיוזמתך ולקבל על עצמך את כל התקנון מרצון ומהבנה שזה מה שטוב ואני רוצה להכניס את עצמי תחת עול מלכות שמים?? זה משיח בן דוד!!! משיח בן דוד זה **מלכות**!!! זה **לא** ממשלה... יהודה אף פעם לא מושל בכח... אצל יהודה יש כלל ברזל: **יהודה אתה יודוך אחיך!!!** האחים שלך הם אלו שמיוזמתם יגיעו וימליכו אותך וירצו אותך למלך... המשיח יגיע רק אם יחכו לו... שתבין: הרי מלך

משפחת הלוויים שעולה לירושלים ומשם תפרד...

משפחת עזראל יצאה לדרך... אבא ושלשת הבנים הגדולים וגם יענקי הקטן יצאו לדרך... כן... הגיע זמן המשמרה לעלות!!! לא... הפעם זה לא משמרת כהונה... (אין משמרת כהונה בשם עזראל) אבל זה משמרת לוייה!!! כן... גם לנו יש משמרות שמחולקות לפי שבועות... ואנחנו גם עולים לירושלים... רק אצלנו לשם שינוי החלוקה היא הרבה יותר קפדנית... **תבין**: כשהכהנים מגיעים לבית המקדש אין אצלם חלוקת עבודה... בפוטנציאל כולם יכולים לעשות הכל!!! רק מה?? היות וכולם רוצים לעשות הכל אז יצטרכו לעשות פייס ורק חלק יזכו וחלק לו... אבל כולם יכולים לזכות בכל דבר... גם באכילת קדשים לכל אחד יש זכות לדרוש לאכול מכל קרבן... **אבל אצלנו?? אצל הלוויים זה בדיוק הפוך!!!** התפקידים מאוד מאוד מוגדרים וממוקדים!!! כל אחד מאיתנו שעולה לירושלים... הוא כבר מראש יודע בדיוק מה הולך להיות העבודה שלו... אז זכינו שאבא שלנו הוא מגדולי המשוררים בפנה... בפרט שאנחנו שייכים למשפחת הימן שהשירה שלו עוסקת בעיקר להרים קרנו של דוד שזה עניין משיח "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך..." (כל זמזמור התהילים שעוסקים בעניין של דוד... זה נאמר ע"י הימן וצאצאיו...) לעומת זאת: אחי הבכור ר' יעקב הוא מטיב נגן על כלי ידותון!!! וזה המשבצת שלו בעבודת הלוויים... לעומת זאת אחי בן גילי והתברותא שלי... הוא דווקא לא כ"כ מוזיקלי... לא בפנה ולא בכלי... ולכן הוא מופקד כשוער בשער הבכורות. הוא אחד מהאחראים על כל הקרבות בכור שנכנסים בשער הזה... לוודא שזה אכן "פטר רחם" ולבקר משבצים מומין וכל שאר הדינים...

וכעת נעבור אלי!!! לי יש את העבודה הכי משמעותית עכ"פ בייחס למשמרת הנוכחית!!! אני שייך לגיל של ה"רובים" ולכן התפקיד שלי להיות שומר בלילה!!! כלומר: אחי השוער עובד ביום ואילו אני השומר עובד בלילה... ועכשיו! בתקופת טבת... היום מאוד קצר... אח שלי מתחיל את העבודה שלו אחרי תמיד של שחר עד לפני תמיד של בין הערביים (בערך משבע בבוקר עד שתיים וחצי בצהריים) ואילו אני מתחיל את ה"משמר" שלי מתחילת הערב באזור רבע לחמש בערב ועד חמש בבוקר למחרת!!! מדובר בשתיים עשרה שעות רצופות!!!

ומה אתה חושב... אחי מקנא בי... חצי שנה אנחנו מחכים לשבוע הזה... אל תשכח שאנחנו צאצאי בני קורח... ועלינו נאמרו הפסוקים "כאילו תערוך על אפיקי מים כן נפשי תערוך אליך אלוקים, צמאה נפשי לאלוקים לקל חי מתי!!!! מתי אבא ואראה פני אלוקים... חצי שנה אנחנו יושבים בלילה ואומרים תיקון לאה בכמיהה ובדמעות **"מתי!! מתי אבא ואראה"** והנה סו"ס אנחנו זוכים לבא אל מקדשי קל... סו"ס אנחנו זוכים להפשיט שריוולים ולעבוד... אז בחורף אח שלי הוא הנפסד... כי היות והוא שוער אז עיקר העבודה שלו ביום... והיום מאוד קצר... ואילו אני?? אני המחנות הראשי!!! כשהוא גומר לעבוד אז אני מתחיל... (אבל בקיץ המצב יתהפך... הלילה שלי יהיה קצר ממש כמו ליל שבועות... ואילו הוא יזכה לעבוד שעות רבות...) עכ"פ ככה בשעת השקיעה... נשכחנו מצטרפים לתפילת נעילה עם אנשי המעמד!!! אז אחי מסיים את המשמרת... ומגיף את שער הבכורות... ובדיוק כשהוא מסיים אז אני מתחיל... ואני לשם שינוי עומד בשער הניצוץ... (זה בצד השני לגמרי של העזרה... שער הבכורות הוא ברוח דרום לסימן שבכור זה קרבן שלמים שיכולים ליטח גם בדרום... ואילו שער הניצוץ הוא ברוח צפונית...) והוא מגיע במיוחד לאחל לי "לילה אור..." ואני רואה את הדמעות בעיניים שלו... כי הוא סיים... ואני כעת זוכה רק להתחיל... הוא מברך אותי מעומק לב שאני אצליח... כי סו"ס **"הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות"**!!! זה לא כ"כ פשוט... לפעמים באמצע הלילה פתאום מגיעה עייפות בלתי נשלטת וכאן צריך מה שנקרא "ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך" (שכתוב לגבי דניאל חנניה מישאל ועזריה) שחז"ל מביאים (סנהדרין צא): "שיהיו אונסין עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השניה מפני אימת מלכות ושמעמידים עצמן כשנצרכים לנקביהם..." כדי לעמוד בדרישה התובענית הזו צריך כוחות!!! וברוך ה' עובדים על זה... אנחנו מתאמנים על זה כמה חודשים לפני כן... אנחנו כבר חודשיים מתכוונים כל בני החבורה לשעות הקדושות האלו שנזכה לעמוד בבית ה' בלילות... באמצע הלילה כנהוג פתאום מגיע איש הר הבית לביקורת... הוא מגיע לבדוק שכל הלוויים עומדים על משמרתם... אגב: יש לציין שדווקא בבית הניצוץ... איפה שאנחנו שומרים!!! יש במקביל שתי משמרות!!! יש משמרת כהנים שהם עומדים ושומרים מבפנים לשער הניצוץ... ואילו אנחנו הלוויים עומדים מבחוץ... ההבדל בינינו: שהיות והם שומרים מבפנים אז הם לא יכולים לשבת (כי הרן אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד) ואילו אנחנו עומדים בחוץ... אנחנו יכולים לשבת אם אנחנו רוצים... אבל אליה וקוץ בה!!! דווקא בגלל שיש לנו אפשרות לשבת... אז תחשוב מה עלול לקרות לכן לוי שכבר עמד שש שעות רצוף... ותחשוב שבימים שלפניו הוא לא ישן מרוב התרגשות... מה קורה לזכה אחד כשהוא מתיישב... יש לו סיכוי טוב להירדם!!! ושומר שנרדם זה... זה... זה חרפה ובושה... הוא פושע בכבוד שמירתו... וחסר לו אם איש הר הבית יבא וימצא אותו ישן... **(נשתהיה לו לשרוף את כסותו)** כן... העונש הזה "לשרוף את כסותו" יש בזה כושר הרתעה! כי תחשוב שאנחנו פה עומדים לילה שלם בלילי טבת ב-6 מעלות... ואנחנו מתכרבלים בכסות... במעילו... ברגע משישהו רק חושב להירדם הוא מתחיל למיין שעוד רגע מגיע פה איש הר הבית ולוקח לי את המעיל ואני נשאר פה רועד בקור... עצם המחשבה היתה מעוררת אותו יותר מהגיגית מים הכי קפואים) כן... רק לנו הלוויים!!! רק לנו יש את הביקורת הקשוחה הזו... כי אנחנו לויים... לויים הם מסטרא דגבורה... יש לנו חוסן ועוצמה פנימית ואנחנו בנויים לקבל על הראש... ואפילו לקבל מכות מ"מקל חובלים"... אבל פרחי הכהונה ששומרים פה ממוזלנו מבפנים... אצלם השפה היא אחרת!!! כהן כולו חסד ורחמים... אצלם המקל הוא "מקל נועם..." (עיין זכריה י"א...)

ברוך ה' זכינו לעמוד במשך כל הלילה... וכעת... ברגעים אלו אנחנו כבר מתחילים לראות אלפי כהנים מתאספים מחוץ ללשכת המוקד... עוד כמה רגעים שוב יופיע פה "איש הר הבית"!!! כן... לפני שעתיים הוא הגיע לכאן לביקורת... אבל כעת כשהוא מגיע... זה כבר לא אלינו... הוא מגיע כעת לפתיחת שערי העזרה... הנה... עוד כמה רגעים שוב אחי יופיע... כי כאמור כשהמשמרת לילה שלי מסתיימת... אז המשמרת יום שלו מתחילה... הוא שוב יעבור כאן ויאחל לי הצלחה... (שלום כנראה הוא לא יגיד לפני התפילה... אפילו שבבילוש העזרה מציון שכן אסרו שלום שלום הכל שלום) אבל גם אני אחל לו בהצלחה בעבודתו בשער הבכורות... אבל כנראה שגם אח"כ אני אמשיך להישאר על עמדי עוד חצי שעה... תנחש למה??? כי... כי אני מחכה לאבא שלי... אבא שלי כאמור הוא מהמשוררים... והעבודה שלו עוד יותר מאוחרת!!! סו"ס השיר של יום הוא רק לקראת סיום תמיד של שחר... עוד מעט אני אראה גם אותו מופיע כאן אחוז שרעפי קודש בהיכל הנגינה... והוא יעמוד הכן על הדוכן... ובעוד חצי שעה בערך יגיע כהן אחד ויזרוק את המגרפה בין האולם ולמזבח... (אין אדם שומע קול חבירו בירושלים מקול המגרפה) ואז!!! כששומעים את קול המגרפה הרי "בן לוי ששומע את קולה יודע שאחיו הלוויים נכנסים לדבר בשיר והוא רץ ובא"!!! וכאן במקרה הזה... כשאני אשמע את קולה אני אדע שאבא שלי נכנס לדבר בשיר ואז!!! אז אני אעזוב בחדר קודש את מקום שמירתי וארוץ לשמוע את שירת הלוויים... הפעם!!! לראשונה יצטרך לשיר הלוויים גם אחי בחמש... ש' חן אותו בקול טון והוא מ"צוערי הלוויים"... הוא כעת יעמוד למרגלות אבא וגם הוא יצטרף לשיר לאלוקים זמרו שמו, סולו לרוכב בערבות ועלזו לפניו... אשרי העם שככה לו...

עוד נקודה למחשבה לעשרה בטבת:

כידוע: מבחינה מסוימת צום עשרה בטבת הוא צום יותר חמור אפילו מט' באב... שהרי ט' באב שחל בשבת נדחה, ואילו עשרה בטבת לא יצויר שהוא היה חל בשבת היה צריך לצום בשבת... ולמה??? כי הוא ההתחלה של הסוף!!! בתשעה באב זה כבר הסוף... שם ביהמ"ק נחרב... גם אם לא תצום בתשעה באב... תשעה באב לא יעלם... הכתובת רשומה על הקיר!!! תכל'ס... בית המקדש נחרב... יש עשן... אש... וזה קרה ביום הזה... אבל עשרה בטבת??? **שם זה התחיל!!!** ואם יום אחד בסופו של דבר נחרב בית המקדש... זה רק בגלל שכשזה התחיל אי שם בעשרה בטבת לא לקחנו את זה ברצינות... לכן!!! עשרה בטבת זה יום שצריך לקחת אותו בכל מחיר ברצינות!!!! כי זה גופא החטא שלנו... שלא עשנו עסק... לא קלטנו שזה ההתחלה של הסוף... אז זה!!! שעשרה בטבת מלמד אותנו לא להקל ראש... להבין שלכל סוף מר היתה התחלה!!! ונראה שבהתחלה הקלו ראש... ולכן הסוף היה מר ונמחר...

צריך לדעת שבדרך כלל כל סוף עצוב... התחיל מצחוק מתגלגל... בהתחלה זלזלו... לא עשו עסק... התייחסו בחוסר רצינות... ובסוף ישבו ובכו... החכמה הגדולה היא לבכות בזמן!!! שרה אמנו ביום הכי שמת... יום הגמל את יצחק... ויעש אברהם משה גדול... כולם שמחים... אברהם חוזר הבייתה ורואה את שרה בתשעה באב!!! מה קרה??? ראיתי את ישמעאל מצחק עם יצחק... כשאני רואה את הצחוק הזה... אני יודעת שזה יגמר עצוב מאוד!!! לכן אני כבר עכשיו עצובה!!!! כבר עכשיו אני לא נותנת לזה להתחיל... כדי שלא יקרה הסוף העצוב הזה...

זה היה רגע מאוד קשה... רגע עצוב... רגע קורע לב... לראות את אברהם מגרש שפחה עם ילד חולה על הידיים... אבל העשרה בטבת העצוב הזה מנע תשעה באב לטווח ארוך...

אוי אוי... כמה בתים בישראל לא הסכימו להיות עצובים בעשרה בטבת והמיטו על עצמם כמו ידיהם את תשעה באב...

בכמה בתים בישראל פתאום הגיע איזה "אויב" מאוד חביב ומאוד מרתק והתחיל לגנוח את החומה של הבית היהודי... ואם הם היו תופסים אותו בזמן... וגוזרים על עצמם מבצע עשרה בטבת!!!! אנחנו מגרשים את האויב כבר עכשיו... עוד לפני שהוא מתחיל לעשות סדקים בחומה... העשרה בטבת הזה היה בהחלט קשה!!! יכול להיות שזה היה אבל לאומי... להתנתק מכל מיני וואצפים מאוד מרתקים... להתנתק מכל מיני חברים קלוקלים... זה לא קל!!! זה עשרה בטבת!!! אבל עדיין צום עשרה בטבת הוא צחוק ילדים לעומת שלושת השבועות תשעת הימים ותשעה באב... את העשרה בטבת הזה צריך לקחת לעצמות!!! כן... לא לחינם עשרה בטבת חל ככה באמצע השנה... באמצע החיים... תמיד ככה זה!!! תמיד ההתחלה של הסוף היא בסתם יום כזה... לא קרה משהו מיוחד... בסה"כ פרצתי את המכשיר... בסה"כ התחברתי לקבוצה... אבל מי שיוודע להיות והרים את סירנות בזמן השקט הזה הוא מונע את התשעה באב... בא נחשוב על זה בעשרה בטבת... איזה אויב שקט אולי מתחבא לנו בין הרגלים ש... שאנחנו עלולים לתפוס אותו מאוחר מדי... איזה פירצה בחומה יש לנו שהיא עלולה להתרחב ולצאת מכלל שליטה... **עוד נקודה למחשבה ל' בטבת...**

אודות בחורי הישיבות שחזרו עם אור בעיניים...

את חטאי אני שוב מזכיר היום... זו הפעם השנייה שיש לי את אותה טעות... במשך החודשים האחרונים פגשתי בעיקר את כל הצעירים המפורקים ואת כל אלו שלא הצליחו לשרוד את הקפסולות ואת התקופה הלא פשוטה הזו... (ואני לגמרי לגמרי מזדהה איתם... ברור לי כשמש שגם אני הייתי לא שורד את התקופה הזו בשיבה... שלא עשיתי בחור בתקופה קשה זו) והיות וזה מה שראיתי מול העיניים... וגם שמעתי מקרוב על הקשיים שיש בסמינרים ובבתי יעקב ואפילו בחדרים של הילדים... אז מתקבלת תמונה עגומה של מה שנקרא "ויהי אחרי המגפה..." **אבל!!** הגיע ערב חנוכה ופתאום הופיעו להם דמויות שהיו פעם קצת יותר מוכרות... בחורי חמד שכבר לא נצפו בשכונה הרבה זמן!! והנה הם מופיעים פה לאחר חודשיים תמימים בקפסולה... ו... וכמדומני שהפעם תסכים איתי שלא צריך להיות בעל אבחנה חדה או בעל רוח"ק לראות את האור בעיניים שלהם... **פשוט אור בעיניים!!** ואני מיד התחלתי לתחקר אותם: תגיד לי: מה... מה היה בישיבה??? מה... קפסולות? תפסיק לבלבל את המוח... איזה קפסולות... מה... לא יצאת מהישיבה?

לא יכול להיות... מה... לא קפצת לקבר דוד לביל שיש...? לא לכותל...? לא למירון...? מה... לא יצאת ככה עם טרמפים...? **תסתכל לי בעיניים!!!**

אבל לא!!! כנראה שלא... והפעם אין לי ברירה... אני מוכרח להאמין לו... כי... כי במקרה אני יודע את התנאים היבשים שלפי התקנון הנוקשה וההנחיות הקשוחות של הישיבה מי שיוצא פעם אחת לא יכול לחזור... ו... והוא לא היה כאן בחודשיים האחרונים... זאת אומרת: הוא לא זז מהישיבה!!! זה ברור!!! **אז איך יכול להיות שהוא נראה כ"כ טוב???** הוא נראה ממש חיוני... עם מצב רוח... נראה בריא לגמרי בנפשו בלי שום ריאקציות ותסכולות... איך זה יכול להיות? הרי סו"ס אנחנו כן פוגשים את נזקי הקורונה... איפה שתלך... ואיפה שתברר... יש את הנזקים הנפשיים שיש בכל מסגרת ומוסד ב"מגזר הכללי..." ואילו דווקא הישיבות ששנארו בישיבה אחד אחד... (עכ"פ כמעט) הם נראים טוב... אתה רואה שהברק נשאר!! החיוניות!! החדות!! המרץ!!

וזו תופעה!!! זו סוגיה שצריך ללמוד אותה לעומק!!!

לא ויתרתי... החלטתי שאני מוכרח לבדוק את השטח... יש לי כמה חברים שיש להם שיע ושיח עם הקהלים החילוניים... ניסיתי לברר אצלם... מה קורה במגזר ה"כללי"? התשובה היתה חד משמעית: **עצמל הפנים!!!**

מה יש?? מכל הסיבות שבעולם... צמצמו להם את המסעדות... את הקניונים... את הספורט... צמצמו להם את הטיסות... הגבילו אותם בכל הבילויים... ממילא זה מתנגס ומגיע לידי ביטוי בכל התחומים... דכאונות... תסכולים... התנהגויות פרועות... **ואילו הבחורי ישיבות האלו??**

מי מדבר על מסעדות... מי חלם על טיסות... אני מדבר איתך על ארבע מאות בחורים שסגורים חודשיים תמימים **בתוך מתחם!!!** ועוד איזה מתחם... זה לא איזה קרית נוער שיש לך מרשאות עם בריכת שחיה פלוס אפשרויות לנטיות צעים או לכה"פ לטפס אליהם או ליפול מהם... **כלום!!!** אני לא צריך לספר לך איך נראה מתחם שיש בישיבה... כל בלטה מנוצלת עד הסוף!!! (בדרך כלל הראש ישיבה הוא האדריכל של הישיבה... רק ה"י יכול לקחת שתי דונם ולעשות ממנו גם חדר אוכל וגם פנימיה וגם מסדרון ושיהיה שם גם מחצית ניילונים) והבחורים האלו היו כלואים בתוך המקום המינימלי הזה במשך חודשיים תמימים ותראה איך הם נראים!!! הם נראים בריאים ברוחם ובנפשם!!! עם כל הברק בעיניים... (עזוב כעת את האור בעיניים...) על זה אתה עוד תוכל להתווכח איתי... תגיד לי שאתה לא מבין באורות...)

אני מדבר על חיוניות!!! על בריאות הנפש! הם נראים בסדר גמור!!!

--- עכשיו: מה ההפתעה הכי גדולה שלי?? **שבראש שלי!!** בתפיסה החרדית הפשוטה שלי!! היה לי ברור (וגם כתבתי את זה פה כאן בעלון כמה פעמים) שלחילוני הרבה יותר קל להסתדר עם בידוד ועם סגר של קורונה מאשר לחרדי... ולמה? כי סו"ס לחילוני יש אייפון!!! הראש של החילוני נמצא כל היום ברשת!!! ממילא הוא הרבה פחות צריך את המרחב והמפגש החברתי שבביל לבלות ולהעביר את הזמן... גם בלי קורונה הוא יכול לשבת ימים ולילות בחדר סגור ולנבור ברשת ולשהות שם לבד... אף פעם לא יהיה לו משעמם... כי ברשת יש תמיד מה לראות... ותמיד יהיה לו מה להעסיק את עצמו... ממילא היה לי ברור כשמש בצהרים שלחילוני הרבה הרבה יותר קל בתקופת הקורונה מאשר לחרדי...

כי בחבור החרדי... היות והוא לא מחובר לטכנולוגיה ואין לו מסך שכל הזמן מרצד מולו ולא ציוץ שכל הזמן מעדן אותו בחדשות... ממילא החרדי שואב את כל החיוניות שלו מהתורה... מהקהילה... מהשטיבלאך... מארצות החיים... וממילא ברור שלחרדים הרבה הרבה יותר קשה כעת בתקופת הקורונה... זה היה כ"כ ברור לי שעד עכשיו אני ממשיך להיות די משוכנע בזה... **אבל**

מבירור קצר של העובדות בשטח מסתמן שלא!!!

המציאות בשטח מראה שדווקא הבחור ישיבה הקלאסי שיושב ולומד בקפסולה עם כל ההגבלות... כמובן שקשה לו ואפילו מאוד קשה לו... אבל דווקא הוא נשאר בריא בנפשו... לא סוחב איתו צלקות ולא נראה שמישהו הזדעזע באישיות שלו... ואילו השכן בן גילו מהמגזר ה"כללי" נעבאך... הוא נראה שבר כלי ורקב עצמות...

איך אתה מסביר את זה??? חשבתי על זה הרבה ופתאום הבנתי:

פתאום קלטתי שכנראה שאני ב"ה באמת חרדי אמיתי... וממילא כשאני נוסה להיכנס לראש של חילוני עם אייפון... אני קולט את זה בראש החרדי שלי!!! **וממילא יש לי טעות אחת פשוטה!!!** טעות שחשוב לשים לב אליה: **תבין:** איך שאני מכיר את עצמי... היות ואין לי גישה (לגמרי נגישה) למייל... אז הרבה פעמים אני מוצא את עצמי משועמם!!! אם זה בנסיעה ארוכה באוטובוס... אם זה סתם באמצע הלילה שאני לא נרדם... אם זה כשאף אחד לא עונה לי בפלאפון... ואז אני רואה את אותו תכשיט שיושב מולי כל הזמן עם המכשיר שלו... כל הזמן מדפדף עם האצבע... כל הזמן צופה... ואז לפעמים מגיעות המחשבות האלו שאני חושב לעצמי: כיף לו!!! אני יושב פה על קוצים וטופר את הק"מ מתי האוטובוס כבר יגיע לירושלים... והוא כ"כ ששקוע ב"לימוד"... שיש לו תמיד תעסוקה... הוא לא שם לב שהזמן עובר... אני יושב כעת בבית משועמם... מחפש תעסוקה... (אין לי כח כעת ללמוד) ואני מחפש להעביר את העיניים על משהו... ואין!!! קראתי כבר את כל הקומיקס של גדי פולק... גם את העיתון החינם של יום שלישי קראתי... (אפשר לבחון אותי על כל המבצעים של נתיב החסד...) ודי... משעמם לי... והוא... "דידי" משכבר הימים אין לו רגע אחד כזה... יש לו תמיד מה לראות שם ברשת... אף פעם לא משעמם לו... תמיד מעניין לו... **אה... המחשבות האלו מוכרות לך??** ממילא בתפיסה הפשוטה שלי... החילוני מסודר בתקופת הקורונה... מה שיהיה ומה שלא יהיה... כל זמן שיש לו חיבור לרשת... והסוללה מלאה... הוא מסודר!!! גם אם הוא יהיה

בבידוד הרמטי של חודש ימים אף פעם לא יהיה לו משעמם... כי יש לו איך להעביר את הזמן... ואילו אני?? אם לא יהיה לי חשק ללמוד... אני אטפס על הקירות...

זו התפיסה הפשוטה שלי!!! ומסתמא של עוד כמה!!!

אז זהו!!! שפתאום קלטתי שזה פשוט לא נכון... זו טעות מוחלטת!!!!

ומה הטעות שלי??? זה בדיוק כמו שכשהייתי בחידר היה לי נורא משעמם וכל הזמן חלמתי שיהיה טיול... וכשסו"ס היה טיול... רציתי תמיד להישאר בטיול... כשנגמר הטיול זעקתי בקול ניחר "עוד הפעם עוד הפעם..." תמיד חלמתי שיום יבא וכל יום יהיה טיולים... כל בוקר יגיע אוטובוס ואנחנו נצא לטיול לכל היום!! רק טיולים מבוקר ועד לילה... אבל!!!! כשטיפס טיפה התגברתי הבנתי מיד שאם היה טיול כל יום כל יום!!!! כשהוא לא יום כל יום... הטיול עצמו נהיה הכי הכי משעמם שיכול להיות... **עכשיו: שלא**

הייתי ממממת משיעמום... כל הסיבה שהטיול הוא יפה זה רק בגלל שהוא פעם ב... אבל **תבין לא נכון:** כשנוסעים באוטובוס... הנוף כל הזמן מתחלף... ואם הנוף כל הזמן מתחלף **ומתחלף** זה לכאורה אמור להיות דבר שכל הזמן מעניין... אבל למה זה מעניין?? כי היות ועד עכשיו הנוף היה **עומד ולא** מתחלף!! ועכשיו שיצאתי **להחליף** אויר **ולהחליף** נוף... אז הנוף **המתחלף** שובר את השגרה **שעומדת!!!** אבל אם הנוף המתחלף הוא כל הזמן מתחלף ומתחלף ולא מפסיק לרגע להתחלף אז... אז זה עצמו **הנוף שהכי עומד ולא זז!!!** זה נוף אחיד שעומד כל הזמן במצב סטאטי שלא מפסיק רגע אחד "להתחלף"!!!! לא לחינם נסיעה זה משהו שהכי מרדים... **אתה יודע למה??** כי היות ובמיטה שום דבר לא זז!! הנוף עומד! הכל עומד! אז כל דבר הכי קטן שזז מצליח להעיר אותך... כל דבר מצליח להצית את העיירות שלך... אבל כשאתה יושב באוטובוס... וכל המציאות כולה זזה... האוטובוס זז... ואתה זז... והנוף זז... אז הכל ביחד מקבל קטגוריה של מצב אחיד ומשעמם שעומד כל הזמן במצב קבוע ---זז!!! הזז הזה כל הזמן תקוע באותו מצב ובאותה תנוחה ש... זהו!!! הבנת את הלומד'ס?? ממילא לא רק שזה לא מעניין... אלא זה הכי משעמם ואפילו מרדים!!!

(ראויים את זה לאורך כל הדרך... אם זה בטיולים... שאם מתעכבים שם קצת יותר מגבול הטעם הטוב... פתאום כולם עצבניים ורוצים כבר לעוף מפה... למה?? כי דווקא בגלל שהכל כ"כ מעניין ושונה כאן... אז הוא גם נהיה הכי מהר משעמם וחדגוני של... של משהו כזה אחר כזה... ש-ד... הבנו אותו... סימנו אותו... ובא נחזור כבר הבית... עם הבית אנחנו לא מאבדים כ"כ מהר עניין... כמו שאנחנו מאבדים עם הטיול ועם הפארק...)

בקיצור: זו הטעות שהייתה לי!!! אני בתור חרדי שמור... היות ואני חי כל הזמן מול נוף עומד ולא מתחלף!!! באופן טבעי אני מאוד נמשך לנוף שמתחלף... זו הסיבה שאני באופן אישי מאוד נמשך לסרט!!! (אני אגלה לך בשקט: אם יש איזה אירוע ואתה רוצה לשכנע אותי להישאר עד הסוף... תודיע ברמקול שיש בסוף הערב איזה מצגת או הקרנה... אתה תראה איך אני פתאום משלב ידיים יפה ונדבק לכסא... בטח... הבטיחו סרט!!!!) למה?? למה יש לי משיכה לסרט??

כי סרט זה נוף שזז ומתחלף... ואני בדרך כלל נמצא בנוף עומד!!!

אבל!!! לוי יצויר שהייתי חי כל היום בסרט... כל הזמן הנוף היה מתחלף לי מול העיניים... עוד הודעה... עוד מידע... עוד קשקוש... אין לך שעמום סטאלי יותר גדול מזה!!! ולמה?? כי זה בדיוק כמו שאתה יושב כבר שבועיים בישיבה... ומשעמם לך... נו... נמאס לי לראות כל היום את אותם פרצופים... מתחשק לי לראות קצת משאיות... רכבים... תחנות דלק... רכבות... שדות... גשרים... פרות... **אין בעיה!!! על חשבוני!!!** אני משלם לך כעת נסיעה מירושלים לחיפה ואני אדאג שיהיו גם קצת פקקים בדרך כדי שתריח עוד קצת זמן... ובעז"ה הנסיעה תהיה לא יותר מארבע שעות... רק תעדכן אותי מתי הסבלנות שלך פוקעת!!!

אז אני אגלה לך מניסיון אישי!!! בתור בחור שהייתי יכול להישאר כמה שבועות בלי לצאת מהישיבה... אחרי שעתים באוטובוס **יוצאים לך קורנים!!!** איך זה יכול להיות?? כי כשאתה חי מול נוף שעומד כל הזמן!!! סו"ס בתוך הנוף שעומד יש הרבה דברים שזזים... יש בחור שמתארגן היום... יש מחר מבחן בבקאות... המשגיח תפס כמה בחורים על חם והוא הולך לדבר על זה בשיחה... יש היום פיצה בארוחת בערב... ואם יש עוד שתי מאומתיות חדשים בישיבה אז בכלל זה שיא העקשן וכו' וכו'... כל דבר קטן שזז בישיבה זה חי!! זה חיוני!! זה מרענן!! זה מעורר עניין!!! אבל כשאתה נוסע באוטובוס והכל זז... הכל במצב של תזוזה... אז אחרי חמש דקות כל הנוף המתחלף הזה ביחד נהיה שיעמום הכי גדול... (אני יכול לנסות להסתכל ולהסביר את זה פילוסופית... אבל עזוב... אתה יכול לחוש את זה באופן הכי מוחשי בחיים...)

וזו הטעות שלי!!! כשאני מדמיין את החילוני שיושב כל היום עם האייפון ויש שם כל הזמן חדשות ודברים מעניינים... בראש שלי זה מצטייר שאם לי יש כל יום רק שתיים או שלוש פרשיות של עקשן בישיבה... אז הוא שמחובר לרשת אז אצלו יש את אותו עקשן שיש לי אבל בששששש... בלי סוף... כל הזמן המידע זורם... **אז זהו שלא!!!** זה שיש לי את זה בשפע... זה רק אומר שזה פשוט עובר לידו כמו מכוניות שחולפות מולך בנסיעה... שאולי יש פה באמת משהו שזז לו מול העיניים... אבל בסופו של דבר זה יותר מרדים מאשר מעניין...

בקיצור: זו הסיבה שדווקא הבחור ישיבות האלו שנעולים בקפסולות נשארו שפויים וחיוניים ונורמליים יותר מכל אחד אחר שעל פניו נדמה לנו כאילו יש לו כל מה שהוא רוצה ונדמה לנו שיותר מעניין לו בחיים...

כן... בחור יקר: אם באמת יש לו יותר ממה שיש לך... אז למה הוא נראה כ"כ רע וטובע ביגונו... ואילו אתה נראה כ"כ טוב?? למה??

אבל!!!! כמה שבסופו של דבר לבחורי ישיבות יותר טוב מאשר לכל מי שנמצא בחוץ... זה לא תחירה להגשע שזה קשה!!! וזה קשה מאוד!!! סו"ס להיות בחור ישיבה זה לשלוט... לשלוט על היצרים... לשלוט על המידות... להתמודד... להיאבק... להחזיק מעמד... ולא לזרום עם היצרים... זה שבסופו של דבר אתה הוא המרויח הראשון מהסיפור... זה לא מכהה בכח זה את הקושי שכרוך בזה ואת המתן שכרה בצידה שנאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך... אנא... בחורי ישיבות קדושים, אתם צבא ההגנה שלנו... אתם התקווה שלנו... תשמרו עלינו...

גיליון מס' 411 פרשת ויגש
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה מוקדש לידידינו היקר
שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

הר"ר אברהם נחמן וולפסון זצ"ל

פנינים על הפרשה

ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

בסעודת השבת רגיל היה רבנו להביא את דברי המדרש (ב"ר פ' צ"ג, י') ואת הארתו הנוראה של הבית הלוי.

וזה לשון המדרש: אבא כהן ברדלא אמר, או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה, יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה.

ותמוה, מה הייתה תוכחתו הנוראה של יוסף, עד שאחיו לא יכלו לעמוד מפניו.

זאת ועוד, מה כוונת המדרש שהקב"ה יוכיח כל אחד "לפי מה שהוא", הרי בוודאי לא יוכיח את האחד על עברות שהשני עושה.

על שתי הקושיות עונה הבית הלוי בתשובה: כשהאחים סרבו להביא את בנימין בטענה אולי יקרה לו אסון, והאבא יעקב ישמע מזה ומי יודע חלילה מה יקרה לו, ענה להם יוסף: לחיינו של אביכם אתם חוששים? 'אני יוסף אשר מכרתם אותי!' ולמה אז לא חששתם לצער שיהיה לו?

וזו גם כוונת המדרש 'לפי מה שהוא', מתוך התשובות שאדם משיב, מהן הקב"ה מוכיח לו, כי הלא במקרים אחרים לא חס על כבוד המקום.

לא פעם היה רבינו פונה לנכדים: לפעמים אחד מתעצל בשנת הבוקר ומאחר על ידי זה לתפילת שחרית בטענה שהוא ישן עוד שיהיה לו כח. אבל הקב"ה יוכיח לו שאם כדאי לו לקום מוקדם לשחרית כי יש מסיבה או טיול וכדומה הוא קם בזריזות, ומוכיחו "לפי מה שהוא".

ויזבח זבחים לאלוהי אביו יצחק (בראשית מ"ו, א')

יש דעה בפוסקים שאין חיוב לכבד את אבי אביו - סבו. והרמ"א (י"ד סי' ר"מ ס"ד) מביא מדברי רש"י כאן, ראייה שחייב.

וזה לשון רש"י: לאלוהי אביו יצחק - חייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם עכ"ל, ומשמע שיש חיוב לכבד זקנו, אלא שאביו קודם. וכך פוסק הרמ"א להלכה.

ורגיל רבינו לשאול את הנכדים הצעירים. לחידוד: הרי ידוע הגמרא בקידושין (ל"א, א') שאם אביו אומר לו השקני מים ואמו אומרת לו השקני מים, ישקה את אביו "שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך", ואם כן מדוע אינו חייב לכבד את זקנו לפני אביו, הרי אפשר לומר אותה סברא, אתה ואביך חייבים בכבוד זקנך. ובדרך כלל רגיל רבינו לישב כך:

יסוד החיוב של כבוד הסב, הוא מפני כבוד אביו, שעל ידי שמכבד את הסב, מכבד בזה את אביו, ואם כן לא יתכן להקדים את הסב לאב, כי כל חיובו בא מכח האב. וזה הטעם שהאבא קודם.

(שבוענו מטוביך)

הר"ר אברהם וולפסון ז"ל
באחד הפעמים בהם
הציע את ספקותיו לפני
רבינו מרן שליט"א

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

עניני ביאת המשיח ותחיית המתים

תחיית המתים יקומו בריאים

ש. מבואר במדרש (בר"ר כ, ה) הכל מתרפאים לעתיד לבוא, האם ברגע של תחיית המתים יקומו מושלמים או עם מום ואח"כ יתרפא.

ת. עומדין במומן ומתרפאין. (סנהדרין צ"א)

גדר הקם בתחיית המתים

ש. לפי הרמב"ן בספר המצוות שורש ג' שאהרון ובניו יצטרכו לעתיד לבוא משיחה חדשה, האם מי שקם בתחיית המתים בניו חייבם בכבודו, והוא חייב בכבוד אביו וכן בשאר דברים.

ת. כן (וכמובא בספרי).

שיקומו בתחיית המתים מה יהיה עם ממון האנשים

ש. כ' בקוב"ש (ח"ב סי' יא) שאם יצויר שיחיה מת יטול נכסיו ממי שזכה בהן, האם דין זה יהיה גם לעת"ל שיקומו בתחיית המתים, וא"כ אין לדבר סוף.

ת. נזכה ונראה בעזה"י.

בתחיית המתים למי תחזור האישה לבעל הראשון או השני

ש. אישה שהייתה נשואה לת"ח ונפטר והיא לא רוצה להינשא שנית מחמת שבתחיית המתים לא תהיה עם בעלה הראשון הת"ח האם טוב עושה.

ת. בזוהר איתא שתחזור לבעלה הראשון. (וא"כ אין לה מה לדאוג, ולא יפריע לה שום דבר בזה שנשאת לשני).

המצוות בטלין לעתיד לבוא

ש. מה הכוונה שכל המצוות בטלין לעתיד לבוא, א"כ מה יעשו בזמן ההוא.

ת. כמדומה שלא יבטל שום מצווה (עיין רמב"ם פ"ב ממגילה ה"ח)

יום הדין הגדול

ש. מתי יהיה הדין הגדול והנורא, האם אחר ביאת המשיח מייד או אחרי תחיית המתים, והאם כל אחד יבחן שם על מה שלמד.

ת. נזכה ונראה.

אכילת הלויטן לעתיד לבוא

ש. האם בסעודה הגדולה לעתיד לבוא יאכלו את הלויטן כפשוטו ממש, והרי זה דג טמא ואיך אפשר לאכלו, או שהכוונה שישגו שם השגות ברוחניות וכאילו יאכלו.

ת. דג טהור בוא. (חולין ס"ז ע"ב)

בזכות שבת נזכה לבית המקדש

ש. בזמירות של שבת בפיוט כל מקדש (המיוחס לראשונים כמבואר במחזור ויטרי), אנו אומרים, 'אוהבי ה', הממכים בבנין אריאל, ביום השבת שישו ושמוחו, כמקבלי מתן נחליאל'. המשמעות הוא שבזכות ששמים וששים ביום השבת יזכו לבנין בית המקדש, וצ"ב השייכות בזה.

ת. שבת קודש הקודשים.

(שמחת מרדכי, מאת ידידנו החשוב

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א)

לחכות למשיח בשבת

ש. האמונה בביאת המשיח, "בכל יום שיבוא", האם צריך לחכות למשיח שיבוא בכל יום, האם מבואר בעירובין (דף מג ע"ב) שביום א' אין המשיח בא, כי אליהו לא יכול לבוא בשבת.

ת. בימים שיכול לבוא.

זמן עקבתא דמשיחא

ש. מאימתי התחיל זמן העקבתא דמשיחא, מימות החפץ חיים או אולי אפילו קודם מאז שפסקה מלכות דוד מישראל?

ת. מהיום.

מחיית עמלק על ידי מי?

ש. מי הוא שימחה את זכר עמלק משיח בן יוסף או משיח בן דוד?

ת. נזכה ונראה.

תקופת ימות המשיח

ש. בגמ' סנהדרין צ"א כ' שיהיה תקופה של שני אלפים ימות המשיח, וכבר עבר רוב התקופה הזאת ועדיין אנו בגלות. הא כיצד?

ת. בעוונותינו שרבו יצאו מהם מה שיצאו.

אלא בדור שכולו חייב או כולו זכאי

ש. בגמ' סנהדרין צח. אין בן דוד בא אלא כולו חייב או זכאי, אם יהיה כולו חייב באיזה זכות יגאלו. ועוד האם כולו חייב הכוונה כולו ממש או רובו ככולו?

ת. כולו הפך לבן טהור הוא. (לשון הגמ' בסנהדרין, דאמר ר' יצחק אין דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות. אמר רבא, מאי קרא כלו הפך לבן טהור הוא.)

המשיח יבוא עני ורוכב על חמור גם בזמננו

ש. הנה מבואר שהמשיח יבוא "הנה מלך עני ורוכב על חמור" שזה יהיה החמור שהשתמש בו משה ואברהם אבינו האם החמור הזה קיים בזמננו, והאם המשיח יבוא עליו אפילו שהיום לא משתמשים בזה.

ת. בוודאי שלא הזקין.

חזרת עשרת השבטים

ש. מתי יחזרו עשרת השבטים למ"ד שיחזרו.

ת. לכשיבוא המשיח.

בקשה על הקץ

ש. הנה בגמ' כתובות ק"א – "שלש שבועות וכו' ושלא ירחקו את הקץ" ופרש"י "ל"א שלא ידחקו גרסינן לשון דוחק שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי", והדברים צ"ע – דהרי אנו מצווים להתפלל כל העת על הגאולה בשמ"ע ובברכת המזון ועוד. ואדרבה זה מראה שאנו מאמינים בעיקר זה שאחכה לו בכל יום שיבוא, וא"כ מה כוונת הגמ' לרש"י שאין להרבות ע"כ בתחנונים. (אחד מהאחרונים מאריך ג"כ בעניין זה בפרשתינו).

ת. לא יותר מדאי רק בעיתא אחישנה.

כיצד יקומו בתחיית המתים צעירים או זקנים

ש. כשיקומו בתחיית המתים האם זה מהמצב האחרון קודם שמתו, (כי הרי כל אדם היה לא כמה גלגולים), והאם יתכן שבן שנפטר זקן מאביו, בתחיית המתים האב יהיה חייב בהדרת פני זקן לבנו.

ת. ייתכן.

פנינים על הפרשה

ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כז)

שרתה עליו שכינה שפרשה ממנו באבלו (רש"י). אמרו לפני רבינו הסבר ה"פני יהושע" (כתובות ח') שלפיכך חתנים מן המנין ואין אבלים מן המנין, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות (שבת ל ע"ב).

אמר: לפי פשוטו, הטעם הוא שבברכת אבלים הברכה היא לאבל, משום כך לא שייך שיימנה על העשרה. אבל ברכת חתנים היא כללית, אלא שממילא מתברכים גם החתן והכלה [וכן מוכח מהירושלמי (פ"ד דמגילה) שאבל מבית אחר שבא לנחם אבל זה מצטרף לעשרה (ויעיין בשיטה מקובצת כתובות שם)].

הטלפן צלצל בביתו של יהודי. הודיעוהו שאמו השווה בבית אבות בלונדון שבקה חיים. בירך "ברוך דיין האמת", ומכיון שלא היה באפשרותו לבוא להלווייתה ביקש שיקברו בחלקה שקנתה לעצמה. קרע קריעה וישב שבעה. כעבור יומיים צלצל הטלפון. על הקו היתה... אמו. המלים נעתקו מפיו, חשב לשאול: סליחה, אמא, מאיפה את מדברת. התברר שהיא חיה וקיימת, וחברתה לחדר היא שנפטרה.

הורה רבינו, שהבן יכול לברך ברכת "שהחינו" [שמברכים על בשורות טובות (ברכות נד ע"א, אורח חיים רכב, א)] על הבשורה הטובה, שאמו חיה!

(תורת חיים)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✡ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 ☎ 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310